

Godišnje izvješće

2012.

Zagreb, svibanj 2013.

HNB

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2012.

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555
Telefon: 01/4565-006
Telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

Tiskano u 450 primjeraka

ISSN 1331-6397 (tisak)

ISSN 1334-0093 (online)

HRVATSKA NARODNA BANKA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2012.

Zagreb, svibanj 2013.

Sažetak

Makroekonomska kretanja

1.1. Međunarodno okružje

- 1.1.1. Europska unija i zemlje eurozone
- 1.1.2. Sjedinjene Američke Države
- 1.1.3. Japan
- 1.1.4. Zemlje u razvoju i zemlje s tržištima u nastajanju
- 1.1.5. Zemlje Jugoistočne Europe
- 1.1.6. Kretanja cijena sirovina i tečaja

1.2. Gospodarska aktivnost

- 1.2.1. Potražnja
- 1.2.2. Proizvodnja
- 1.2.3. Tržište rada
- 1.2.4. Cijene i tečaj
- 1.2.5. Monetarna politika i novčana kretanja
- 1.2.6. Tržište novca i kamatne stope
- 1.2.7. Financijski sektor
- 1.2.8. Platna bilanca
- 1.2.9. Državne financije

Instrumenti monetarne politike i upravljanje međunarodnim pričuvama

2.1. Instrumenti monetarne politike u 2012.

- 2.1.1. Operacije na otvorenom tržištu
- 2.1.2. Stalno raspoložive mogućnosti
- 2.1.3. Obvezna pričuva
- 2.1.4. Ostali instrumenti
- 2.1.5. Korištenje posljednjeg utočišta likvidnosti
- 2.1.6. Kamatne stope i naknade Hrvatske narodne banke

2.2. Upravljanje međunarodnim pričuvama

- 2.2.1. Institucionalni i organizacijski okvir, načela upravljanja, rizici i načini upravljanja međunarodnim pričuvama
- 2.2.2. Međunarodne pričuve HNB-a u 2012.

Poslovanje kreditnih institucija

3.1. Poslovanje banaka

- 3.1.1. Bilanca i izvanbilančne stavke
- 3.1.2. Zarada
- 3.1.3. Kreditni rizik
- 3.1.4. Likvidnosni rizik
- 3.1.5. Valutna usklađenost imovine i obveza
- 3.1.6. Kamatni rizik u knjizi banke
- 3.1.7. Adekvatnost kapitala

3.2. Poslovanje stambenih štedionica

- 3.2.1. Bilanca
- 3.2.2. Račun dobiti i gubitka
- 3.2.3. Kreditni rizik
- 3.2.4. Adekvatnost kapitala

3.3. Izvješće o poslovima bonitetne regulative i nadzora bankovnog sustava

1	3.3.1. Novi propisi iz područja poslovanja i nadzora kreditnih institucija i kreditnih unija	84
5	3.3.2. Supervizija poslovanja kreditnih institucija	86
	3.3.3. Supervizija poslovanja kreditnih unija	90
7	3.3.4. Izdavanje odobrenja i suglasnosti kreditnim institucijama i kreditnim unijama	90
8	3.3.5. Tržišno natjecanje	91
9	3.3.6. Zaštita potrošača	91
10	Platni promet	93
11	4.1. Usklađivanje nacionalne regulative platnog prometa s pravnom stečevinom Europske unije	95
12	4.2. Izdavanje odobrenja za pružanje platnih usluga i odobrenja za izdavanje elektroničkog novca (licenciranje)	95
13	4.3. Pritužbe korisnika platnih usluga i imatelja elektroničkog novca	96
15	4.4. Međuinstitucionalna suradnja u području platnog prometa	96
18	4.4.1. Nacionalni odbor za platni promet	96
23	4.4.2. Vijeće sudionika Nacionalnoga klirinškog sustava (NKS)	96
29	4.4.3. Sudjelovanje zaposlenika u radnim skupinama tijela Europske unije i suradnja s drugim središnjim bankama	97
30	4.5. Međubankovni platni sustavi	97
35	4.5.1. Hrvatski sustav velikih plaćanja	97
	4.5.2. Nacionalni klirinški sustav	98
	4.6. Statistička izvješća o podacima iz platnog prometa	99
39	Poslovanje trezora	101
41	5.1. Stanje i kretanje gotovog novca izvan banaka	103
41	5.2. Opskrba gotovim novcem	104
42	5.3. Povlačenje i obrada dotrajalih novčanica	104
43	5.4. Vještačenje novčanica	105
44	5.5. Izdavanje prigodnoga kovanog novca	106
44		
45	Javnost rada	107
45	Međunarodna suradnja	109
46	7.1. Aktivnosti HNB-a u okviru odnosa Republike Hrvatske s Europskom unijom	111
	7.2. Međunarodni monetarni fond (MMF)	112
	7.3. Banka za međunarodne namire (BIS)	114
	7.4. Suradnja s ostalim međunarodnim financijskim institucijama	114
	7.5. Devizni sustav i mjere devizne politike Republike Hrvatske	114
	7.5.1. Sloboda kretanja kapitala	114
	7.5.2. Poslovanje s ovlaštenim mjenjačima	115
	7.5.3. Aktivnosti u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma	115

Statistika	117	Tablica F3: Obvezne pričuve banaka	180
8.1. Monetarna i financijska statistika	119	Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka	181
8.2. Statistika platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja	120	G. Financijska tržišta	182
8.3. Statistika inozemnog duga	120	Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule	182
8.4. Ostale statistike	120	Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima	183
Financijski izvještaji Hrvatske narodne banke	123	Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule	184
Izvještaj o dobiti	126	Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite	185
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	126	Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite	186
Izvještaj o financijskom položaju	127	Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja	187
Izvještaj o promjenama kapitala	128	H. Gospodarski odnosi s inozemstvom	188
Izvještaj o novčanim tokovima	128	Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica	188
Bilješke uz financijske izvještaje za godinu koja je završila 31. prosinca 2012.	130	Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge	189
Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke	155	Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi	190
Popis banaka i stambenih štedionica 31. prosinca 2012.	157	Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja	191
Statistički pregled	161	Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja	192
Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama	163	Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica	194
A. Monetarni i kreditni agregati	164	Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka	195
Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati	164	Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost	196
B. Monetarne institucije	165	Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke	198
Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija	165	Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja	199
Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive	166	Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune	199
C. Hrvatska narodna banka	167	Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima	200
Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke	167	Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	202
D. Banke	170	Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima	203
Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka	170	Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora	205
Tablica D2: Inozemna aktiva banaka	171	Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica	206
Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države	172	Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja	207
Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora	172	Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja	208
Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima	173	Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja	209
Tablica D6: Depozitni novac kod banaka	173	I. Državne financije	210
Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka	174	Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti	210
Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka	174	Tablica I2: Operacije državnog proračuna	211
Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca	174	Tablica I3: Dug središnje države	212
Tablica D10: Inozemna pasiva banaka	175	J. Nefinancijske statistike	213
Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka	176	Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima	213
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka	176	Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena	214
E. Stambene štedionice	177	Tablica J3: Hedonistički indeks cijena nekretnina	215
Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica	177	Tablica J4: Prosječne mjesečne neto plaće	215
F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost	178	Tablica J5: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača	216
Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	178	Kratice i znakovi	217
Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	179		

Sažetak

Hrvatsko gospodarstvo vrlo se teško oporavlja od posljedica globalne krize. To je rezultat naše slabe konkurentnosti na europskom i svjetskom tržištu te neravnoteža naslijeđenih iz prijašnjeg razdoblja, kada se rast temeljio na ekspanziji potrošnje i investicija u sektorima koji ne sudjeluju u međunarodnoj razmjeni. Već četiri godine zaredom kretanja u realnom sektoru gospodarstva zato su iznimno nepovoljna, te se realan BDP smanjio za jednu desetinu u odnosu na 2008. godinu, a ukupna domaća potrošnja i investicije ukupno za oko 15%. U takvim uvjetima anketna stopa nezaposlenosti u posljednjem je tromjesečju 2012. dosegla 18%. Od početka krize manjak na tekućem računu platne bilance kontinuirano se sužavao, pretežno pod utjecajem smanjenja domaće potražnje, a u 2012. saldo je postao pozitivan. Priljevi kapitala, uključujući inozemna izravna ulaganja, pritom su sve slabiji. Privremeni porast inflacije u 2012. prouzročili su povećanje osnovne stope PDV-a i administrativne odluke o povišenju cijena. Što se tiče pozitivnih činitelja, uvjeti na domaćem financijskom tržištu bili su nešto bolji nego u 2011. godini, pod utjecajem smanjenja kamatnih stopa na eurotržištima i pada globalne premije za rizik. Percepcija rizičnosti Hrvatske u takvim se okolnostima također poboljšala prateći kretanja za zemlje u regiji, što je omogućilo nesmetano zaduživanje države na inozemnom tržištu. Likvidnost domaćega bankovnog sustava bila je iznimno visoka, a kamatne stope na međubankovnom tržištu te kamatne stope na trezorske zapise pale su na nezabilježeno nisku razinu. Da bi se preokrenuli nepovoljni trendovi u realnom sektoru, nužne su strukturne reforme za podizanje konkurentnosti domaćega gospodarstva i povećanje inozemnih izravnih ulaganja, a time i veći izvoz. Monetarna politika takve trendove poduprijet će održavanjem stabilnosti i primjerene likvidnosti financijskog sustava.

Bruto domaći proizvod u Republici Hrvatskoj u 2012. godini pao je realno za 2,0%. To je ujedno i četvrta godina u kojoj je gospodarska aktivnost padala ili stagnirala, pri čemu je ukupan pad u odnosu na vrh poslovnog ciklusa u 2008. godini dosegao 10%. Gospodarska dinamika Hrvatske u razdoblju nakon izbijanja financijske krize tako je i dalje najnepovoljnija među zemljama Srednje i Jugoistočne Europe.

Realna se aktivnost, nakon smanjenja u prvom tromjesečju 2012. donekle oporavila tijekom drugog i trećeg tromjesečja, poglavito zbog dobrih ostvarenja u turizmu. Ipak, u posljednjem je tromjesečju ponovno zabilježena kontrakcija gospodarske aktivnosti, što se može povezati s jačanjem recesije u EU.

Što se tiče potražnje, pozitivan doprinos rastu u 2012. dao je jedino izvoz robe i usluga. S druge strane, sve su ostale sastavnice negativno pridonijele rastu, pri čemu se ističe snažno smanjenje osobne potrošnje i investicija u fiksni kapital.

Podaci o realnoj bruto dodanoj vrijednosti u 2012. također pokazuju smanjenje aktivnosti u gotovo svim djelatnostima, slično kao i u prethodnoj godini, a posebice u industriji i građevinarstvu. Aktivnost se na godišnjoj razini donekle intenzivirala tek u nekoliko uslužnih djelatnosti, posebice u onima povezanim s javnim sektorom.

Pogoršala su se i nepovoljna kretanja na tržištu rada. Tako se u 2012. smanjio broj zaposlenih osoba za 1,2% i stoga je snažno porastao broj nezaposlenih osoba. Anketna stopa nezaposlenosti nastavila je snažno rasti pa je u četvrtom tromjesečju dosegla 18%. Prosječna anketna stopa nezaposlenosti za 2012. iznosila je 15,8%, a godinu dana prije, za usporedbu, 13,5%. Produktivnost rada na razini cijeloga gospodarstva smanjila se jer je pad BDP-a bio izraženiji od smanjenja zaposlenosti. U takvim su uvjetima realne plaće nastavile padati.

Inflacija potrošačkih cijena ubrzala se tijekom 2012., te je

njezina prosječna godišnja stopa promjene porasla na 3,4%, s 2,3% koliko je iznosila u 2011. To je ponajviše bilo posljedica administrativnih odluka, odnosno povećanja osnovne stope PDV-a te poskupljenja električne energije i plina u svibnju. Nadalje, došlo je i do poskupljenja prehrambenih proizvoda prouzročenog sušom i rastom cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu. Pritom je na kretanje uvoznih cijena nepovoljno djelovala aprecijacija američkog dolara. Inflatorne su pritiske ublažili domaći činitelji, prije svega slaba osobna potrošnja i nepovoljni uvjeti na tržištu rada.

Saldo tekućeg računa platne bilance postao je nakon dugo vremena pozitivan te je, prema preliminarnim podacima, dosegao 35 mil. EUR. Poboljšanje salda tekućeg računa rezultat je ponajprije nastavka rasta neto prihoda od usluga. Kako je ukupan robni izvoz na godišnjoj razini stagnirao, a uvoz pao, manjak na računu robne razmjene blago se smanjio. Na uravnoteženje tekućeg računa djelovao je i niži negativan saldo na računu faktorskih dohodaka te blagi rast viška na računu tekućih transfera.

Osjetno slabiji priljevi kapitala iz inozemstva tijekom 2012. povezani su s nepovoljnim gospodarskim kretanjima i slabom domaćom potražnjom te sa snažnim razduživanjem pojedinih domaćih sektora. Tako je neto priljev kapitala (isključujući neznatno povećanje međunarodnih pričuva) iznosio tek 0,4 mlrd. EUR, odnosno četvrtinu ostvarenja iz prethodne godine. Suzdržanost inozemnih ulagača ogleda se i u slabijem priljevu vlasničkih ulaganja, pri čemu su ulaganja u nove projekte iznosila samo 0,3 mlrd. EUR. Ona su uglavnom realizirana preko ulaganja u nekretnine, rekreacijske, kulturne i sportske djelatnosti te djelatnosti trgovine. Istodobno je i zadržana dobit bila niža nego prethodne godine.

Nastavilo se poboljšavanje neto dužničke pozicije. To je bilo ponajprije rezultat snažnog razduživanja poslovnih banki te manjeg razduživanja javnih poduzeća i nebankarskih financijskih

U 2012. godini međunarodnim pričuvama nastavilo se upravljati u skladu s načelima visoke sigurnosti i likvidnosti. Zbog nastavka europske dužničke krize kao i opće nesigurnosti glede izgleda rasta svjetskoga gospodarstva, prinosi na obveznice zemalja koje se smatraju sigurnim utočištem pali su na iznimno niske razine. U takvim uvjetima na razini cijele 2012. stopa povrata eurskog portfelja HNB-a za trgovanje iznosila je 0,30%, a stopa povrata dolarskog portfelja HNB-a za trgovanje 0,35%. Eurskim portfeljem koji se drži do dospijeca u 2012. ostvaren je povrat od 2,31%.

Kada je riječ o javnim financijama, nakon tri godine uzastopnog rasta, ukupni se fiskalni manjak u 2012. godini smanjio s

5,5%, koliko je iznosio u 2011., na 4,0%. Spomenuto smanjenje manjka u prvom je redu posljedica zamjetnog povećanja prihoda, čiji je rast ostvaren unatoč nepovoljnim gospodarskim kretanjima. Rashodi, uključujući nabavu nefinancijske imovine, relativno su se blago smanjili, s obzirom na to da su uštede provedene na većini glavnih kategorija u velikoj mjeri bile poništene porastom rashoda za kamate. Iako su potrebe za zaduživanjem bile manje, rast javnog duga ubrzao se u 2012. zbog preuzimanja dugova brodogradilišta (oko 2,8% BDP-a), te je na kraju 2012. dosegnuo 53,7% BDP-a, što je za 6,5 postotnih bodova BDP-a više nego u 2011.

HNB

Makroekonomska kretanja

HNB

1.1. Međunarodno okružje

Globalni gospodarski rast, nakon zamjetnog usporavanja u 2011., dodatno se usporio tijekom 2012. (godišnja stopa rasta iznosila je 3,2%).¹ Iako su zemlje s tržištima u nastajanju i zemlje u razvoju i dalje bile glavni pokretači svjetske ekonomije, njihova se stopa realnog rasta znatno smanjila (5,1% u 2012. naprama 6,3% u 2011.). Kod razvijenih gospodarstava usporavanje realnog rasta bilo je manje izraženo (s 1,6% u prethodnoj godini na 1,3%). Kontrakciji globale realne aktivnosti pridonijeli su nastavak dužničke krize i izostanak očekivanog oporavka u eurozoni, neizvjesnost glede dinamike proračunskih rezova i ograničenja javnog duga u američkom gospodarstvu te fiskalna prilagodba u većem broju zemalja. Nestabilnosti u eurozoni najviše su se odrazile na zemlje Istočne i Srednje Europe, koje su zabilježile i najsnažnije usporavanje gospodarske aktivnosti (s 5,3% u 2011. na 1,8% u 2012.). Jačanjem realne aktivnosti tijekom 2012. ističu se SAD i Japan, ponajprije zbog doprinosa osobne potrošnje, te zemlje Bliskog Istoka, zbog povećane proizvodnje nafte i rasta njezine cijene u prvom polugodištu. Oporavak od prirodnih katastrofa u prethodnoj godini pridonio je jačanju gospodarskog rasta pojedinih azijskih zemalja u razvoju. Cijene sirovina bez energije smanjile su se tijekom 2012., što se, uz smanjenu potražnju zbog usporavanja svjetskoga gospodarstva, odrazilo i na inflatorne pritiske, koji su stoga bili niži.

1.1.1. Europska unija i zemlje eurozone

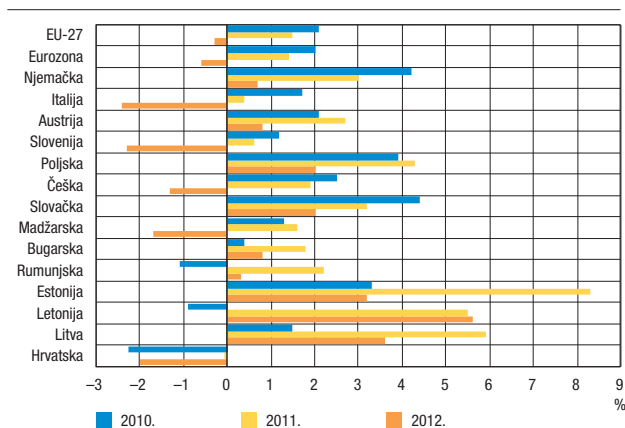
U 2012. realna gospodarska aktivnost u Europskoj uniji smanjila se za 0,3% u odnosu na prethodnu godinu, kada je bila zabilježena pozitivna stopa rasta (1,5%). Pad gospodarske aktivnosti u eurozoni bio je još izraženiji (–0,6%, naprama 1,4% u 2011.). Kod polovine zemalja kretanja su bila negativna, pri

čemu je u Grčkoj zabilježen najsnažniji pad (–6,4%). U prvoj polovini 2012. gospodarstvo eurozone bilo je pod snažnim utjecajem jačanja dužničke krize u pojedinim članicama, a dodatni pritisak stvarali su proces fiskalne konsolidacije i razduživanje privatnog i javnog sektora. To je rezultiralo nastavkom pada gospodarske aktivnosti, koji je bio započeo u posljednjem tromjesečju 2011.

Unatoč ekspanzivnim mjerama monetarne politike kretanja na europskim financijskim tržištima u prvoj polovini 2012. bila su i dalje obilježena visokom neizvjesnošću. U takvim je uvjetima ESB početkom srpnja smanjio svoje ključne kamatne stope za 0,25 postotnih bodova (ključna aktivna kamatna stopa pala je na iznimno nisku razinu od 0,75%, a kamatna stopa na prekonocne depozite kod ESB-a na 0%). Nakon toga je, kako bi potaknuo smanjenje fragmentacije na tržištu državnih obveznica, ESB najavio mogućnost primjene novih nestandardnih instrumenata monetarne politike (engl. *Outright Monetary Transactions*). Navedene transakcije omogućuju ESB-u kupovinu na sekundarnom tržištu obveznica država članica koje službeno zatraže financijsku pomoć i prihvate program provedbe fiskalne prilagodbe i strukturnih reforma. Premda spomenute mjere nisu poduzete, njihova najava pridonijela je stabilizaciji na financijskim tržištima u posljednjem tromjesečju 2012. Ipak, pad inozemne potražnje, potaknut neizvjesnostima povezanim s proračunskim rezovima u SAD-u, dodatno je produbio pad gospodarske aktivnosti. Pritom se smanjenje BDP-a na tromjesečnoj razini povećalo na –0,6%, najvišu stopu u posljednje tri godine.

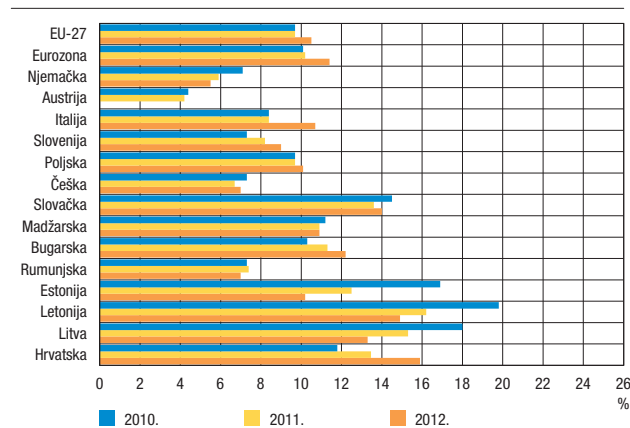
Slično kao u zemljama eurozone, i u članicama Europske unije koje nisu dio eurozone, dinamika gospodarske aktivnosti bila je slabija u odnosu na 2011. Negativna su kretanja bila zabilježena kod Mađarske (–1,7%), Češke (–1,3%) i Danske

1.1. Realni rast BDP-a u odabranim zemljama Europske unije i Hrvatskoj

Napomena: Podaci za eurozonu od 2011. uključuju Estoniju.
Izvor: Eurostat

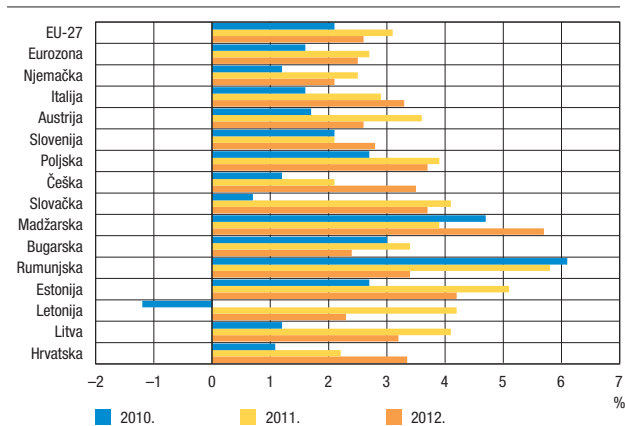
1.2. Stopa nezaposlenosti u odabranim zemljama Europske unije i Hrvatskoj

Napomena: Podaci za eurozonu od 2011. uključuju Estoniju.
Izvor: Eurostat

1 Ocijenjena vrijednost, MME, WEO Update, siječanj 2013.

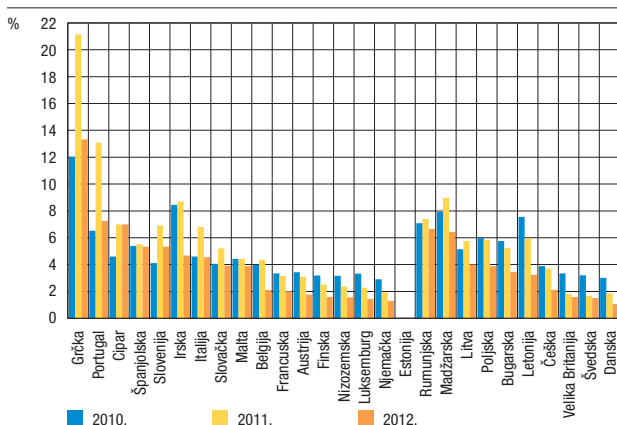
1.3. Prosječna godišnja stopa promjene harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena u odabranim zemljama Europske unije i Hrvatskoj

Napomena: Podaci za eurozonu od 2011. uključuju Estoniju.
Izvor: Eurostat

1.4. Kamatne stope na dugoročne državne obveznice u domaćoj valuti

prema maastrichtskim kriterijima konvergencije

Izvor: Eurostat

(-0,6%), dok je u ostalim zemljama gospodarska aktivnost rasla, iako sporijim intenzitetom nego prethodne godine. Pritom baltičke zemlje već drugu godinu zaredom imaju najviše stope rasta BDP-a među europskim zemljama.

Pad realne gospodarske aktivnosti u eurozoni odrazio se i na tržište rada, pa se prosječna godišnja stopa nezaposlenosti povećala s 10,2% u 2011. na 11,4% u 2012. godini, što je najviša stopa od osnutka eurozone. Valja istaknuti da su se trendovi na tržištima rada pojedinih članica značajno razlikovali. Pojedine su članice pod utjecajem dužničke krize zabilježile snažan rast stope nezaposlenosti (posebno Grčka, Cipar, Španjolska, Portugal i Italija), dok su se u Estoniji i Njemačkoj, zahvaljujući relativno povoljnim gospodarskim ostvarenjima, stope nezaposlenosti nastavile smanjivati.

Prosječna godišnja stopa inflacije u 2012. godini u eurozoni (2,5%) smanjila se u odnosu na prethodnu godinu (2,7%),

ponajprije zbog usporavanja godišnjeg rasta cijena energije, koji je još uvijek visok (7,6%), a njegov je doprinos rastu inflacije u 2012. iznosio 0,8 postotnih bodova. Inflatorne pritiske, među ostalim, pojačavao je rast cijena prehrambenih proizvoda na svjetskom tržištu, posebice tijekom ljetnih mjeseci zbog suše, kao i povećanje indirektnih poreza te administrativno reguliranih cijena u pojedinim zemljama. Što se tiče cjenovnih kretanja u zemljama EU koje nisu članice eurozone, u većem broju zemalja također je zabilježeno smanjenje prosječne godišnje stope inflacije. Nasuprot tome, ubrzanje te stope bilo je vidljivo u Mađarskoj, što se može pripisati povećanju indirektnih poreza, te u Češkoj, zbog povećanja snižene stope PDV-a i administrativno reguliranih cijena.

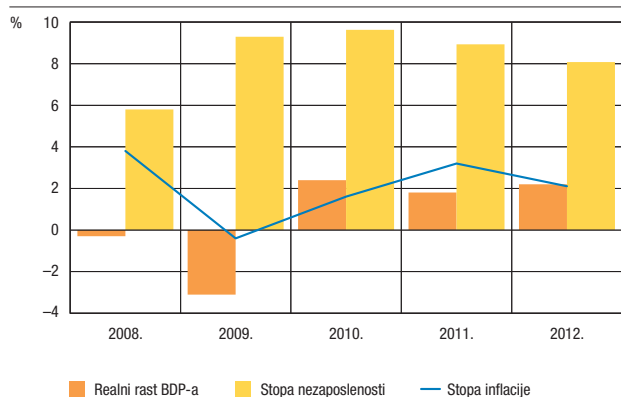
Ublažavanje nestabilnosti na europskim financijskim tržištima tijekom 2012. godine rezultiralo je smanjenjem premija za rizik većine europskih zemalja s tržištima u nastajanju. Ono je započelo početkom godine, kada je ESB počeo izdašno opskrbljivati bankarski sektor likvidnošću, a nakratko se preokrenulo početkom drugog tromjesečja uz jačanje nesigurnosti na financijskim tržištima zbog produženog djelovanja dužničke krize. Nakon što je ESB sredinom godine smanjio referentne kamatne stope i najavio mogućnost uvođenja dodatnih mjera za očuvanje eurozone, prinosi na euroobveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju ponovno su se počeli smanjivati. Padajući se trend zaustavio krajem godine s ponovnim aktualiziranjem dužničke krize u Grčkoj i objavama nepovoljnih gospodarskih pokazatelja. Iako su mjerama monetarne politike kamatne stope na dugoročne obveznice tijekom 2012. smanjene u svim članicama Europske unije, kamatne stope u Grčkoj, Portugalu i Cipru i nadalje su zamjetno više u odnosu na pretkrizna vremena te u odnosu na druge zemlje članice.

1.1.2. Sjedinjene Američke Države

Američko je gospodarstvo u 2012. godini ostvarilo rast realne gospodarske aktivnosti od 2,2%². Ubrzanje rasta u odnosu na prethodnu godinu (1,8%) odražava sporiji rast uvoza, slabiji pad državne potrošnje i jačanje investicija. Glavna odrednica rasta BDP-a bio je rast osobne potrošnje (ponajprije trajnih dobara, ali i usluga) potaknut povoljnim trendovima na tržištu rada. Investicije privatnog sektora također su povoljno djelovale na ukupnu gospodarsku aktivnost, pri čemu se glavina porasta odnosila na investicije poduzetnika u opremu i računalne programe, a dodatni poticaj davale su i investicije u objekte namijenjene stanovanju. Unatoč smanjenoj inozemnoj potražnji u eurozoni doprinos izvoza bio je pozitivan, ponajprije zbog porasta izvoza na ostala tržišta. S druge strane, promjene zaliha te smanjena potrošnja federalnih i lokalnih vlasti nepovoljno su utjecali na ukupnu gospodarsku aktivnost. Dinamika gospodarskog rasta bila je neujednačena tijekom godine: nakon usporavanja u drugom te ponovnog intenziviranja realne aktivnosti u trećem, rast američkog se gospodarstva u posljednjem tromjesečju ponovno usporio. Slabljenje rasta u posljednjem tromjesečju bilo je rezultat neizvjesnosti prouzročene približavanjem

2 U. S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis, *GDP: Fourth quarter and annual 2012 (third estimate)*, 28. 3. 2013.

1.5. Realni rast BDP-a, stopa nezaposlenosti i stopa inflacije u SAD-u

Izvori: Bureau of Economic Analysis; U. S. Department of Labor

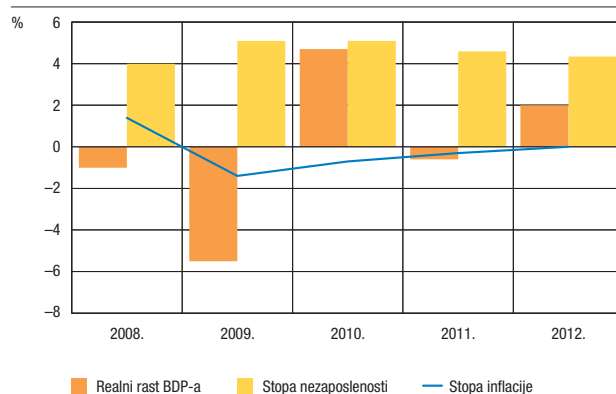
razine državnog duga gornjoj granici utvrđenoj zakonom (to je posljedica velikoga proračunskog manjka) i izostankom očekivanog oporavka eurozone. Negativna kretanja ublažavao je rast osobne potrošnje, potaknut daljnjim padom nezaposlenosti, pa se prosječna stopa nezaposlenosti smanjila s 8,5% u prosincu 2011. na 7,8% u prosincu 2012.

U 2012. indeks potrošačkih cijena bio je za 2,1% viši u odnosu na prethodnu godinu, što je zamjetno usporavanje u usporedbi s 2011., kada je prosječni rast cijena iznosio 3,2%. Usporavanju inflacije najviše je pridonijelo usporavanje rasta indeksa cijena energije i cijene motornih goriva u odnosu na 2011., u kojoj je bio zabilježen snažan rast cijena na svjetskom tržištu. Porasle su i cijene prehrane, ali je stopa rasta bila znatno niža u odnosu na 2011. godinu, kada su cijene prehrambenih proizvoda na svjetskim tržištima dosegnule svoj maksimum zbog dugotrajnih suša. U uvjetima niske inflacije, povišene stope nezaposlenosti i ekspanzivno orijentirane fiskalne politike na granici zakonskih limita Fed je tijekom cijele 2012. zadržao ključnu kamatnu stopu na iznimno niskoj razini (0,25%) s ciljem dinamiziranja gospodarstva, pritom uzimajući u obzir stabilna dugoročna očekivanja glede inflacije.

1.1.3. Japan

Japansko se gospodarstvo, nakon pada realne gospodarske aktivnosti u 2011. (-0,6%), tijekom 2012. zamjetno oporavilo (2,0%), što je poglavito posljedica snažnog rasta u prvom tromjesečju. Rast su potaknuli oporavak osobne potrošnje nakon uvođenja privremenih olakšica za kupnju ekoloških automobila i povećanje državne potrošnje, zbog nastavka izgradnje pojedinih dijelova zemlje nakon potresa u 2011. godini. S druge strane, investicije privatnog sektora izrazito su se smanjile, dok je neto izvoz robe i usluga stagnirao. U drugom i trećem tromjesečju zabilježen je tromjesečni pad realnog BDP-a prije svega zbog

1.6. Realni rast BDP-a, stopa nezaposlenosti i stopa inflacije u Japanu

Izvori: Eurostat; japanski statistički ured

snažnog pada izvoza u zemlje eurozone i Kinu. Istodobno je slabiju kontrakciju uvoza prouzročio zamjetan rast uvoza fosilnih goriva nakon isključivanja nuklearnih elektrana zbog sigurnosnih mjera. Zaustavljanju negativnih trendova u posljednjem tromjesečju pridonijelo je jačanje osobne potrošnje i privatnih investicija u objekte namijenjene stanovanju (potaknuto pozitivnim kretanjima na tržištu rada). U skladu s nestabilnim globalnim okruženjem, ali i deflatornim pritiscima na domaćem tržištu, japanska je središnja banka radi poticanja gospodarskog rasta tijekom cijele godine zadržala svoju ključnu kamatnu stopu u rasponu između 0,0% i 0,1% te je proširila vrijednost programa kupovanja obveznica. Kada je riječ o cjenovnim kretanjima, prosječna godišnja stopa promjene potrošačkih cijena u 2012., prvi put u posljednje tri godine, nije bila negativna (iznosila je 0,0%).

1.1.4. Zemlje u razvoju i zemlje s tržištima u nastajanju

Unatoč usporavanju gospodarskog rasta zemlje u razvoju i zemlje s tržištima u nastajanju bile su i u 2012. godini glavni pokretač rasta svjetskoga gospodarstva, sa stopom realnog rasta BDP-a od 5,1%³ (6,3% u 2011.). Pritom je većina zemalja iz promatrane skupine ostvarila niže stope rasta u odnosu na 2012. godinu, a zamjetnim se usporavanjem ističu zemlje Srednje i Istočne Europe, koje su zbog čvrste trgovinske integracije sa zemljama eurozone, ali i vlastitih strukturnih problema, bile izložene snažnim negativnim šokovima. Nasuprot tome, dinamiziranje stopa rasta zabilježeno je u zemljama Bliskog istoka, zbog viših cijena nafte na svjetskim tržištima u prvom polugodištu i rasta proizvodnje, te u pojedinim azijskim zemljama u razvoju koje su se oporavljale od prirodnih katastrofa u prethodnoj godini.

Kinesko gospodarstvo ostvarilo je u 2012. rast realnog BDP-a od 7,8%⁴ ili 1,5 postotnih bodova manje u odnosu na 2011. godinu. Glavna je odrednica rasta bila osobna potrošnja

³ Ocijenjena vrijednost, MMF, *WEO Update*, siječanj 2013.

⁴ Ocijenjena vrijednost, MMF, *WEO Update*, siječanj 2013.

godišnja stopa promjene cijena metala, a usporio se godišnji pad cijena poljoprivrednih sirovina (primjerice tekstila). Godišnja stopa promjene agregatnog HWWI indeksa cijena sirovina (bez energenata) tako se povećala s -11,3% u prosincu 2011. na 0,6% u prosincu 2012. Međutim, isti se pokazatelj u 2012. na godišnjoj razini u prosjeku smanjio za 12,7%, nakon što je u 2011. godini bio zabilježen rast od 18,1%.

Tečaj američkog dolara prema euru u prvoj je polovini 2012. uglavnom bio izložen aprecijacijskim pritiscima, na što su ponajviše utjecali jačanje dužničke krize u pojedinim članicama eurozone i izostanak očekivanoga ekonomskog oporavka. Jačanje američkog dolara prema euru doseglo je vrhunac krajem srpnja, kada je zabilježen tečaj od 1,21 EUR/USD zbog

zabrinutosti povezanih s fiskalnim problemima u Španjolskoj i s mogućnošću jačanja dužničke krize u eurozoni. Nakon toga trend se preokrenuo pa je u drugoj polovini godine tečaj američkog dolara prema euru pretežno deprecirao. Tome je pridonijelo nekoliko činitelja, među kojima su porast optimizma ulagača u vezi s rješavanjem dužničke krize u eurozoni, bojazan glede nepostizanja kompromisa o javnim financijama u SAD-u te očekivanja da bi Fed mogao poduzeti novi krug mjera monetarnog popuštanja. Na kraju godine tečaj je iznosio 1,32 EUR/USD, što je za 1,8% više nego na kraju 2011. Što se tiče tečaja švicarskog franka prema euru, on je u 2012. bio stabilan i nije bitno odstupao od minimalne razine od 1,20 EUR/CHF, koju je u rujnu 2011. odredila Švicarska središnja banka.

1.2. Gospodarska aktivnost

Za bruto domaći proizvod RH u 2012. je godini zabilježen realni pad od 2,0%.⁹ To je ujedno i četvrta godina u kojoj je gospodarska aktivnost padala ili stagnirala, pa je ona kumulativno bila za 10% manja u odnosu na vrh poslovnog ciklusa u 2008. Promatra li se tromjesečna razina, ostvaren je snažan pad BDP-a u prvom tromjesečju, nakon čega je u idućih šest mjeseci, poglavito zbog povoljnih kretanja u turizmu, rast bio skroman. Na kraju godine ponovno je došlo do kontrakcije realne gospodarske aktivnosti zbog intenziviranja nepovoljnih kretanja na tržištu rada i posljedičnog slabljenja osobne potrošnje.¹⁰

1.2.1. Potražnja

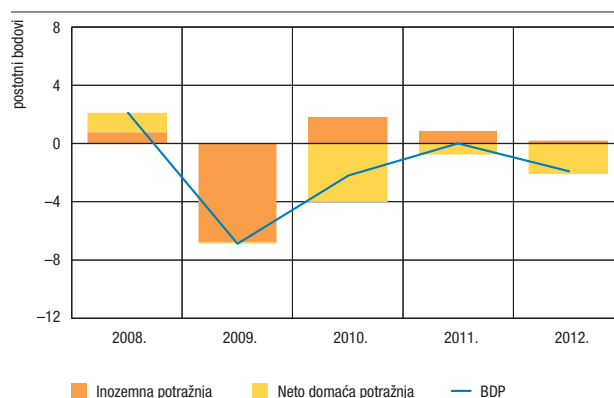
Nepovoljna gospodarska kretanja tijekom 2012. godine pretežno su uzrokovana snažnim smanjenjem domaće potražnje, dok je inozemna potražnja blago porasla. Analizira li se prema sastavnicama agregatne domaće potražnje, ostvareni su znatno smanjenje osobne potrošnje i investicija u kapital te pad državne potrošnje i slabije kumuliranje zaliha.¹¹ Nepovoljna su bila i kretanja uvoza robe i usluga, što je ukupno rezultiralo zamjetnim padom neto domaće potražnje. Istodobno je izvoz robe i usluga blago porastao i dao pozitivan statistički doprinos kretanju BDP-a.

Nakon stagnacije u 2011. realna je potrošnja kućanstava u prošloj godini smanjena za 3,0% pa je ova sastavnica agregatne potražnje imala najveći negativan utjecaj na dinamiku realnog BDP-a. Takva su kretanja posljedica smanjenja realne mase neto plaća zbog pada zaposlenosti, ali i stagnacije nominalnih plaća u uvjetima jačanja inflacije. Osim toga, smanjeni su i realni domaći transferi stanovništvu i neto transferi iz inozemstva. Kao i

prethodne godine, nastavio se proces razduživanja stanovništva po potrošačkim kreditima. Za razliku od 2011., tečajna su kretanja u odnosu na švicarski franak i euro na godišnjoj razini bila stabilnija te su u manjoj mjeri nepovoljno utjecala na dohodak raspoloživ za potrošnju kućanstava s obzirom na otplate kredita vezane uz navedene valute. Uz nepovoljno kretanje sastavnica raspoloživog dohotka, negativan je utjecaj na osobnu potrošnju imala i niska razina potrošačkog optimizma.

Državna je potrošnja u 2012. godini smanjena pod utjecajem pada socijalnih naknada u naturi te izdataka za korištenje dobara

1.8. Doprinosi domaće i inozemne potražnje realnom rastu BDP-a

Izvori: DZS; izračun HNB-a

⁹ Podaci DZS-a o bruto domaćem proizvodu od 2011. temelje se na procjeni tromjesečnog obračuna i privremenog su karaktera.

¹⁰ Odnosi se na sezonski prilagođene statističke podatke. Sezonsko prilagođavanje podataka izvršeno je u HNB-u, a statistički prilagođeni podaci razlikuju se od istovrsnih podataka Državnog zavoda za statistiku. Sezonskim prilagođavanjem iz vremenskih se serija isključuju učinci uobičajenih unutargodišnjih pojava ekonomskoga i neekonomskoga karaktera (npr. blagdanska potrošnja). Kod pojedinih serija potrebno je provesti još i kalendarsko prilagođavanje, što podrazumijeva uklanjanje razlika u broju radnih dana koje u određenoj mjeri mogu objasniti razlike u razinama tih serija (npr. manji broj izvršenih radnih sati). Tako prilagođeni podaci omogućuju analizu kretanja promjena u uzastopnim razdobljima (mjesec na prethodni mjesec, tromjesečje na prethodno tromjesečje), dok se promjene u odnosu na isto razdoblje prethodne godine analiziraju na temelju originalnih podataka ili na vremenskoj seriji podataka prilagođenoj samo za razliku u broju radnih dana.

¹¹ Kategorija promjene zaliha uključuje i statističku diskrepanciju između proizvodne i rashodne metode obračuna BDP-a, no DZS ne objavljuje te podatke za te dvije komponente zasebno. Zbog toga je nemoguće ekonomski suvislo objasniti dinamiku ove kategorije.

koksa i rafiniranih naftnih proizvoda. Snažno se smanjio i fizički obujam proizvodnje u području rudarstva i vađenja, i to u odjeljku ostalog rudarstva i vađenja, što se može povezati s nastavkom smanjivanja građevinskih radova i posljedičnom, manjom potražnjom za građevinskim materijalom.

Bruto dodana vrijednost područja djelatnosti građevinarstva i dalje ima izrazito nepovoljna kretanja, pri čemu je na godišnjoj razini pad bio velik i iznosio je 11,4%. Potrebno je naglasiti da indeksi fizičkog obujma upozoravaju na veće smanjenje aktivnosti kod radova na zgradama, no snažan je bio i pad radova na ostalim građevinama. Takva su kretanja posljedica daljnjeg pada investicija u privatnom sektoru, prouzročenog daljnjim smanjivanjem stanogradnje i viškom ponude stambenog prostora te smanjenim infrastrukturnim radovima na državnoj razini zbog sporosti u pokretanju projekata kao i potrebe za provođenjem fiskalne prilagodbe.

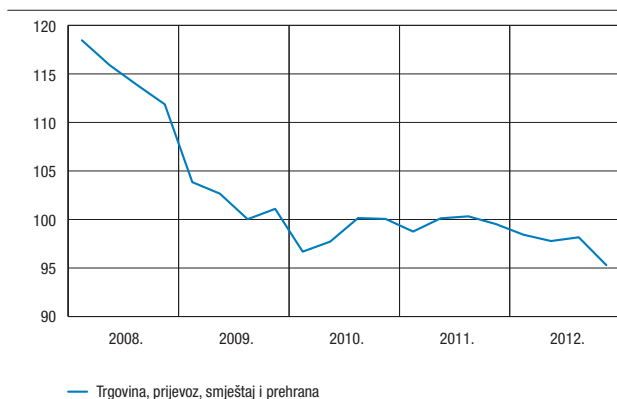
Nefinancijske usluge

U 2012. godini zabilježen je i pad bruto dodane vrijednosti područja djelatnosti trgovine, prijevoza te smještaja i prehrane. Nakon revizije tromjesečnog obračuna BDP-a u lipnju 2012. i prijelaza na novu klasifikaciju djelatnosti (NKD 2007.), bruto dodana vrijednost tih područja djelatnosti više se ne iskazuje odvojeno. Unatoč tome može se sa sigurnošću ustvrditi kako je posljedica nepovoljnih kretanja osobne potrošnje u 2012. bio pad BDV-a područja djelatnosti trgovine u odnosu na prethodnu godinu.

Kod prijevozne je djelatnosti zabilježen izrazit pad ukupnoga putničkog prijevoza mjerenog brojem putnika, od čega najviše u željezničkom prijevozu. Isto tako, prijevoz se robe u odnosu na 2011. godinu smanjio u gotovo svim vrstama prijevoza. S druge strane, pozitivan je doprinos formiranju BDV-a u ovoj sastavnici vrlo vjerojatno dala uspješna turistička sezona, odnosno povećan broj dolazaka inozemnih turista koji su potaknuli rast BDV-a područja djelatnosti smještaja i prehrane.

1.11. Bruto dodana vrijednost trgovine, prijevoza, smještaja i prehrane

sezonski prilagođene vrijednosti, ulančani indeksi, 2005. = 100

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

1.2.3. Tržište rada

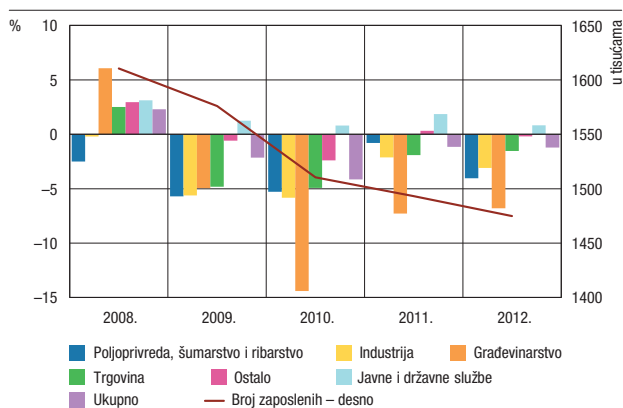
Tijekom 2012. godine intenzivirala su se negativna kretanja na tržištu rada, što se ogledalo u smanjenju broja zaposlenih i posljedičnom porastu broja nezaposlenih osoba. Prosječna anketna stopa nezaposlenosti nastavila je snažno rasti te je u posljednjem tromjesečju 2012. godine dosegla 18%. Produktivnost rada na razini cijeloga gospodarstva smanjila se jer je pad BDP-a bio izraženiji od smanjenja zaposlenosti. U takvim su uvjetima i realne plaće nastavile padati.

Administrativna zaposlenost i nezaposlenost¹³

Broj zaposlenih osoba i nadalje se smanjivao tijekom 2012., pri čemu je intenzitet smanjenja bio gotovo jednak onome iz prethodne godine. Tako je prema podacima HZMO-a prosječan broj osiguranika u 2012. bio za 18 tisuća, odnosno 1,2% manji nego u 2011. Sezonski prilagođeni podaci pokazuju kako je tijekom prve polovine godine smanjenje broja osiguranika bilo blago, a povećalo se u drugom polugodištu. Ukupno kretanje broja zaposlenih osoba tijekom 2012. godine odraz je pada gospodarske aktivnosti u privatnom sektoru pa je najsnažnije smanjivanje broja zaposlenih osoba zabilježeno u djelatnostima građevinarstva, industrije i trgovine. Broj zaposlenih u državnim i javnim službama malo je porastao. Iz podataka HZMO-a vidljivo je da se izrazito snažno smanjila zaposlenost kod individualnih poljoprivrednika (7%) te u obrtu i slobodnim profesijama (3,5%).

Administrativni podaci o broju nezaposlenih osoba tijekom 2012. upućuju na zamjetno povećanje broja nezaposlenih u odnosu na prethodnu godinu. Tako se prosječan broj nezaposlenih osoba tijekom 2012. godine povećao za 6,2% u odnosu na 2011. Kada je riječ o tokovima iz evidencije i u evidenciju nezaposlenih osoba HZZ-a, podaci o novoprijavljenim osobama u evidenciju HZZ-a upućuju na to da se u 2012. znatno povećao broj prijava osoba koje ulaze u evidenciju izravno iz radnog

1.12. Ukupna zaposlenost i kretanje zaposlenosti po sektorima godišnje stope promjene

Napomena: Javne i državne službe odnose se na djelatnosti O, P i Q prema klasifikaciji NKD 2007.

Izvor: HZMO

¹³ Prema podacima HZMO-a o broju osiguranika i administrativnim podacima DZS-a. Administrativni podaci DZS-a o broju zaposlenih osoba i stopi nezaposlenosti privremeni su, a njihova je revizija predviđena za travanj 2013. Stoga se podaci HZMO-a o broju osiguranika smatraju pouzdanijim pokazateljem kretanja zaposlenosti u službenom gospodarstvu.

Tablica 1.1. Priljevi u evidenciju nezaposlenih HZZ-a i odljevi iz evidencije
stope promjene u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, u postocima

	2011./ 2010.	I. – VI. 2012./ I. – VI. 2011.	VII. – XII. 2012./ VII. – XII. 2011.	2012./ 2011.	Udio u ukupnom toku		
					I. – VI. 2012.	VII. – XII. 2012.	2012.
1. Novoprijavljeni							
1.1. Prema vrsti ulaska u nezaposlenost:	8,6	4,1	10,6	7,8	100,0	100,0	100,0
– izravno iz radnog odnosa	–0,8	12,5	16,3	14,7	61,9	66,4	64,5
– iz individualne poljoprivrede ili nekoga drugog oblika rada	568,2	–70,7	76,9	–45,1	1,4	1,3	1,3
– izravno iz redovitog školovanja	10,3	1,7	19,5	15,7	4,0	12,5	8,9
– iz neaktivnosti	23,3	1,4	–10,3	–4,3	32,7	19,8	25,2
1.2. Prema prethodnom radnom iskustvu:	8,6	4,1	10,6	7,8	100,0	100,0	100,0
– prvi put traže zaposlenje	16,7	–4,8	10,9	4,6	16,1	20,4	18,6
– bili zaposleni	6,8	6,0	10,6	8,6	83,9	79,6	81,4
2. Odljevi iz evidencije	22,0	–3,7	–10,9	–7,1	100,0	100,0	100,0
– zaposleni iz evidencije na temelju radnog odnosa	18,7	10,8	–2,9	4,8	64,2	53,5	59,4
– zaposleni iz evidencije na temelju drugih poslovnih aktivnosti	220,6	–61,9	6,3	–40,0	2,8	4,5	3,6
– brisani iz evidencije iz drugih razloga osim zapošljavanja	16,5	–14,3	–20,7	–17,7	32,9	42,0	37,1

Izvor: HZZ

odnosa te iz redovitog školovanja. Istodobno se smanjio broj prijava u evidenciju iz neaktivnosti, što upozorava na vjerojatno velik broj obeshabrenih radnika. Odljevi iz evidencije značajno su se smanjili u usporedbi s prethodnom godinom, prije svega zbog snažnog pada broja zaposlenih iz evidencije na temelju drugih poslovnih aktivnosti. Do toga je došlo zato što se smanjilo zapošljavanje prema posebnim propisima (status roditelja njegovatelja, njegovatelj hrvatskoga ratnog vojnika invalida) čak za 98%, a pao je i broj osoba brisanih iz evidencije, dok je broj osoba zaposlenih iz evidencije na temelju radnog odnosa blago porastao. S obzirom na ostvareni rast broja novoprijavljenih osoba u evidenciju HZZ-a i istodobni pad odljeva iz evidencije, broj nezaposlenih osoba registriranih na Zavodu na kraju prosinca 2012. dosegao je 358 tisuća, što je za 42 tisuće više u odnosu na kraj prosinca prethodne godine.

Nezaposlenost je kontinuirano rasla tijekom cijele godine,

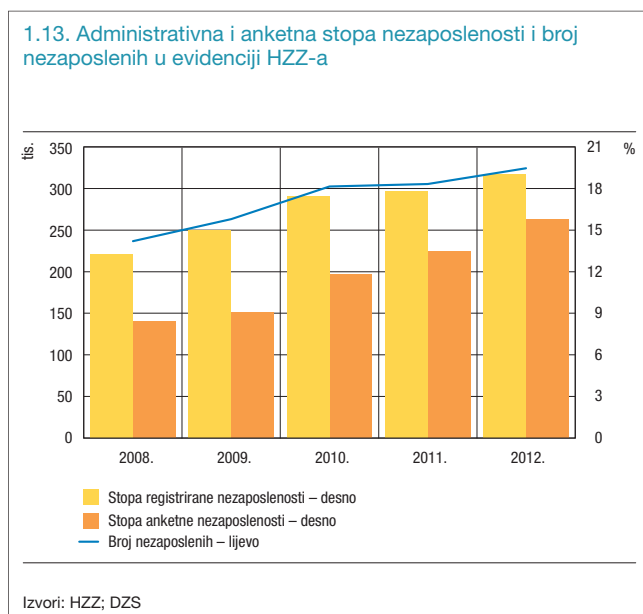
no u posljednja dva tromjesečja rast se značajno ubrzao. Takva kretanja dovela su do snažnog povećanja prosječne stope nezaposlenosti, koja je prema privremenim podacima iznosila 19,1% tijekom 2012. (17,8% u 2011.), a na samom kraju godine 21,1%.

Anketna zaposlenost i nezaposlenost

Anketni podaci DZS-a¹⁴ o obilježjima tržišta rada za 2012. godinu upućuju na općenito sličan smjer i intenzitet promjena na tržištu rada kao i administrativni podaci. Tako je i prema anketnim izvorima zabilježen godišnji pad prosječnog broja zaposlenih i porast prosječnog broja nezaposlenih osoba te snažno povećanje prosječne anketne stope nezaposlenosti, koje je bilo najizraženije tijekom četvrtog tromjesečja, kada je anketna stopa nezaposlenosti dosegla 18%, što je najviša zabilježena anketna stopa nezaposlenosti od početka provođenja Ankete o radnoj snazi 1996. godine. Prosječna stopa nezaposlenosti tijekom 2012. iznosila je 15,8% (13,5% u istom razdoblju 2011. godine). Stopa aktivnosti za dobnu skupinu 15+ i dalje je prema službenim podacima DZS-a bila izrazito niska, 45,3%, a to je najniža stopa aktivnosti u usporedbi sa svim zemljama EU.

Plaće i troškovi rada

Rast nominalnih bruto plaća nastavio se i u 2012., te je iznosio 1,1%, što znači da se blago usporio u usporedbi s rastom od 1,5% iz 2011. Kada je riječ o isplaćenim neto plaćama u 2012., zabilježen je njihov neznatan rast (0,7%), a s obzirom na to da su potrošačke cijene istodobno porasle 3,4%, pad prosječne realne neto plaće na razini cijele prošle godine iznosio je 2,6% (pad realnih bruto plaća 2,2%). Tako je kupovna moć prosječne plaće na razini cijeloga gospodarstva tijekom 2012. bila približno jednaka onoj iz 2006. godine.

14 Zbog metodoloških razlika podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti dobiveni Anketom o radnoj snazi razlikuju se od onih izračunatih na temelju administrativnih izvora.

Tablica 1.2. Plaće, produktivnost i jedinični troškovi rada
godišnje stope promjene

	2010.	2011.	2012.
Prosječna bruto plaća			
Nominalna	-0,5	1,5	1,1
Realna	-1,6	-0,8	-2,2
Prosječna bruto plaća u privatnom sektoru^a			
Nominalna	-0,3	1,4	1,2
Realna	-1,3	-0,8	-2,1
Prosječna bruto plaća u javnim i državnim službama^b			
Nominalna	-1,2	1,3	0,4
Realna	-2,2	-1,0	-2,9
Produktivnost (ukupno gospodarstvo)	2,0	1,2	-0,9
Nominalni jedinični trošak rada	-2,3	0,4	0,8

^a Plaće u privatnom sektoru uključuju sve djelatnosti NKD-a 2007. osim djelatnosti O, P i Q

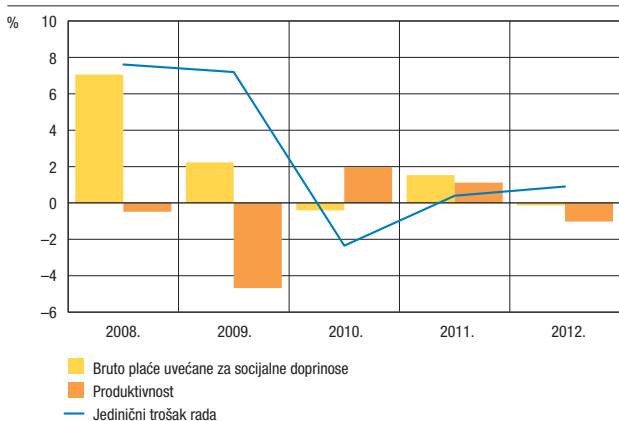
^b Plaće u javnim i državnim službama aproksimirane su kretanjem plaća u djelatnostima O, P i Q prema NKD-u 2007.

Napomena: Podaci se odnose na plaće isplaćene u tekućoj godini. Podaci o nominalnim neto plaćama uključuju utjecaj posebnog poreza na plaće, mirovine i ostale primitke.

Izvori: DZS; HZMO

1.14. Kretanje jediničnih troškova rada u sveukupnom gospodarstvu

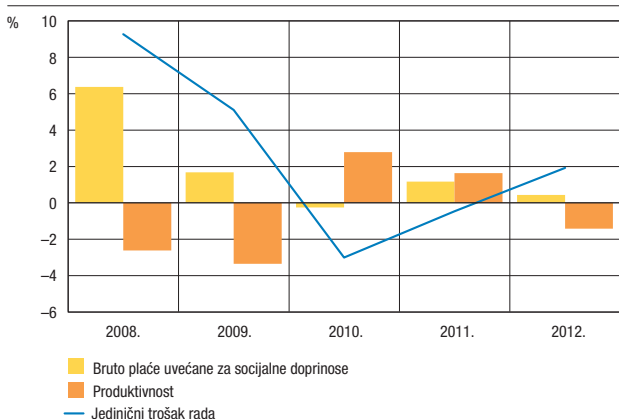
godišnje stope promjene

Napomena: Podaci se odnose na plaće obračunate u tekućoj godini.
Izvor: Izračun na temelju podataka DZS-a i HZMO-a

1.15. Kretanje jediničnih troškova rada u industriji

godišnje stope promjene

Napomena: Podaci se odnose na plaće obračunate u tekućoj godini.
Izvor: Izračun na temelju podataka DZS-a i HZMO-a

Prema djelatnostima NKD-a prosječne isplaćene realne neto plaće u 2012. smanjene su u odnosu na godinu prije, a smanjenje realnih plaća u javnim i državnim službama bilo izraženije od onog u privatnom sektoru.

Analizira li se kretanje plaća i zaposlenosti zajedno s podacima DZS-a o BDP-u u 2012., razvidno je da je nominalni jedinični trošak rada na razini cijeloga gospodarstva blago porastao. Kretanja jediničnog troška rada u industriji bila su nepovoljnija od onih u ukupnom gospodarstvu pa je tijekom 2012. godine jedinični trošak rada u industriji umjereno porastao, u prvom redu zbog pada gospodarske aktivnosti u toj djelatnosti u istom razdoblju i blagog rasta naknada.

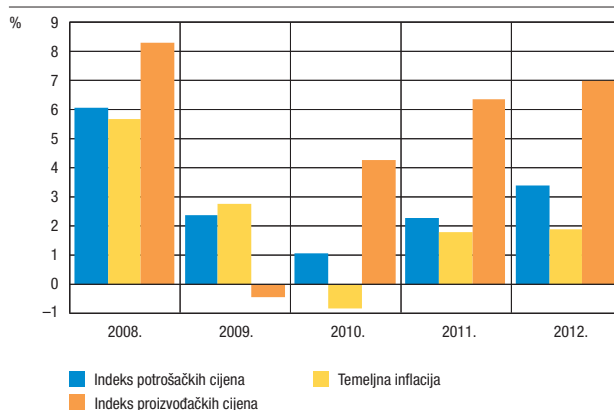
1.2.4. Cijene i tečaj

Cijene

Inflacija potrošačkih cijena ubrzala se tijekom 2012. te je njezina prosječna godišnja stopa promjene porasla na 3,4%, s 2,3% koliko je iznosila u 2011. To je ponajviše bilo posljedica administrativnih odluka na osnovi kojih je povećana osnovna stopa PDV-a s 23% na 25% u ožujku¹⁵ te su poskupjeli električna energija i plin u svibnju¹⁶. Administrativnim odlukama povećane su i cijene vode, javnog prijevoza i zagrijavanja stana. Osim toga, tijekom trećeg tromjesečja došlo je do poskupljenja prehrambenih proizvoda prouzročenog sušom i rastom cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu. Nepovoljno je pritom na kretanje uvoznih cijena djelovala deprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru. S druge strane, inflatorne su pritiske ublažavali domaći činitelji, prije svega slaba osobna potrošnja i nepovoljni uvjeti na tržištu rada. U posljednja dva tromjesečja bilježio se pad jediničnih troškova rada na godišnjoj razini, zbog toga što je pad naknada po zaposlenom¹⁷ bio izrazitiji od pada proizvodnosti rada.

1.16. Indeks potrošačkih cijena, temeljna inflacija i indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu

prosječne godišnje stope promjene

Izvor: DZS

- 15 Neto doprinos promjena u sustavu PDV-a mjesečnoj inflaciji u ožujku procjenjuje se na 0,7 postotnih bodova.
16 Ukupan doprinos poskupljenja električne energije i prirodnog plina mjesečnoj inflaciji u svibnju iznosi 1,5 postotnih bodova.
17 Tome je između ostalog pridonijelo smanjenje doprinosa za zdravstveno osiguranje.

Pritom se temeljna inflacija¹⁸ zadržala na relativno niskoj razini, a njezina se prosječna godišnja stopa promjene tek blago povećala, s 1,8% u 2011. na 1,9% u 2012. Poskupljenje energije najviše je pridonijelo povećanju proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu, pri čemu se njihova prosječna godišnja stopa promjene povećala sa 6,4% u 2011. na 7,0% u 2012.

Potrošačke cijene

Mjesečne stope promjene ukupne i temeljne inflacije (sezonski prilagođene i svedene na godišnju razinu) bile su u 2012. prosječno više nego u 2011., a znatno se povećala i njihova ko-lebljivost. Izrazit rast tih stopa bio je zabilježen tijekom drugog tromjesečja te krajem trećeg i početkom četvrtog tromjesečja, a bio je posljedica spomenutih administrativnih mjera odnosno suše. U posljednja dva mjeseca 2012. inflatorni su pritisci osla-bjeli, čemu je pridonio pad cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Osim toga pokazalo se da je šok na strani ponude prehran-benih sirovina zabilježen tijekom ljetnih mjeseci bio privremen, pa su se njihove cijene idućih mjeseci snizivale.

Godišnja stopa inflacije u prosincu 2012. iznosila je 4,7%, a to je znatno povećanje u odnosu na 2,1%, koliko je bilo ostvareno u prosincu 2011. Najveći doprinos tome dalo je poskupljenje energije, čiji se doprinos inflaciji u promatranom razdoblju povećao za 1,9 postotnih bodova, što je gotovo u potpunosti rezultat poskupljenja električne energije i plina. Doprinos je cijena energije ukupnoj godišnjoj stopi inflacije u prosincu 2012. iznosio 2,4 postotna boda. Nadalje, zbog suše znatno se povećao doprinos cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda, posebice povrća, a porasle su i cijene voća i mesa. Poskupljenje stočne hrane (primjerice kukuruza) neizravno je utjecalo na rast cijena mesa na domaćem tržištu. Blago se ubrzao i godišnji rast cijena usluga, no još je relativno nizak (2,0%). Nasuprot tome, usporio se godišnji rast cijena prerađenih prehrambenih proizvoda, što je pretežno bilo posljedica odluke o sniženju stope PDV-a s 23% na 10% na ulja i masti, šećer i dječju hranu. Smanjila se i godišnja stopa promjene cijena industrijskih proizvoda bez prehrane i energije, u prvom redu zbog pada cijena odjeće¹⁹. To je najviše potpomoglo pad godišnje stope temeljne inflacije, s 2,9% u prosincu 2011. na 2,0% u prosincu 2012.

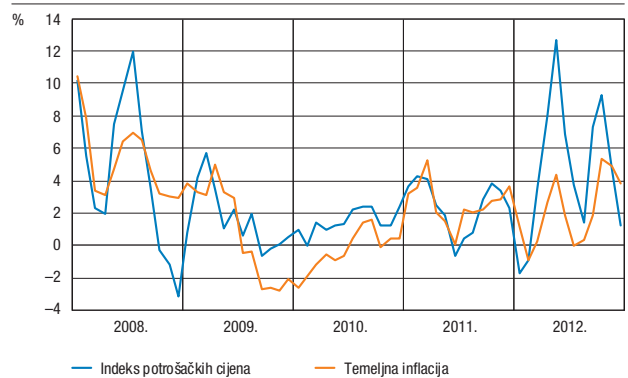
Proizivačke cijene industrije na domaćem tržištu

Tablica 1.3. Indeks potrošačkih cijena, klasifikacija u pet glavnih kategorija proizvoda
godišnje stope promjene

	Ponder 2012.	XII. 2011.	III. 2012.	VI. 2012.	IX. 2012.	XII. 2012.
Ukupno	100,0	2,1	2,0	3,8	5,0	4,7
Energija	17,3	3,2	6,5	12,9	14,2	13,9
Nepreobrađeni prehrambeni proizvodi	12,7	1,8	2,2	5,3	11,2	9,4
Preobrađeni prehrambeni proizvodi (uključujući alkohol i duhan)	21,6	5,3	1,9	2,5	2,2	3,2
Industrijski proizvodi bez prehrane i energije	25,5	1,5	0,8	0,7	0,4	-0,3
Usluge	23,0	-1,1	-0,1	0,5	1,6	2,0

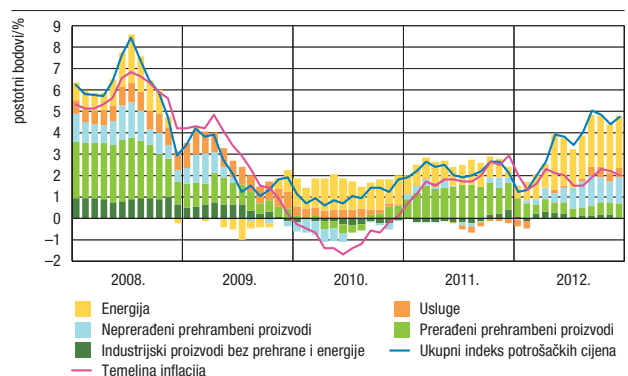
Izvor: DZS

1.17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija^a
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^b

* Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju. ^b Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa cijena. Izvori: DZS; izračun HNB-a

1.18. Godišnje stope inflacije i doprinosi^a komponenata inflaciji potrošačkih cijena

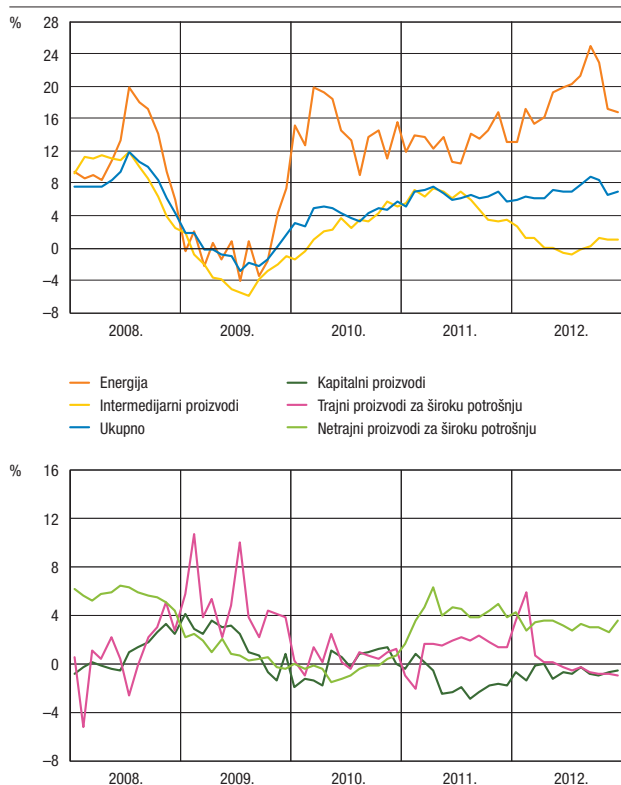

^a Doprinos se definira kao relativna važnost određene komponente indeksa potrošačkih cijena u ukupnoj inflaciji. Zbroj doprinosa svih komponenata izraženih u postotnim bodovima u određenom mjesecu daje iznos godišnje stope inflacije potrošačkih cijena (određena odstupanja moguća su zbog zaokruživanja).
Izvori: DZS; izračuni HNB-a

18 Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju (tu ulaze i cijene energije).

19 Promjena cijena određenih sezonskih proizvoda (primjerice odjeće i obuće) tijekom 2012. djelomično je posljedica metodoloških promjena u statističkoj obradi cijena sezonskih proizvoda. Vidi o tome u Eurostatovu priopćenju *Implementation of Commission Regulation (EC) No 330/2009 on the treatment of seasonal products. Information note and impacts on the HICP* (metodološke promjene koje se odnose na HICP primijenjene su i na domaći IPC).

1.19. Indeksi proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu po glavnim industrijskim grupacijama
godišnje stope promjene

Izvor: DZS

Godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu u prosincu 2012. iznosila je 6,9%, odnosno povećala se s 5,8%, koliko je iznosila u prosincu 2011. Najviše se ubrzao godišnji rast cijena energije (cijena u opskrbi električnom energijom i plinom te cijena opskrbe vodom). Isključe li se cijene energije, godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena u prosincu 2012. iznosila je 2,2%, što znači da je bila manja nego u prosincu 2011., kada je iznosila 2,9%. Među ostalim glavnim kategorijama najviše se smanjila godišnja stopa promjene cijena intermedijarnih proizvoda, posebice cijena u proizvodnji gume i plastike te cijena u proizvodnji metala, odražavajući slabljenje uvoznih inflatornih pritiska. Valja pritom izdvojiti i pad godišnje stope promjene cijena trajnih proizvoda za široku potrošnju (primjerice cijena u proizvodnji namještaja).

Cijene stambenih nekretnina

Tijekom 2012. zabilježen je mali rast cijena stambenih nekretnina u Hrvatskoj, za 1,6% u usporedbi s prethodnom godinom. Povećanje cijena nekretnina na godišnjoj razini obilježilo je prvu polovinu godine, dok se tijekom drugog polugodišta nastavio trend smanjivanja cijena, koji je započeo 2009. godine. Pritiske na pad cijena nekretnina stvara značajna ponuda neprodanih nekretnina uz istodobno relativno slabu potražnju u uvjetima smanjenoga realnog raspoloživog dohotka kućanstava, nepovoljnih kretanja na tržištu rada, niske razine potrošačkog optimizma i relativno visokih kamatnih stopa banaka. Godišnje smanjenje realne razine novoodobrenih stambenih kredita za 10,3% u 2012. potvrđuje da potražnja za nekretninama slabi. S druge strane, postojeća oslabjela potražnja za nekretninama uvelike je usmjerena na kvalitetnije nekretnine na atraktivnijim lokacijama. Ipak, na određeno oživljavanje potražnje za nekretninama u prvom polugodištu 2012. utjecalo je subvencioniranje kupnje novih stanova iz državnog proračuna. Tijekom 2012. nastavio se trend smanjivanja broja izdanih odobrenja za građenje stanova, što će utjecati na smanjenu ponudu nekretnina u sljedećim godinama. Tako su u 2012. izdana ukupno 9742 odobrenja, tj. za 27,7% manje nego prethodne godine.

Tečaj

Tijekom 2012. godine tečaj kune prema euru bio je stabilan. Na kraju godine tečaj je iznosio 7,55 EUR/HRK, što je deprecijacija od 0,2% u odnosu na kraj 2011. Tijekom godine nominalni dnevni tečaj kune prema euru kretao se u rasponu od -1,7% do 0,9% oko prosječnoga godišnjeg tečaja, koji je iznosio 7,52 EUR/HRK te je bio za 1,1% slabiji nego u 2011. godini. Početak 2012. obilježili su deprecijacijski pritisci na tečaj kune prema euru, ali je HNB stabilizirao tečaj kune intervencijama na deviznom tržištu u siječnju i veljači te povećanjem stope obvezne pričuve u veljači. No, u sljedeća dva mjeseca međunarodne pričuve HNB-a zamjetno su porasle zbog priljeva novčanih sredstava na depozite države kod HNB-a od izdanja državnih obveznica na inozemnom tržištu. HNB je odmah otkupio veliki dio deviza države i time kreirao kunsku likvidnost. Dio tih deviza HNB je u drugoj polovini svibnja intervencijom na deviznom tržištu prodao poslovnim bankama, čime je ujedno stabilizirao tečaj. Uslijedilo je ljetno razdoblje s blagim aprecijacijskim pritiscima na domaću valutu, uobičajenim zbog pojačanog priljeva deviza od turizma. U rujnu su aprecijacijski pritisci postali izraženi, među ostalim zbog očekivanoga inozemnog zaduživanja

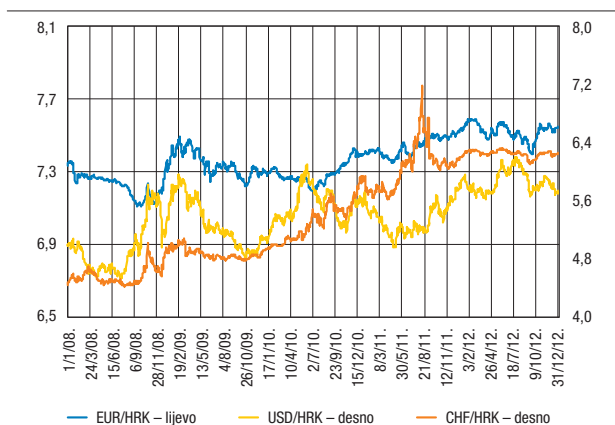
Tablica 1.4. Indeks cijena stambenih nekretnina u Hrvatskoj
godišnje stope promjene

	Ponder	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2011.		2012.			
							3. tr.	4. tr.	1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.
Hrvatska	100,0	3,4	-3,9	-7,8	-3,4	1,6	-0,2	-1,1	4,9	6,6	-0,3	-4,8
Zagreb	68,30	2,6	-5,3	-8,6	-4,8	1,7	-0,3	-1,0	4,7	4,6	1,2	-3,4
Jadran	31,70	6,3	0,5	-5,4	0,0	1,0	0,1	-1,7	5,2	9,8	-3,6	-7,7

Napomena: Prema metodologiji izrade hedonističkog indeksa cijena nekretnina u Hrvatskoj pri svakom se izračunavanju nove vrijednosti indeksa (nakon isteka tromjesečja) ponovno procjenjuju svi parametri u pojedinim jednadžbama postignutih cijena nekretnina, što uzrokuje reviziju indeksa cijena nekretnina za prijašnja tromjesečja odnosno godine. Svako ažuriranje, dakle, mijenja indekse ostvarene u prethodnim godinama, no oni su svaki put sve preciznije izmjerjeni jer su izračunati pomoću većeg broja podataka.

Izvori: Burza nekretnina; izračuni HNB-a

1.20. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

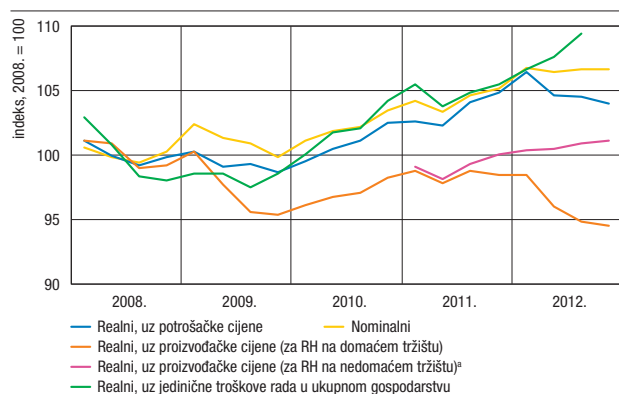
Izvor: HNB

nekoliko velikih javnih i privatnih poduzeća. Stoga je HNB ponovno intervenirao na deviznom tržištu. U posljednjem su tromjesečju prevladavali blagi deprecijacijski pritisci zbog sezonskog manjka na tekućem računu platne bilance.

U 2012. HNB je putem transakcija na deviznom tržištu s poslovnim bankama i MF-om neto otkupio 103,9 mil. EUR, stoga se kunska likvidnost povećala za 768,2 mil. HRK. Usporedbe radi, u 2011. ukupan učinak transakcija HNB-a na deviznom tržištu bio je neto otkup 547,1 mil. EUR, odnosno povećanje kunske likvidnosti za 4 mlrd. kuna. Tijekom 2012. HNB je pet puta intervenirao na deviznom tržištu, pri čemu je četiri puta poslovnim bankama prodavao devize radi ublažavanja deprecijacijskih pritisaka na domaću valutu (4. siječnja 197 mil. EUR, 17. siječnja 130 mil. EUR, 23. veljače 131 mil. EUR i 28. svibnja 266,4 mil. EUR), a jednom je zbog izraženih aprecijacijskih pritisaka otkupio devize (19. rujna 58,1 mil. EUR). U transakcijama s Ministarstvom financija HNB je neto otkupio 770,2 mil. EUR.

Deprecijacija kune u 2012., osim prema euru, zabilježena je i prema većini ostalih valuta iz košarice za izračun indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (osim prema forintu, češkoj kruni i zlotu). Posebno izražena deprecijacija kune ostvarena je prema američkom dolaru (za 9,5% na godišnjoj razini), jenu (9,4%) i funti sterlinga (8,2%), u čemu se ogledaju kretanja na svjetskome deviznom tržištu. Tako je tečaj američkog dolara prema euru u 2012. prosječno aprecirao za 7,7% u odnosu na prethodnu godinu, što je ponajviše posljedica tečajnih kretanja u prvome polugodištu, koja su bila pod velikim utjecajem nepovoljnih gospodarskih pokazatelja, zabrinutosti povezanih s jačanjem dužničke krize u eurozoni i većeg zanimanja ulagača za sigurnija ulaganja. Istodobno je na svjetskome deviznom tržištu tečaj švicarskog franka prema euru bio relativno stabilan i kretao se oko 1,20 EUR/CHF, odnosno razine koju je Švicarska središnja banka odredila kao granicu ispod koje neće dopustiti daljnje jačanje valute. U odnosu na prethodnu godinu prosječni godišnji

1.21. Indeks nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune deflaciranog potrošačkim cijenama, proizvođačkim cijenama i jediničnim troškovima rada

^a Od prvog tromjesečja 2011. izračun uključuje dinamiku hrvatskog indeksa proizvođačkih cijena industrije na nedomaćem tržištu.
Napomena: Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: Izračun HNB-a

tečaj švicarskog franka prema euru ojačao je u 2012. za 2,2%, što je zajedno sa spomenutom deprecijacijom kune prema euru rezultiralo slabljenjem kune prema švicarskom franku za 3,4%. Promjene bilateralnih tečajeva kune prema valutama glavnih vanjskotrgovinskih partnera rezultirale su u 2012. nominalnom efektivnom deprecijacijom kune od 2,2% na godišnjoj razini.

Trend poboljšavanja pokazatelja konkurentnosti hrvatskog izvoza nastavio se već treću godinu. Realni efektivni tečaj kune deflaciran potrošačkim cijenama deprecirao je u 2012. za 1,4% na godišnjoj razini, i to zbog nominalne deprecijacije kune prema košarici valuta glavnih vanjskotrgovinskih partnera, dok je rast domaćih cijena bio brži od rasta inozemnih cijena. Posljednji raspoloživi podaci o kretanju realnoga efektivnog tečaja kune deflaciranog jediničnim troškovima rada u ukupnom gospodarstvu pokazuju da je u prva tri tromjesečja 2012. ostvarena deprecijacija od 3,0% u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, čemu je uz nominalnu efektivnu deprecijaciju kune pridonio i rast jediničnih troškova rada, koji je u Hrvatskoj bio sporiji nego u većini zemalja glavnih vanjskotrgovinskih partnera. Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene u 2012. aprecirao je za 2,5% na godišnjoj razini. Međutim, kada bi se njegov izračun temeljio na dinamici kretanja hrvatskih proizvođačkih cijena na inozemnim tržištima²⁰, i taj bi pokazatelj upućivao na poboljšanje konkurentnosti zbog znatno sporijeg rasta hrvatskih proizvođačkih cijena industrije na inozemnim tržištima tijekom 2012. u odnosu na domaće tržište.

1.2.5. Monetarna politika i novčana kretanja

U 2012. godini Hrvatska narodna banka nastavila je provoditi politiku stabilnoga nominalnog tečaja kune prema euru uz istodobno podupiranje visoke primarne likvidnosti monetarnog sustava. Stabilnim tečajem domaće valute kao temeljnim nominalnim sidrom štiti se financijska stabilnost i osigurava niska

²⁰ Za Hrvatsku se primjenjuju podaci o proizvođačkim cijenama na domaćem tržištu jer je serija podataka o cijenama na inozemnim tržištima raspoloživa tek od siječnja 2011.

inflacija u Hrvatskoj. Politikom visoke kunske likvidnosti i u 2012. godini nastavilo se ekspanzivno usmjerenje monetarne politike, kojim se u uvjetima nepovoljnih gospodarskih kretanja nastojalo utjecati na poboljšanje domaćih uvjeta financiranja i time poduprijeti oporavak domaćega kreditiranja. Središnja je banka, u dogovoru s HBOR-om, Ministarstvom financija i poslovnim bankama u travnju stoga pokrenula Program razvoja gospodarstva, koji se po uzoru na modele A i A+, koji su se provodili u 2010. i 2011. godini, temeljio na oslobađanju likvidnosti spuštanjem stope obvezne pričuve.

Ekspanzivno usmjerenje monetarne politike središnje banke pridonijelo je smanjenju kratkoročnih kamatnih stopa na novčanom tržištu i na primarnom tržištu trezorskih zapisa, no dugoročni troškovi financiranja domaćih sektora u 2012. godini nisu se značajno smanjili. Takva kretanja potvrdila su ograničen doseg monetarne politike, posebice u okružju produžene recesije, koja usporava oporavak kreditne potražnje i smanjuje sklonost banaka preuzimanju novih rizika.

Monetarna politika i tokovi formiranja i povlačenja primarnog novca

Glavni instrument monetarne politike i u 2012. godini bile su devizne transakcije središnje banke. Volumen i učestalost korištenja deviznih transakcija bili su izravno povezani sa zaduživanjem države u inozemstvu i kretanjem tečaja kune prema euru. Što se tiče ostalih instrumenata, zbog visoke likvidnosti nije bilo potrebe za korištenjem obratnih repo operacija, a izostala je i potražnja banaka za lombardnim kreditima. Tijekom prva četiri mjeseca u malim iznosima nastavilo se odobravanje kratkoročnih kredita za likvidnost, a u razdoblju do kolovoza bankama koje su imale poteškoća s upravljanjem likvidnošću bilo je dopušteno korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve.

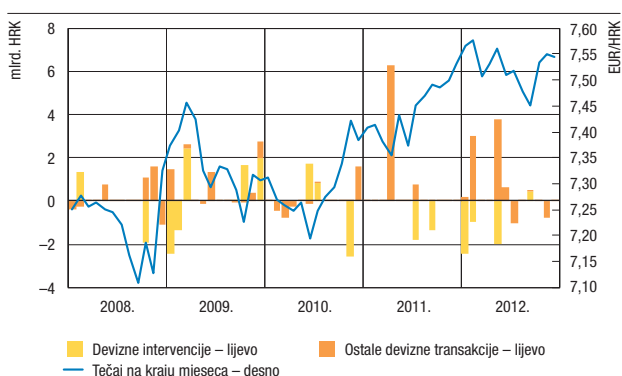
Godinu 2012. obilježile su znatne neto kupnje deviza od države i nešto niža prodaja deviza bankama, no monetarno

okružje i kretanje tečaja razlikovali su se tijekom godine. Početak 2012. godine bio je obilježen deprecijacijskim pritiscima na tečaj, pa je središnja banka deviznim intervencijama usporavala slabljenje domaće valute. U tri navrata tijekom siječnja i veljače HNB je na deviznom tržištu poslovnim bankama ukupno prodao 458 mil. EUR. Osim što je provela devizne intervencije, krajem siječnja središnja je banka povećala stopu obvezne pričuve za jedan postotni bod (s 14% na 15%), čime se povukao dio viška kunske likvidnosti iz sustava, a kretanje se tečaja stabiliziralo. Kunska likvidnost dodatno je ojačana otkupom deviza od države u veljači u iznosu od 400 mil. EUR, što je bilo povezano s izdavanjem deviznih trezorskih zapisa MF-a.

U drugom su se tromjesečju uvjeti na deviznom tržištu stabilizirali. Na takva kretanja povoljno je utjecao priljev kapitala na osnovi međunarodnog izdavanja državne obveznice. S te osnove HNB je od države u svibnju otkupio 500 mil. EUR. Dio otkupljenih deviza središnja je banka vratila na tržište prodajući bankama 266 mil. EUR. Osim kupoprodaje deviza s državom i poslovnim bankama, u drugom je tromjesečju HNB ponovno promijenio stopu obvezne pričuve, ali ovaj puta naniže: s 15% na 13,5%. Stopa obvezne pričuve spuštana je radi oslobađanja sredstava kako bi se bankama omogućilo kreditiranje HBOR-a (3,4 mlrd. kuna), odnosno pokretanje novoga kreditnog programa za poduzeća s razvojnim potencijalom.²¹ Nadalje, promjenom odluke o obveznoj pričuvi proširene su odbitne stavke i na sredstva multilateralnih razvojnih banaka. Učinak navedenih mjera rezultirao je povećanjem kunske i devizne likvidnosti i smanjenjem regulatornog troška banaka, a sve s ciljem povećanja obujma i smanjenja troška kreditiranja gospodarstva.

U trećem je pak tromjesečju monetarno okružje bilo obilježeno blagim aprecijacijskim pritiscima na tečaj kune. Poslovne su banke u tom razdoblju raspolagale s nešto nižim iznosima viška likvidnosti zbog porasta gotovog novca u optjecaju i depozita središnje države kod HNB-a. Na smanjenje likvidnosti

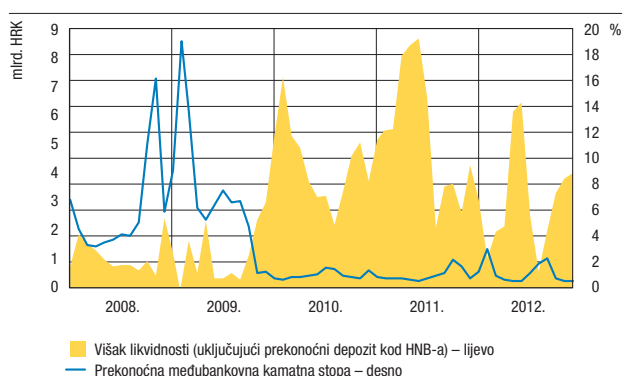
1.22. Devizne transakcije HNB-a i srednji tečaj EUR/HRK

Napomena: Pozitivne vrijednosti deviznih transakcija HNB-a odnose se na otkupe deviza. U ostale devizne transakcije ubrajaju se kupoprodaje deviza s MF-om i ugovori o razmjeni (engl. swap) s poslovnim bankama.

Izvor: HNB

1.23. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

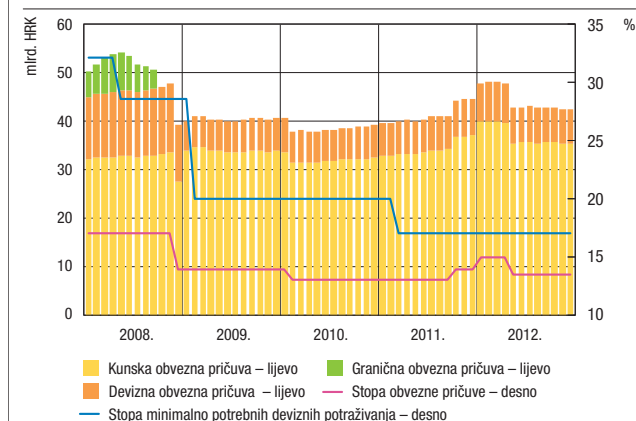

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

21 Prema programu kreditiranja gospodarski subjekti s razvojnim potencijalom jesu poduzeća, potencijalni korisnici kredita, koja ostvaruju najmanje 10% prihoda od prodaje robe/usluga na međunarodnom tržištu i imaju najmanje 25% privatnog vlasništva na dan podnošenja kreditnog zahtjeva. Usto, poduzeća moraju zadovoljiti i određene kriterije likvidnosti, zaduženosti i profitabilnosti.

1.24. Obvezna pričuva i minimalna devizna likvidnost

Izvor: HNB

utjecala je i prodaja deviza državi u srpnju u iznosu od 140 mil. EUR. U skladu sa svime navedenim kamatne stope na prekonoćne kredite na novčanom tržištu blago su porasle, ali su i dalje ostale na vrlo niskoj razini. U rujnu su aprecijacijski pritisci postali izraženiji, te je središnja banka intervenirala na deviznom tržištu otkupom 58 mil. EUR od banaka i tako vratila dio kunske likvidnosti u sustav.

Do kraja godine likvidnost monetarnog sustava ponovo se povećavala, a tečaj sezonski blago deprecirao. Uvjeti na deviznom i novčanom tržištu nisu zahtijevali interveniranje središnje banke pa je zabilježena tek prodaja deviza državi u iznosu od 106,1 mil. EUR u studenome, povezana s plaćanjem dospjelih deviznih obveza države.

Prosječan višak likvidnosti, uključujući i sredstva prekonoćnog depozita, u 2012. godini iznosio je 3,0 mlrd. kuna. Nešto niža razina prosječnog viška u odnosu na prethodnu godinu, kada je on iznosio 5,3 mlrd. kuna, posljedica je porasta depozita države kod HNB-a i više razine gotovog novca u optjecaju. Bez obzira na to, usmjerenje monetarne politike bilo je i dalje ekspanzivno. Ostvareni višak likvidnosti u 2012. bio je više-struko veći nego u pretkriznom razdoblju, a kamatne stope na novčanom tržištu bile su niske i stabilne na razinama kakve do tada nisu zabilježene. Banke su svakodnevno plasirale vlastita novčana sredstva na prekonoćni depozit kod HNB-a, koji je dosežao razine i do 11,7 mlrd. kuna, posebice krajem razdoblja održavanja obvezne pričuve.

Spuštanje stope obvezne pričuve i autonomno smanjenje osnovice za njezin obračun rezultirali su smanjenjem ukupno obračunate obvezne pričuve u 2012. godini. Pad te pričuve na godišnjoj razini iznosio je 4,9% ili 2,2 mlrd. kuna. Smanjenje osnovice ostvareno je zbog zamjetnog razduživanja banaka prema inozemstvu, odnosno smanjenja ukupnih izvora sredstava banaka. Na kraju godine obračunata obvezna pričuva iznosila je 42,2 mlrd. kuna, od čega se 35,0 mlrd. kuna odnosilo na kunski, a 7,2 mlrd. kuna na devizni dio.

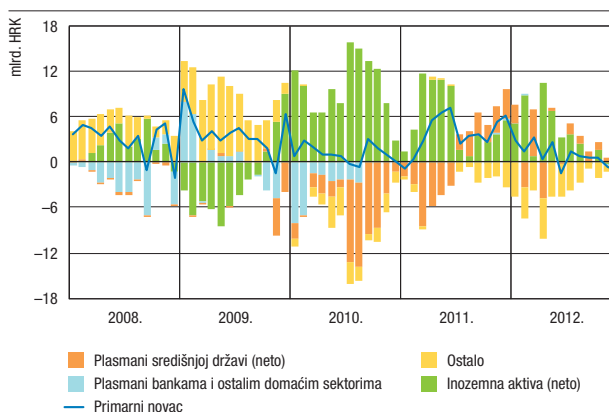
Devizna likvidnost monetarnog sustava i u 2012. godini regulirala se minimalno potrebnim deviznim potraživanjima, pri

čemu se stopa od 17% nije mijenjala, ali proširena je definicija deviznih potraživanja. Naime, HNB je poslovnim bankama plasmane u trezorske zapise Ministarstva financija iz veljače (764 mil. EUR) priznao kao likvidna devizna potraživanja. U minimalno potrebna devizna potraživanja banaka uključeno je i 50% iznosa kredita odobrenih poduzećima iz sredstava u sklopu Programa razvoja gospodarstva. Tijekom 2012. banke su održavale deviznu likvidnost u prosjeku za 3,6 postotnih bodova iznad propisanog minimuma, a na kraju godine raspolagale su s ukupno 6,1 mlrd. EUR likvidnih deviznih potraživanja odnosno 1,2 mlrd. EUR viška devizne likvidnosti.

Primarni novac i međunarodne pričuve

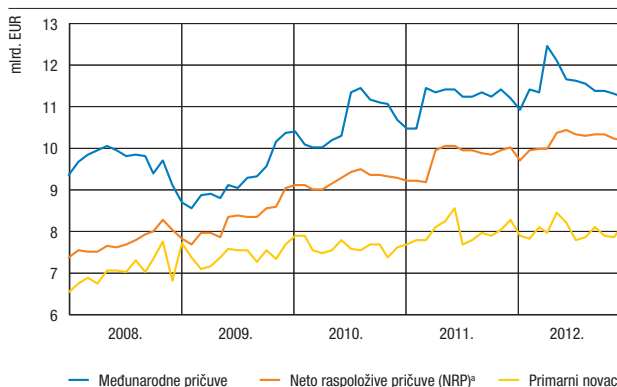
U 2012. ostvareno je blago smanjenje primarnog novca (M0) od 1,8%, tj. 1,1 mlrd. kuna, pa je na kraju godine iznosio 61,3 mlrd. kuna. Primarni novac smanjio se zbog smanjenja obvezne pričuve banaka, a njegova kratkoročna kolebanja uzrokovala su uglavnom promjene na kunskom depozitu države

1.25. Tokovi formiranja primarnog novca (M0)

Napomena: Prikazane vrijednosti apsolutne su godišnje promjene.
Izvor: HNB

1.26. Međunarodne pričuve HNB-a

^a NRP = međunarodne pričuve – inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države – opća i posebna alokacija SDR-a
Izvor: HNB

kod HNB-a. Naime, depozit države kretao se u rasponu od 0,4 mlrd. kuna do čak 7,9 mlrd. kuna.

Kretanje deviznih depozita države kod HNB-a tijekom 2012. u prvom je redu bilo određeno priljevima sredstava od deviznog zaduživanja države i njihovim postupnim trošenjem. Iznos deviznih depozita u veljači je naglo skočio, nakon izdavanja trezorskih zapisa nominiranih u eurima, kao i u travnju, na temelju izdavanja 1,5 mlrd. USD državnih obveznica. Spomenuta sredstva država je do kraja godine gotovo u potpunosti potrošila.

Bruto međunarodne pričuve na kraju 2012. iznosile su 11,2 mlrd. EUR, odnosno na godišnjoj su razini porasle za 41 mil. EUR ili 0,4%. Rast pričuva ostvaren je prije svega neto otkupom deviza od države u iznosu od 770 mil. EUR, kao i zaradom od upravljanja pričuvama. Na smanjenje bruto pričuva utjecali su prodaja deviza bankama u iznosu od 666 mil. EUR, smanjenje devizne obvezne pričuve banaka u iznosu od 60 mil. EUR i neto odljev deviznih depozita države u iznosu od 68 mil. EUR. Neto raspoložive pričuve krajem prosinca iznosile su 10,2 mlrd. EUR, što je za 1,7% više nego krajem 2011.

Kretanje monetarnih i kreditnih agregata

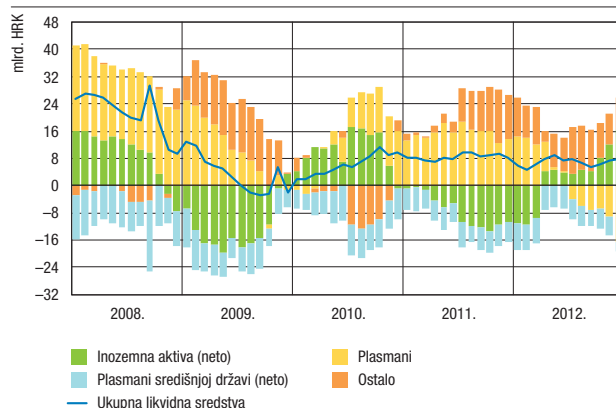
Kretanje monetarnih i kreditnih agregata u 2012. godini odražavalo je nepovoljna kretanja u realnom sektoru gospodarstva. Neto domaća aktiva (NDA) monetarnog sustava zamjetno se smanjila (za 8,4 mlrd. kuna ili 4,1%). U njezinoj strukturi blago su se smanjili plasmani nebankarskom sektoru (isključujući učinke preuzimanja duga brodogradilišta od Ministarstva financija u prvoj polovini godine i prijenosa loših plasmana jedne poslovne banke na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke u prosincu), dok su plasmani državi nastavili rasti. Na kretanje plasmana značajno je djelovalo i refinanciranje duga nefinancijskih trgovačkih društava izdavanjem obveznica u inozemstvu.

Neto inozemna aktiva (NIA) monetarnog sustava snažno se povećala u 2012. godini (za 16,3 mlrd. kuna ili 48,7%), a njezin rast bio je gotovo u potpunosti rezultat smanjenja inozemnog duga poslovnih banaka, i to u prvom redu duga njihovim većinskim stranim vlasnicima.²² Cijelu 2012. godinu, a osobito drugu polovinu godine, obilježili su odljevi kapitala na osnovi razduživanja banaka. Takva kretanja zrcale visoku likvidnost banaka, kao i smanjenu potražnju za kreditima i povećanu nesklopnost banaka preuzimanju novih rizika. Pritom treba napomenuti da je inozemno razduživanje banaka u 2012. uslijedilo nakon višegodišnjeg razdoblja rasta njihova inozemnog duga, koji se gotovo u potpunosti odnosio na kredite i depozite primljene od većinskoga stranog vlasnika.

Rezultat kretanja neto domaće i neto inozemne aktive jest povećanje ukupnih likvidnih sredstava (M4) u 2012. za 7,9 mlrd. kuna ili 3,3%, što je približno za jedan postotni bod više od ostvarenja iz prethodne godine. U strukturi ukupnih likvidnih sredstava kvazinovac se povećao znatno više nego novčana masa (M1).

22 Dio smanjenja inozemnih obveza banaka u 2012. posljedica je spomenute transakcije prijenosa loših plasmana.

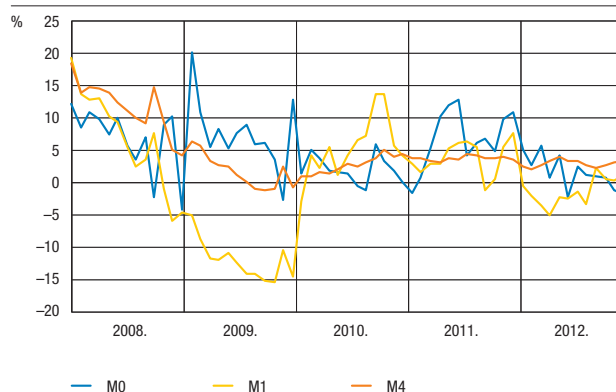
1.27. Tokovi formiranja ukupnih likvidnih sredstava (M4)

Napomena: Prikazane vrijednosti apsolutne su godišnje promjene.
Izvor: HNB

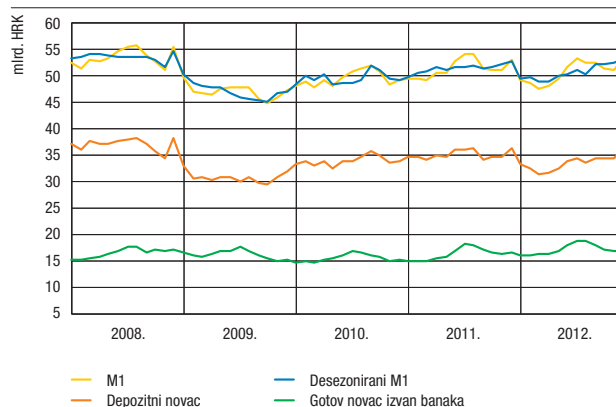
1.28. Monetarni agregati

godišnje stope promjene

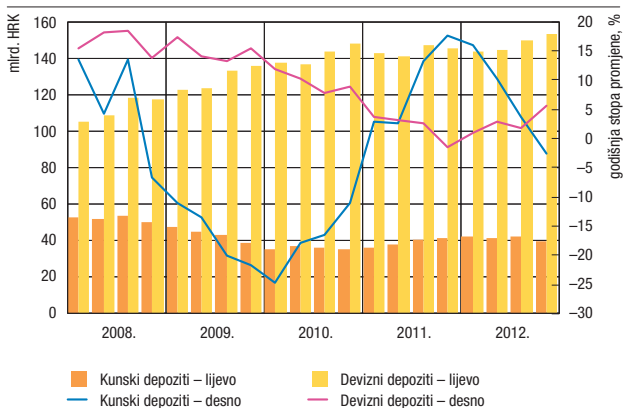
Izvor: HNB

1.29. Novčana masa

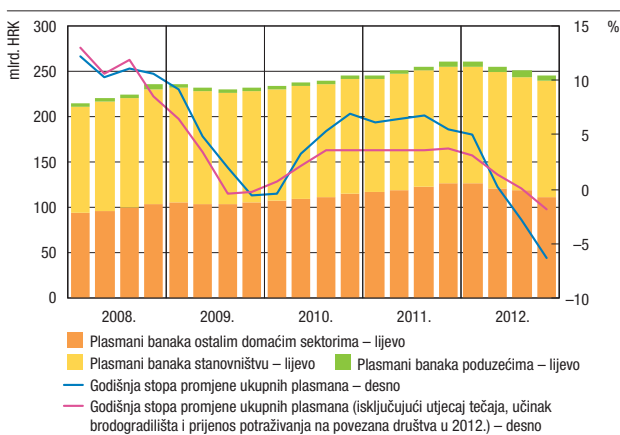
Izvor: HNB

1.30. Kunski i devizni depoziti

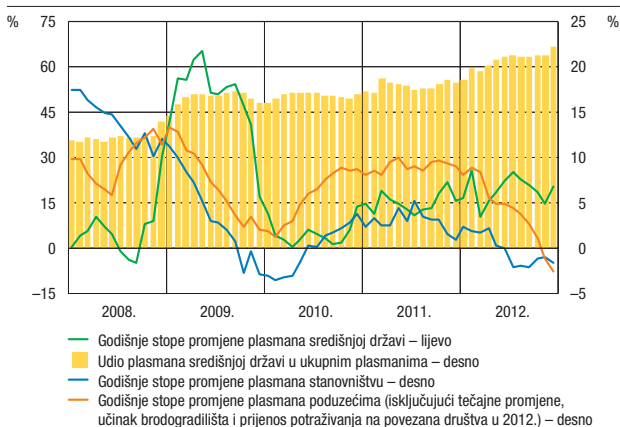
Izvor: HNB

1.31. Plasmani banaka nebankarskom sektoru

Izvor: HNB

1.32. Plasmani poslovnih banaka

Izvor: HNB

Novčana se masa na godišnjoj razini povećala za 0,6 mlrd. kuna ili 1,1%, što je višestruko manje nego u 2011. godini, kada se povećala za 7,5%. Takva su kretanja u skladu sa smanjenom kreditnom aktivnošću banaka i padom ukupne gospodarske aktivnosti. Depozitni novac i gotov novac izvan banaka porasli su za 1,5% odnosno 0,9%.

Za razliku od novčane mase, rast kvazinovca ubrzao se u 2012. godini. Ukupni štedni i oročeni depoziti domaćih sektora povećali su se na godišnjoj razini za 6,8 mlrd. kuna ili 3,7%, nominalno dvostruko više u usporedbi s prethodnom godinom. Povećanju štednih i oročenih depozita najviše je pridonio sektor stanovništva, čiji su se depoziti povećali za 6,3 mlrd. kuna ili 4,3%. Najznačajniji rast depozita stanovništva ostvaren je u trećem i na početku četvrtog tromjesečja, što je uobičajeno i povezano s priljevima koje taj sektor ostvaruje tijekom turističke sezone. Osim kod stanovništva snažan rast štednih i oročenih depozita vidljiv je i kod ostalih bankarskih i nebankarskih financijskih institucija (2,7 mlrd. kuna ili 25,3%), a to upućuje na povećanje sklonosti investicijskih i mirovinskih fondova da deponiraju financijska sredstva kod poslovnih banaka. Slično kao i u 2011., kod poduzeća je u 2012. godini zabilježen pad štednih i oročenih depozita od 2,2 mlrd. kuna ili 7,9%. Uz nepovoljne uvjete u realnom sektoru gospodarstva kao glavni činitelj koji određuje takva kretanja ističu se potrebe servisiranja visokoga postojećeg duga tog sektora.

Promatra li se prema valutnoj strukturi, 2012. godinu obilježio je rast deviznih i pad kunskih depozita domaćih sektora. Naime, devizni su se depoziti povećali za 7,9 mlrd. kuna ili 5,5%, dok je kod kunskih depozita zabilježen pad od 1,1 mlrd. kuna ili 2,7%. U skladu s takvim kretanjima euroiziranost bankovnog sustava, mjerena udjelom deviznih depozita u ukupnim depozitima, dodatno se povećala i na kraju 2012. iznosila je gotovo 80%.

U 2012. godini zabilježen je pad plasmana banaka nebankarskom sektoru od 1,9%, isključujući utjecaj tečaja, učinak prijenosa loših plasmana na poduzeće posebne namjene i preuzimanje duga brodogradilišta. Pad plasmana banaka na godišnjoj razini posljednji je put bio zabilježen u 2009. godini, kada je smanjenje gospodarske aktivnosti bilo najsnažnije. Nakon toga, u 2010. i 2011., unatoč tome što je i dalje trajala kriza, plasmani su banaka rasli. Nominalno je pad plasmana bio još veći (16,5 mlrd. kuna ili 6,3%). Naime, plasmani su se smanjili za iznos od 5,6 mlrd. kuna zbog transakcija jedne banke koja je radi smanjenja djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih plasmana u prosincu prenijela dio svojih potraživanja na društvo u vlasništvu banke majke. Plasmani su dodatno smanjeni u iznosu od 6,7 mlrd. kuna na temelju odluka Vlade RH o restrukturiranju brodogradilišta i preuzimanju njihovih obveza prema domaćim bankama.

Plasmani banaka središnjoj državi povećali su se za 5,2 mlrd. kuna ili 8,9%, isključujući učinak preuzimanja duga brodogradilišta, dok je nominalni rast plasmana središnjoj državi iznosio 11,8 mlrd. kuna ili 20,4%. Time se izloženost domaćih banaka središnjoj državi nastavila povećavati. Mjereno udjelom plasmana tom sektoru u ukupnim plasmanima njihova izloženost u godinu dana povećala se za 4 postotna boda, odnosno

za 8,3 postotna boda u posljednje četiri krizne godine, te je na kraju 2012. dosegla 22,2%.

Plasmani banaka poduzećima u 2012. godini smanjili su se za 2,8 mlrd. kuna ili 2,5%, isključujući li se spomenuti učinci brodogradilišta i prijenosa potraživanja (nominalno smanjenje iznosilo je 14,5 mlrd. kuna ili 11,5%). No, ukupno financiranje poduzeća u 2012. godini je stagniralo jer su poduzeća povećala svoj dug inozemstvu. Osim toga, ukupno financiranje poduzeća obuhvaća i ostalo domaće financiranje koje uključuje kredite HBOR-a i financiranje preko Programa razvoja gospodarstva. Na osnovi Programa u 2012. godini odobreno je i isplaćeno 1,4 mlrd. kuna kredita, odnosno oko 20% njegova ukupnog potencijala.

Kreditni banaka stanovništvu na godišnjoj razini smanjili su se za 2,1 mlrd. kuna ili 1,6%, te se nastavio trend razduživanja tog sektora i u 2012. godini. Razlozi su za to i dalje nepovoljni uvjeti u gospodarstvu, posebice na tržištu rada, visoka cijena zaduživanja i neizvjesnost glede budućih kretanja. U strukturi

kredita također su se nastavili dosadašnji trendovi pa se glavni dio smanjenja odnosio na kredite odobrene za kupnju automobila, dok kod nenamjenskih i stambenih kredita nisu zabilježene značajnije promjene.

1.2.6. Tržište novca i kamatne stope

Smanjenje eurskih kamatnih stopa i pad globalne premije za rizik obilježili su glavninu 2012. godine. Percepcija rizičnosti Hrvatske u takvim se okolnostima poboljšala, prateći kretanja za zemlje iz regije, što je uz povoljnije uvjete financiranja banaka majki najvećih domaćih poslovnih banaka olakšalo pristup domaćih sektora inozemnom kapitalu.

Istodobno je iznimno dobra likvidnost domaćeg financijskog sustava, s manjim oscilacijama, obilježila domaća financijska tržišta. U skladu s tim banke su potrebu za financiranjem primarne likvidnosti na tržištu novca uspijevale zadovoljiti relativno skromnim obujmom trgovanja, pa se ukupan promet na novčanom tržištu blago smanjio u odnosu na 2011., dok kamatne stope uglavnom nisu prelazile razinu od 1%.

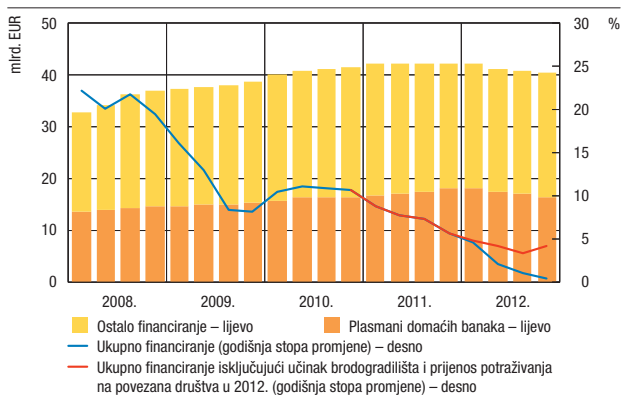
Tendencija smanjivanja kamatnih stopa na trezorske zapise MF-a, koja je započela potkraj 2011., nastavila se tijekom 2012. pod utjecajem boljih uvjeta inozemnog financiranja. Tako su do kraja godine prinosi na sve trezorske zapise, neovisno o valuti izdanja i rokovima do dospelosti, pali na najniže razine dosad. Istodobno su znatno smanjene i kamatne stope na državne obveznice izdane na domaćem i međunarodnom tržištu. Međutim, dugotrajno razdoblje dobre likvidnosti financijskog sustava pridonijelo je tek blagom smanjenju aktivnih kamatnih stopa banaka u 2012. godini, a pasivne su kamatne stope banaka ostale stabilne.

Međunarodne kamatne stope

Dobra likvidnost bankarskog sektora u eurozoni rezultirala je smanjivanjem eurskih referentnih kamatnih stopa na međunarodnome financijskom tržištu tijekom većeg dijela 2012. godine, što je pozitivno utjecalo na cijenu i dostupnost inozemnog financiranja. Na isti je način djelovalo i smanjenje globalne premije za rizik, potaknuto najavom mjera ESB-a za očuvanje eurozone kojom je smanjena neizvjesnost na tržištu državnog duga perifernih zemalja. U tim se okolnostima percepcija rizičnosti Hrvatske tijekom 2012. također promijenila nabolje, no po ovim pokazateljima rizika države Hrvatska je i dalje u relativno nepovoljnijem položaju u usporedbi s većinom zemalja Srednje i Istočne Europe. Unatoč tome i unatoč smanjenju kreditnog rejtinga dviju agencija za Hrvatsku krajem 2012. na neinvesticijsku razinu, pad globalne premije za rizik, niže eurske kamatne stope i povoljniji troškovi financiranja banaka majki najvećih domaćih banaka rezultirali su lakšim pristupom domaćih sektora inozemnom kapitalu nego što je to bilo na kraju 2011.

U prvom polugodištu 2012. ESB je zadržao referentnu kamatnu stopu na 1,00%. No, zbog jačanja inflatornih pritisaka i materijalizacije rizika slabijega gospodarskog rasta ona je u srpnju snižena na 0,75% te se na toj razini zadržala do kraja 2012. Šestomjesečni EURIBOR nešto je snažnije pao od referentne

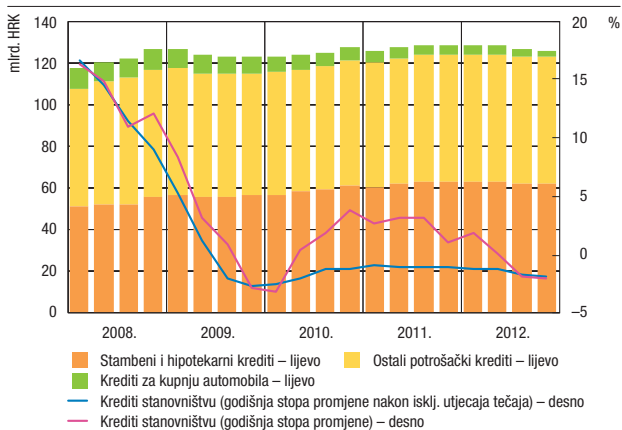
1.33. Financiranje poduzeća prema izvorima

Napomena: Ostalo financiranje uključuje zaduživanje poduzeća kod domaćih društava za leasing i izravno zaduživanje kod HBOR-a te zaduživanje kod inozemnih banaka i vlasnički povezanih poduzeća u inozemstvu.

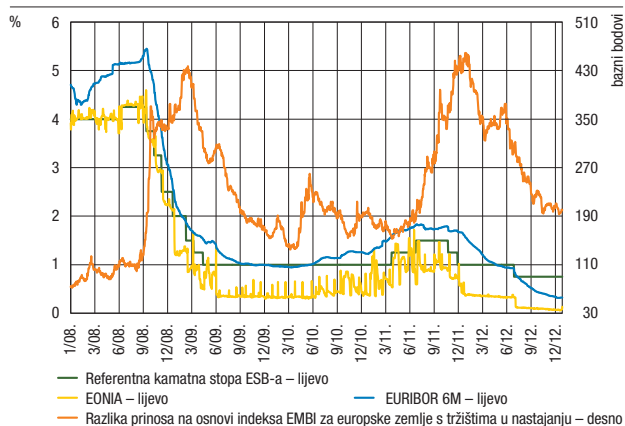
Izvori: HNB; Hanfa; izračun HNB-a

1.34. Krediti stanovništvu prema namjeni

Izvor: HNB

1.35. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

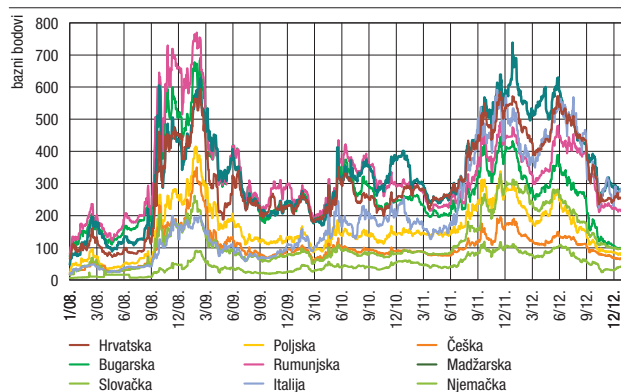
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

kamatne stope i tijekom 2012. smanjio se s 1,62% na početku siječnja na 0,32% na kraju prosinca 2012. EONIA se tijekom cijeloga promatranog razdoblja zadržala ispod referentne stope i kretala se u rasponu između 0,06% i 0,63%, a na kraju promatranog razdoblja iznosila je 0,13%.

Pad nesklonosti ulagača riziku tijekom 2012. odrazio se na relativno značajan pad razlike prinosa na osnovi indeksa EMBI za europske zemlje s tržištima u nastajanju. Ta se razlika u promatranom jednogodišnjem razdoblju smanjila za oko 250 b. b., stoga je na kraju 2012. iznosila 200 b. b. Sličnu dinamiku imala je i premija osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za promatrane zemlje, pri čemu je od kraja 2011. do kraja 2012. njezin najsnažniji pad zabilježen za Mađarsku (za 344 b. b.), Bugarsku (315 b. b.) i Hrvatsku (295 b. b.). Najviše razine premije za rizik među promatranim zemljama na kraju prosinca 2012. zabilježene su kod Mađarske i Italije (oko 279 b. b.) te Hrvatske (252 b. b.).

Uvjeti financiranja na međunarodnom tržištu u 2012.

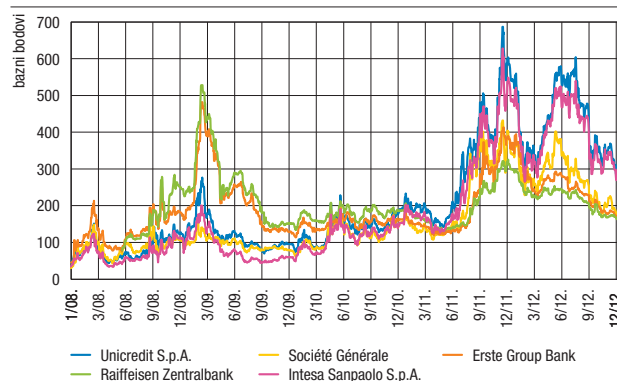
1.36. Razlika prinosa na premiju osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Razlika prinosa na premiju osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavačem nekog instrumenta.

Izvor: Bloomberg

1.37. Razlika prinosa na premiju osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Napomena: Razlika prinosa na premiju osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavačem nekog instrumenta.

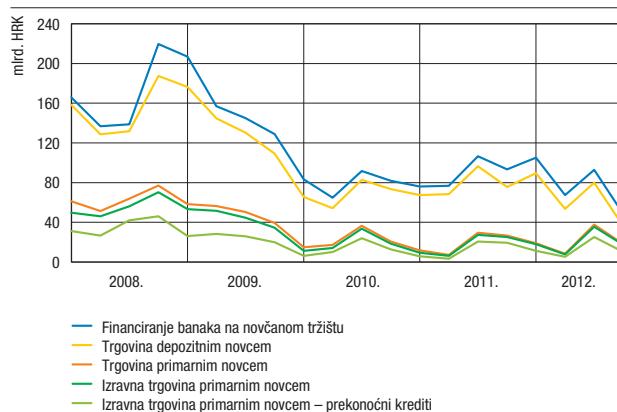
Izvor: Bloomberg

poboljšali su se i za banke majke domaćih poslovnih banaka. Prosječna razlika prinosa na premiju osiguranja od kreditnog rizika za obveznice banaka majki pet najvećih domaćih banaka smanjila se tijekom 2012. za 190 b. b. Iako je najveće smanjenje te premije zabilježeno kod talijanskih banaka, one su na kraju prosinca 2012. i dalje imale najviše razine premije za rizik u promatranj skupini banaka.

Kamatne stope na tržištu novca

Iznimno dobra likvidnost financijskog sustava, koja je obilježila 2011., bila je vidljiva i tijekom 2012., te su se potrebe banaka za financiranjem na novčanom tržištu blago smanjile. Banke su u 2012. svoju primarnu likvidnost financirale sekundarnim izvorima s novčanog tržišta u prosječnom dnevnom iznosu od 1,3 mlrd. kuna (ukupno 313,6 mlrd. kuna na godišnjoj razini), što je za 11,1% manje u odnosu na prethodnu godinu. Pad obujma prometa na novčanom tržištu bio je praćen razmjerno niskim kamatnim stopama, pa kamatna stopa na prekonoćne

1.38. Promet na novčanom tržištu

Izvor: HNB

međubankovne kredite uglavnom nije prelazila razinu od 1%.

Trgovina depozitnim novcem bila je primarni izvor financiranja banaka na novčanom tržištu i u 2012. premda se obujam tog trgovanja (259,3 mlrd. kuna) smanjio u odnosu na prethodnu godinu na 82,7% ukupne trgovine na novčanom tržištu. Istodobno je poraslo financiranje banaka repo ugovorima, koji su u 2012. činili oko 17% ukupnih izvora financiranja. Preostali dio sredstava (oko 0,8%) banke su pribavile trgovinom vrijednosnim papirima. U trgovini depozitnim novcem primljeni međubankovni krediti iznosili su 32,0%, krediti primljeni od nebankarskih financijskih institucija 24,1%, a krediti primljeni od ostalih pravnih osoba 43,8% ukupnog trgovanja. Pritom se, unatoč porastu obujma međubankovnoga kreditiranja za 7,8 mlrd. kuna ili 10,4% u odnosu na 2011., na godišnjoj razini nastavila tendencija smanjivanja udjela međubankovnog kreditiranja.

Trgovanje između banaka uz posredovanje Tržišta novca Zagreb (TNZ) nastavilo se smanjivati, prosječno približno za

204,2 mil. kuna u svakom tromjesečju, odnosno za 35,6% na razini cijele 2012. godine.

Prekonoćni su krediti i nadalje bili najlikvidniji i dominantan oblik kreditiranja u izravnoj međubankovnoj trgovini primarnim novcem, pa se godišnji obujam tih kredita povećao za 2,9 mlrd. kuna, odnosno za 6,0% tijekom 2012. Međutim, s obzirom na to da je istodobno snažnije poraslo kreditiranje na dulje rokove, udio prekonoćnih kredita u ukupnoj međubankovnoj trgovini primarnim novcem (66,1%) blago se smanjio. Kamatna se stopa na prekonoćne kredite u izravnoj međubankovnoj trgovini, nakon blagog porasta početkom godine, do sredine 2012. uglavnom kretala ispod razine od 1%. U trećem su tromjesečju prekonoćne kamatne stope ponovno malo porasle, a u četvrtom tromjesečju pale ispod razine od 1%.

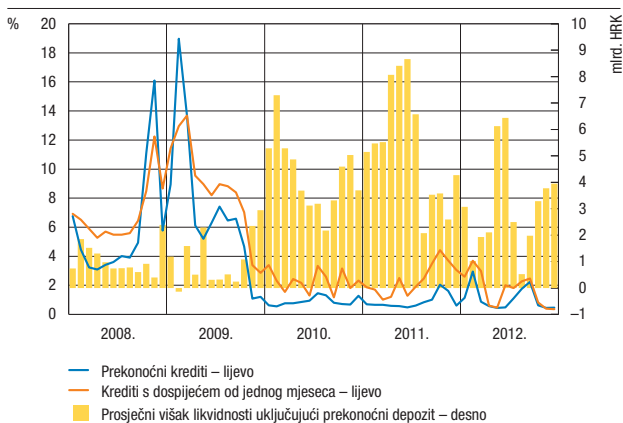
Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira

Tijekom 2012. godine Ministarstvo financija održalo je 31 aukciju trezorskih zapisa, na kojima je prikupljeno ukupno 33,0 mlrd. kuna, što je za 8,5 mlrd. kuna više nego prethodne godine. Uz plasirane kunske zapise, kojima je prikupljeno 23,1 mlrd. kuna, na održanim su aukcijama redovito plasirani i eurski zapisi plativi u kunama, kojima je prikupljeno još 4,0 mlrd. kuna. Budući da je MF početkom 2012. osim zapisa vezanih uz euro izdao i eurske zapise plative u eurima s rokovima dospijeća od 364 i 546 dana, kojima je namaknuto dodatnih 5,8 mlrd. kuna, udio eurskih zapisa u ukupnom iznosu sredstava prikupljenih izdavanjem trezorskih zapisa znatno se povećao u odnosu na prethodnu godinu.

Tendencija smanjivanja zahtijevanih prinosa na kunske trezorske zapise, koja je započela krajem 2011., nastavila se tijekom 2012., te su do kraja godine prinosi na kunske trezorske zapise svih rokova dospijeća pali na najniže zabilježene razine dosad. Tako su vagane kamatne stope na kunske trezorske zapise s rokovima dospijeća od 91, 182 i 364 dana na kraju 2012. iznosile 1,25%, 2,12% i 2,65%, što je prosječno za 3 postotna boda manje nego krajem prethodne godine. Gotovo je identičan bio i pad prinosa na trezorske zapise vezane uz euro, pa su vagane kamatne stope na te zapise s rokovima dospijeća od 91 i 364 dana u prosincu 2012. iznosile 1,10% i 2,15%. Uz kunske zapise uobičajenih rokova dospijeća početkom veljače 2012. ponovno su nakon više od tri godine plasirani i dvogodišnji trezorski zapisi uz prinos od 5,85%, a u istom su mjesecu izdani i eurski trezorski zapisi plativi u eurima s rokom dospijeća od 364 dana (uz prinos od 4,85%) i 546 dana (uz prinos od 5,25%). Razlike u prinosima na trezorske zapise s najkraćim i najdužim rokovima dospijeća tako su se u 2012. ponovno povećale nakon što su se znatno smanjile u prethodnoj godini.

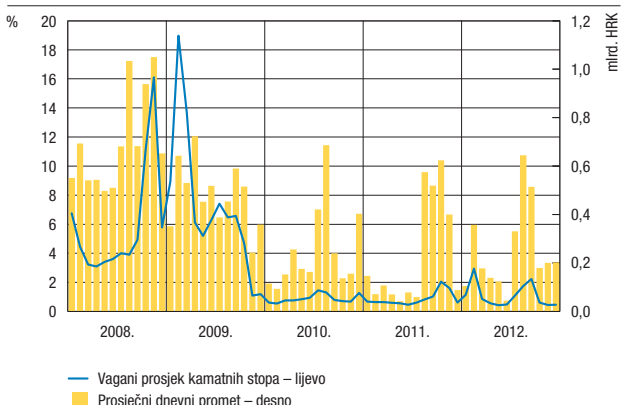
Stanje ukupno upisanih trezorskih zapisa MF-a na kraju prosinca 2012. iznosilo je 25,6 mlrd. kuna, što je za 5,1 mlrd. kuna, odnosno 24,6% više nego krajem prethodne godine. Taj je porast u cijelosti posljedica izdavanja eurskih zapisa plativih u eurima, stoga se, unatoč smanjenju zaduženosti na osnovi zapisa vezanih uz euro, udio eurskih u stanju ukupno upisanih trezorskih zapisa do kraja 2012. povećao na 39,6%. U strukturi ukupno upisanih kunskih trezorskih zapisa tijekom 2012.

1.39. Kamatne stope u izravnoj trgovini među bankama i višak likvidnosti banaka

Izvor: HNB

1.40. Izravna međubankovna trgovina prekonoćnim kreditima mjesečni prosjeci

Izvor: HNB

Tablica 1.5. Obveznice uvrštene na domaće tržište

Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospijeće	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Posljednja cijena ^a	Tekući prinos 31. 12. 2012.
RHMF-O-142A	Republika Hrvatska	10.2.2004.	10.2.2014.	EUR	650.000.000	5,500%	103,15	5,332%
RHMF-O-19BA	Republika Hrvatska	29.11.2004.	29.11.2019.	EUR	500.000.000	5,375%	105,14	5,112%
RHMF-O-157A	Republika Hrvatska	15.7.2005.	14.7.2015.	EUR	350.000.000	4,250%	95,00	4,474%
RHMF-O-15CA	Republika Hrvatska	14.12.2005.	15.12.2015.	HRK	5.500.000.000	5,250%	102,50	5,122%
RHMF-O-137A	Republika Hrvatska	11.7.2006.	11.7.2013.	HRK	4.000.000.000	4,500%	100,1	4,496%
RHMF-O-172A	Republika Hrvatska	8.2.2007.	8.2.2017.	HRK	5.500.000.000	4,750%	100,15	4,743%
RHMF-O-203A	Republika Hrvatska	5.3.2010.	5.3.2020.	HRK	5.000.000.000	6,750%	114,50	5,895%
RHMF-O-203E	Republika Hrvatska	5.3.2010.	5.3.2020.	EUR	1.000.000.000	6,500%	113,00	5,752%
RHMF-O-17BA	Republika Hrvatska	25.11.2010.	25.11.2017.	HRK	4.000.000.000	6,250%	100,47	6,221%
RHMF-O-167A	Republika Hrvatska	22.7.2011.	22.7.2016.	HRK	3.500.000.000	5,750%	101,60	5,659%
RHMF-O-227E	Republika Hrvatska	22.7.2011.	22.7.2022.	EUR	1.000.000.000	6,500%	116,30	5,589%

^a U redovitom prometu

Izvor: Zagrebačka burza, mjesečno izvješće za prosinac 2012.

jedna više nego krajem 2011. godine. Tri od tih sedam međunarodnih obveznica RH bile su nominirane u eurima, a četiri u američkim dolarima. Ukupna nominalna vrijednost svih sedam izdanja hrvatskih obveznica na inozemnim tržištima na kraju 2012. iznosila je 48,0 mlrd. kuna (odnosno 6,4 mlrd. EUR) i bila je za 8,2 mlrd. kuna (1,1 mlrd. EUR) veća u odnosu na stanje s kraja prethodne godine.

Tijekom 2012. godine zahtijevani prinosi na hrvatske međunarodne obveznice uglavnom su pratili kretanja prinosa na usporedive euroobveznice zemalja s tržištima u nastajanju, u čemu se odražavaju promjene globalne premije za rizik. Tijekom prvog polugodišta zahtijevani su prinosi na hrvatske euroobveznice znatno smanjeni u odnosu na kraj 2011. Taj je pad prinosa bio snažniji kod euroobveznica s kraćim preostalim rokovima do dospelja, čiji su zahtijevani prinosi sredinom 2012. pali na najniže razine od izbijanja financijske krize (2,8% za euroobveznicu s rokom dospelja 2014. i 4,3% za euroobveznicu s rokom dospelja 2015.). Pad zahtijevanih prinosa nastavio se i tijekom drugog polugodišta sve dok potkraj 2012. dvije agencije, Standard and Poor's i Moody's, nisu smanjile rejting Republike Hrvatske. Međutim, unatoč blagom porastu zahtijevanih prinosa na gotovo sve hrvatske međunarodne obveznice, njihove su razine (prosječno 3,7%) i dalje bile znatno ispod višegodišnjeg prosjeka.

Kamatne stope poslovnih banaka

Dugotrajno razdoblje dobre likvidnosti financijskog sustava i niskih kamatnih stopa na novčanom tržištu pridonijelo je blagom smanjenju aktivnih kamatnih stopa banaka u 2012. godini, dok su pasivne stope banaka ostale stabilne. Navedena kretanja bila su potpomognuta smanjenjem regulatornih troškova banaka (minimalno potrebnih deviznih potraživanja i obvezne pričuve). Troškovni pritisci s međunarodnih tržišta također su se ublažavali budući da su se referentne eurske kamatne stope nastavile smanjivati usporedno s premijom za rizik Hrvatske. S druge strane, još uvijek slaba gospodarska aktivnost nije potaknula znatniju potražnju privatnoga nefinancijskog sektora za sredstvima banaka. U skladu s tim kamatne su stope na kredite stanovništvu ostale stabilne, a na kredite poduzećima blago su se i smanjile. Pritom su krediti poduzećima odobravani uz nešto kolebljivije kamatne stope.

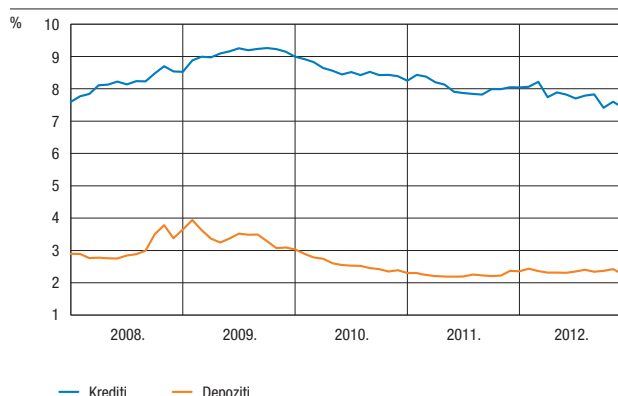
U segmentu kreditiranja poduzeća tijekom 2012. godine zabilježena je blaga tendencija smanjivanja kamatnih stopa. Kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima bez valutne klauzule iznosile su krajem 2012. godine 7,15% (u prosincu 2011. iznosile su 7,48%), dok su kod dugoročnih kredita s valutnom klauzulom u istom razdoblju iznosile 5,76% (godinu prije 6,37%). U 2012. je tako, za razliku od prethodne godine, došlo do smanjenja jaza između spomenutih stopa.

Tablica 1.6. Izdanja hrvatskih euroobveznica na kraju 2012.

Obveznica	Datum izdavanja	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju
Euroobveznice, 2014.	15.4.2004.	EUR	500.000.000	5,000%	5,11%
Euroobveznice, 2015.	27.5.2009.	EUR	750.000.000	6,500%	6,57%
Euroobveznice, 2019.	5.11.2009.	USD	1.500.000.000	6,750%	7,01%
Euroobveznice, 2020.	14.7.2010.	USD	1.250.000.000	6,625%	6,75%
Euroobveznice, 2018.	30.6.2011.	EUR	750.000.000	5,875%	6,12%
Euroobveznice, 2021.	16.3.2011.	USD	1.500.000.000	6,375%	6,62%
Euroobveznice, 2017.	27.4.2012.	USD	1.500.000.000	6,250%	6,37%

Izvor: Bloomberg

1.45. Procjena prosječnih kamatnih stopa poslovnih banaka vaganih iznosima stanja ukupno odobrenih kredita

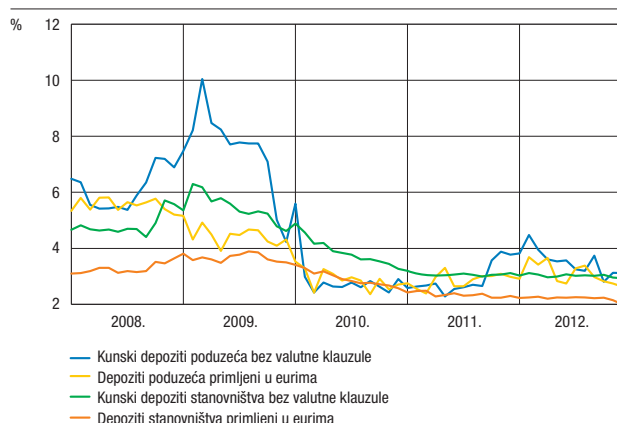

Izvor: HNB

Kamatne stope na kratkoročne kunske kredite stanovništvu bez valutne klauzule bile su tijekom cijele 2012. iznimno stabilne (na prosječnoj razini od 11,2%), još od sredine 2011. godine, kada je snižena eskontna stopa HNB-a koja ih je efektivno limitirala do 12%. Kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom iskazale su vrlo blagu tendenciju rasta, ponajprije u drugoj polovini godine, te su u prosincu 2012. dosegnule razinu od 7,61%. No, ustaljeno visok udio tih kredita u novoodobrenim kreditima stanovništvu na dugi rok u većem se dijelu 2012. godine smanjivao, dok se udio manje zastupljenih, a relativno skupljih, dugoročnih kredita bez valutne klauzule povećao (s 35% u siječnju na 42% u prosincu) i tako potaknuo rast vagane kamatne stope na te kredite.

Pasivne kamatne stope banaka ostale su uglavnom stabilne tijekom cijele 2012. godine. To se prije svega odnosi na kamatne stope na depozite stanovništva. Višegodišnje smanjivanje kratkoročnih kamatnih stopa na oročene depozite stanovništva bez valutne klauzule (od 1 do 3 mjeseca) zaustavilo se sredinom

1.47. Prosječne kamatne stope^a poslovnih banaka na oročene depozite od 1 do 3 mjeseca

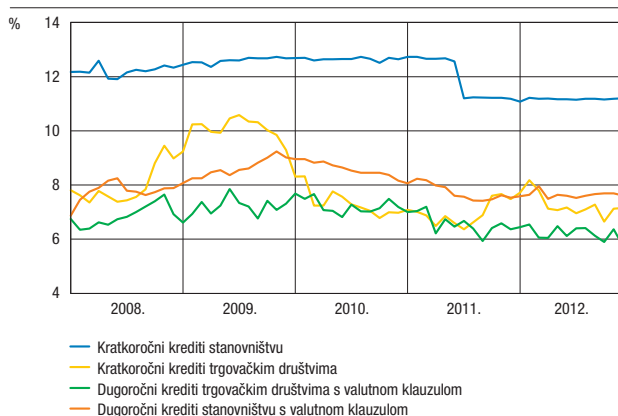
^a Prosječna vagana kamatna stopa na novoodobrene kredite u izvještajnom razdoblju
Izvor: HNB

2011. te do konca 2012. one ostaju razmjerno stabilne na razini od približno 3,0%. Slična kretanja zabilježena su i kod kamatnih stopa na ostale depozite stanovništva (s valutnom klauzulom) usporedive ročnosti, koje su u većem dijelu godine iznosile blizu 2,2%, a tek su se u prosincu smanjile na 2,0%.

Nasuprot tome, kamatne stope na depozite poduzeća oročene na rok od 1 do 3 mjeseca iskazale su u toj godini relativno veću kolebljivost, ali s izraženom tendencijom pada. Pritom su se navedene kratkoročne kamatne stope na oročene kunske depozite poduzeća smanjile u razdoblju od prosinca 2011. do prosinca 2012. godine s 3,78% na 3,12%. U istom razdoblju kratkoročne kamatne stope na oročene devizne depozite poduzeća smanjene su s 2,99% na 2,63%. Iako su se te kamatne stope povremeno približavale, uglavnom su se kunski depoziti prikupljali po višim cijenama nego devizni.

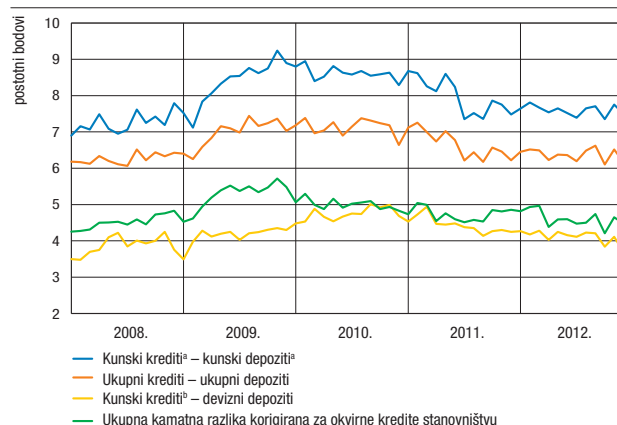
Navedena kretanja aktivnih i pasivnih kamatnih stopa banaka tijekom 2012. pretežno su stabilizirajuće djelovala na opću kamatnu razliku. Ako se isključi učinak okvirnih kredita

1.46. Prosječne kamatne stope^a poslovnih banaka na kunske kredite

^a Prosječna vagana kamatna stopa na novoodobrene kredite u izvještajnom razdoblju
Izvor: HNB

1.48. Razlike između prosječnih kamatnih stopa poslovnih banaka na kredite i na depozite

^a Bez valutne klauzule; ^b S valutnom klauzulom
Izvor: HNB

stanovništvu, koji se registriraju kao novi krediti i tako nerealno uvećavaju svoj težinski faktor u statistici kamatnih stopa na novodobne kredite, razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa banaka iznosi oko 4,61 postotni bod (prosjeck godinu).

1.2.7. Financijski sektor

Rast imovine financijskih posrednika usporio se u 2012. godini i iznosio samo 0,8%, na što je najviše utjecalo smanjenje imovine banaka. Višegodišnji trend promjene strukture financijskog sektora prema kojem raste udio obveznih mirovinskih fondova i pada udio društava za leasing nastavio se. Među ostalim bankarskim institucijama udio je investicijskih fondova porastao, dok su udjeli stambenih štedionica i fonda hrvatskih branitelja blago smanjeni. Istodobno je kod nebankarskih financijskih institucija – društava za osiguranje i reosiguranje te društava za faktoring zabilježen porast udjela u imovini financijskog sektora.

Banke

Imovina bankarskog sektora u 2012. godini nominalno se smanjila za 1,6%, a blago se smanjio i udio banaka u financijskom sektoru, na 73,8%. Nominalni pad imovine banaka iznosio je samo 0,7%, isključujući transakcije jedne poslovne banke u iznosu od 3,7 mlrd. kuna (odnosno 5,6 mlrd. kuna bez

umanjenja za ispravke vrijednosti), koje su dovele do prijenosa loših plasmana na društvo posebne namijene, čija imovina nije uključena u Tablicu 1.7. Na tržištu i dalje postoji samo jedna štedna banka, njezina se imovina smanjila tijekom 2012. godine za 21,4%, te je na kraju godine iznosila 27,4 mil. kuna.

Ostale bankarske institucije

Nakon znatnog pada u 2011. imovina otvorenih investicijskih fondova povećala se za 1,0 mlrd. kuna, odnosno 8,7% tijekom 2012. Rast imovine ovih financijskih posrednika u cijelosti je bio posljedica porasta imovine najmanje rizičnih, novčanih investicijskih fondova (26,0%), dok se imovina ostalih investicijskih fondova smanjila unatoč stagnaciji cijena dionica i rastu cijena obveznica na domaćem tržištu kapitala mjerenih indeksima CROBEX i CROBIS. U 2012. najviše je pala imovina obvezničkih fondova (33,4%), a mješoviti i dionički izgubili su 18,7% odnosno 12,7%.

Imovina fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u 2012. godini smanjila se čak za 21,6%, odnosno 311,6 mil. kuna. To je ponajprije uzrokovano negativnim prinosima (vrijednost udjela pala je za 15,3%), a potom i prodajom udjela.

Imovina stambenih štedionica smanjena je za 5,1%, tj. za nešto manje od 400 mil. kuna. Na smanjenje imovine ovih posrednika presudno je utjecao nastavak njihova prelaženja na

Tablica 1.7. Imovina i relativni udjeli financijskih posrednika u milijunima kuna i postocima

	XII. 2009.			XII. 2010.			XII. 2011.			XII. 2012.		
	Iznos	Udio	Broj	Iznos	Udio	Broj	Iznos	Udio	Broj	Iznos	Udio	Broj
Banke												
1. Banke ^a	378.726	75,3	32	391.060	75,2	32	406.903	75,6	31	400.230	73,8	30
2. Štedne banke	155	0,0	2	11	0,0	1	35	0,0	1	27	0,0	1
Ostale bankarske institucije												
3. Otvoreni investicijski fondovi	12.042	2,4	128	13.674	2,6	124	11.929	2,2	121	12.962	2,4	114
4. Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ^b	2.223	0,4	1	2.005	0,4	1	1.446	0,3	1	1.134	0,2	1
5. Zatvoreni investicijski fondovi i fondovi rizičnoga kapitala	2.138	0,4	12	2.233	0,4	15	1.985	0,4	14	2.161	0,4	14
6. Stambene štedionice ^a	6.738	1,3	5	6.881	1,3	5	7.847	1,5	5	7.450	1,4	5
7. Kreditne unije	515	0,1	33	530	0,1	23	569	0,1	22	602	0,1	26
Nebankarske financijske institucije												
8. Društva za osiguranje i reosiguranje	28.806	5,7	30	30.970	6,0	27	32.905	6,1	28	34.995	6,4	28
9. Društva za faktoring	7.007	1,4	15	5.748	1,1	19	5.801	1,1	17	7.212	1,3	16
10. Obvezni mirovinski fondovi	29.265	5,8	4	36.328	7,0	4	41.067	7,6	4	51.134	9,4	4
11. Dobrovoljni mirovinski fondovi	1.363	0,3	21	1.760	0,3	21	1.969	0,4	21	2.429	0,4	23
12. Društva za leasing	33.666	6,7	26	28.988	5,6	26	25.886	4,8	25	22.237	4,1	25
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12)	502.643	100,0		520.189	100,0		538.341	100,0		542.573	100,0	

^a Nadzorni podaci (brojke se mogu razlikovati od monetarne statistike zbog konsolidacije)

^b Od 14. travnja 2008. članovi ovog fonda mogu prodavati udjele. Do tog datuma fond je bio zatvoren za isplate.

Izvori: HNB; Hanfa

primjenu modela prilagođenih ulaznih podataka pri izračunu promjene ekonomske vrijednosti knjige banke.

Kreditne su unije i dalje financijski posrednici s marginalnim udjelom u imovini financijskih posrednika. Njihova imovina porasla je za 32,9 mil. kuna, odnosno 5,8%, a krajem godine poslovalo je 26 kreditnih unija, od čega su dvije započele s radom potkraj 2012.

Nebankarske financijske institucije

Imovina obveznih mirovinskih fondova nastavila je ubrzano rasti u 2012. godini, te je dosegla gotovo desetinu udjela u ukupnoj imovini financijskih posrednika (51,1 mlrd. kuna), iako već od 2008. zapravo dominiraju u strukturi imovine nebankarskih posrednika nakon što su primat preuzeli od osiguravateljskih društava. Rast imovine obveznih mirovinskih fondova bio je najbrži u usporedbi s drugim posrednicima (24,5%), a tek je nešto zaostajao za njim rast imovine dobrovoljnih mirovinskih fondova, koji čine znatno manji dio tržišta (23,4%). Navedeni porast imovine obveznih mirovinskih fondova bio je potaknut podjednako uplatama članova fonda kao i rastom tržišne vrijednosti njihove neto imovine (indeks kretanja vrijednosti imovine prosječnoga obveznog mirovinskog fonda, MIREX-a, porastao je u 2012. godini za 12,3%). Promjene u strukturi imovine obveznih mirovinskih fondova u 2012. nisu značajne u odnosu na prethodne godine. Najveći dio ukupne imovine obveznih mirovinskih fondova uložen je na domaćem tržištu (gotovo 90%), a u strukturi prevladavaju obveznice sa 67,7%, od čega se 65,1% odnosi na obveznice Republike Hrvatske. U 2012. godini CROBIS, indeks kretanja cijena obveznica, porastao je za 13,7%, a sa stečenim kamatama (što se mjeri novim indeksom, pod nazivom CROBIStr) prinos od ulaganja u obveznice na hrvatskom tržištu iznosio je 20,0%. Međutim, oporavak domaćih dioničkih indeksa još zaostaje za dinamikom regionalnih i svjetskih indeksa te u 2012. godini za CROBEX nije zabilježen rast.

Prema podacima za kraj prosinca 2012. ukupna imovina društava za osiguranje i reosiguranje porasla je tijekom 2012. godine za 2,1 mlrd. kuna ili 6,4%, što je podjednako kao u

2011. U razdoblju pada zaračunate godišnje bruto premije, koja se u 2012. smanjila za 1,2%, imovina ovih posrednika porasla je zbog povećanja vrijednosti njihovih ulaganja.

Ukupna imovina društava za leasing pala je za 3,6 mlrd. kuna ili 14,1% u odnosu na kraj 2011. godine. Time se nastavlja negativan trend pada imovine društava za leasing koji traje još od 2009., pod utjecajem smanjene gospodarske aktivnosti, slabog interesa za kupnju novih vozila i strojeva te znatnog rasta kreditnog rizika i pogoršanja kvalitete imovine s negativnim utjecajem na poslovne rezultate.

Nakon stabilizacije tijekom 2011. godine ukupna imovina društava za faktoring tijekom 2012. porasla je za 24,3%. Pritom se tijekom 2012. nastavio višegodišnji rast udjela poslova eskonta mjenica u ukupnim transakcijama društava za faktoring (s 36% na 44%).

1.2.8. Platna bilanca

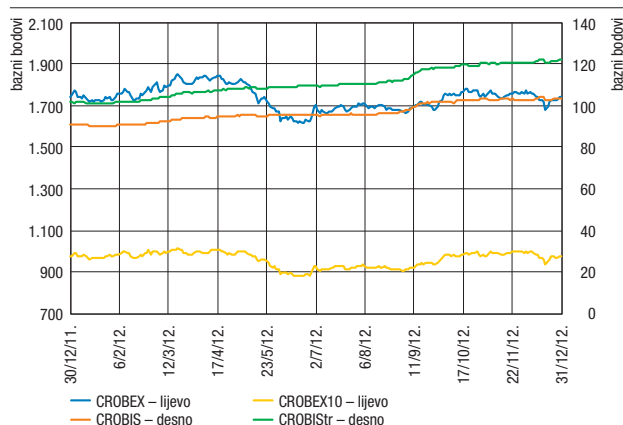
Tijekom 2012. ostvaren je uravnoteženi saldo tekućeg računa platne bilance. Njegovu je poboljšanju, za 0,9% ocijenjenog BDP-a u odnosu na prethodnu godinu, najviše pridonio nastavak rasta neto prihoda od usluga. Pad robnog uvoza također je pozitivno djelovao na ukupan saldo tekućeg računa, kao i niži negativan saldo na računu faktorskih dohodaka te blagi rast viška na računu tekućih transfera.

Tokovi kapitala s inozemstvom osjetno su se smanjili tijekom 2012., čemu je uz nepovoljna gospodarska kretanja i slabost domaće potražnje, koji su uravnotežili saldo na tekućem računu, pridonijelo i snažno razduživanje dijela domaćih sektora. Neto priljevi kapitala (isključujući promjenu međunarodnih pričuva) iznosili su tako tek četvrtinu ostvarenja iz prethodne godine.

Račun tekućih transakcija

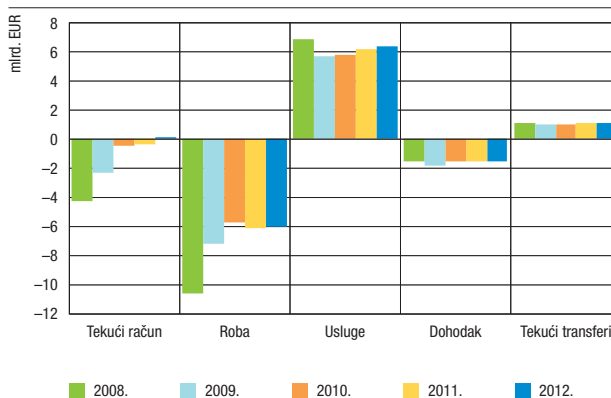
Blago pozitivan saldo na računu tekućih transakcija (35 mil. EUR, prema preliminarnim podacima) pretežno je rezultat kretanja na računu usluga, ponajprije rasta prihoda od turizma. Na računu robe zabilježen je negativan saldo, premda se on

1.49. Kretanje dioničkih i obvezničkih indeksa na Zagrebačkoj burzi u 2012.

Izvor: Zagrebačka burza

1.50. Tekući račun platne bilance

Izvor: HNB

tijekom 2012. neznatno smanjio (za 2,1%). Robni je izvoz stagnirao na godišnjoj razini, dok su pad uvoza nafte i naftnih derivata te cestovnih vozila ponajviše pridonijeli smanjenju ukupnoga robnog uvoza. Kretanja na računu faktorskih dohodaka i računu tekućih transfera također su pospjela uravnoteženje salda na tekućem računu.

Višak u razmjeni usluga porastao je za 3,3% u odnosu na prethodnu godinu, na 6,4 mlrd. EUR, prije svega zbog daljnjeg rasta prihoda od turizma. Osim toga, prvi put je saldo u razmjeni raznih poslovnih usluga bio pozitivan. Najviše su porasli prihodi od telekomunikacijskih usluga i usluga poslovnog

Tablica 1.8. Struktura salda tekućeg računa platne bilance u postocima BDP-a

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^a
Saldo tekućih transakcija	-8,9	-5,1	-1,1	-0,9	0,1
Roba	-22,4	-16,1	-12,9	-13,8	-13,7
od toga: nafta i naftni derivati	-3,9	-2,5	-3,0	-4,0	-3,4
ostala transportna oprema	0,5	0,6	1,8	2,1	0,6
ostala roba	-20,3	-15,3	-12,8	-13,2	-12,2
prilagodbe	1,3	1,1	1,1	1,2	1,2
Usluge	14,4	12,7	13,0	13,9	14,6
od toga: prihodi od turizma	15,7	14,2	14,0	14,9	15,5
Dohodak	-3,3	-4,0	-3,5	-3,5	-3,4
Tekući transferi	2,3	2,2	2,4	2,6	2,6

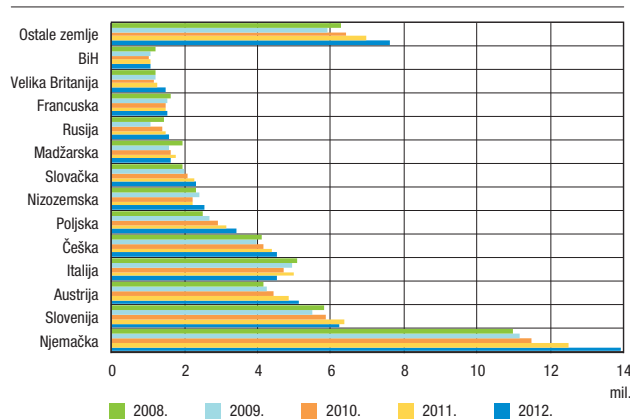
^a Preliminarni podaci
Izvor: HNB

savjetovanja, dok se slaba gospodarska aktivnost odrazila na daljnji pad uvoza arhitektonskih, inženjerskih i tehničkih usluga te trgovačkih usluga. Negativan utjecaj na saldo u razmjeni usluga imalo je smanjenje viška od usluga prijevoza, uglavnom zbog nastavka pada prihoda od pomorskoga teretnog prijevoza.

Prihodi od turizma porasli su za 3,2% u 2012., što je ponajviše rezultat rasta fizičkih pokazatelja. Promatraju li se podaci DZS-a, koji obuhvaćaju samo komercijalne smještajne kapacitete, tijekom 2012. zabilježen je porast dolazaka i noćenja stranih gostiju od 4,5% odnosno 5,1%. U strukturi gostiju, prema emitivnim tržištima, najveći je bio porast noćenja gostiju iz Njemačke, Nizozemske, Poljske, Velike Britanije i Austrije, a najveći pad gostiju iz zemalja koje su snažno pogođene krizom, posebice Italije, Slovenije, Mađarske i Španjolske. Tijekom 2012. povećao se broj noćenja njemačkih turista gotovo za 12,0%, dok je broj noćenja gostiju iz Italije bio manji za više od 9,0%.

Manjak na računu faktorskih dohodaka smanjio se tijekom 2012. za 4,1%, ponajprije zahvaljujući zamjetnom povećanju naknada zaposlenih u inozemstvu. Domaći su vlasnici poduzeća u inozemstvu zbog slabijeg poslovanja ostvarili nižu dobit, a rashodi su od izravnih ulaganja stagnirali jer se profitabilnost domaćih trgovačkih društava u većinskom stranom vlasništvu zadržala na prošlogodišnjoj razini. Promatra li se po djelatnostima, poduzeća u prerađivačkoj industriji (posebice proizvodnji kemijskih proizvoda) udvostručila su ukupnu dobit u odnosu

1.51. Noćenja gostiju iz odabranih zemalja u komercijalnim smještajnim kapacitetima

Izvor: DZS

na prethodnu godinu, usto se osjetnim poboljšanjem poslovanja ističu i poduzeća u turističkom sektoru (hoteli i restorani). S druge strane, dobit poslovnih banaka u stranom vlasništvu tijekom 2012. bila je za četvrtinu manja nego u 2011. Manjak na osnovi stečenih kamata bio je na razini ostvarenja iz prethodne godine. Pritom su kamatni troškovi središnje države porasli zbog rasta duga i visokih troškova na osnovi izdanih obveznica, dok je kod poduzeća primjetljiv pad kamatnih troškova, u prvom redu zbog njihova razduživanja, ali i nešto povoljnijih uvjeta financiranja. Unatoč znatnom smanjenju obveza prema inozemstvu kod poslovnih je banaka zabilježen rast kamatnih rashoda. Valja istaknuti i nastavak rasta kamatnih prihoda HNB-a ostvarenog na osnovi ulaganja međunarodnih pričuva.

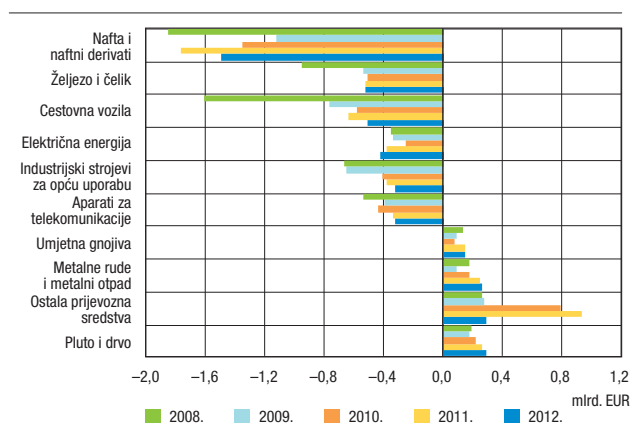
Na računu tekućih transfera i u 2012. su se nastavila pozitivna kretanja. Pozitivan se saldo povećao za 2,0%, prije svega zato što je rast prihoda bio snažniji od rasta rashoda (u apsolutnom iznosu). Najviše su porasli neto prihodi privatnog sektora, i to zbog rasta priljeva na osnovi radničkih doznaka, dok su neto prihodi sektora države bili tek neznatno veći nego prethodne godine.

Robna razmjena

Nakon primjetnog oporavka tijekom 2011., ostvarenja zabilježena tijekom 2012. upućuju na prigušenu dinamiku vanjskotrgovinske razmjene. Prema podacima DZS-a robni se manjak smanjio za 2,2%, na razinu od 6,6 mlrd. EUR, većinom zbog pada uvoza, a ukupan je robni izvoz stagnirao. Glavna odrednica ukupnih kretanja bio je snažan pad neto izvoza brodova, na trećinu vrijednosti iz prethodne godine, što se može pripisati i izrazito velikom ostvarenju u 2011.²³ Neto uvoz nafte i naftnih derivata smanjio se, ponajprije zato što se smanjio uvoz i istodobno osjetno porastao izvoz. Slična su kretanja, uz smanjenje negativnog salda, bila vidljiva i u razmjeni ostale robe, stoga je zabilježen najniži manjak u posljednjih jedanaest godina.

²³ Prosjek neto izvoza brodova u razdoblju od 2000. do 2009. iznosi 0,3 mlrd. EUR na godišnjoj razini, a u 2010. i 2011. ostvaren je rekordan neto izvoz, u iznosu od 0,8 mlrd. EUR odnosno 0,9 mlrd. EUR.

1.52. Saldo robne razmjene s inozemstvom prema odabranim odsjecima SMTK

Izvor: DZS

Dinamika robnog izvoza bila je neujednačena tijekom 2012. pa je, nakon smanjenja u prvom polugodištu, u drugom zabilježen njegov blagi oporavak. Prema podacima DZS-a ukupan je robni izvoz stagnirao na godišnjoj razini od 9,6 mlrd. EUR. Izvoz ostalih prijevoznih sredstava (većinom brodova), koji je u prethodne dvije godine dosegno izrazito visoke vrijednosti, tijekom 2012. snažno je pao, u čemu se osim spomenutoga baznog učinka ogleda i proces restrukturiranja brodogradnje. Rast izvoza naftnih derivata nastavio se treću godinu zaredom. Promatra li se izvoz ostale robe, koji isključuje kolebljivi utjecaj brodova te nafte i naftnih derivata, bilježi se rast od 4,5% na godišnjoj razini. Pritom je najveći pozitivan doprinos dao pojačani izvoz zlata (izvezena vrijednost gotovo je tri puta veća nego

u prethodnoj godini), pojedinih kapitalnih proizvoda, žitarica i proizvoda od žitarica te medicinskih i farmaceutskih proizvoda. S druge strane, nepovoljnim kretanjima ističu se izvoz dijela proizvoda kemijske industrije te izvoz željeza i čelika.

Nakon što se trend pada ukupnoga robnog uvoza privremeno zaustavio u 2011., tijekom 2012. nastavilo se njegovo smanjivanje. Ukupan robni uvoz, prema podacima DZS-a, pao je tako za 0,7%, na razinu od 16,2 mlrd. EUR. Niži uvoz gotovo je u cijelosti odredilo smanjenje uvoza nafte i naftnih derivata te cestovnih vozila. Nepovoljna kretanja ublažavao je oporavljeni uvoz brodova na doradu te snažan rast uvoza plina i električne energije. Isključe li se brodovi i energenti, pad uvoza ostale robe bio je još izraženiji, pri čemu se izdvaja spomenuti pad uvoza cestovnih vozila, na trećinu ostvarenja iz 2008. Negativna su kretanja posebice bila očita i kod uvoza proizvoda kemijske industrije, željeza i čelika te proizvoda od metala. Povećanje uvoza zabilježeno je kod aparata za telekomunikacije, snimanje zvuka i reprodukciju te kod dijela prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda.

Kada je riječ o geografskoj strukturi hrvatskoga robnog izvoza u 2012., valja istaknuti nastavak smanjivanja udjela zemalja članica EU, što je gotovo u cijelosti rezultat smanjenog izvoza brodova u Francusku i Luksemburg u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, isključe li se brodovi, izvoz ostale robe u zemlje EU porastao je, unatoč oslabijeloj inozemnoj potražnji. Pritom se ističe rast izvoza zlata i pšenice u Italiju te porast izvoza proizvoda od metala u Austriju. Također, udio zemalja Efte smanjio se u 2012. u odnosu na prethodnu godinu, kada je jednokratno bio isporučen brod. Udio članica Cefte nastavio je rasti i tijekom 2012., što je prije svega posljedica pojačanog izvoza električne energije u Bosnu i Hercegovinu te umjetnih gnojiva i električnih transformatora u Srbiju. Valja istaknuti i rast udjela

Tablica 1.9. Robni izvoz i uvoz RH prema ekonomskim grupacijama zemalja udjeli u postocima

Ekonomске grupacije	Izvoz				Uvoz			
	2009.	2010.	2011.	2012. ^a	2009.	2010.	2011.	2012. ^a
EU-27	60,6	61,1	59,9	58,3	62,7	60,2	61,8	62,4
Italija	19,0	18,6	15,8	15,3	15,4	15,2	16,4	16,7
Njemačka	11,0	10,4	10,1	10,3	13,5	12,5	12,6	12,9
Slovenija	7,4	7,8	8,3	8,6	5,7	5,9	6,2	5,9
Austrija	5,4	5,3	5,7	6,5	5,0	4,8	4,5	4,5
Efta	1,7	1,1	2,4	1,3	2,6	2,0	2,0	2,5
Cefta	21,3	18,7	19,2	21,0	5,1	5,4	5,9	6,1
Bosna i Hercegovina	12,8	11,6	12,2	12,8	2,7	3,1	3,3	3,5
Srbija	5,3	3,9	3,9	4,3	1,3	1,5	1,8	1,7
Crna Gora	1,6	0,9	0,9	1,5	0,2	0,0	0,0	0,3
Ostalo	16,5	19,1	18,5	19,4	29,6	32,4	30,2	29,0
Rusija	1,5	2,0	2,4	3,7	9,5	9,0	7,3	7,6
SAD	2,2	2,5	2,7	2,9	2,5	2,2	2,3	2,2
Turska	1,3	1,0	1,8	1,2	1,4	2,9	1,5	1,3
Japan	0,6	0,4	0,6	0,5	1,4	1,2	1,0	0,9
Kina	0,4	0,3	0,4	0,4	6,8	7,2	7,1	7,1

^a Privremeni podaci
Izvor: DZS

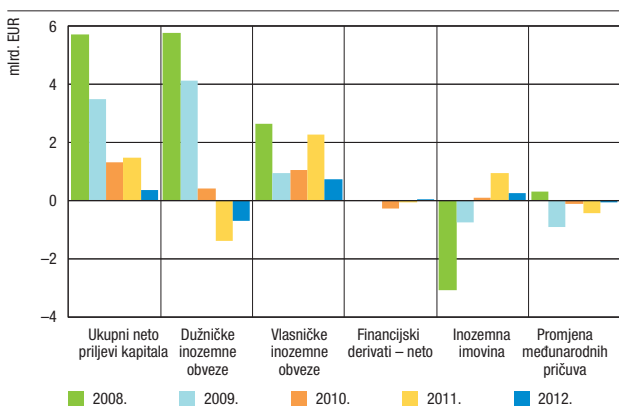
Rusije, koji je značajno potpomogao izvoz telekomunikacijske opreme i lijekova. Što se tiče uvoza, bilježi se rast udjela zemalja EU nakon dvogodišnjeg smanjivanja, čemu je najviše pridonio rast uvoza prirodnog plina iz Italije, kapitalnih proizvoda iz Njemačke i telekomunikacijske opreme iz Švedske. Istodobno se zamjetno povećao uvoz električne energije iz Švicarske.

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Na računu kapitalnih i financijskih transakcija u 2012. godini zabilježena je tek četvrtina priljeva kapitala iz prethodne godine. Isključujući promjenu međunarodnih pričuva, koje su se tek neznatno povećale, neto priljev kapitala iznosio je 0,4 mlrd. EUR. Takva su kretanja ponajprije odraz snažnog razduživanja banaka. S druge strane, povećanje dužničkih obveza bilo je vidljivo kod države te u manjoj mjeri kod privatnih poduzeća. Neto priljevi izravnih vlasničkih ulaganja bili su niži nego prethodne godine.

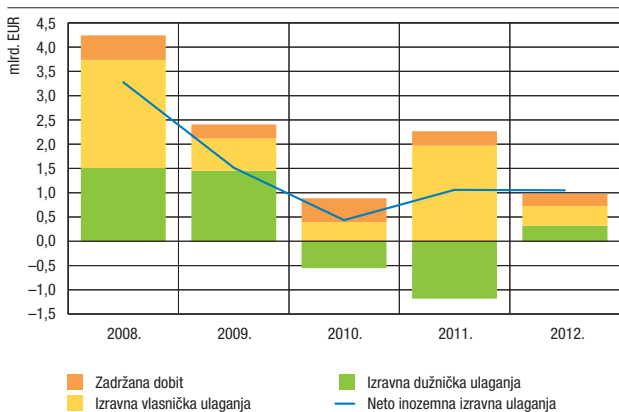
Ukupne priljeve kapitala u 2012. znatnim je dijelom

1.53. Financijske transakcije s inozemstvom

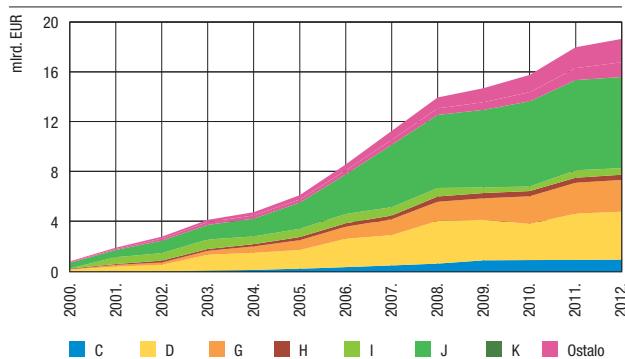
Napomena: Negativna promjena inozemne imovine i međunarodnih pričuva znači njihov rast.
Izvor: HNB

1.54. Struktura inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatsku

Izvor: HNB

1.55. Struktura izravnih vlasničkih ulaganja i zadržane dobiti po djelatnostima NKD-a
kumulativni podaci

Napomena: NKD (2002.): C – Rudarstvo i vađenje; D – Prerađivačka industrija; G – Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala te predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo; H – Hoteli i restorani; I – Prijevoz, skladištenje i veze; J – Financijsko posredovanje; K – Poslovanje nekretnostima, iznajmljivanje i poslovne usluge
Izvor: HNB

odredilo smanjenje inozemne imovine, koje je iznosilo 0,3 mlrd. EUR, te je bilo zamjetno niže nego prethodne godine (1,0 mlrd. EUR). Polovina spomenutog iznosa odnosila se na imovinu banaka, što se djelomično može povezati s padom njihovih inozemnih obveza. Inozemna imovina ostalih domaćih sektora također se blago smanjila zbog smanjenja kredita odobrenih nerezidentnim poduzećima.

Ukupne obveze domaćih sektora prvi put u novijoj povijesti nisu znatnije porasle na godišnjoj razini. To je posljedica slabljenja ukupne gospodarske aktivnosti i uravnoteženja salda na računu tekućih transakcija, koje je bilo praćeno razduživanjem dijela domaćih sektora, osobito banaka, te suzdržanošću inozemnih ulagača. Pritom su se ukupne dužničke obveze smanjile za 0,7 mlrd. EUR, dok su se vlasničke obveze povećale u istom iznosu. Priljev vlasničkih ulaganja bio je slabiji nego prethodne godine, pri čemu se samo 0,3 mlrd. EUR odnosilo na nova ulaganja (isključujući transakcije pretvaranja duga u kapital), za usporedbu, 0,4 mlrd. EUR u 2011. Istodobno je i zadržana dobit bila niža nego lani.

Promatra li se prema djelatnostima, najveći dio izravnih vlasničkih ulaganja u 2012. ostvaren je na osnovi vlasničkih ulaganja u nekretnine, zatim u rekreacijskim, kulturnim i sportskim djelatnostima te u djelatnosti trgovine. Kada je riječ o zadržanoj dobiti, i nadalje se najviši iznosi bilježe u sektorima financijskog posredovanja te u proizvodnji kemijskih proizvoda i proizvodnji metala. Pritom su povećane isplate dividendi utjecale na nastavak smanjivanja zadržane dobiti (na godišnjoj razini gotovo za 16,0%), što je najizraženije bilo kod banaka.

Neto inozemni dug

Stanje neto inozemnog duga (bruto inozemni dug umanjeno za potraživanja domaćih sektora od inozemstva) smanjilo se tijekom 2012. za 0,8 mlrd. EUR, iz čega slijedi zaključak da se značajno intenzivirao trend neto razduživanja iz prethodne godine. Poboljšanje neto dužničke pozicije domaćih sektora najviše je pridonijelo razduživanje poslovnih banaka, ali i javnih poduzeća te nebankarskih financijskih institucija. Država

Tablica 1.10. Neto inozemni dug prema domaćim sektorima

na kraju razdoblja, u milijunima eura i postocima

Sektor dužnika	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	Godišnje stope promjene				
						2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
1. Država	4.732	5.739	6.601	6.994	8.340	-23,3	21,3	15,0	6,0	19,2
2. Središnja banka (HNB) ^a	-9.118	-10.043	-10.302	-10.834	-10.883	-2,0	10,1	2,6	5,2	0,5
3. Banke	3.219	3.878	4.298	6.323	4.292	22,7	20,5	10,8	47,1	-32,1
4. Ostali domaći sektori	19.632	20.443	20.459	19.651	18.953	34,4	4,1	0,1	-3,9	-3,6
5. Izravna ulaganja	5.705	7.551	7.521	6.236	6.843	51,8	32,4	-0,4	-17,1	9,7
Ukupno (1+2+3+4+5)	24.170	27.570	28.576	28.370	27.546	35,3	14,1	3,7	-0,7	-2,9

^a Inozemna potraživanja središnje banke ne uključuju posebna prava vučenja (SDR). Negativne vrijednosti neto inozemnog duga upućuju na to da su vrijednosti potraživanja veće od vrijednosti obveza.

Izvor: HNB

i privatna poduzeća ističu se pogoršanjem neto dužničke pozicije.

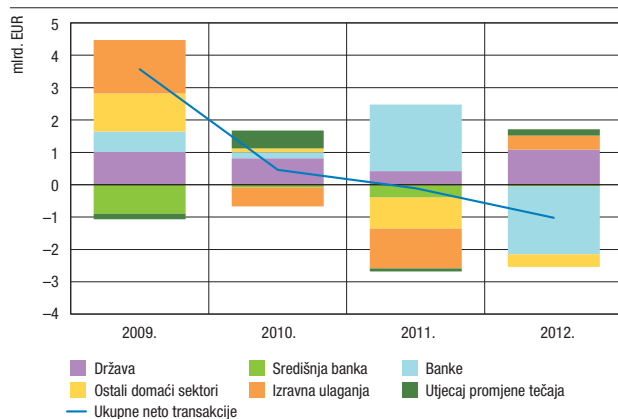
Rast inozemnog duga sektora države, koji se bilježi od izbijanja svjetske krize, zamjetno se povećao tijekom 2012. Tako se neto inozemni dug središnje države, uz godišnji prirast za gotovo petinu, povećao na 8,3 mlrd. EUR. To je ponajprije rezultat izdavanja obveznice na američkom tržištu vrijedne 1,5 mlrd. USD u travnju. Osim toga, dug se u istom mjesecu dodatno povećao i nakon preuzimanja inozemnih obveza brodogradilišta u iznosu od 0,3 mlrd. EUR u sklopu procesa njihova restrukturiranja. Do kraja godine država je otplaćivala dospjele obveze, pa se dug neznatno smanjio u odnosu na stanje na kraju travnja.

Najveći doprinos smanjenju ukupne neto dužničke pozicije dale su poslovne banke, koje su tijekom 2012. smanjile svoje neto obveze prema inozemstvu za 2,0 mlrd. EUR, dok su ih u prethodnoj godini bile povećale za isti iznos. Četvrtina smanjenja duga (0,5 mlrd. EUR) *de facto* je rezultat reklasifikacije inozemnog duga iz sektora banaka u sektor izravnih ulaganja, jer je proizišla iz transakcija jedne poslovne banke kojima su loši plasmani i pripadajuće inozemne obveze prema banci majci prenesene na novoosnovano društvo u vlasništvu banke majke. Banke su u prvom redu smanjile svoje kratkoročne obveze

prema inozemstvu, pa se njihov udio u ukupnom dugu banaka smanjio na razmjerno nisku razinu od 20,5% (s 30,7% na kraju prethodne godine).

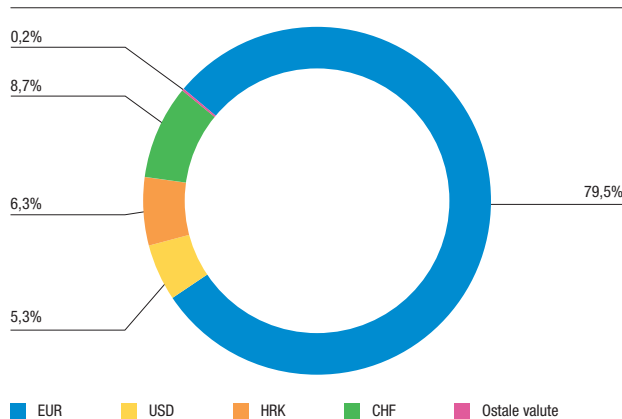
Nakon stagnacije u 2010. i zamjetnog smanjenja u 2011., neto dužnička pozicija ostalih domaćih sektora (pretežno trgovačka društva i nebankarske financijske institucije) dodatno se poboljšala tijekom 2012. Pritom su otplate glavnica i plaćanja kamata na neto inozemni dug nadmašila nova korištenja gotovo za 0,4 mlrd. EUR, a stanje duga smanjilo se i zato što je država preuzela dio duga brodogradilišta. Javna poduzeća i nebankarske financijske institucije nastavile su trend razduživanja, pri čemu se ipak može primijetiti osjetno usporavanje. U posljednjem tromjesečju 2012. inozemne obveze javnih poduzeća porasle su zbog izdavanja obveznice HEP-a d.d. Privatna su nefinancijska poduzeća nakon tri godine usporenog rasta tijekom 2012. povećala svoje obveze prema inozemstvu za 3,9%, što je uglavnom posljedica izdavanja dviju obveznica Agrokora d.d., u ukupnom iznosu od 0,9 mlrd. EUR, a ostala su nefinancijska poduzeća tek refinancirala dospjeli dug. Stanje neto inozemnog duga s osnove izravnih ulaganja u domaća poduzeća povećalo se za 0,6 mlrd. EUR, isključivo zbog spomenute reklasifikacije duga i drugih prilagodba, dok su ostale neto transakcije pridonijele blagom smanjenju duga.

1.56. Doprinosi neto transakcija domaćih sektora i promjena tečaja godišnjem prirastu neto inozemnog duga

Izvor: HNB

1.57. Valutna struktura bruto inozemnog duga RH 31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

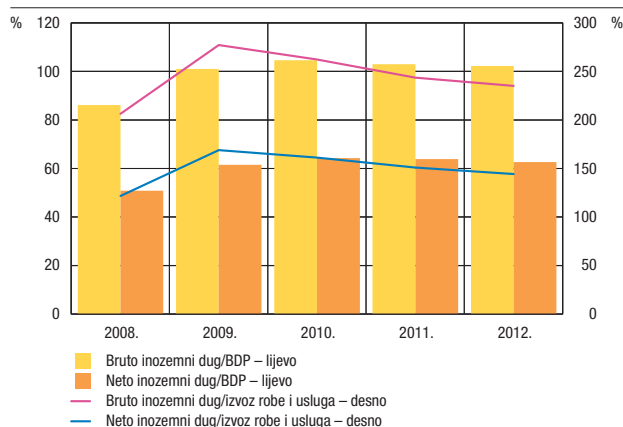
U valutnoj strukturi bruto inozemnog duga i dalje prevladavaju obveze nominirane u eurima. Udio eura na kraju 2012. iznosio je 79,5%, odnosno za 2 postotna boda više nego na kraju 2011., dok se udio ostalih valuta, ponajviše dolara, smanjio. Rastu inozemnog duga nominiranog u eurima pridonijelo je izdavanje državnih obveznica u travnju 2012. Premda je izdavanje izvršeno na američkom tržištu i nominirano u američkim dolarima, istodobno je ugovorena transakcija međuvalutne zamjene (engl. *swap*), pa je dolarska obveza pretvorena u eursku.

Udio kratkoročnog duga smanjio se na 10,9% u 2012., što je za 3,4 postotna boda manje nego na kraju 2011. Smanjenju kratkoročnog duga najviše su pridonijele poslovne banke te, u manjoj mjeri, niže kratkoročne obveze na osnovi izravnih ulaganja. Kod privatnog se sektora malo povećao udio kratkoročnog duga, i to pretežno zbog porasta neplaćenih dospjelih obveza (kašnjenja).

Relativni pokazatelji inozemne zaduženosti iskazani u postocima BDP-a stagnirali su tijekom 2012., dok su se pokazatelji iskazani u postocima izvoza robe i usluga poboljšali. Tako se omjer bruto inozemnog duga i izvoza robe i usluga smanjio za 8,3 postotna boda, na 235,3%. Malo se popravio i relativni pokazatelj neto inozemne zaduženosti, stoga se omjer neto inozemnog duga i izvoza robe i usluga smanjio na 144,2% (s 151,1% u 2011.). Takva su kretanja ponajprije odraz smanjenja dužničkih obveza prema inozemstvu, ali i rasta izvoza robe i usluga. Omjer bruto inozemnog duga i BDP-a stagnirao je na razini od 102,3%, dok se relativni pokazatelj neto inozemne zaduženosti tek neznatno poboljšao, te je iznosio 62,7%.

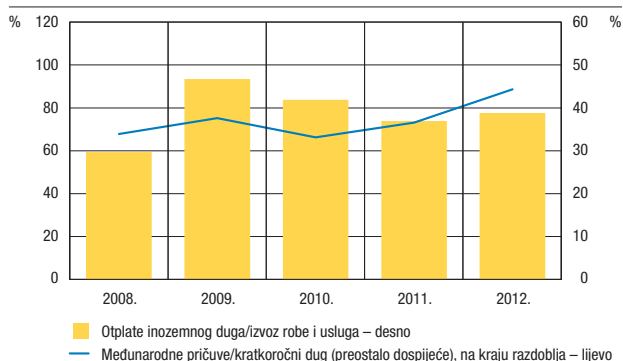
Pokazatelj tereta otplate inozemnog duga (omjer otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemni dug i izvoza robe i usluga) povećao se s 36,9%, koliko je iznosio u 2011., na 38,9% u 2012. Dostatnost međunarodnih pričuva, mjerena pokrićem kratkoročnoga inozemnog duga prema preostalom dospjeću, povećala se sa 73,1% na kraju prethodne godine na 88,7% na kraju 2012., čemu je najviše pridonijelo smanjenje kratkoročnog duga poslovnih banaka. Time se vrijednost obveza prema inozemstvu koje dospijevaju u idućih godinu dana približila

1.58. Pokazatelji inozemne zaduženosti RH

Izvor: HNB

1.59. Relativni pokazatelji tereta inozemnog duga i dostatnosti međunarodnih pričuva

Napomena: Otplate inozemnog duga uključuju otplate glavnice na osnovi obveznica, dugoročnih trgovinskih kredita i dugoročnih kredita (isključujući obveze prema povezanim poduzećima) te ukupnu otplatu kamata, bez otplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

Izvor: HNB

iznosu međunarodnih pričuva, te je njihov omjer na kraju 2012. bio najpovoljniji od početka izbijanja krize.

1.2.9. Državne financije²⁴

Obilježja fiskalne politike u 2012.

Nakon tri godine uzastopnog rasta ukupni se fiskalni manjak u 2012. godini smanjio s 5,5%, koliko je iznosio u 2011., na 4,0%, te je naposljetku bio nešto manji od manjka predviđenog u rebalansu proračuna. Spomenuto smanjenje manjka u prvom je redu posljedica zamjetnog povećanja prihoda, čiji je rast ostvaren unatoč nepovoljnim gospodarskim kretanjima. Rashodi, uključujući nabavu nefinancijske imovine, relativno su se blago smanjili, s obzirom na to da su uštede provedene na većini glavnih kategorija u velikoj mjeri bile poništene porastom rashoda za kamate. Smanjenju ukupnoga fiskalnog manjka pridonijelo je i drugačije bilježenje plaćenih izdataka na osnovi pozvanih jamstava danih brodogradilištima, a to je rezultat preuzimanja dugova brodogradilišta u državnom vlasništvu u javni dug u sklopu procesa njihove privatizacije i restrukturiranja. Unatoč manjim potrebama za zaduživanjem rast javnoga duga u 2012. se ubrzao zbog preuzimanja dugova brodogradilišta (oko 2,8% BDP-a), te je na kraju 2012. dosegnuo 53,7% BDP-a, odnosno za 6,5 postotnih bodova BDP-a više nego u 2011.

Od poreznih izmjena u 2012. godini treba istaknuti promjene u vezi s provedbom tzv. fiskalne devalvacije u skladu s kojom se porezno opterećenje prebacuje s rada na potrošnju. Tako je od ožujka prošle godine povećana osnovna stopa PDV-a za dva postotna boda, s 23% na 25%²⁵, a dva mjeseca poslije smanjena je stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje s 15% na 13%²⁶.

²⁴ Analiza javnih financija za 2012. izrađena je na temelju preliminarnih podataka MF-a.

²⁵ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost, NN, br. 22/2012.

²⁶ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima, NN, br. 22/2012.

Prihodi, rashodi i neto nabava nefinancijske imovine konsolidirane opće države

Prihodi konsolidirane opće države povećali su se u 2012. za 2,5% u odnosu na 2011., te su iznosili 126,1 mlrd. kuna. Pritom se njihov udio u BDP-u povećao na godišnjoj razini s 37,3% na 38,2%.

Spomenuti rast prihoda pretežno je bio posljedica porasta prihoda od PDV-a, zato što se povećala osnovna porezna stopa. Relativno snažno porasli su i prihodi od poreza na dohodak unatoč blagom padu mase plaća. Takav rezultat može se objasniti ukidanjem većine poreznih olakšica u sustavu poreza na dohodak još sredinom 2010., što je rezultiralo manjim povratima na osnovi poreznih prijava u 2012. u odnosu na 2011. Povećali su se i prihodi od poreza na dobit, dok su prihodi od trošarina, po udjelu drugi najvažniji porezni prihod, stagnerali. Pritom su se najviše smanjili prihodi od trošarina na automobile, no najveći negativan doprinos kretanju prihoda od trošarina dali su prihodi od trošarina na naftne derivate jer imaju velik udio. S druge strane, prihodi od trošarina na duhanske prerađevine znatno su se povećali, velikim dijelom zbog povećanja trošarina na cigarete krajem prošle godine²⁷, stoga su proizvođači i trgovci povećali zalihe tih proizvoda kako bi odgodili plaćanje viših trošarina i povišenje maloprodajnih cijena.

S obzirom na smanjenje stope doprinosa za zdravstveno osiguranje prihodi od socijalnih doprinosa imali su najveći negativan učinak na kretanje ukupnih prihoda. Valja napomenuti da je donošenje uredbe prema kojoj se plaće zaposlenicima ne mogu isplatiti bez uplate doprinosa²⁸ državi značajno poboljšalo naplatu socijalnih doprinosa i time primjetno ublažilo negativne učinke spomenute porezne izmjene.

Rashodi konsolidirane opće države, uključujući nabavu nefinancijske imovine, iznosili su 138,0 mlrd. kuna, što je za 0,6% manje u odnosu na 2011., pri čemu se njihov udio u BDP-u

blago smanjio, na 41,8%. Smanjile su se sve glavne kategorije rashoda osim rashoda za kamate i pomoći.

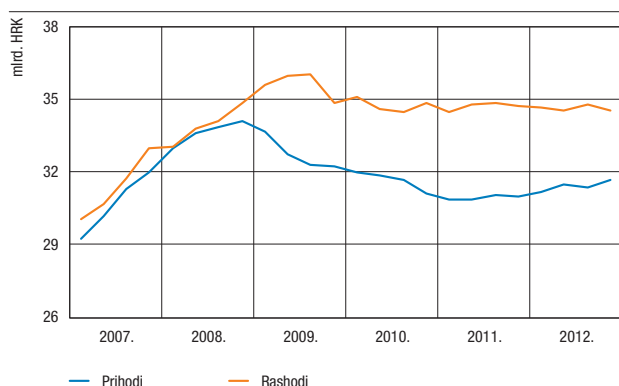
Smanjenju rashoda najviše su pridonijeli rashodi za subvencije, uglavnom zbog smanjenja subvencija poljoprivredi. Rashodi za zaposlene relativno su se blago smanjili, iako je prvotno bilo planirano njihovo znatno smanjenje. Pritom je pad rashoda za zaposlene ostvaren na osnovi smanjenja stope doprinosa za zdravstveno osiguranje, s obzirom na to da je navedena izmjena ujedno prouzročila smanjenje izdataka na plaću za zaposlenike u javnim i državnim službama, zatim putem ukidanja uvećanja plaća ovisno o godinama radnoga staža učiteljima i nastavnicima u osnovnim i srednjim školama te neisplatom božićnica. Socijalne naknade, koje imaju najveći udio u ukupnim rashodima, blago su se smanjile, što je vjerojatno bilo omogućeno uglavnom uštedama u zdravstvu, dok su se zbog daljnjeg rasta broja umirovljenika i usklađivanja mirovina rashodi za mirovine povećali. S druge strane, rashodi za kamate znatno su porasli i velikim dijelom poništili provedene uštede. Pritom je njihov porast djelomično posljedica uključivanja kamata na dugove brodogradilišta u državni proračun.

Kapitalne investicije konsolidirane opće države u obliku nabave nefinancijske imovine smanjene su na godišnjoj razini, zbog toga što su ulaganja na razini državnog proračuna i lokalne države bila manja. S druge strane, investicije izvanproračunskih fondova na godišnjoj su razini povećane, no bitno manje nego što je bilo predviđeno rebalansom proračuna iz studenoga 2012.

Saldo konsolidirane opće države

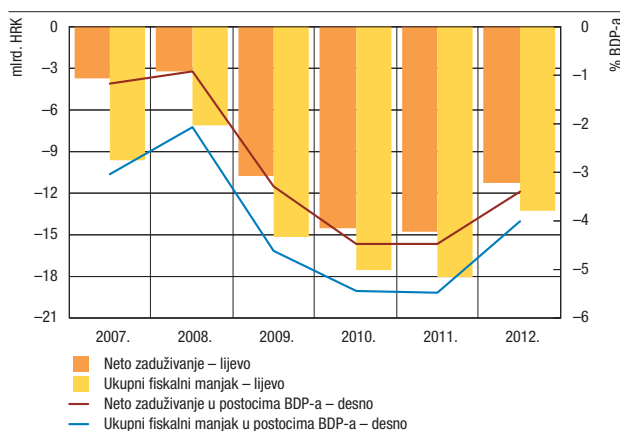
Preliminarni podaci MF-a pokazuju da je neto zaduživanje konsolidirane opće države u 2012. iznosilo 11,2 mlrd. kuna ili 3,4% BDP-a. Ukupan fiskalni manjak konsolidirane opće države, pri čijem se izračunu ne uzimaju u obzir prihodi od prodaje nefinancijske imovine, dok se na rashodnoj strani uključuju i izdaci

1.60. Kretanje prihoda i rashoda konsolidirane opće države
pomični prosjeci na bazi četiriju tromjesečja

Napomena: Uključeni su i prihodi od prodaje te rashodi za nabavu nefinancijske imovine. Od 2008. konsolidirana opća država ne uključuje HAC.
Izvori: MF; izračun HNB-a

1.61. Neto zaduživanje i ukupni fiskalni manjak konsolidirane opće države (prema metodologiji GFS 2001)

Napomena: Od 2008. konsolidirana opća država ne uključuje HAC.
Izvori: MF; izračun HNB-a

27 Uredba o visini trošarine na cigarete i sitno rezani duhan, NN, br. 131/2012.

28 Uredba o načinu provedbe plaćanja doprinosa prema plaći, primicima uz plaću, odnosno mjesečnoj osnovici za obračun doprinosa na temelju radnog odnosa, NN, br. 49/2012.

za dionice, neto dani zajmovi te godišnja obveza duga umirovljenicima, iznosio je u 2012. godini 13,3 mlrd. kuna (4,0% BDP-a) ili za 4,8 mlrd. kuna manje nego godinu prije. Promatra li se po razinama opće države, na razini državnog proračuna ostvarena je glavnina manjka, dok je lokalna država u 2012. imala uravnotežen ukupni fiskalni saldo. Manjak izvanproračunskih fondova zadržao se na razini iz 2011., odnosno iznosio je 1,6 mlrd. kuna, pri čemu su Hrvatske vode i Hrvatske ceste ostvarile manjak od 2,1 mlrd. kuna, što je u najvećoj mjeri ublaženo viškom DAB-a.

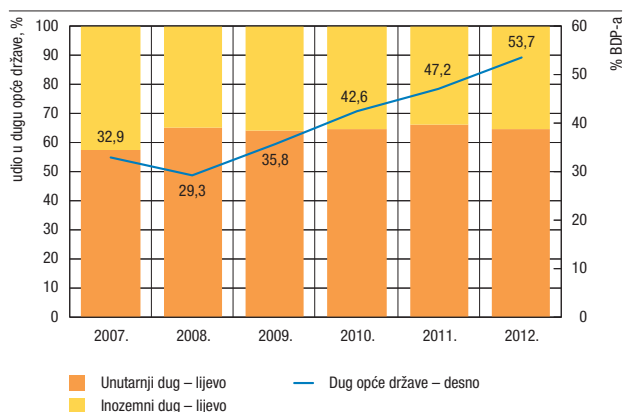
Državni dug

Javni je dug od siječnja do prosinca povećan za 21,5 mlrd. kuna, od čega se oko 9,2 mlrd. kuna odnosi na preuzete dugove brodogradilišta u državnom vlasništvu, te je na kraju 2012. dosegao 177,4 mlrd. kuna (53,7%) BDP-a. Zbog preuzimanja dugova brodogradilišta u javni dug potencijalni dug države u obliku izdanih državnih jamstava smanjio se, te je na kraju prosinca iznosio 55,5 mlrd. kuna (16,7% BDP-a). Međutim, valja napomenuti kako je pad iznosa danih jamstava bio gotovo upola manji u odnosu na preuzete kreditne obveze brodogradilišta zato što su u promatranom razdoblju izdana nova jamstva.

Nešto više od polovine prirasta javnoga duga odnosilo se na unutarnji dug. Povećanje unutarnjeg duga opće države pretežno je posljedica preuzimanja domaćeg duga brodogradilišta (6,7 mlrd. kuna) te rasta zaduživanja na temelju plasmana državnih obveznica i trezorskih zapisa. Tako su u srpnju prošle godine bila dva izdanja obveznica na domaćem tržištu u iznosu od 2,0 mlrd. kuna i 400 mil. EUR s valutnom klauzulom, a u veljači

1.62. Dug opće države

na kraju razdoblja

Napomena: Od 2008. dug opće države ne uključuje dug HAC-a.
Izvor: HNB

prošle godine prvi su put izdani „čisti“ eurski trezorski zapisi u iznosu od 730 mil. EUR, na rok od godinu i pol. Od domaćih obveza koje je država u promatranom razdoblju podmirila treba istaknuti obveznicu vrijednu 500 mil. EUR i prvu ratu sindiciranoga kredita u iznosu od 380 mil. EUR. Na inozemnom tržištu država je većinu potrebnih sredstava također odlučila namaknuti plasmanom obveznica. Krajem travnja 2012. stoga je na američkom tržištu kapitala izdala obveznicu u iznosu od 1,5 mlrd. USD na rok od pet godina.

HNB

Instrumenti monetarne politike i upravljanje međunarodnim pričuvama

HNB

2.1. Instrumenti monetarne politike u 2012.

Početak godine obilježili su deprecijacijski pritisci na tečaj kune prema euru, nastavivši trend iz posljednjeg tromjesečja 2011. Podizanjem stope obvezne pričuve s 14% na 15% i dvjema deviznim intervencijama u siječnju 2012. HNB je povukao dio viška kunske likvidnosti iz monetarnog sustava i tako stabilizirao tečaj domaće valute. Na taj je način smanjena kunska likvidnost utjecala na privremeni skok kratkoročnih kamatnih stopa na novčanom tržištu početkom novog razdoblja održavanja obvezne pričuve sredinom veljače. U ožujku su prekonoćne kamatne stope na novčanom tržištu ponovo prosječno bile niže od 1%.

Nakon slabljenja deprecijacijskih pritisaka Hrvatska narodna banka nastavila je s mjerama podrške Programa razvoja gospodarstva, koji je u cilju bržeg oporavka kreditne aktivnosti inicirao HNB u suradnji s HBOR-om i poslovnim bankama. Provedba programa podržana je smanjenjem stope obvezne pričuve u svibnju, s 15% na 13,5%, kao i odlukom da se ubuduće u minimalno potrebna devizna potraživanja banaka uključuje dio kredita odobrenih poduzećima u sklopu navedenog Programa.

Učinak navedenih mjera rezultirao je povećanjem kunske i devizne likvidnosti. Međutim, kako su sredstva oslobođene obvezne pričuve položena na poseban račun kod središnje banke te zbog pojačane sezone potražnje za gotovinom u ljetnim mjesecima, porasta prosječnog stanja depozita središnje države kod HNB-a i izdanja državnih obveznica na domaćem tržištu, kunska se likvidnost bankovnog sustava smanjila. U skladu s tim, kamatne stope na prekonoćne kredite na novčanom tržištu umjereno su porasle u odnosu na drugo tromjesečje.

Na razini cijele 2012. HNB je kombinacijom navedenih mjera osigurao dostatnu likvidnost tržišta i stabilan tečaj domaće valute. Zbog povoljne kunske likvidnosti nije bilo potrebe za obratnim repo operacijama, dok se mogućnošću polaganja prekonoćnog depozita redovito koristilo. U takvim je uvjetima

prekonoćna međubankovna kamatna stopa u većem dijelu godine bila niska i stabilna.

2.1.1. Operacije na otvorenom tržištu

Operacijama na otvorenom tržištu u 2012. nije se koristilo zbog visoke likvidnosti u domaćem bankovnom sustavu.

Naime, ponuda novčanih sredstava određena autonomnim činiteljima prosječno je tijekom 2012. iznosila 39,7 mlrd. kuna, što je za 0,9% više nego tijekom 2011. Istodobno, potražnja za novčanim sredstvima prosječno je iznosila 37,0 mlrd. kuna, odnosno za 7,3% više nego tijekom 2011.

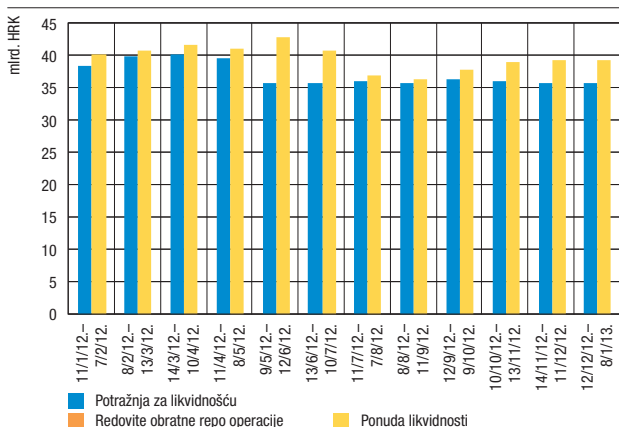
Izjednačavanje ponude i potražnje, radi minimiziranja ko-lebljivosti kamatnih stopa na novčanom tržištu, postiže se instrumentima monetarne politike, za što se u 2012. uglavnom upotrebljavao instrument polaganja novčanog depozita. S obzirom na to da je prosječni iznos autonomne ponude likvidnosti bio veći od prosječnog iznosa potražnje za likvidnošću, instrumentom polaganja novčanog depozita prosječno je tijekom 2012. sterilizirana likvidnost u neto iznosu od 2,7 mlrd. kuna.

Posljedica navedenog odnosa ponude i potražnje za likvidnošću te korištenja instrumenta polaganja novčanog depozita tijekom 2012. jest prosječni dnevni višak likvidnosti u iznosu od 0,4 mlrd. kuna. Razine prosječnoga dnevnog viška likvidnosti kretale su se u rasponu od 0,2 mlrd. kuna, ostvarenih u razdoblju održavanja koje je počelo u travnju 2012., i 0,6 mlrd. kuna, koliko je ostvareno u razdoblju koje je počelo u rujnu 2012.

S obzirom na višak likvidnosti, odnosno na iznos ponude veći od iznosa potražnje za likvidnošću, banke su se tijekom 2012. uvelike koristile prekonoćnim depozitom, i to u prosječnom iznosu od 2,7 mlrd. kuna te je prosječni dnevni višak s prekonoćnim depozitima ostvaren u iznosu od 3,1 mlrd. kuna. Razine prosječnoga dnevnog viška likvidnosti s prekonoćnim

2.1. Ponuda i potražnja za likvidnošću

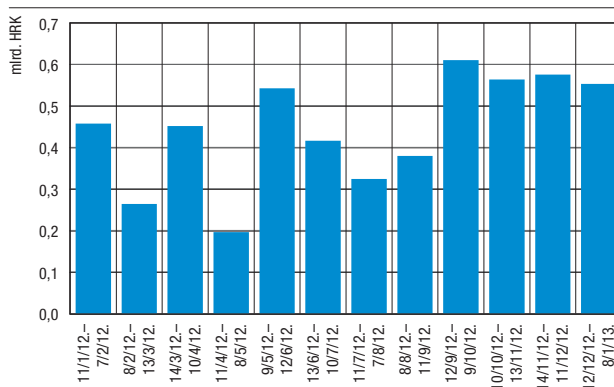
prosječno stanje u razdobljima održavanja obvezne pričuve

Izvor: HNB

2.2. Prosječni višak likvidnosti u razdoblju održavanja obvezne pričuve

po razdobljima održavanja

Izvor: HNB

depozitima bile su u rasponu od 0,9 mlrd. kuna, ostvarenih u razdoblju održavanja koje je počelo u kolovozu 2012., i 7,7 mlrd. kuna, koliko je ostvareno u razdoblju koje je počelo u svibnju 2012.

Zbog povoljne kunske likvidnosti bankovnog sustava prekonocna kamatna stopa zadržala se u većem dijelu godine na niskim razinama. Odstupanja je bilo u prvom i trećem tromjesečju.

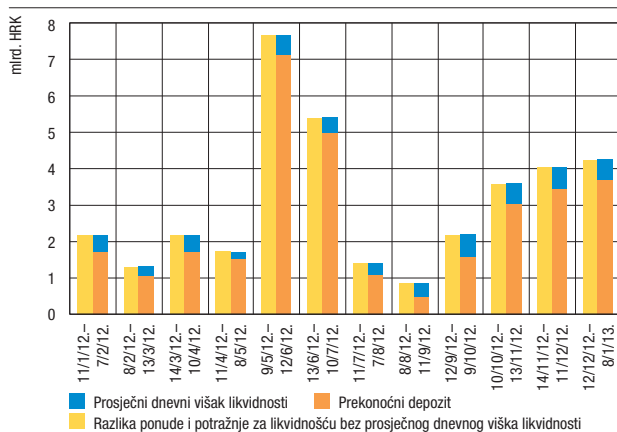
Naime, u prvom tromjesečju 2012. ojačali su deprecijacijski pritisci te se ponuda novca zbog deviznih intervencija smanjila, a s povećanjem stope obvezne pričuve povećala se i potražnja za novčanim sredstvima. U trećem tromjesečju 2012. ponuda novca je smanjena zbog pojačane sezone potražnje za gotovinom i porasta razine depozita središnje države kod HNB-a. To je, pak, utjecalo na malo veću razinu i kolebljivost prekonocne kamatne stope, koja se tijekom 2012. kretala u rasponu od 0,23% do 5,88%, za razliku od 2011., kada se kretala u rasponu od 0,34% do 3,62%. Koeficijent varijacije prekonocne kamatne stope u 2012. iznosio je 100,81%, a u 2011. godini 79,77%.

U 2012. nije bilo potrebe za provođenjem operacija na otvorenom tržištu. U okviru svog instrumentarija Hrvatska narodna banka ima na raspolaganju redovite operacije, operacije fine prilagodbe i strukturne operacije.

Redovite operacije u bankarskom sektoru provode se obratnim repo operacijama na aukcijama s rokom dospeljeća od jednog tjedna. Za razliku od redovitih operacija, kojima se isključivo povećava likvidnost u sustavu, operacije fine prilagodbe i strukturne operacije koriste se za povećanje ili smanjenje likvidnosti u sustavu, a moguće ih je provoditi repo i obratnim repo operacijama te izravnim prodajama i kupnjama vrijednosnih papira. Strukturne operacije izvršavaju se pomoću standardnih ponuda na aukcijama, a kod operacija fine prilagodbe učestalost i dospeljeće nisu standardizirani zbog potencijalne potrebe za brzim djelovanjem u slučaju iznenadnih tržišnih fluktuacija. Prihvatljiv kolateral kod redovitih operacija i operacija fine prilagodbe čine trezorski zapisi MF-a, a kod strukturnih operacija kolateral obuhvaća sve vrste državnih vrijednosnih papira.

2.3. Ponuda i potražnja za likvidnošću, prekonocni depozit i prosječni dnevni višak likvidnosti

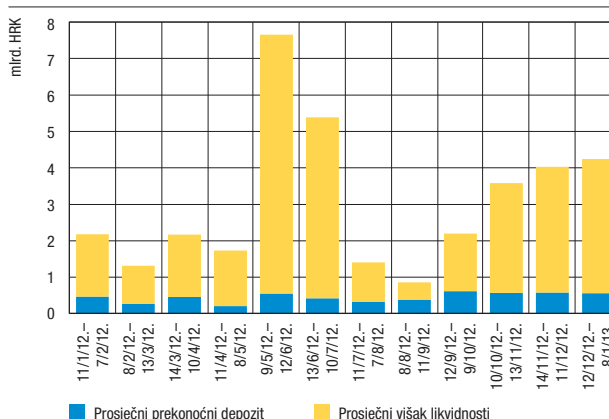
prosječno stanje u razdobljima održavanja obvezne pričuve

Izvor: HNB

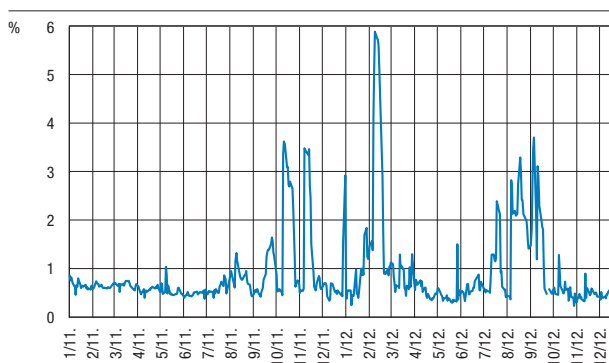
2.4. Prosječni višak likvidnosti s prekonocnim depozitima u razdoblju održavanja obvezne pričuve

po razdobljima održavanja

Izvor: HNB

2.5. Prekonocna kamatna stopa

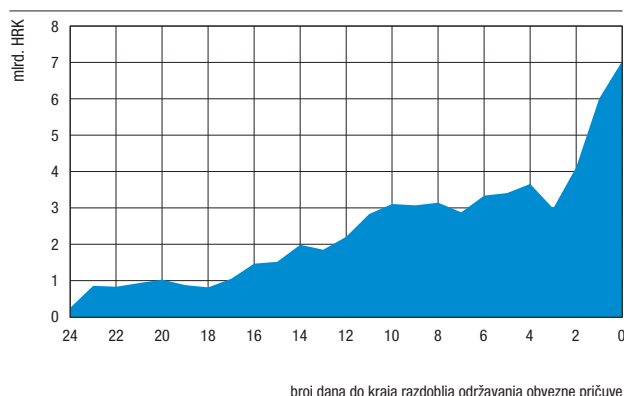
Izvor: HNB

2.1.2. Stalno raspoložive mogućnosti

Višak likvidnosti u bankovnom sustavu utjecao je na učestalo korištenje instrumenta polaganja novčanog depozita u 2012. Dospijeće novčanog depozita je prekonocno, s rokom povrata bankama na početku sljedećeg radnog dana. Sredstva koja banka položi u obliku novčanog depozita kod HNB-a ne uključuju se u održavanje obvezne pričuve, a središnja banka ima i diskrecijsko pravo privremenog ili trajnog uskraćivanja mogućnosti polaganja novčanog depozita. Kamatnom stopom koju HNB obračunava na sredstva novčanog depozita utvrđuje se donja granica kamatnog raspona na novčanom tržištu, koja je iznosila 0,25% godišnje.

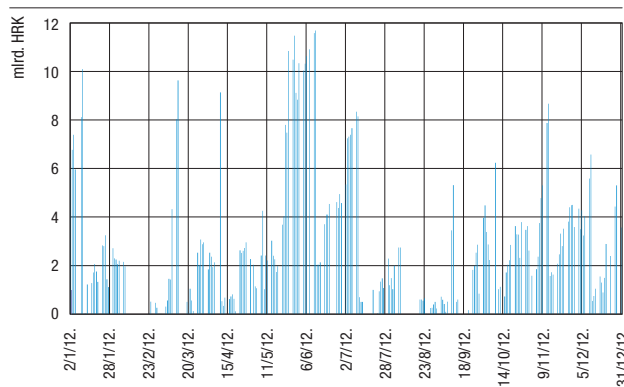
Novčani depozit je tijekom 2012. prosječno dnevno iznosio 2,7 mlrd. kuna. Najveći dnevni iznos prekonocnog novčanog depozita od 11,7 mlrd. kuna zabilježen je u lipnju 2012., kada je ostvaren i maksimalni prosječni mjesečni iznos od 6,5 mlrd. kuna. Minimalni prosječni mjesečni iznos od 0,6 mlrd. kuna

2.6. Prosječno stanje prekonoćnoga novčanog depozita u razdoblju održavanja obvezne pričuve
prosječna dnevna stanja

Izvor: HNB

2.7. Pregled prekonoćnih novčanih depozita
dnevna stanja

Izvor: HNB

zabilježen je u veljači 2012. Novčanim depozitom u 2012. nije se koristilo 31 radni dan. Unutar pojedinog razdoblja održavanja obvezne pričuve prekonoćnim se depozitom uobičajeno više koristilo u drugoj polovini tog razdoblja, kada za pojedinu banku obično postaje izvjesno da će održati obveznu priču. Prekonoćni depoziti najčešće su se povećavali neposredno prije novog ciklusa održavanja obvezne priču.

Lombardnim se kreditom u 2012. koristilo samo jedan radni dan, u iznosu od 0,1 mlrd. kuna. Uobičajeno se lombardnim kreditom koristi na zahtjev banke ili automatskim odobrenjem u slučaju nevraćanja unutardnevnoga kredita na kraju radnog dana. Banke su obvezne lombardni kredit vratiti sljedećega radnog dana. HNB ima diskrecijsko pravo privremenog ili trajnog uskraćivanja mogućnosti korištenja lombardnim kreditom.

Kamatnom stopom na lombardni kredit utvrđuje se gornja granica kamatnog raspona na novčanom tržištu, koja je u 2012. iznosila 6,25% godišnje. Kredit se odobrava uz zalag u 2012. moglo se njime koristiti svakodnevno, do iznosa od

50% nominalne vrijednosti založenih trezorskih zapisa MF-a, s izvornim rokom dospelja do godine dana.

2.1.3. Obvezna pričuva

Povećanjem stope obvezne pričuve s 14% na 15% u siječnju 2012. Hrvatska narodna banka nastojala je zaustaviti deprecijacijske pritiske na domaću valutu. Na taj je način sterilizirala višak likvidnosti u bankovnom sustavu, a izvanredni obračun obvezne pričuve 27. siječnja 2012. obavljen je kako bi učini povećanja stope što prije utjecali na stabilizaciju tečaja.

U svibnju je stopa obvezne pričuve banaka smanjena s 15% na 13,5%, čime je podržan Program razvoja gospodarstva, te su iz osnovice za obračun isključena sredstva primljena od pet multilateralnih razvojnih banaka.

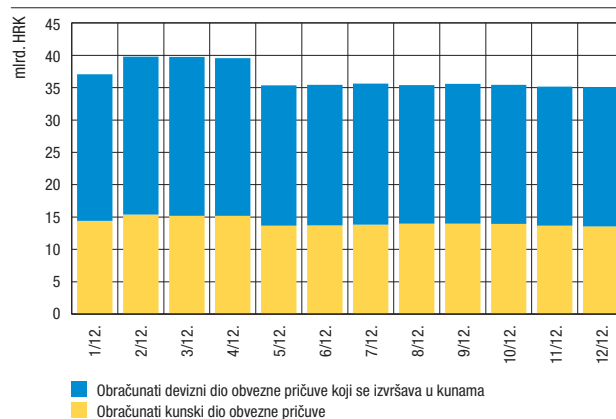
Osnovica za obračun obvezne pričuve sastoji se od kunskog i deviznog dijela. Od obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve 75% se izdvaja i izvršava u kunama. Jedan dio obvezne pričuve izdvaja se na poseban račun kod HNB-a, a drugi se može održavati prosječnim dnevnim stanjima računa likvidnih potraživanja.

Kunski i devizni dio obvezne pričuve

Kunski dio osnovice obvezne pričuve, koji se većinom sastoji od primljenih depozita u kunama i kunama s valutnom klauzulom, smanjivao se tijekom 2012., osim u razdoblju od travnja do kolovoza, kada je zabilježen rast. Najviša je razina ostvarena u kolovoza, 103,7 mlrd. kuna, a najniža razina, od 98,2 mlrd. kuna, u prosincu. Od siječnja do prosinca kunski se dio osnovice smanjio za 4,2%.

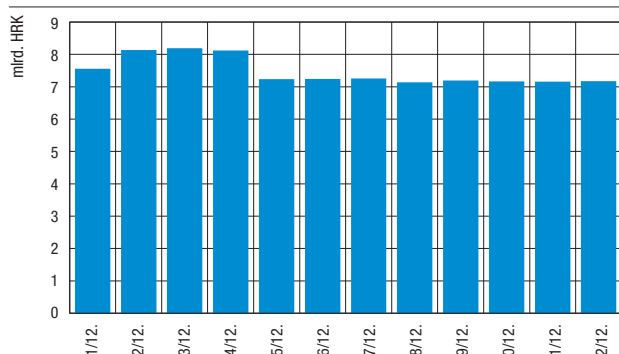
Devizni dio osnovice obvezne pričuve, koji se većinom sastoji od primljenih depozita u devizama, u veljači je iznosio 218,4 mlrd. kuna, što je ujedno bila i najviša razina u 2012. Tijekom godine izmjenjivala su se razdoblja izrazitijeg pada i manje izrazitog rasta deviznog dijela osnovice, a u srpnju je taj dio osnovice pao na najnižu razinu u 2012., u iznosu od 211,5 mlrd. kuna. Na godišnjoj razini ostvareno je smanjenje deviznog dijela osnovice za 2,2%.

2.8. Pregled ukupnoga kunskog dijela obvezne pričuve
stanje u razdoblju održavanja

Izvor: HNB

2.9. Pregled ukupnoga deviznog dijela obvezne pričuve stanje u razdoblju održavanja

Izvor: HNB

Najviša razina kunskog dijela obvezne pričuve, od 39,8 mlrd. kuna, ostvarena je u veljači, a najniža razina, od 35,1 mlrd. kuna, u prosincu. Na godišnjoj razini kunski se dio obvezne pričuve smanjio, i to najvećim dijelom zbog utjecaja smanjenja stope obvezne pričuve banaka u svibnju 2012., čime su oslobođene 4,2 mlrd. kuna.

Devizni dio obvezne pričuve u ožujku je iznosio 8,2 mlrd. kuna, što je ujedno bila i najviša razina u 2012. Najniža razina, od 7,1 mlrd. kuna, ostvarena je u kolovozu. U skladu s kretanjem deviznog dijela osnovice i pod utjecajem smanjenja stope obvezne pričuve banaka, čime je oslobođeno 118,7 mil. eura, smanjio se i devizni dio obvezne pričuve, i to za 5,1% na godišnjoj razini.

2.1.4. Ostali instrumenti

Minimalno potrebna devizna potraživanja

Minimalno potrebna devizna potraživanja instrument su održavanja devizne likvidnosti banaka i iznosila su 17% deviznih obveza u 2012.

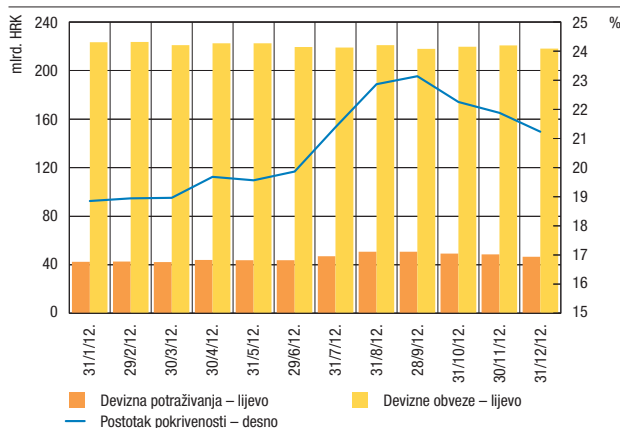
Obveza je održavanja propisanog postotka dnevna, a likvidnim se deviznim potraživanjima smatraju devizna potraživanja (osim potraživanja po kreditima) s preostalim rokom dospijanja do tri mjeseca.

Od lipnja 2012. u devizna potraživanja uključuju se potraživanja po kreditima u kunama i u kunama s valutnom klauzulom, danima gospodarskim subjektima u sklopu Programa razvoja gospodarstva, i to u visini od 50% iznosa nedospjele glavnice koja je prema navedenom programu financirana iz sredstava banaka.

Izmjenom Odluke o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima dodatno je proširen obuhvat deviznih potraživanja u razdoblju od 16. veljače 2012. do 15. kolovoza 2013., tako da ona obuhvaćaju i trezorske zapise Ministarstva financija izdane u veljači 2012.

Postotak pokrivenosti deviznih obveza deviznim potraživanjima u 2012. kretao se između 18,85% na dan 31. siječnja i

2.10. Minimalna devizna likvidnost na kraju mjeseca

Izvor: HNB

23,14% na dan 28. rujna. Postotak pokrivenosti na kraju godine iznosio je 21,23%.

Unutardnevni kredit

Tijekom cijele 2012. unutardnevnim se kreditom koristilo ukupno deset dana u srpnju i kolovozu, u prosječnom iznosu od 436,1 mil. kuna.

Unutardnevni kredit je instrument platnog prometa koji služi boljoj protočnosti platnih transakcija tijekom radnog dana. Banke se unutardnevnim kreditom mogu koristiti svakodnevno u obliku limita na računu za namiru, pri čemu je limit visina dopuštenoga negativnog stanja na računu za namiru. Kredit je kolateraliziran i u 2012. godini njime se moglo koristiti u visini do 50% nominalne vrijednosti založenih trezorskih zapisa MF-a s izvornim rokom dospijanja do godine dana.

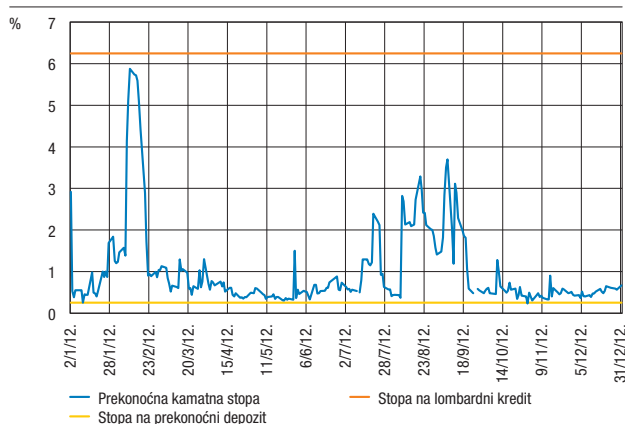
Nevraćeni unutardnevni kredit na kraju radnog dana automatski se smatra zahtjevom za odobrenje lombardnoga kredita, i to u iznosu negativnog stanja na računu za namiru. Uskraćivanje mogućnosti korištenja, odnosno ograničenje iznosa lombardnoga kredita automatski podrazumijeva identična ograničenja u mogućnosti korištenja unutardnevnoga kredita. Na sredstva korištenoga unutardnevnoga kredita HNB ne zaračunava kamate.

2.1.5. Korištenje posljednjeg utočišta likvidnosti

Unatoč povoljnoj razini slobodnih novčanih sredstava i niskim kamatnim stopama na međubankovnom novčanom tržištu pojedine manje banke imale su teškoća s likvidnošću koji su započeli krajem 2011. zbog odljeva depozita i ukidanja međubankovnih kreditnih linija neposredno nakon prisilne likvidacije Credo banke d.d., Split. U takvim je uvjetima, u prvoj polovini 2012., zabilježeno korištenje kratkoročnih kredita za likvidnost, a HNB je omogućio i smanjenje obveze izdvajanja i održavanja obvezne pričuve.

Od siječnja do travnja 2012. dvije su se banke koristile kratkoročnim kreditom za likvidnost ukupno 75 dana, a najveći pojedinačni iznos korištenja iznosio je 53,0 mil. kuna.

2.11. Kamatni raspon i prekonoćna kamatna stopa

Izvor: HNB

Kratkoročni kredit za likvidnost odobrava se uz financijsko osiguranje u obliku repo transakcije (repo kredita) ili kredita uz zalag. Kreditom se može koristiti najviše dvanaest mjeseci. Kamatna stopa za korištenje kratkoročnim kreditom za likvidnost jednaka je stopi koja se naplaćuje na lombardni kredit uvećanoj za 0,5 postotnih bodova za razdoblje korištenja kreditom do tri mjeseca, odnosno uvećanoj za jedan postotni bod za razdoblje korištenja kreditom dulje od tri mjeseca.

Od studenoga 2011. HNB može, na temelju pisanog zahtjeva banke za koju se ocijeni da ima likvidnosnih poteškoća, posebnim rješenjem guvernera HNB-a banci odobriti smanjenje obveze održavanja i/ili izdvajanja ukupne obvezne pričuve, pri čemu je kamatna stopa jednaka:

- kamatnoj stopi koja se naplaćuje za korištenje lombardnoga kredita uvećanoj za 1 postotni bod za razdoblje trajanja posebnih uvjeta do tri mjeseca odnosno
- kamatnoj stopi koja se naplaćuje za korištenje lombardnoga kredita uvećanoj za 2 postotna boda za razdoblje trajanja posebnih uvjeta dulje od tri mjeseca.

Od siječnja do kolovoza 2012. odobreno je smanjenje obveze izdvajanja obvezne pričuve u maksimalnom ukupnom iznosu od 220 mil. kuna, dok je prosječno dnevno smanjenje obveze održavanja obvezne pričuve u istom razdoblju iznosilo 12,0 mil. kuna.

2.1.6. Kamatne stope i naknade Hrvatske narodne banke

Kamatne stope na stalno raspoložive mogućnosti tvore kamatni raspon koji bi trebao ograničavati raspon kretanja prekonoćne kamatne stope na novčanom tržištu. Gornju granicu kamatnog raspona čini kamatna stopa na lombardni kredit, koja je iznosila 6,25% godišnje. Donju granicu čini kamatna stopa na prekonoćni novčani depozit kod HNB-a, koja je iznosila 0,25% godišnje. Na sredstva obvezne pričuve HNB ne plaća naknadu.

2.2. Upravljanje međunarodnim pričuvama

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske, koje su, na temelju Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, dio bilance središnje banke. Međunarodne pričuve RH čine sva potraživanja i novčanice u konvertibilnoj stranoj valuti te sredstva u posebnim pravima vučenja. Način upravljanja pričuvama prilagođen je utvrđenoj monetarnoj i deviznoj politici, pri čemu se u upravljanju međunarodnim pričuvama središnja banka rukovodi prije svega načelima likvidnosti i sigurnosti.

2.2.1. Institucionalni i organizacijski okvir, načela upravljanja, rizici i načini upravljanja međunarodnim pričuvama

Institucionalni i organizacijski okvir upravljanja međunarodnim pričuvama

Savjet HNB-a određuje strategiju i politiku upravljanja međunarodnim pričuvama te odobrava okvir upravljanja rizicima. Komisija za upravljanje međunarodnim pričuvama razvija strategije ulaganja međunarodnih pričuva u skladu s ciljevima i kriterijima koje je postavio Savjet HNB-a te donosi taktičke odluke u upravljanju međunarodnim pričuvama, vodeći računa prije svega o tržišnim uvjetima.

Načela upravljanja međunarodnim pričuvama i rizici u upravljanju međunarodnim pričuvama

Središnja banka upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske na osnovi načela likvidnosti i sigurnosti ulaganja (članak 19. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci). Pritom održava visoku likvidnost pričuva i primjerenu izloženost rizicima te, uz dana ograničenja, nastoji ostvariti povoljne stope povrata svojih ulaganja.

Rizici prisutni u upravljanju međunarodnim pričuvama financijski su rizici, dakle kreditni, kamatni i valutni rizik, te likvidnosni i operativni rizik. HNB ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem u obveznice država visokog rejtinga, u kolateralizirane depozite i u nekolateralizirane depozite koji se plasiraju samo u financijske institucije najvišega kredibiliteta. Kamatni rizik, odnosno rizik pada vrijednosti portfelja međunarodnih pričuva zbog mogućeg porasta kamatnih stopa, kontrolira se primjenom tzv. referentnih portfelja (engl. *benchmark portfolios*) kao i ulaganjem dijela međunarodnih pričuva u portfelj koji se drži do dospeljeka. Valutni rizik proizlazi iz fluktuacije međuvalutnih odnosa između kune i eura te između kune i američkog dolara. Likvidnosni rizik kontrolira se ulaganjem pričuva u lako utržive obveznice te djelomično u depozitne

instrumente s kratkim dospijećem. Operativni rizik kontrolira se strogim razdjeljivanjem funkcija i odgovornosti, točno propisanim metodologijama i procedurama te redovitim unutarnjim i vanjskim revizijama.

Način upravljanja međunarodnim pričuvama

Prema Odluci o upravljanju međunarodnim pričuvama HNB upravlja međunarodnim pričuvama na dva načina, u skladu s vlastitim odrednicama i u skladu s preuzetim obvezama, ovisno o načinu formiranja međunarodnih pričuva.

Dijelom međunarodnih pričuva koji je formiran definitivnim otkupom deviza od banaka i MF-a, na osnovi članstva u MMF-u, iz prihoda od ulaganja međunarodnih pričuva i druge imovine koja pripada HNB-u, HNB upravlja u skladu s vlastitim odrednicama. Drugim dijelom pričuva, formiranim izdvajanjem deviznog dijela obvezne pričuve, depozita MF-a, repo ugovora s bankama, *swap* intervencija na domaćem deviznom tržištu, na osnovi članstva u MMF-u i druge imovine koja je vlasništvo drugih pravnih osoba, HNB upravlja u skladu s preuzetim obvezama, a radi zaštite od valutnoga i kamatnog rizika.

Dio međunarodnih pričuva kojim HNB upravlja u skladu s vlastitim odrednicama može se držati u portfeljima za trgovanje i u portfeljima koji se drže do dospijeca (engl. *held-to-maturity*). Portfelji za trgovanje sadržavaju financijske instrumente namijenjene trgovanju i važni su za održavanje dnevne likvidnosti međunarodnih pričuva. Minimalna dnevna likvidnost i instrumenti ulaganja portfelja za trgovanje namijenjeni održavanju dnevne likvidnosti određeni su odlukom guvernera. Portfelji za trgovanje vrednuju se po tržišnoj (fer) vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Portfelji koji se drže do dospijeca obuhvaćaju vrijednosnice s fiksnim isplatama i fiksnim dospijecem koje HNB namjerava i može držati do dospijeca, a vrednuju se po amortiziranom trošku.

U terminologiji izvješćivanja o međunarodnim pričuvama HNB-a upotrebljavaju se još pojmovi bruto i neto pričuve. Pod pojmom bruto pričuva podrazumijevaju se ukupne međunarodne pričuve. Neto pričuve obuhvaćaju dio pričuva kojima HNB upravlja u skladu s vlastitim odrednicama.

2.2.2. Međunarodne pričuve HNB-a u 2012.

Nastavak europske dužničke krize kao i opća nesigurnost glede izgleda rasta svjetskoga gospodarstva obilježili su cijelu 2012. godinu. Tijekom godine izmjenjivala su se razdoblja povećane potražnje za najsigurnijim oblicima imovine i razdoblja povećane sklonosti prema riziku. Tijekom izvještajnog

Tablica 2.1. Mjesečno kretanje međunarodnih pričuva HNB-a
na kraju razdoblja, u milijunima eura

Mjesec	Ukupne pričuve	Neto pričuve
Prosinac 2011.	11.194,67	10.022,13
Siječanj 2012.	10.916,56	9.705,96
Veljača 2012.	11.410,60	9.937,46
Ožujak 2012.	11.339,86	9.959,22
Travanj 2012.	12.461,71	9.988,76
Svibanj 2012.	12.105,86	10.348,93
Lipanj 2012.	11.635,07	10.420,49
Srpanj 2012.	11.607,06	10.340,94
Kolovoz 2012.	11.532,27	10.305,02
Rujan 2012.	11.383,78	10.312,37
Listopad 2012.	11.371,30	10.317,79
Studenj 2012.	11.301,47	10.215,40
Prosinac 2012.	11.235,74	10.197,32
Razlika XII. 2012. – XII. 2011.	41,07	175,19

Izvor: HNB

razdoblja prinosi na obveznice zemalja koje se smatraju sigurnim utočištem, poput Njemačke, SAD-a, Francuske, Belgije i sl., u cjelini su zabilježili pad na najniže razine dosad, dok su se prinosi na obveznice perifernih zemalja eurozone zadržali na povišenoj razini, ali uz tendenciju pada. Preokret na financijskim tržištima donijela je izjava čelnika ESB-a kako će se činiti sve što je potrebno da bi se očuvao euro, kao i uvođenje novih mjera ESB-a (engl. *Outright Monetary Transactions*, OMT) kojima je cilj sprječavanje fragmentacije financijskih tržišta unutar eurozone.

Ukupne međunarodne pričuve HNB-a na dan 31. prosinca 2012. iznosile su 11.235,74 mil. EUR, što je za 41,07 mil. EUR, tj. 0,4% više u odnosu na njihovo stanje na posljednji dan 2011. godine, kada su iznosile 11.194,67 mil. EUR. Neto međunarodne pričuve, u koje nisu uključeni devizna obvezna pričuva, SDR-i kod MMF-a kao ni sredstva MF-a, porasle su u 2012. za 175,19 mil. EUR, tj. za 1,7%, s razine od 10.022,13 mil. EUR na 10.197,32 mil. EUR. Osnovni činitelji promjene međunarodnih pričuva u 2012. bili su otkup i prodaja deviza MF-u te bankama putem deviznih intervencija, prihodovana sredstva na osnovi ulaganja međunarodnih pričuva, kao i neto smanjenje izdvojene devizne obvezne pričuve.

Ukupni promet HNB-a na deviznom tržištu u 2012.

HNB je tijekom 2012. godine intervenirao na domaćem deviznom tržištu kupnjom i prodajom deviza Ministarstvu financija

Tablica 2.2. Ukupni promet HNB-a na deviznom tržištu od 1. siječnja do 31. prosinca 2012.
prema tečaju na dan valute, u milijunima

	Kupnja (1)		Prodaja (2)		Razlika (1 – 2)	
	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK
Domaće banke	58,10	430,30	724,40	5.473,54	–666,30	–5.043,24
Ministarstvo financija	1.016,30	7.665,63	246,09	1.854,20	770,21	5.811,44
Ukupno	1.074,40	8.095,94	970,49	7.327,74	103,91	768,20

Izvor: HNB

i bankama u Republici Hrvatskoj. Intervencijama na domaćem deviznom tržištu u siječnju, veljači i svibnju 2012. godine HNB je prodao bankama ukupno 724,40 mil. EUR, a u rujnu 2012. od banaka je otkupljeno 58,10 mil. EUR. Neto prodaja bankama u 2012. iznosila je tako 666,30 mil. EUR, čime se kunska likvidnost smanjila za 5.043,24 mil. kuna. Od MF-a je u 2012. godini HNB otkupio 1.016,30 mil. EUR, dok je MF-u prodano 246,09 mil. EUR. Time je u optjecaj pušteno 5.811,44 mil. kuna.

Struktura ulaganja međunarodnih pričuva

HNB ulaže sredstva kod financijskih institucija i država najvišega kreditnog rejtinga; ocjena kreditne sposobnosti zasniva se na rejtinzima koje su objavile međunarodne agencije za procjenu rejtinga (Moody's, Standard & Poor's i FitchRatings) te na interno razvijenom modelu procjene kreditne sposobnosti.

Ulaganja kod pojedinih financijskih institucija i zemalja ograničena su, čime se kreditni rizik diversificira.

Najveći dio deviznih portfelja HNB-a ulaže se u instrumente poput državnih vrijednosnih papira odabranih zemalja, instrumente središnjih banaka i instrumente međunarodnih financijskih institucija.

Tablica 2.3. Struktura ulaganja međunarodnih pričuva prema kreditnom riziku na dan 31. prosinca 2012. u postocima

Ulaganja	31. 12. 2012.		31. 12. 2011.	
	Neto pričuve	Ukupne pričuve	Neto pričuve	Ukupne pričuve
1. Države				
Državne obveznice	65,70	59,63	73,34	65,65
Obratni repo ugovori	3,17	3,89	1,40	1,25
Središnje banke	13,32	15,82	15,56	21,19
Osigurane obveznice	2,45	2,22	2,06	1,85
2. Međunarodne financijske institucije	11,40	13,49	6,42	8,97
3. Banke			1,22	1,09
Depoziti	0,01	0,01		
Vrijednosni papiri ^a	3,96	4,94		
Ukupno	100,00	100,00	100,00	100,00

^a Odnosi se na vrijednosne papire banaka za čija izdanja jamče njemačke savezne zemlje.
Izvor: HNB

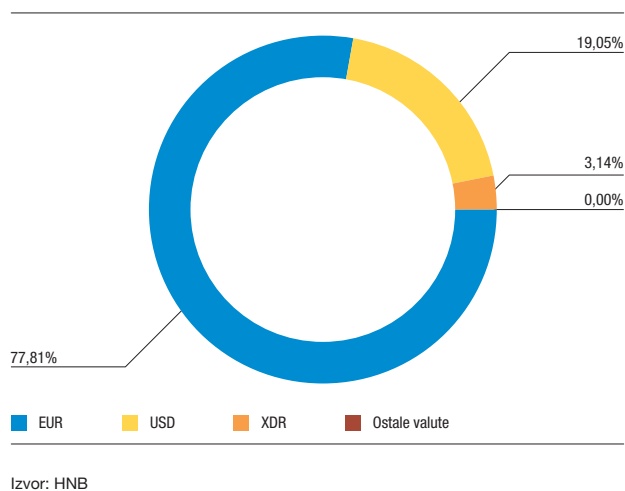
Struktura ulaganja međunarodnih pričuva promijenila se u 2012. u usporedbi sa stanjem na kraju 2011., ponajprije s obzirom na to da je HNB u okruženju niskih prinosa težio ostvarenju viših stopa povrata, zadržavajući se pritom u istim okvirima izloženosti kreditnom i kamatnom riziku.

U okruženju još prisutne dužničke krize u Europi i nesigurnosti na financijskom tržištu, tijekom 2012. na snazi su i nadalje bile postrožene odrednice ulaganja u pojedine države i banke.

Valutna struktura međunarodnih pričuva

Na dan 31. prosinca 2012. udio eura u ukupnim međunarodnim pričuvama iznosio je 77,81%, odnosno povećao se u usporedbi s krajem 2011. godine, kada je iznosio 75,93%. Udio američkog dolara, koji je na kraju 2011. u ukupnim međunarodnim pričuvama iznosio 20,84%, u istom se razdoblju

2.12. Valutna struktura ukupnih međunarodnih pričuva 31. prosinca 2012.

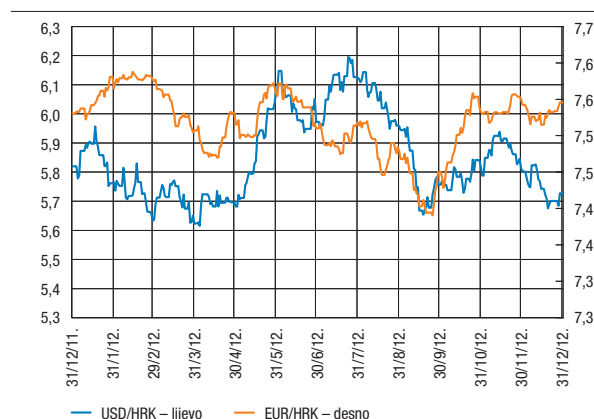
smanjio, pa je na posljednji dan 2012. iznosio 19,05%. Udio SDR-a također je snižen, i to s 3,22% na 3,14% ukupnih međunarodnih pričuva.

Dijelom pričuva koji je prikupljen na osnovi izdvojene devizne obvezne pričuve, deviznih sredstava MF-a i repo poslova s inozemnim bankama HNB se ne izlaže valutnom riziku, već ta sredstva ulaže u istoj valuti u kojoj su i pristigla na račune HNB-a, odnosno u valuti u kojoj je stvorena obveza.

Tečajne razlike deviznih portfelja HNB-a u 2012.

Financijski rezultat središnjih banaka, pa tako i HNB-a, određen je veličinom i strukturom imovine i obveza. HNB se ubraja u skupinu banaka s visokim udjelom međunarodnih pričuva u svojoj imovini (aktivi). Na dan 31. prosinca 2012. udio ukupnih međunarodnih pričuva u aktivi HNB-a iznosio je čak 99,98%, dok je najveći dio pasive nominiran u kunama. Posljedica takve valutne strukture aktive i pasive jest, među ostalim, velika izloženost HNB-a valutnom riziku, tj. riziku promjene

2.13. Dnevno kretanje tečaja EUR/HRK i USD/HRK u 2012.

cijena valuta u kojima su nominirana ulaganja u odnosu na izvještajnu valutu kunu. Tečajne razlike zbog fluktuacija tečajeva EUR/HRK i USD/HRK izravno utječu na računovodstveni obračun prihoda i rashoda iskazan u kunskom Izvještaju o dobiti HNB-a.

Tečaj EUR/HRK u 2012. umjereno je porastao, s razine od 7,530 na 7,546 (0,20%) te su tako na osnovi eurskog portfelja HNB-a zabilježene nerealizirane pozitivne tečajne razlike u iznosu od 116 mil. kuna. Američki je dolar u istom razdoblju oslabio s 5,820 na 5,727, odnosno pao je za -1,60%. Tako su na osnovi dolarskog portfelja u 2012. zabilježene nerealizirane negativne tečajne razlike u iznosu od -218 mil. kuna. Ukupno su tako u izvještajnom razdoblju zabilježene negativne nerealizirane tečajne razlike u iznosu od -102 mil. kuna. Pridodaju li se tome realizirane tečajne razlike zbog deviznih intervencija HNB-a koje su bile pozitivne i iznosile su 28 mil. kuna, ukupne tečajne razlike u 2012. godini bile su negativne i iznosile su -74 mil. kuna.

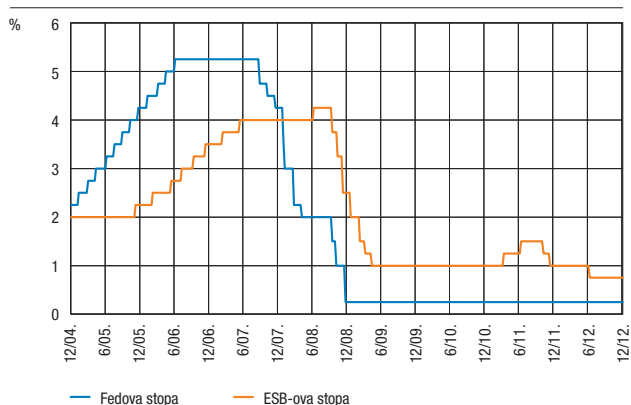
Rezultati i analiza upravljanja deviznim portfeljima HNB-a u 2012.

Američka središnja banka tijekom 2012. nije mijenjala svoju ključnu kamatnu stopu, koja se i nadalje kretala u rasponu od 0% do 0,25%, koliko iznosi još od kraja 2008. Prognoze upućuju na to da bi Fedova stopa mogla ostati na istoj razini i do sredine 2015. godine. ESB je, pak, u srpnju 2012. snizio svoju referentnu jednotjednu repo stopu s 1,00% na 0,75%.

Tradicionalni spektar ulaganja središnjih banaka sužen je zbog snižavanja kreditnih rejtinga pojedinih zemalja i banaka, a relativno niski prinosi te ostvarene stope povrata deviznih portfelja HNB-a za trgovanje posljedično su niskih kamatnih stopa i najnižih zabilježenih prinosa na američke i njemačke državne vrijednosnice, kao i na vrijednosnice drugih razvijenih zemalja, koje se smatraju relativno sigurnima u okružju krize, a u koje je uložena većina međunarodnih pričuva.

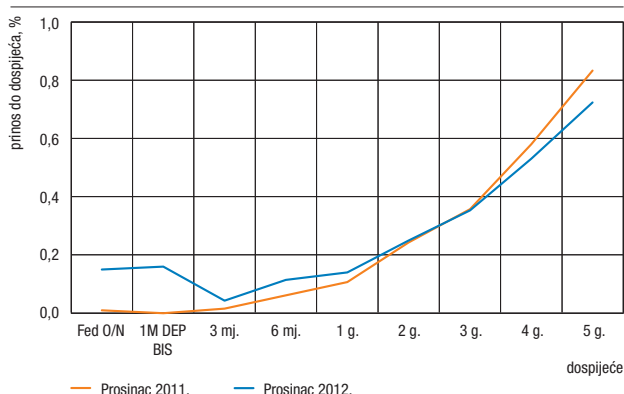
Neto međunarodne pričuve HNB-a sastoje se od eurskog i dolarskog portfelja za trgovanje, eurskog portfelja koji se drži do

2.14. Kretanje Fedove i ESB-ove ključne kamatne stope

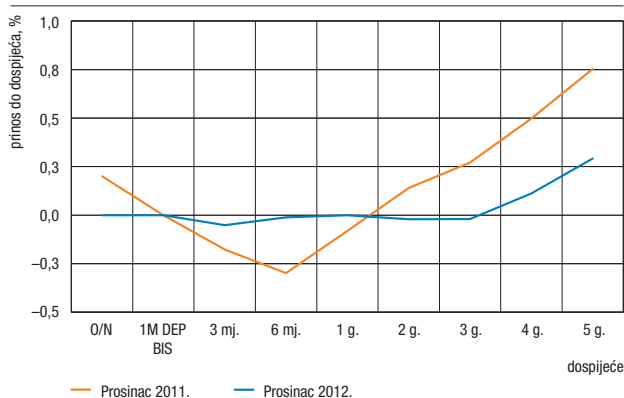
Izvor: HNB

2.15. Krivulja prinosa američkih državnih obveznica i drugih odabranih instrumenata

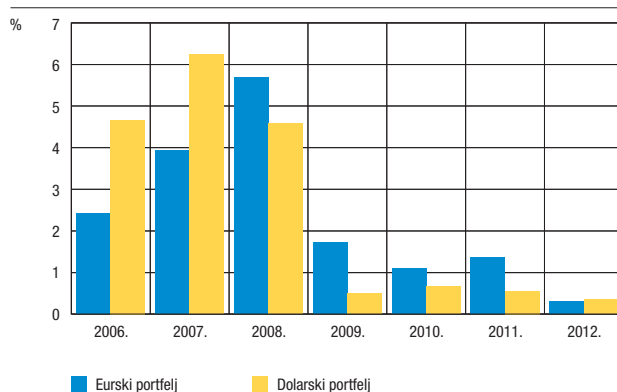
Napomena: Fed O/N – Fedova prekonoćna kamatna stopa; 1M DEP BIS – jednomjesečni depozit kod BIS-a
Izvor: Bloomberg

2.16. Krivulja prinosa njemačkih državnih obveznica i drugih odabranih instrumenata

Napomena: O/N – prekonoćna kamatna stopa; 1M DEP BIS – jednomjesečni depozit kod BIS-a
Izvor: Bloomberg

2.17. Godišnje stope povrata eurskog i dolarskog portfelja HNB-a za trgovanje

Izvor: HNB

Tablica 2.4. Ostvareni prihod i stope povrata deviznih portfelja HNB-a

u milijunima originalne valute i postocima

Portfelj	Ostvareni prihod	Godišnje stope povrata						
		2012.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Eurski za trgovanje	12,25	2,41	3,94	5,68	1,73	1,09	1,36	0,30
Dolarski za trgovanje	8,53	4,67	6,23	4,57	0,50	0,67	0,56	0,35
Eurski do dospijeća	90,56	–	–	–	–	–	2,31 ^a	2,31

^a Učinak od 23. svibnja do 31. prosinca 2011.

Izvor: HNB

dospijeca te gotovine u trezoru HNB-a. Na razini cijele 2012. stopa povrata eurskog portfelja HNB-a za trgovanje iznosila je 0,30%, a stopa povrata dolarskog portfelja HNB-a za trgovanje 0,35%. Eurski portfelj koji se drži do dospijeca u 2012. ostvario je povrat od 2,31%.

HNB

Poslovanje kreditnih institucija

HNB

3.1. Poslovanje banaka

Na kraju 2012. u Republici Hrvatskoj poslovalo je 36 kreditnih institucija – 30 banaka, jedna štedna banka i pet stambenih štedionica. Tijekom 2012. broj kreditnih institucija smanjio se za jedan. Uzrok tome bilo je pripajanje Međimurske banke d.d. matičnoj banci, Privrednoj banci Zagreb d.d. Međimurska banka d.d. bila je dvanaesta banka po visini imovine u bankovnom sustavu.

Imovina banaka (uključujući štednu banku) smanjila se u 2012. za 1,6% te je na kraju godine iznosila 400,3 mlrd. kuna.¹ Ta je imovina činila 98,2% ukupne imovine svih kreditnih institucija, što je neznatno više nego na kraju 2011. godine. Imovina stambenih štedionica također se smanjila u odnosu na kraj 2011. (5,1%), na iznos od 7,4 mlrd. kuna te se smanjio i njezin udio u ukupnoj imovini kreditnih institucija, na 1,8%.

Tijekom 2012. šest velikih banaka² i dalje je dominiralo tržištem. Njihova je imovina na kraju 2012. činila 82,2% ukupne imovine svih banaka, što je neznatno niži udio nego na kraju 2011. Smanjenje tog udjela posljedica je smanjenja imovine grupe velikih banaka za 2,1%. Jedino je grupa srednjih banaka povećala udio svoje imovine u ukupnoj imovini svih banaka, za 0,6 postotnih bodova, zahvaljujući porastu imovine za 5,1%. Pripajanjem Međimurske banke d.d. broj se malih banaka u

odnosu na kraj 2011. smanjio za jedan, na 22 banke na kraju 2012. Imovina Međimurske banke d.d. u ukupnoj je imovini malih banaka imala udio nešto veći od 8,0%. Stoga je ta promjena imala utjecaj na smanjenje imovine malih banaka, koje je u odnosu na kraj 2011. iznosilo 4,2%. Time se udio imovine malih banaka u ukupnoj imovini svih banaka smanjio za 0,2 postotna boda.

Struktura banaka promatrana prema vlasništvu vrlo se malo promijenila u odnosu na godinu prije. Spomenutim pripajanjem Međimurske banke d.d., koja je bila u neizravnom stranom vlasništvu, broj banaka u stranom vlasništvu smanjen je za jedan. Zbog te promjene te zbog blagog smanjenja imovine ostalih banaka u stranom vlasništvu udio imovine banaka u većinskom vlasništvu stranih dioničara u ukupnoj imovini svih banaka smanjio se za 0,5 postotnih bodova. Suprotno kretanjima kod banaka u stranom vlasništvu, kod kojih je imovina smanjena za 2,3%, banke u domaćem vlasništvu povećale su imovinu u

Tablica 3.2. Grupe banaka usporedivih značajki i udio njihove imovine u imovini svih banaka

na kraju razdoblja

	Broj banaka			Udio		
	2010.	2011.	2012.	2010.	2011.	2012.
Velike banke	6	6	6	82,1	82,6	82,2
Srednje banke	3	3	3	9,0	9,0	9,7
Male banke	24	23	22	8,8	8,4	8,2
Ukupno	33	32	31	100,0	100,0	100,0

Izvor: HNB

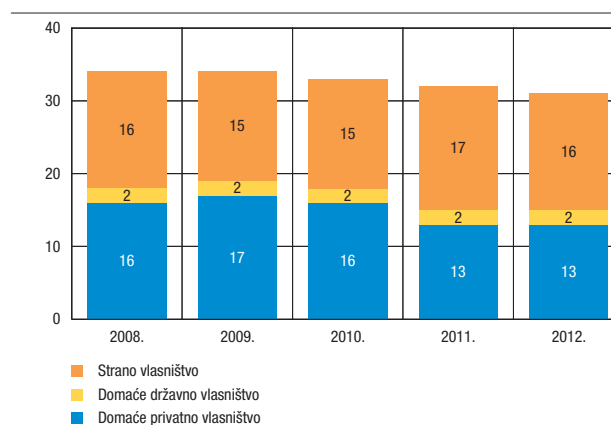
Tablica 3.1. Broj kreditnih institucija

na kraju razdoblja

	2010.	2011.	2012.
Banke			
Broj banaka na početku godine	32	32	31
Banke pripojene drugim bankama	–	–	1
Banke koje su dobile odobrenje za rad	–	–	–
Banke kojima je oduzeto odobrenje za rad	–	1	–
Broj banaka na kraju godine	32	31	30
Štedne banke			
Broj štednih banaka na početku godine	2	1	1
Broj štednih banaka koje su dobile odobrenje za rad	–	–	–
Broj štednih banaka kojima je oduzeto odobrenje za rad	1	–	–
Broj štednih banaka na kraju godine	1	1	1
Stambene štedionice			
Broj stambenih štedionica na početku godine	5	5	5
Stambene štedionice koje su dobile odobrenje za rad	–	–	–
Stambene štedionice kojima je oduzeto odobrenje za rad	–	–	–
Broj stambenih štedionica na kraju godine	5	5	5

Izvor: HNB

3.1. Broj banaka prema sjedištu vlasnika i vrsti vlasništva na kraju razdoblja

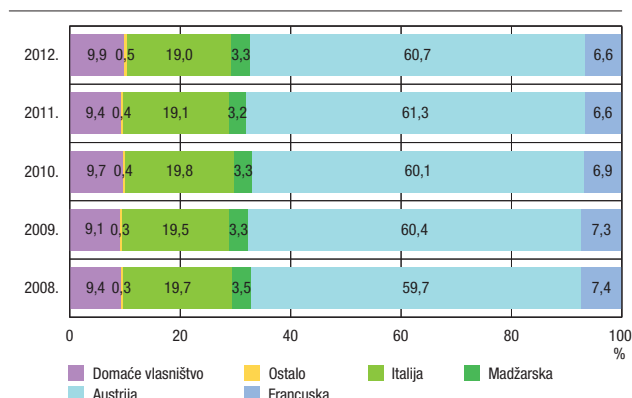
Izvor: HNB

¹ Podaci za 2012. zasnivaju se na privremenim nerevidiranim izvješćima kreditnih institucija.

² Banke (uključujući štedne banke) podijeljene su u tri grupe usporedivih značajki, ovisno o veličini udjela imovine banke u ukupnoj imovini svih banaka na kraju izvještajnog razdoblja: velike, srednje i male banke. Velike banke su one banke čija je imovina veća od 5% ukupne imovine svih banaka, srednje banke su one banke čija je imovina veća od 1% i manja od 5% ukupne imovine svih banaka, a male banke su one banke čija je imovina manja od 1% ukupne imovine svih banaka. Stambene štedionice zbog specifičnosti poslovanja čine zasebnu grupu.

3.2. Imovina banaka prema domicilu dioničara

na kraju razdoblja

Napomena: Pod domicilom dioničara u ovom se prikazu podrazumijeva sjedište dioničkog društva ili prebivalište vlasnika (fizičke osobe).

Izvor: HNB

Tablica 3.3. Imovina banaka prema sjedištu vlasnika i vrsti vlasništva

u postocima

Banke prema sjedištu vlasnika i vrsti vlasništva	Udio imovine pojedine grupe banaka u ukupnoj imovini banaka		
	2010.	2011.	2012.
Banke u većinskom vlasništvu domaćih dioničara	5,4	4,8	5,2
Banke u većinskom vlasništvu države	4,3	4,5	4,8
Banke u većinskom vlasništvu stranih dioničara	90,3	90,6	90,1
Ukupno	100,0	100,0	100,0

Izvor: HNB

odnosu na 2011. za 4,5% te time povećale svoj udio u ukupnoj imovini banaka.

Najveći broj banaka, njih šest, u svojem vlasništvu imali su dioničari iz Austrije. Udio imovine tih banaka u ukupnoj imovini svih banaka iznosio je na kraju 2012. godine 60,7%, a to je za 0,7 postotnih bodova niži udio nego na kraju 2011. Po visini udjela imovine slijedile su četiri banke u većinskom vlasništvu talijanskih dioničara, što je za jedan manje od njihova broja na kraju 2011. Udio se imovine tih banaka u ukupnoj imovini smanjio za neznatni 0,1 postotni bod, na 19,0%. Dioničari iz Francuske, Mađarske, San Marina, Turske, Švicarske i Srbije bili su većinski vlasnici ostalih stranih banaka.

3.1.1. Bilanca i izvanbilančne stavke

Imovina

Na kraju 2012. ukupna imovina banaka iznosila je 400,3 mlrd. kuna, što je u odnosu na kraj 2011. smanjenje od 6,7 mlrd. kuna ili 1,6%. Time je prekinut trend blagog oporavka iz prethodnih dviju godina. Smanjenje imovine banaka bilo je prisutno u većem dijelu godine, a tek je privremeno zaustavljeno u trećem tromjesečju očekivanim porastom domaćih izvoza potaknutih sezonskim priljevima od turizma. Posljednji put

smanjenje imovine banaka na godišnjoj razini zabilježeno je 1999. godine. Višegodišnja recesija dodatno je pogoršala i onako slabe izgleda za oporavak gospodarstva, što se osobito negativno odrazilo na ukupnu kreditnu aktivnost unatoč poticajnim mjerama HNB-a. Razduživanje najznačajnijeg dijela domaćeg sektora, trgovačkih društava i stanovništva, omogućilo je bankama smanjivanje zaduženosti prema inozemstvu, osobito prema stranim vlasnicima, a taj se trend prema kraju godine dodatno ubrzavao.

U odnosu na kraj 2011. tečaj kune prema euru i prema švicarskom franku tek je blago deprecirao (za 0,2% i 0,8%), dok je aprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru bila ponešto izraženija (1,6%). Uzme li se u obzir zastupljenost tih valuta u bilanci, a osobito eura, realna stopa smanjenja imovine banaka bila je tek nešto viša od nominalne i iznosila je 1,8%.

Promjene imovine svih banaka u sustavu umnogome su određene promjenama u velikim bankama. Imovina velikih banaka smanjena je za 7,1 mlrd. kuna ili 2,1%. Samo su dvije banke iz grupe velikih banaka ostvarile rast imovine, dok su četiri preostale banke zabilježile smanjenje. Među njima osobito je bilo izraženo smanjenje imovine jedne banke iz grupe, koja je tijekom godine smanjila svoju imovinu za 15,6%, ponajprije pod utjecajem prodaje kreditnih potraživanja³. Imovina malih banaka smanjila se za 1,4 mlrd. kuna (4,2%), što je u cijelosti utjecaj pripajanja jedne male banke matičnoj banci iz grupe velikih banaka. No, isključiti li se taj utjecaj, imovina malih banaka bila je veća za 1,4 mlrd. kuna (4,6%). Sve banke iz grupe srednjih banaka bilježe solidne stope rasta imovine pa je ova grupa banaka zaključila s 1,9 mlrd. kuna ili 5,1% višom imovinom u odnosu na kraj 2011. godine.

Smanjenje obujma poslovanja banaka najviše se očitovalo u padu ukupne kreditne aktivnosti, za 8,2 mlrd. kuna ili 2,9%. Na pad iznosa neto kredita, osim spomenute prodaje potraživanja, utjecalo je razduživanje svih domaćih sektora te daljnje pogoršavanje kvalitete kreditnog portfelja. Ispravci vrijednosti kredita porasli su u 2012. za 11,3%. Pad kredita djelomično je ublažen mjerama HNB-a. Jedna od mjera odnosila se na smanjenje stope obvezne pričuve⁴. Oslobođenim sredstvima banke su kreditirale HBOR, koji zajedno s njima sudjeluje u Programu razvoja gospodarstva. Programom se potiče kreditiranje privatnog sektora pod uvjetima povoljnijima od tržišnih.

Smanjenje neto kredita iskazale su velike i male banke (za 3,6% i 5,6%), ali kod malih to je u potpunosti bio utjecaj pripajanja. Srednje banke bilježe povećanje neto kredita za 6,0% u odnosu na kraj 2011., rastom kod svih banaka iz te grupe.

U odnosu na kraj 2011. smanjili su se i pojedini oblici likvidne imovine, osobito depoziti kod HNB-a (za 4,6%) i bankarskih institucija (za 11,5%). Te su promjene omogućene

³ Jedna je velika banka, u sklopu projekta koji se provodi na razini cijele inozemne matične grupacije, sredinom prosinca 2012. provela transakciju smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana. Trgovačkom društvu u neizravnom vlasništvu strane matice prodana su djelomično nadoknativa potraživanja neto knjigovodstvene vrijednosti od 3,7 mlrd. kuna (5,6 mlrd. kuna u bruto iznosu). Matična banka financirala je kupnju kredita povlačenjem depozita iz banke te davanjem kredita društvu.

⁴ Odlukom o izmjenama Odluke o obveznoj pričuvu (NN, br. 43/2012.) u svibnju 2012. stopa obvezne pričuve smanjena je s 15% na 13,5%.

Tablica 3.4. Struktura imovine banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

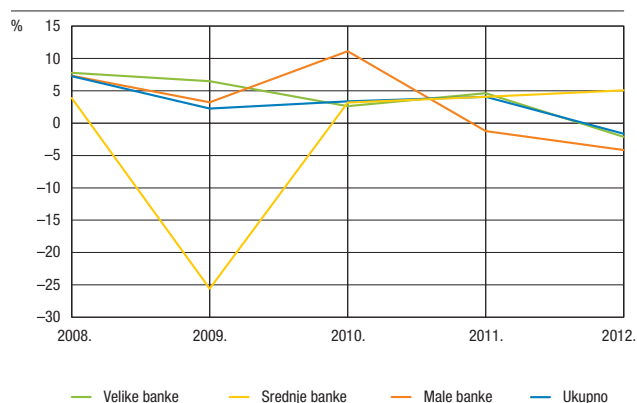
	2010.		2011.			2012.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Gotovina i depoziti kod HNB-a	47.373,5	12,1	53.058,7	13,0	12,0	51.176,2	12,8	-3,5
Gotovina	5.675,4	1,5	6.198,2	1,5	9,2	6.445,7	1,6	4,0
Depoziti	41.698,2	10,7	46.860,5	11,5	12,4	44.730,5	11,2	-4,5
Depoziti kod bankarskih institucija	30.160,0	7,7	26.957,3	6,6	-10,6	23.847,2	6,0	-11,5
Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a	10.030,3	2,6	11.580,0	2,8	15,5	11.565,9	2,9	-0,1
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja	5.501,3	1,4	2.511,5	0,6	-54,3	1.975,9	0,5	-21,3
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti raspoloživi za prodaju	14.872,5	3,8	14.289,1	3,5	-3,9	19.054,1	4,8	33,3
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospijeća	3.692,3	0,9	3.664,5	0,9	-0,8	4.455,5	1,1	21,6
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kojima se aktivno ne trguje, a koji se vrednuju prema fer vrijednosti kroz RDG	1.090,0	0,3	1.829,5	0,4	67,8	2.703,3	0,7	47,8
Derivatna financijska imovina	154,6	0,0	673,9	0,2	335,9	910,6	0,2	35,1
Kreditni financijskim institucijama	6.389,5	1,6	6.162,3	1,5	-3,6	9.109,2	2,3	47,8
Kreditni ostalim komitentima	260.690,5	66,7	273.141,9	67,1	4,8	261.983,5	65,5	-4,1
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	2.195,6	0,6	3.288,7	0,8	49,8	3.120,0	0,8	-5,1
Preuzeta imovina	757,5	0,2	868,4	0,2	14,6	1.297,6	0,3	49,4
Materijalna imovina (minus amortizacija)	4.319,6	1,1	4.417,7	1,1	2,3	4.324,6	1,1	-2,1
Kamate, naknade i ostala imovina	6.853,3	1,8	7.592,0	1,9	10,8	7.624,9	1,9	0,4
Manje: Posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj osnovi	3.009,3	0,8	3.070,6	0,8	2,0	2.891,3	0,7	-5,8
Ukupno imovina	391.071,2	100,0	406.965,0	100,0	4,1	400.257,2	100,0	-1,6

Izvor: HNB

izmjenama pravila o minimalnoj deviznoj likvidnosti⁵ i smanjenjem stope izdvajanja obvezne pričuve te su bile dio poticajnih mjera, no odražavale su i potrebu povlačenja viška likvidnih sredstava u uvjetima izostanka kreditne aktivnosti. Izmjenama pravila o minimalnoj deviznoj likvidnosti omogućeno je uključivanje trezorskih zapisa MF-a izdanih u eurima na aukciji održanoj 14. veljače 2012. u obuhvat likvidnih deviznih potraživanja. Upis spomenutih trezorskih zapisa, u visini od 758,8 mil. eura, financiran je povlačenjem depozita iz stranih banaka. Tijekom cijele 2012. iznos depozita kod bankarskih institucija smanjio se za 3,1 mlrd. kuna (11,5%), a smanjenje se isključivo odnosilo na oročene depozite kod stranih banaka, osobito većinskih stranih vlasnika. Istodobno su vrlo malo porasli depoziti kod domaćih banaka. Depoziti kod HNB-a ukupno su smanjeni za 2,1 mlrd. kuna (4,5%), gotovo podjednako po osnovi izdvojene obvezne pričuve i sredstava na računu za namiru. Banke su u većem dijelu godine održavale solidnu razinu viškova likvidnih sredstava prekonočno deponiranih kod HNB-a. Ta su sredstva na kraju godine dosegla 3,6 mlrd. kuna, što je na godišnjoj razini rast od 20,0%.

Ulaganja banaka u vrijednosne papire iznosila su 39,8 mlrd. kuna, što je za 5,9 mlrd. kuna ili 17,4% viši iznos nego na kraju 2011. Ukupno su ta ulaganja dosegla 9,9% udjela

3.3. Stope promjene imovine grupa banaka usporedivih značajki

Izvor: HNB

u imovini banaka. Veći udio vrijednosnih papira u imovini banaka posljednji je put zabilježen početkom 2007., kada je iznosio 10,5%. Osjetno povećanje ulaganja u vrijednosne papire ponajviše je otpadalo na obveznice domaće države i stranih

5 Odluka o izmjeni Odluke o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima (NN, br. 18/2012.)

financijskih institucija. Pretežiti dio trezorskih zapisa upisanih na aukciji 14. veljače odnosio se na izdanje s rokom dospijeca od 546 dana, a koje se zbog dugog roka dospijeca u bilancama iskazuje kao obveznica. Veći dio izdanja banke su rasporedile u portfelje financijske imovine raspoložive za prodaju i financijske imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti, a prema stanju na kraju 2012. cjelokupni upis zadržan je u bilancama banaka. Znatan porast ulaganja u obveznice stranih financijskih institucija (za 2,9 mlrd. kuna ili 174,0%) uglavnom se odnosio na obveznice matičnih banaka ili banaka povezanih s maticom te nekoliko europskih središnjih država.

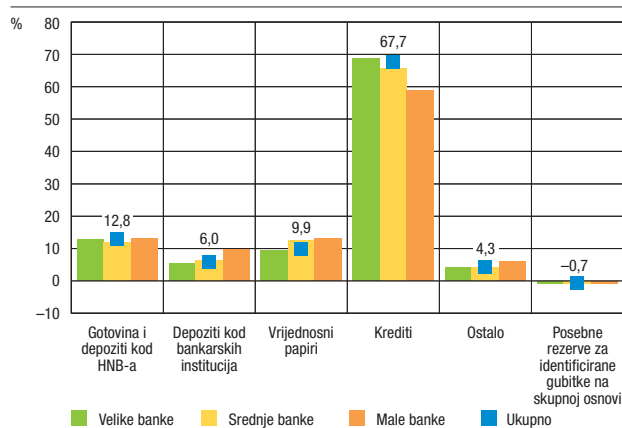
Ulaganja banaka u vlasničke vrijednosne papire kontinuirano se smanjuju još od 2007., a taj je trend nastavljen i u cijeloj 2012. godini padom od 17,7%. Time je njihov udio u ukupnim vrijednosnim papirima u odnosu na kraj 2011. pao s 1,3% na 0,9%.

Svi portfelji vrijednosnih papira bilježe povećanja, a ponajviše portfelj instrumenata raspoloživih za prodaju, za 3,7 mlrd. kuna ili 16,8%. To je izravan utjecaj spomenutog izdanja trezorskih zapisa MF-a. Najveći dio vrijednosnih papira banke raspoređuju upravo u taj portfelj koji je na kraju 2012. činio 65,2% svih ulaganja u vrijednosne papire. Usklađivanje vrijednosnih papira u portfelju raspoloživom za prodaju s tržišnim cijenama rezultiralo je na kraju 2012. nerealiziranom dobiti u iznosu od 328,1 mil. kuna, što je imalo znatan pozitivan utjecaj na ukupni kapital banaka.

Srednje banke imale su najveću stopu porasta ukupnih ulaganja u vrijednosne papire, 27,8%, premda se glavnina nominalnog porasta odnosila na velike banke, 5,1 mlrd. kuna ili 20,0%. Male banke bilježe smanjenje ulaganja u vrijednosne papire za 6,0%, što je u potpunosti utjecaj pripajanja. Bez toga utjecaja preostale banke iz te grupe imale su rast od 8,9%.

Ostale, u strukturi imovine manje značajne stavke, zbog male osnovice bilježe zamjetljive stope promjena. Među njima izdvaja se preuzeta imovina (u zamjenu za nenaplaćena potraživanja), koja je rastom za 429,3 mil. kuna ili 49,4% dosegla 1,3 mlrd. kuna. Uglavnom je bila riječ o stjecanju imovine namijenjene prodaji, potom građevinskim objektima i zemljištima. Unatoč porastu preuzete imovine kojoj je od datuma stjecanja prošlo više od dvije godine omjer ukupnog ulaganja u materijalnu imovinu i jamstvenoga kapitala zadržao se na 9,5%, što je i dalje osjetno niže od dopuštenih 40%. Visoke stope rasta preuzete imovine imale su sve grupe banaka, a ponajviše velike. Unatoč ubrzanom prirastu u 2012. ta imovina i dalje ima nizak udio u ukupnoj imovini (0,3%), a osjetno viši udio iznova su imale male banke (1,7%). Poteškoće u naplati plasmana nisu se odrazile na značajnija preuzimanja, odnosno pretvaranja nenaplaćenih dugova u vlasničke udjele, pa je i omjer ulaganja banaka u kapital nefinancijskih institucija (koji je ograničen na 30% jamstvenoga kapitala) zadržan na samo 1,6%. Samo nekoliko malih banaka imalo je ponešto viši omjer, ali i dalje osjetno ispod dopuštenog. Zamjetljivo veća sredstva bila su uložena u kapital financijskih institucija, 4,8% jamstvenoga kapitala⁶, a u

3.4. Struktura imovine grupa banaka usporedivih značajki

Izvor: HNB

2012. smanjena su gotovo isključivo pripajanjem jedne male banke banci iz grupe velikih banaka.

U strukturi imovine banaka, osim navedenog porasta udjela vrijednosnih papira u ukupnoj imovini, povećanje udjela bilježe još samo spomenute manje značajne stavke, dok je kod svih ostalih stavki imovine zabilježeno smanjenje. Najveće smanjenje udjela u imovini zabilježili su neto krediti, za 0,9 postotnih bodova, odnosno na 67,7%. Velike banke zadržale su najviši udio neto kredita u imovini od svih grupa banaka, 68,9%, ali se taj udio u odnosu na kraj 2011. najviše smanjio. Srednje banke jedine su povećale udio neto kredita u imovini, na 65,6%, čime su u potpunosti poništene negativne promjene iz 2011. godine. Male banke i dalje su imale najmanji udio neto kredita u svojoj imovini, a on se tijekom 2012. pod utjecajem pripajanja dodatno smanjio, na 61,3%. Slična kretanja kao kod neto kredita zabilježena su na stavkama depozita kod drugih banaka. Smanjenje ovih depozita odraz je regulatornih promjena iz prvog polugodišta, a potom i povlačenja viška likvidnih sredstava i razduživanja prema inozemstvu, osobito u posljednjem tromjesečju godine. Time je njihov udio u imovini banaka smanjen sa 6,6% na kraju 2011. na 6,0% na kraju 2012. Velike banke uobičajeno održavaju najniže udjele ovih depozita u imovini od 5,5%, potom slijede srednje banke s udjelom od 6,3%, a najveći su udio imale male banke, 9,8%.

Obveze i kapital

Ukupne obveze banaka na kraju 2012. smanjile su se za 8,4 mlrd. kuna ili 2,4% (bez utjecaja promjene tečaja od 2,1%). To je pretežito odraz snažnih promjena u velikim bankama koje su odredile smjer promjena na razini cijelog sustava. Izostanak snažnije kreditne aktivnosti, uz dobru likvidnost sustava i rast domaće štednje, potaknuo je banke na smanjenje svojih inozemnih obveza, a razduživanje banaka kulminiralo je u

6 Izravna ili neizravna ulaganja kreditnih institucija u druge kreditne i financijske institucije nisu ograničena u postotku prema jamstvenom kapitalu, ali su ta ulaganja (ako su veća od 10% kapitala kreditnih ili financijskih institucija u koje se ulaže) u punom iznosu odbitna stavka od jamstvenoga kapitala kreditne institucije koja ulaže.

posljednjem tromjesečju 2012. godine. Snažan pad inozemnih izvora gotovo se u cijelosti odnosio na povrat depozita i kredita većinskim stranim vlasnicima koji su se ukupno smanjili za 16,0 mlrd. kuna ili 23,3%. To se odrazilo na zamjetan pad njihove značajnosti u ukupnim izvorima, s 20,5% na 16,1%, te porast oslanjanja banaka na domaće izvore. Solidan porast domaćih izvora (3,8%) ponajviše se zasnivao na rastu štednje stanovništva.

Rast domaćih depozita zabilježili su svi sektori izuzevši trgovačka društva čiji su depoziti smanjeni još intenzivnije nego u 2011., odnosno za 2,5 mlrd. kuna ili 5,7%. Presudan utjecaj na taj pad imale su negativne promjene iz prvog polugodišta. Stopa rasta depozita stanovništva (4,3%) usporava se treću godinu zaredom, a ukupno nominalno povećanje na razini je prošlogodišnjih 6,8 mlrd. kuna. Depoziti stanovništva najznačajniji su izvor financiranja banaka, čineći 51,4% ukupnih izvora te čak 60,3% ukupnih depozita. Unatoč usporenom porastu taj dosad najviši udio (od 2001. godine) depozita stanovništva u

ukupnim depozitima posljedica je istodobnog slabljenja izvora domaćih trgovačkih društava i većinskih stranih vlasnika. Osjetno su porasli depoziti financijskih institucija, za 4,6 mlrd. kuna ili 33,4%, i to rastom depozita ostalih bankarskih i nebankarskih sektora u svim grupama banaka, a posebice srednjima. Blagi porast preostalih domaćih sektora, državnih jedinica i neprofitnih institucija bio je bez većeg utjecaja na ukupne depozite zbog svoje neznatne važnosti.

Ukupni primljeni krediti iznosili su na kraju 2012. godine 47,4 mlrd. kuna, što je smanjenje u odnosu na kraj 2011. za 1,8 mlrd. kuna (3,6%). To se smanjenje zasniva na padu kredita primljenih od nerezidenata (6,4%), većinskih stranih vlasnika i ostalih stranih financijskih institucija. Istodobno se zaduženost prema domaćim sektorima blago povećala (1,5%) zahvaljujući rastu repo kredita primljenih od domaćih trgovačkih društava, kredita primljenih od HBOR-a te prekonoćnih kredita banaka.

Razduživanje banaka prema njihovim većinskim stranim

Tablica 3.5. Struktura obveza i kapitala banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2010.		2011.			2012.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Krediti od financijskih institucija	18.178,8	4,6	17.316,5	4,3	-4,7	16.798,2	4,2	-3,0
Kratkoročni	7.407,9	1,9	6.026,7	1,5	-18,6	3.899,3	1,0	-35,3
Dugoročni	10.770,9	2,8	11.289,8	2,8	4,8	12.898,9	3,2	14,3
Depoziti	269.182,6	68,8	281.390,5	69,1	4,5	275.789,8	68,9	-2,0
Na žiroračunima i tekućim računima	37.258,1	9,5	39.628,4	9,7	6,4	40.681,2	10,2	2,7
Štedni	26.705,5	6,8	26.376,2	6,5	-1,2	27.906,6	7,0	5,8
Oročeni	205.219,0	52,5	215.386,0	52,9	5,0	207.201,9	51,8	-3,8
Ostali krediti	31.594,3	8,1	31.856,5	7,8	0,8	30.603,9	7,6	-3,9
Kratkoročni	6.977,0	1,8	3.357,8	0,8	-51,9	4.399,3	1,1	31,0
Dugoročni	24.617,3	6,3	28.498,7	7,0	15,8	26.204,7	6,5	-8,0
Derivatne financijske obveze i ostale financijske obveze kojima se trguje	1.475,2	0,4	1.383,7	0,3	-6,2	1.752,3	0,4	26,6
Izdani dužnički vrijednosni papiri	124,3	0,0	0,0	0,0	-100,0	300,0	0,1	-
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Dugoročni	124,3	0,0	0,0	0,0	-100,0	300,0	0,1	-
Izdani podređeni instrumenti	468,4	0,1	1.366,2	0,3	191,7	1.391,0	0,3	1,8
Izdani hibridni instrumenti	3.431,2	0,9	3.601,1	0,9	5,0	3.243,0	0,8	-9,9
Kamate, naknade i ostale obveze	12.288,2	3,1	14.283,6	3,5	16,2	12.953,6	3,2	-9,3
Ukupno obveze	336.743,0	86,1	351.198,2	86,3	4,3	342.831,8	85,7	-2,4
Dionički kapital	29.468,2	7,5	33.805,6	8,3	14,7	34.231,0	8,6	1,3
Dobit/gubitak tekuće godine	3.450,8	0,9	3.804,4	0,9	10,2	2.739,1	0,7	-28,0
Zadržana dobit/gubitak	8.927,9	2,3	13.705,2	3,4	53,5	15.705,8	3,9	14,6
Zakonske rezerve	1.097,9	0,3	1.058,6	0,3	-3,6	1.081,1	0,3	2,1
Statutarne i ostale kapitalne rezerve	11.382,4	2,9	3.739,5	0,9	-67,1	3.390,6	0,8	-9,3
Nerealizirani dobitak/gubitak s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju	20,0	0,0	-283,9	-0,1	-	328,1	0,1	-
Rezerve proizašle iz transakcija zaštite	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Dobit/gubitak prethodne godine	-19,0	0,0	-62,6	0,0	229,3	-50,1	0,0	-19,8
Ukupno kapital	54.328,2	13,9	55.766,8	13,7	2,6	57.425,4	14,3	3,0
Ukupno obveze i kapital	391.071,2	100,0	406.965,0	100,0	4,1	400.257,2	100,0	-1,6

Izvor: HNB

vlasnicima najizraženija je promjena u 2012. godini. Pretežit dio ukupnog smanjenja odnosio se na depozite, a tek manji dio na primljene kredite. Smanjenje ovih izvora započelo je već krajem drugog tromjesečja i u svakom se idućem tromjesečju ubrzavalo. Najveća tromjesečna stopa zabilježena je u posljednjem tromjesečju 2012. čak i ako se izuzme utjecaj prodaje potraživanja. Ukupno su se ovi izvori smanjili za 16,0 mlrd. kuna ili za nešto manje od četvrtine, što se gotovo u cijelosti odnosilo na velike banke kod kojih su oni niži za 24,1%. Sve velike banke smanjile su korištenje ovih sredstava u rasponu od 3,1% do 62,3%. Nešto blaže bilo je smanjenje kod srednjih banaka, u prosjeku 19,2%, dok se u grupi malih banaka, zbog rasta u većini malih banaka koje se koriste ovim sredstvima, iznos izvora većinskih stranih vlasnika povećao za 16,2%.

Banke su tijekom 2012. smanjile iznos izdanih hibridnih instrumenata za 10,0%, dok se iznos podređenih instrumenata neznatno povećao, za 1,8%. Financiranje instrumentima s odlikama kapitala bilo je izraženo u 2011. godini kada su ti instrumenti bilježili snažan porast (28,9%), a ponajviše zbog rasta u jednoj velikoj banci. Na kraju 2012. ta je banka s ciljem diversifikacije svojih kunskih izvora izdala dugoročnu kunsku korporativnu obveznicu u iznosu od 300,0 mil. kuna i time nakon tri godine u izvore financiranja banaka iznova uvela izdane vrijednosne papire. U izvorima financiranja svih banaka uloga hibridnih i podređenih instrumenata blago se smanjila, pa su oni činili samo 1,4% ukupnih izvora. Male se banke u odnosu na ostale dvije grupe banaka u nešto većoj mjeri koriste ovim instrumentima, uglavnom radi održavanja zadovoljavajuće razine adekvatnosti kapitala.

Ukupni bilančni kapital banaka iznosio je na kraju 2012. godine 57,4 mlrd. kuna. Povećanje bilančnoga kapitala, za 1,7 mlrd. kuna ili 3,0%, temeljilo se na dobiti ostvarenoj u 2012. te osjetno boljim učincima vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoređene u portfelj za prodaju. Na kraju 2012. nerealizirana dobit od vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoređene u portfelj za prodaju iznosila je 328,1 mil. kuna, dok je na kraju 2011. po toj osnovi bio ostvaren gubitak

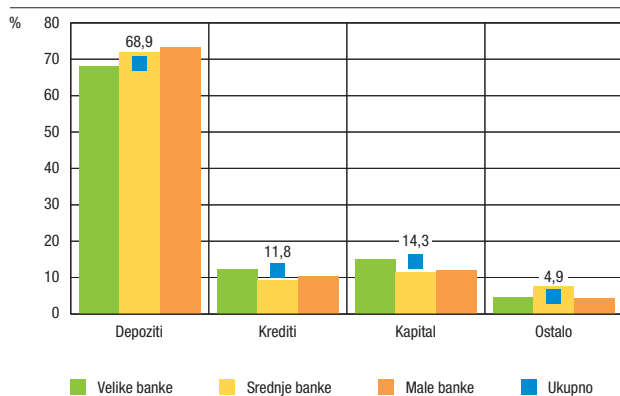
od 283,9 mil. kuna. Osjetno je porasla stavka zadržane dobiti, zbog zadržavanja dijela dobiti iz 2011. Tijekom 2012. dioničarima je u obliku dividenda isplaćeno 2,1 mlrd. kuna, od čega se manji dio odnosio na isplate iz zadržane dobiti, a postotak isplate dividenda (55,6% od iznosa dobiti iz 2011.) bio je osjetno veći nego prethodne godine kada je isplaćeno oko jedne trećine dobiti ostvarene u 2010. Tijekom 2012. dokapitalizacije je provelo osam malih banaka u ukupnom iznosu od 628,8 mil. kuna, ali se zbog utjecaja smanjenja temeljnoga kapitala radi pokrića gubitaka iz ranijih godina i pripajanja dionički kapital naposljetku povećao za samo 1,3%. Treba imati na umu da je oko 30% spomenutog povećanja dioničkoga kapitala konverzija hibridnih instrumenata u dionice. Jedna velika banka, koja je u 2011. smanjila dionički kapital za 751,1 mil. kuna, u više je navrata tijekom 2012. izvršila isplate dioničarima na temelju te obveze.

Nastavak jačanja kapitala unatoč padu ukupnog potencijala banaka imao je za posljedicu povećanje udjela kapitala u pasivi banaka na 14,3%, nakon njegova slabljenja u 2011. godini. Udio kapitala u pasivi povećale su velike i male banke, dok su srednje banke zabilježile neznatno smanjenje tog udjela. Najviši udio kapitala u pasivi i nadalje su imale velike banke, 14,9%. Potom slijede male banke (12,0%), a najniži omjer zadržale su srednje banke (11,4%). Rast omjera u velikim bankama rezultat je osjetnog smanjenja pasive uz istodobno jačanje kapitala (3,0%), ponajviše zahvaljujući zadržavanju dijela dobiti iz 2011. godine. Zamjetni porast gubitaka tekuće godine u jednoj srednjoj banci negativno se odrazio na kapital cijele te grupe umanjivši stopu njegova porasta na 4,7%. Rast ukupne pasive bio je izraženiji i za posljedicu je imao pad udjela kapitala u pasivi kod srednjih banaka. Kapital malih banaka visoko je opterećen gubicima iz proteklih godina, a zamjetljiv će se negativan utjecaj nastaviti budući da su gubici ostvareni u 2012. kod malih banaka zabilježili izniman porast. Provedene dokapitalizacije, potom povećanje rezerva kapitala i na kraju povećanje nerealizirane dobiti od vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju ublažili su navedene negativne utjecaje pa se ukupan kapital malih banaka blago povećao (1,5%), kao i njegov udio u ukupnoj pasivi malih banaka.

Osjetne promjene zabilježene su u valutnoj strukturi bilance banaka u odnosu na kraj 2011. Devizna imovina smanjila se za 8,4 mlrd. kuna (3,2%) pod utjecajem smanjenja kredita nefinancijskom sektoru, a potom i depozita kod bankarskih institucija. Istodobno je zabilježeno blago jačanje kunske komponente (za 1,2%), gotovo isključivo zbog povećanja kunskih kredita financijskim institucijama. Time je u valutnoj strukturi imovine banaka na kraju 2012. udio stavki u stranim valutama i u kunama s valutnom klauzulom smanjen za 1,0 postotni bod u korist porasta kunskih stavki na 36,0% ukupne imovine. Valutne promjene na strani obveza ponešto su drugačije. Zabilježeno smanjenje kunskih i deviznih obveza bilo je osjetno snažnije u kunskom dijelu (za 5,5 mlrd. kuna ili 4,8%) nego u deviznom (za 2,9 mlrd. kuna ili 1,2%). Zahvaljujući tome devizna je pasiva banaka povećana, na 68,6%, dok se udio kunskih stavki u obvezama nakon porasta u prethodnoj godini ponovo smanjio, na 31,5%.

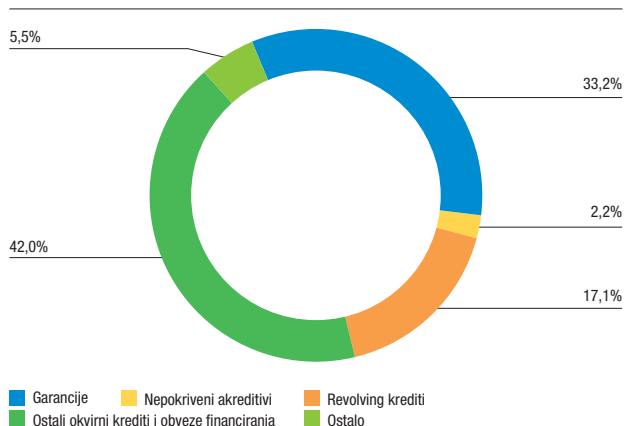
3.5. Struktura obveza i kapitala grupa banaka usporedivih značajki

31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

3.6. Struktura klasičnih izvanbilančnih stavki banaka
31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

Klasične izvanbilančne stavke

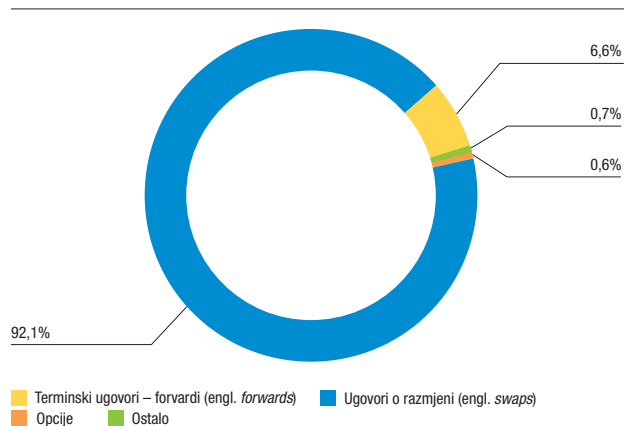
Nakon vrlo blagog porasta u 2011. godini nastavio se pad iznosa klasičnih izvanbilančnih stavki. Na kraju 2012. ukupne klasične izvanbilančne stavke iznosile su 55,5 mlrd. kuna, što je u odnosu na kraj prethodne godine smanjenje od 4,2 mlrd. kuna ili 7,1%. Zbog intenzivnijeg pada imovine banaka omjer klasičnih izvanbilančnih stavki i imovine nastavio se smanjivati, za 0,8 postotnih bodova, odnosno na 13,9%. U odnosu na stanje na kraju 2011. smanjene su sve vrste klasičnih izvanbilančnih stavki, a najviše okvirni krediti i obveze financiranja, za 2,7 mlrd. kuna ili 10,3%. Visinom smanjenja slijedile su izdane garancije koje su manje za 1,1 mlrd. kuna ili 5,6%. Najveći udio u ukupnim klasičnim izvanbilančnim stavkama zadržali su okvirni krediti i obveze financiranja, 42,0%. Taj se udio zbog negativnih promjena prisutnih u većem dijelu godine snizio za 1,5 postotnih bodova, dok su se zbog sporije stope njihova smanjenja udjeli svih ostalih stavki blago povećali, a posebice garancija koje su na kraju 2012. činile 33,2% svih klasičnih izvanbilančnih stavki.

Iznos klasičnih izvanbilančnih stavki u protekloj su godini povećale jedino srednje banke (3,4%), zahvaljujući rastu okvirnih kredita i drugih obveza financiranja te ponešto revolving kredita. Suprotno tome, pad okvirnih kredita, a potom i svih ostalih stavki razlog je smanjenja klasičnih izvanbilančnih stavki u preostale dvije grupe banaka, u velikima za 7,7%, a u malima za 9,3%. Pad kod malih banaka u potpunosti je bio utjecaj pripajanja.

Derivatni financijski instrumenti

Na kraju 2012. ugovorena vrijednost derivatnih financijskih instrumenata smanjila se za 8,8 mlrd. kuna ili 6,5% u odnosu na stanje na kraju 2011. Izuzevši 2011. godinu, u kojoj je zabilježen snažan porast ugovorene vrijednosti derivatnih financijskih instrumenata (32,7%), u bankama je od početka krize bio prisutan pad ovih instrumenata. Smanjenje ugovorene vrijednosti derivatnih financijskih instrumenata u 2012. bilo je relativno blago pa je omjer te vrijednosti i imovine banaka, iako

3.7. Struktura derivatnih financijskih instrumenata banaka
(ugovorena vrijednost)
31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

smanjen (31,9%), još uvijek viši od vrijednosti zabilježenih u razdoblju od 2008. do 2010. Promjene derivatnih financijskih instrumenata u 2012. odraz su snažnog smanjenja terminskih ugovora – forvarda (engl. *forwards*), za 79,9%, dok su se ugovori o razmjeni (engl. *swaps*) povećali, za 26,1%. Međutim, opisana su kretanja pod snažnim utjecajem promjena u jednoj velikoj banci. Ta je banka instrumente kojima se istodobno štiti od promjena tečaja i kamatnih stopa uobičajeno evidentirala kao terminske ugovore – forvarde, a kako se suštinski radilo o ugovorima o razmjeni krajem 2012., ti su instrumenti preknjiženi na odgovarajuće stavke. Tim je promjenama zamjetljivo promijenjena struktura derivatnih financijskih instrumenata pa se gotovo cjelokupan iznos ovih instrumenata odnosio na ugovore o razmjeni (92,1%). Terminski ugovori – forvardi činili su samo 6,6% svih derivatnih financijskih instrumenata, dok su sve ostale vrste zajedno činile preostalih 1,3%. Ako se iz godišnjih promjena isključi utjecaj promjena zbog preknjižavanja u jednoj velikoj banci, smanjenje terminskih ugovora –forvarda osjetno je blaže (26,2%), kao i porast ugovora o razmjeni (2,5%).

Gotovo cjelokupan iznos smanjenja derivatnih financijskih instrumenata odnosio se na instrumente namijenjene trgovanju (8,6 mlrd. kuna). Negativne promjene zabilježili su i ugrađeni derivati i instrumenti koji se koriste kao instrument zaštite (engl. *hedge*), ali te promjene zbog svoje neznatne uloge nisu imale snažniji utjecaj. Glavnina derivatnih financijskih instrumenata i dalje je raspoređena u portfelj instrumenata koji se drže radi trgovanja (99,3%), no pretežito se drže s ciljem zaštite ili regulatorne arbitraže, a ako ih banke rade za račun klijenta, pozicije se uobičajeno zatvaraju s matičnim bankama.

Nakon što je tijekom 2011. osjetno ojačao udio derivatnih financijskih instrumenata kojima je odnosna varijabla kamatna stopa, s 27,6% (2010.) na 41,0% (2011.), na kraju 2012. ublaženo je njihovo jačanje, na 43,5%. Unatoč smanjenju natpolovični udio zadržali su derivatni financijski instrumenti kojima je odnosna varijabla tečaj (56,2%).

Najveći dio (95,6%) ukupne ugovorene vrijednosti derivatnih financijskih instrumenata odnosio se na velike banke, pa je

ta grupa banaka imala najviši omjer tih instrumenata i imovine, 37,2%. U odnosu na kraj 2011. taj se omjer smanjio za dva postotna boda, ponajviše zbog kretanja u dvije velike banke. U srednjim je bankama taj omjer iznosio 13,3%, a u malima samo 1,3%. Male banke uglavnom iskazuju ugrađene derivatne financijske instrumente (većinom se to odnosi na jednosmjerne valutne klauzule koje se tretiraju kao opcije kupnje), a devet malih banaka ne koristi se niti jednom vrstom derivatnih financijskih instrumenata.

3.1.2. Zarada

Račun dobiti i gubitka

Nekoliko je godina zaredom ekonomsko okruženje obilježeno brojnim izazovima, što je u 2012. ostavilo trag na poslovnim rezultatima i profitabilnosti banaka. Dobit banaka (prije oporezivanja) smanjila se u odnosu na 2011. za četvrtinu, a pokazatelji profitabilnosti dotaknuli su najnižu razinu zabilježenu od 1999. Pad profitabilnosti rezultat je kontrakcije svih marži, a ponajviše neto kamatne marže, te rasta gubitaka u kreditnim portfeljima. Broj banaka koje posluju s gubicima porastao je na više od trećine ukupnog broja banaka, koje su, osim iznimke jedne srednje banke, sve bile iz grupe malih banaka.

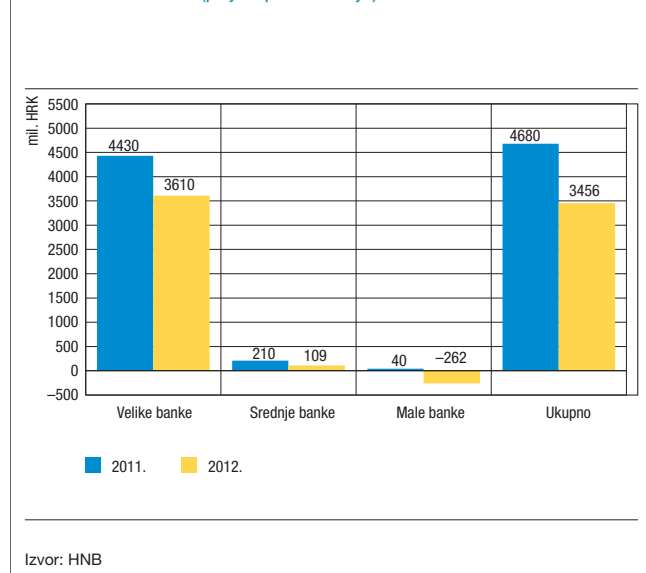
Uvidom u kretanje neto kamatnog prihoda u 2012. (Tablica 3.6.) vidljiv je snažan porast kamatnih troškova, posebice kamatnih troškova izvora od stranih financijskih institucija, a također blago smanjenje kamatnih prihoda, što je na kraju rezultiralo smanjenjem neto kamatnog prihoda za 8,8%. Na povećanje troškova izvora od stranih financijskih institucija snažno su utjecala kretanja u jednoj velikoj banci, a ona se istodobno, radi zaštite od promjena cijene tih izvora, koristi derivatnim financijskim instrumentima. Te je instrumente banka uobičajeno evidentirala kao termenske ugovore – forvarde (engl. *forwards*), a kako se suštinski radi o ugovorima o razmjeni (engl. *swaps*), krajem 2012. preknjižila ih je na odgovarajuće stavke. Zbog toga je snažno porastao kamatni prihod od ugovora o razmjeni, koji je protuteža naraslim kamatnim troškovima, te je realnije

iskazan neto kamatni prihod. Kada se uzmu u obzir učinci zaštite, učinak kretanja kamatnih troškova na neto kamatni prihod osjetno je slabiji, a u fokus dolazi kretanje kamatnih prihoda banaka, posebice od kredita.

Od izbijanja krize banke su nizom prilagodbi pokušavale odgovoriti na izmijenjene uvjete poslovanja i materijalizaciju kreditnog rizika. Između ostalog, okretale su se novim i niskorizičnim klijentima, a u njihovu nedostatku velikim i stabilnijim klijentima, manje rizičnim sektorima i oblicima ulaganja. Promjene u sklonosti riziku odrazile su se na kretanje prihoda. Tako rast kamatnih prihoda nastao pojačanim kreditiranjem državnih jedinica i javnih trgovačkih društava te većim ulaganjima u visokokvalitetne vrijednosne papire nije uspio amortizirati pad kamatnih prihoda od kredita najzastupljenijim sektorima, trgovačkim društvima i stanovništvu. Nova je kreditna aktivnost prema tim sektorima bila slaba, a porasla je razina kredita koji ne nose kamatni prihod (krediti rizičnih skupina B-1, B-3, B-3 i C⁷). Kamatni prihodi od kredita trgovačkim društvima i stanovništvu smanjili su se u gotovo podjednaku iznosu, a relativno je nešto snažnije bio izražen pad u sektoru trgovačkih društava, na što su dodatno utjecala i kretanja referentnih kamatnih stopa (poput EURIBOR-a). U sektoru stanovništva smanjili su se kamatni prihodi od svih vrsta kredita, ponajviše kamatni prihodi od kredita za kupnju automobila, a zatim i prihodi od stambenih kredita. Takva su kretanja posljedica više činitelja – smanjenja kreditne aktivnosti, pogoršanja kvalitete kredita, a djelomice i zakonskih promjena. Kod pojedinih vrsta kredita stanovništvu, a posebice prekoračenja po tekućim računima, utjecaj na pad kamatnih prihoda zacijelo je imalo ograničavanje ugovornih kamatnih stopa sredinom 2011. na najviše 12%⁸. Pad kamatnih prihoda od stambenih kredita vjerojatno je zrcalio i odobravanje stambenih kredita iz programa subvencioniranja i državnog jamstva stambenih kredita, a koji nose niže kamatne stope. Posebice je to bilo vidljivo u grupi velikih banaka u kojoj je pad kamatnih prihoda od kredita stanovništvu, a na koji je najviše utjecao pad prihoda od stambenih kredita, dao najveći doprinos padu kamatnih prihoda od kredita. U malim i srednjim bankama pad kamatnih prihoda od kredita bio je pod izrazitim utjecajem pada tih prihoda u sektoru trgovačkih društava. Kamatni prihodi od kredita smanjili su se u većini banaka, a najviše u malim bankama.

Spomenuli smo da je na rast kamatnih troškova najviše utjecao rast troškova izvora od stranih financijskih institucija u jednoj velikoj banci. Radilo se o kunskim izvorima većinskoga stranog vlasnika vezanima uz ZIBOR, a čije troškove treba promatrati zajedno s kamatnim prihodima od ugovora o razmjeni. Ova je banka, kao i preostale banke koje se koriste izvorima većinskih stranih vlasnika, u prvoj polovini 2012. bila suočena

3.8. Dobit banaka (prije oporezivanja)

7 Plasmani i izvanbilančne obveze raspoređuju se u rizične skupine A, B-1, B-2, B-3 i C. U rizičnu skupinu A raspoređuju se potpuno nadoknadiivi plasmani i izvanbilančne obveze, u rizične skupine B-1, B-2 i B-3 djelomično nadoknadiivi plasmani i izvanbilančne obveze, a u rizičnu skupinu C potpuno nenadoknadiivi plasmani i izvanbilančne obveze. U pravilu, priznavanje kamatnih prihoda od djelomično nadoknadiivih plasmana evidentira se u računu dobiti i gubitka kada dođe do naplate.

8 Smanjivanjem eskontne stope HNB-a s 9% na 7% od 1. srpnja 2011. za-konska zatezna kamatna stopa i najviša dopuštena ugovorna kamatna stopa u odnosima između pravnih i fizičkih osoba utvrđene su u visini od 12% (eskontna stopa HNB-a uvećana za pet postotnih bodova).

Tablica 3.6. Račun dobiti i gubitka banaka

u milijunima kuna

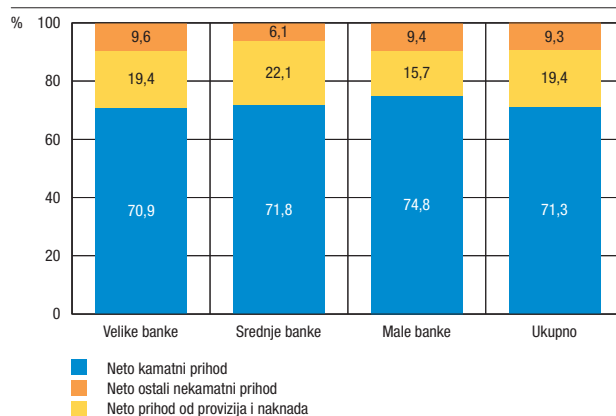
	Velike banke		Srednje banke		Male banke		Ukupno	
	I.–XII. 2011.	I.–XII. 2012.	I.–XII. 2011.	I.–XII. 2012.	I.–XII. 2011.	I.–XII. 2012.	I.–XII. 2011.	I.–XII. 2012.
Ukupno kamatni prihodi	17.686,6	17.844,3	1.977,6	1985,8	2.114,9	1.856,1	21.779,1	21.686,3
Ukupno kamatni troškovi	8.191,1	9.140,2	908,0	950,6	1.085,1	1.023,1	10.184,2	11.114,0
Neto kamatni prihod	9.495,4	8.704,1	1.069,6	1035,2	1.029,8	833,0	11.594,9	10.572,3
Ukupno prihodi od provizija i naknada	3.257,7	3.221,7	753,8	731,8	284,9	243,6	4.296,4	4.197,1
Ukupno troškovi provizija i naknada	774,1	838,7	437,4	413,0	77,0	68,5	1.288,5	1.320,2
Neto prihod od provizija i naknada	2.483,6	2.383,0	316,4	318,8	207,8	175,1	3.007,8	2.876,9
Ostali nekamatni prihodi	1.633,3	1.601,8	283,9	181,8	199,7	173,3	2.117,0	1.956,9
Ostali nekamatni troškovi	468,4	419,7	106,6	94,1	69,8	68,2	644,8	582,0
Neto ostali nekamatni prihod	1.164,9	1.182,1	177,4	87,6	129,9	105,1	1.472,2	1.374,8
Neto nekamatni prihod	3.648,5	3.565,1	493,8	406,4	337,7	280,2	4.480,0	4.251,7
Opći administrativni troškovi i amortizacija	5.721,5	5.541,3	920,8	917,9	1.054,2	991,2	7.696,5	7.450,5
Neto prihod od poslovanja prije rezerviranja za gubitke	7.422,5	6.727,9	642,6	523,8	313,3	121,9	8.378,5	7.373,5
Troškovi vrijednosnog usklađivanja i rezerviranja za identificirane gubitke	2.950,0	3.310,7	425,3	407,2	290,7	380,8	3.666,0	4.098,7
Troškovi rezerviranja za identificirane gubitke na skupnoj osnovi	42,9	-192,5	7,7	7,8	1,7	3,3	52,3	-181,4
Ukupno troškovi rezerviranja za gubitke	2.992,9	3.118,2	433,0	415,0	292,4	384,1	3.718,3	3.917,3
Dobit/gubitak prije oporezivanja	4.429,6	3.609,7	209,6	108,8	20,9	-262,2	4.660,2	3.456,3
Porez na dobit	819,8	719,3	21,4	25,0	34,0	-27,1	875,2	717,2
Dobit/gubitak tekuće godine	3.609,8	2.890,4	188,2	83,8	-13,1	-235,1	3.784,9	2.739,1
Bilješka:								
Dobit/gubitak od aktivnosti trgovanja	197,9	857,1	44,7	90,8	110,4	85,4	353,0	1.033,2
Dobit/gubitak od trgovanja vrijednosnim papirima	-87,5	21,4	-18,6	5,9	1,5	-1,3	-104,6	25,9
Dobit/gubitak od trgovanja devizama	557,0	636,4	0,5	105,4	107,8	87,0	665,2	828,8
Dobit/gubitak od trgovanja kunskom gotovinom	3,4	3,8	0,1	0,0	-0,9	-0,8	2,6	3,1
Dobit/gubitak od trgovanja derivatima	-274,9	195,5	62,7	-20,5	1,9	0,5	-210,3	175,4
Dobit/gubitak od obračunatih tečajnih razlika	749,5	35,2	64,3	21,2	7,0	14,9	820,7	71,3
Broj banaka koje su poslovale s gubitkom	0	0	0	1	9	10	9	11

Izvor: HNB

s povišenom razinom troškova takvog financiranja, posebice zbog pogoršanih premija za rizik inozemnih matrica i RH. Tijekom godine slabio je pritisak ovih troškova, a osim kretanja premija za rizik i referentnih stopa, na to je utjecao i pad ovih izvora, odnosno postupno razduživanje banaka prema inozemstvu, posebice prema stranim maticama. S druge su strane depoziti domaćih financijskih institucija, a posebice investicijskih i mirovinskih fondova, osjetno porasli, zbog čega je bio vidljiv i znatan rast s time povezanih troškova. Osjetno manji doprinos rastu kamatnih troškova dali su preostali domaći sektori, no valja istaknuti da je porast troškova ostvaren kod svih sektora. Pritom je u sektoru stanovništva zabilježen pad prosječnoga kamatnog troška, zbog pada kamatnih stopa na depozite stanovništva. Dodatan pritisak na kamatne troškove stvarali su troškovi izdanih vrijednosnih papira, poglavito troškovi izdanih podređenih i hibridnih instrumenata. Pretežito su na to utjecale velike banke, a posebice jedna koja je polovinom 2011. izdala podređenu obveznicu.

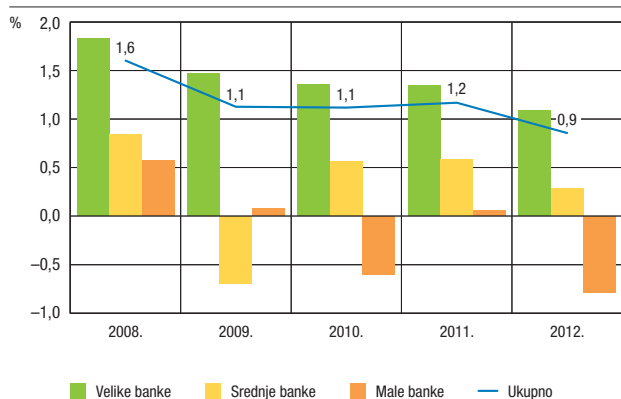
3.9. Struktura neto prihoda banaka

31. prosinca 2012.

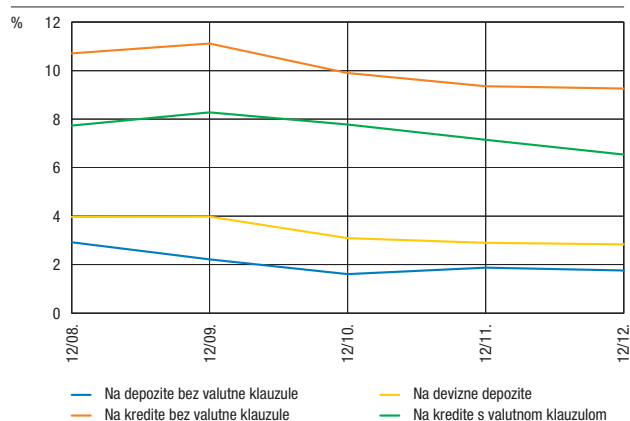
Izvor: HNB

3.10. Profitabilnost prosječne imovine banaka (ROAA) na kraju razdoblja

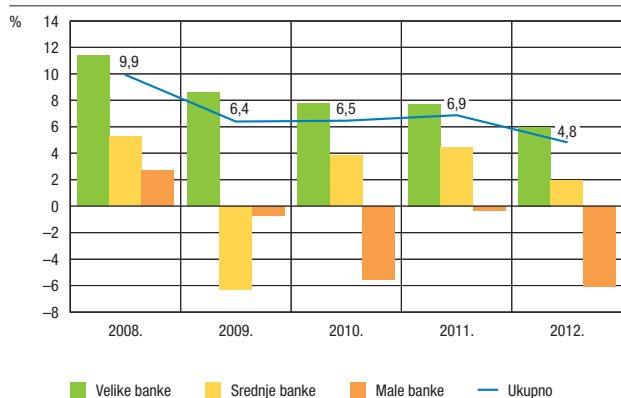
Izvor: HNB

3.13. Mjesečne vagane prosječne kamatne stope banaka na godišnjoj razini

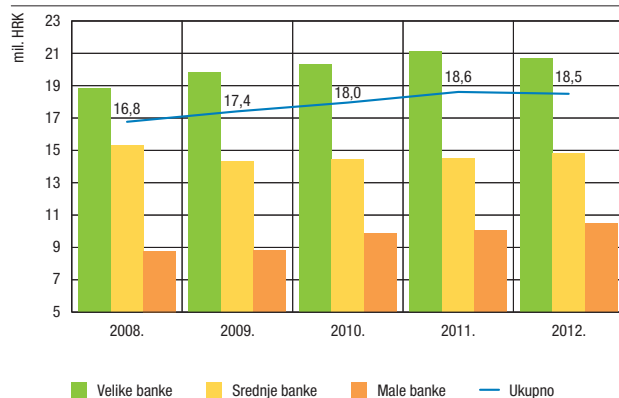
Izvor: HNB

3.11. Profitabilnost prosječnoga kapitala banaka (ROAE) na kraju razdoblja

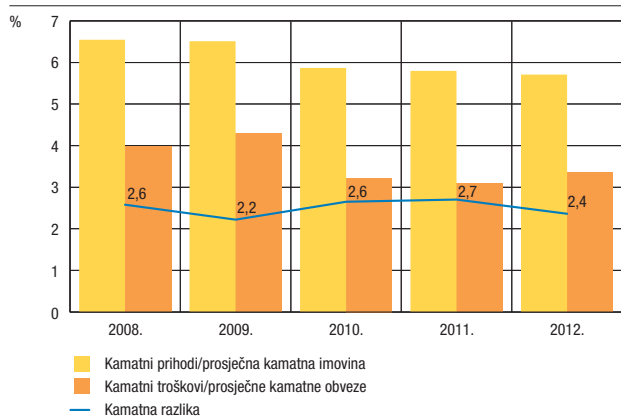
Izvor: HNB

3.14. Imovina banaka po zaposleniku na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.12. Prihod od kamatne imovine i trošak kamatnih obveza banaka na kraju razdoblja

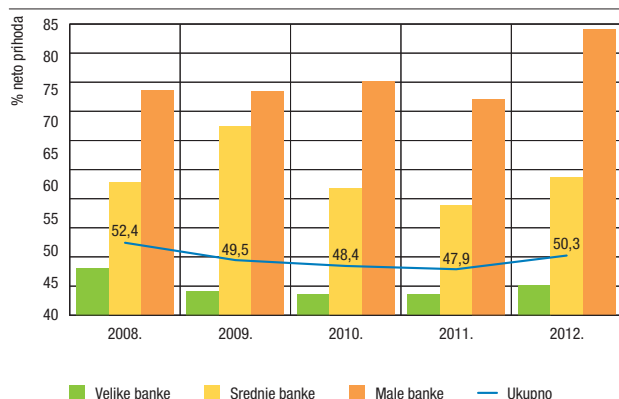
Izvor: HNB

opisanoga korištenja ugovora o razmjeni radi zaštite od kamatnog rizika te zbog njihova preknjižavanja stvarno kretanje prosječnoga kamatnog prihoda zamagljeno, a isto tako i učinak zaštite. Ipak, može se zaključiti da su u 2012. pritisci na kamatnu razliku pristizali i od strane prihoda i od strane troškova. Jedan od odgovora na te pritiske svakako može biti i poboljšanje troškovne efikasnosti.

Pokazatelji efikasnosti, imovina po zaposleniku te omjer općih troškova poslovanja i neto prihoda (engl. *Cost-to-income ratio*) u 2012. pogoršali su se. Broj zaposlenika u bankama tek se blago smanjio (za 1,0%), a troškovi zaposlenika i dalje su činili nešto više od polovine ukupnih općih troškova poslovanja. Smanjenje zaposlenika dinamikom nije pratilo smanjenje imovine banaka, pa se iznos imovine po zaposleniku blago smanjio, na 18,5 mil. kuna (Slika 3.14.). Odras je to kretanja u velikim bankama, dok je u preostalim grupama pokazatelj blago porastao. No, velike banke zadržale su i dalje najpovoljniju vrijednost tog pokazatelja.

3.15. Operativni troškovi banaka

na kraju razdoblja

Izvor: HNB

Omjer općih troškova poslovanja i neto prihoda porastao je za više od dva postotna boda te je premašio 50% (Slika 3.15.). Porastao je kod svih grupa banaka, najviše kod malih (na 89,1%), kod kojih je troškovna efikasnost uobičajeno najlošija. Velike banke pretrpjele su najblaže pogoršanje tog omjera, zbog smanjenja prosječnog troška zaposlenika te zbog najslabije izraženog pada neto prihoda. U velikim bankama pokazatelj je iznosio 45,2%, a u srednjima 63,7%.

3.1.3. Kreditni rizik

Plasmani i preuzete izvanbilančne obveze

Ukupni plasmani i preuzete izvanbilančne obveze, koji su izloženi kreditnom riziku¹¹ te u skladu s propisima o klasifikaciji podliježu raspoređivanju u rizične skupine, smanjili su se u odnosu na kraj 2011. za 15,5 mlrd. kuna (3,5%), na iznos od 422,3 mlrd. kuna. Na takvo kretanje utjecaj je imalo smanjenje svih značajnih komponenata plasmana, tj. danih kredita

i depozita te preuzetih izvanbilančnih obveza. Polovina iznosa ukupnog smanjenja plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza odnosila se na dane kredite, čiji je iznos bio manji za 7,8 mlrd. kuna (2,7%) nego na kraju 2011. Druga se polovina smanjenja odnosila na depozite i preuzete izvanbilančne obveze, čiji je intenzitet smanjenja bio nešto veći nego kod danih kredita. Te su se stavke smanjile za jednakih 7,1%, zbog čega su se i njihovi udjeli u strukturi kreditne izloženosti blago smanjili. Dane depozite i preuzete izvanbilančne obveze banke uobičajeno procjenjuju plasmanima najbolje kvalitete, pa je njihovo smanjenje zajedno s rastom gubitaka u kreditnom portfelju utjecalo na rast udjela djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih plasmana i izvanbilančnih obveza u ukupnima, s 9,0% na kraju 2011. na 10,1% na kraju 2012.

Smanjenje depozita kod drugih institucija djelomice je bilo pod utjecajem izmjena u regulativi tijekom prve polovine 2012., usmjerenih na lakše kreditiranje države i privatnog sektora. Tako je promjenama odredaba o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima na početku 2012. bankama olakšan upis eur-skih trezorskih zapisa MF-a. Upisane trezorske zapise banke su pretežito rasporedile u portfelje financijske imovine koji ne podliježu klasifikaciji u rizične skupine, pa je učinak navedenog restrukturiranja imovine na ukupnu razinu plasmana bio negativan. Glavnina ukupnog smanjenja depozita od 5,2 mlrd. kuna odnosila se na depozite u inozemnim bankama, i to kod matičnih banaka, te su ti depoziti u odnosu na kraj 2011. smanjeni za više od 4,8 mlrd. kuna (53,8%). Unatoč tome, banke su na kraju 2012. zadržale dobru pokrivenost deviznih obveza deviznim potraživanjima (21,2%), čemu je pridonijela izmjena pravila o minimalnoj deviznoj likvidnosti i uključivanje spomenutih trezorskih zapisa MF-a u obuhvat likvidnih deviznih potraživanja. Depoziti kod HNB-a smanjili su se za 4,6%, u podjednakoj mjeri zbog smanjenja izdvojene obvezne pričuve te stanja na računima za namirenje banaka.

Nevoljkost banaka da se dodatno izlažu kreditnom riziku vidljiva je i u smanjenju preuzetih obveza prema klijentima. Tako su u odnosu na kraj 2011. banke smanjile klasične rizične

Tablica 3.7. Klasifikacija plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza banaka po rizičnim skupinama

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Rizična skupina	2010.			2011.			2012.		
	Plasmani i preuzete izvanbilančne obveze	Ispravci vrijednosti i rezerviranja	Stopa pokrivenosti	Plasmani i preuzete izvanbilančne obveze	Ispravci vrijednosti i rezerviranja	Stopa pokrivenosti	Plasmani i preuzete izvanbilančne obveze	Ispravci vrijednosti i rezerviranja	Stopa pokrivenosti
A	386.077,1	3.564,8	0,9	398.369,0	3.600,2	0,9	379.660,6	3.420,2	0,9
B-1	16.233,9	2.151,0	13,2	16.754,6	2.344,6	14,0	18.641,4	2.583,2	13,9
B-2	9.327,2	4.147,6	44,5	13.909,6	6.172,1	44,4	13.546,7	6.288,7	46,4
B-3	1.895,2	1.518,0	80,1	1.848,0	1.482,2	80,2	2.753,2	2.223,8	80,8
C	5.784,8	5.784,4	100,0	6.835,8	6.835,9	100,0	7.651,8	7.650,9	100,0
Ukupno	419.318,2	17.165,8	4,1	437.716,9	20.434,9	4,7	422.253,7	22.166,8	5,2

Napomena: Od 2010. portfelj financijske imovine raspoložive za prodaju isključen je iz obuhvata plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza koji se klasificiraju u rizične skupine.

Izvor: HNB

¹¹ Ukupna izloženost kreditnom riziku sastoji se od plasmana (bilančne stavke) i preuzetih izvanbilančnih obveza. Plasmani su podijeljeni u portfelj kredita i potraživanja i u portfelj financijske imovine koja se drži do dospijeća, pri čemu su potraživanja po kamatama i naknadama izdvojena u zasebnu stavku (potraživanja na osnovi prihoda). Unutar spomenutih portfelja financijske imovine razlikuju se različiti instrumenti, primjerice krediti, depoziti, obveznice, trezorski zapisi, a unutar preuzetih izvanbilančnih obveza garancije, okvirni krediti i drugo.

izvanbilančne stavke za 4,2 mlrd. kuna, najviše okvirne kredite i druge obveze financiranja te garancije. Pritom se nominalno najveće smanjenje odnosilo na preuzete obveze financiranja stanovništva (1,8 mlrd. kuna ili 8,4%).

Najvišu stopu smanjenja izloženosti kreditnom riziku imale su male banke (4,5%), no to je smanjenje bilo posljedica smanjenja broja banaka u ovoj grupi. Kada se isključi taj utjecaj, vidi se da su ukupni plasmani i preuzete izvanbilančne obveze malih banaka porasli za 3,5%, zbog povećanja svih sastavnica izloženosti kreditnom riziku, osim ulaganja u financijsku imovinu koja se drži do dospeljeća. Jednakom stopom rasta kao kod malih banaka porasli su ukupni plasmani i preuzete izvanbilančne obveze kod srednjih banaka, a osnova njihova rasta bili su krediti državnim jedinicama. Suprotno navedenim kretanjima kod malih i srednjih banaka, kod velikih je banaka došlo do smanjenja izloženosti kreditnom riziku, odnosno do smanjenja plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza, za 15,3 mlrd. kuna (4,2%), što je potom odredilo smjer promjena na razini cijelog sustava. Najveći utjecaj na to imalo je smanjenje kredita kod grupe velikih banaka, koje je uglavnom bilo posljedica prodaje tih potraživanja u jednoj velikoj banci. Ako se iz smanjenja kredita velikih banaka izuzme dio koji se odnosi na prodana potraživanja, tada je pad ukupnih plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza blaži i iznosi oko 2,7%. Velike su banke jedine smanjile ukupni iznos preuzetih obveza prema svojim klijentima, najviše smanjenjem obveza financiranja stanovništva i trgovačkih društava.

U 2012. nastavio se rast potraživanja koja neće moći biti naplaćena u cijelosti, ali je stopa tog rasta ponovno bila manja nego godinu prije te je iznosila 8,3%. Usporavanje dinamike rasta prisutno je već treću godinu zaredom (31,7% u 2010., 19,0% u 2011.), ali je nastavak tog trenda u promatranoj godini isključiva posljedica prodaje djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih potraživanja. Bez tog utjecaja trend usporavanja rasta tih potraživanja bio bi prekinut jer bi godišnja stopa rasta potraživanja klasificiranih u rizične skupine B i C bila osjetno veća i iznosila bi oko 22,5%. Istodobno je došlo do znatnog smanjenja potraživanja koje banke uobičajeno procjenjuju

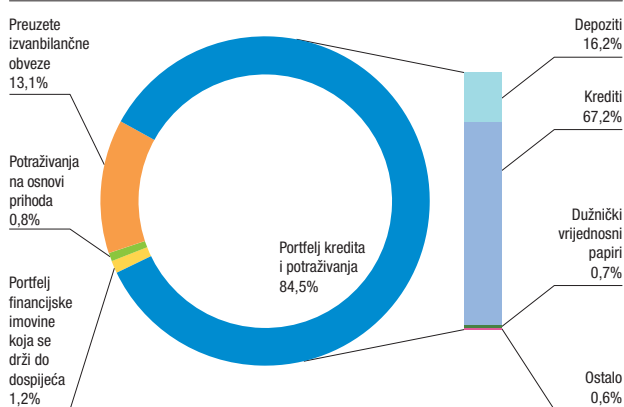
najkvalitetnijima, odnosno rizične skupine A (4,8%), u koju se klasificiraju plasmani za koje nisu identificirani objektivni dokazi o umanjenju njihove vrijednosti i izvanbilančne obveze za koje se ne očekuje odljev sredstava kreditne institucije, a ako odljeva i bude, očekuje se da će on u cijelosti biti nadoknađen. To je smanjenje posljedica manjih plasmana banaka u depozite i pada preuzetih obveza, a istodobno razduživanja klijenata banaka i starenja te pogoršavanja postojećeg portfelja kredita. Opisana suprotna kretanja po rizičnim skupinama u odnosu na 2011. dovela su do smanjenja udjela plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza klasificiranih u rizičnu skupinu A u ukupnim plasmanima i preuzetim izvanbilančnim obvezama, na 89,9%. Udio je djelomično nadoknadivih plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza te potpuno nenadoknadivih plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza porastao na 10,1%, odnosno za 1,1 postotni bod. Rast ukupnih dospjelih nenaplaćenih potraživanja bio je slabije izražen nego u 2011., jednako kao i aktivnosti obnavljanja i restrukturiranja plasmana.

Pogoršavanjem kvalitete izloženosti porasli su i gubici u kreditnom portfelju, a njihov udio u ukupnoj izloženosti kreditnom riziku (omjer ukupnih ispravaka vrijednosti i rezerviranja te ukupnih plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza) porastao je četvrtu godinu zaredom te je na kraju 2012. iznosio 5,2%. Starenje dijela portfelja raspoređenog u skupine B i C rezultira sve većim iznosom nepodmirenih obveza i rastom gubitaka, pa su banke povećale ispravke vrijednosti i rezerviranja za skupine B i C za 11,2%. Prodaja potraživanja osjetno je ublažila stopu tog rasta u odnosu na 2011., kada je ona iznosila 23,9%. Unutar skupina B i C malo su smanjena samo potraživanja klasificirana u podskupinu B-2 (gubitak u visini od 30% do 70% iznosa potraživanja), dok su sva ostala potraživanja osjetno porasla. Stoga je porastao prosječni gubitak po izloženostima raspoređenima u skupine B i C, odnosno porasla je pokrivenost tih izloženosti ispravcima vrijednosti i rezerviranjima na 44,0%. Zbog smanjenja potraživanja rizične skupine A smanjili su se i ispravci vrijednosti i rezerviranja na skupnoj osnovi, pa je pokrivenost te skupine ostala nepromijenjena (0,9%).¹²

U malim bankama plasmani i izvanbilančne obveze skupina B i C imali su najvišu stopu rasta (15,9%) te se i kvaliteta plasmana i izvanbilančnih obveza dodatno pogoršala. Kod te su grupe banaka potraživanja klasificirana u rizične skupine B i C imala udio u ukupnoj izloženosti kreditnom riziku od 14,8%, što je porast za 2,6 postotnih bodova u odnosu na godinu prije. Kvaliteta plasmana i izvanbilančnih obveza i dalje je bila najbolja u velikim bankama, kod kojih je udio rizičnih skupina B i C iznosio 9,3%. Djelomično na to utječe i struktura kreditnog portfelja jer u distribuciji kredita velikih banaka osjetno veći udio pripada manje rizičnim sektorima stanovništva i državnih jedinica, kao i podsektoru javnih trgovačkih društava. Dodatni utjecaj imala je i već spomenuta prodaja potraživanja zbog koje je rast rizičnih skupina B i C kod ove grupe banaka bio ublažen

3.16. Struktura plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza banaka

31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

¹² Kreditne institucije dužne su održavati razinu umanjenja vrijednosti plasmana i rezerviranja za izvanbilančne obveze klasificirane u rizičnu skupinu A u iznosu koji nije manji od 0,85% ni veći od 1,20% ukupnog stanja plasmana i izvanbilančnih obveza rizične skupine A.

Tablica 3.8. Dani krediti banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2010.			2011.			2012.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Kredit									
Državne jedinice	26.559,3	9,7	-15,8	31.496,8	10,8	18,6	37.720,1	13,3	19,8
Trgovačka društva	112.139,4	40,8	13,4	122.942,8	42,1	9,6	107.990,4	38,0	-12,2
Stanovništvo	127.139,1	46,2	4,0	128.057,8	43,9	0,7	126.198,5	44,5	-1,5
Stambeni krediti	57.981,0	21,1	9,5	59.642,3	20,4	2,9	59.236,0	20,9	-0,7
Hipotekarni krediti	3.513,3	1,3	13,9	3.261,3	1,1	-7,2	3.073,7	1,1	-5,8
Kredit za kupnju automobila	6.236,8	2,3	-20,1	4.539,4	1,6	-27,2	3.175,0	1,1	-30,1
Kredit po kreditnim karticama	4.386,8	1,6	-12,7	4.109,3	1,4	-6,3	3.941,2	1,4	-4,1
Ostali krediti stanovništvu	55.021,2	20,0	3,2	56.505,5	19,4	2,7	56.772,7	20,0	0,5
Ostali sektori	9.111,8	3,3	7,6	9.219,5	3,2	1,2	11.990,1	4,2	30,1
Ukupno	274.949,6	100,0	5,3	291.716,9	100,0	6,1	283.899,0	100,0	-2,7
Djelomično nadoknadivi i potpuno nenadoknadivi krediti									
Državne jedinice	75,5	0,2	21,7	97,4	0,3	29,0	68,2	0,2	-30,0
Trgovačka društva	20.257,0	65,6	59,1	24.744,7	68,2	22,2	26.646,6	68,0	7,7
Stanovništvo	9.930,1	32,2	40,2	11.020,9	30,4	11,0	11.930,4	30,4	8,3
Stambeni krediti	2.584,7	8,4	78,7	3.111,4	8,6	20,4	3.652,7	9,3	17,4
Hipotekarni krediti	788,6	2,6	114,3	699,8	1,9	-11,3	727,6	1,9	4,0
Kredit za kupnju automobila	257,6	0,8	-22,0	181,5	0,5	-29,5	157,8	0,4	-13,1
Kredit po kreditnim karticama	174,6	0,6	14,4	164,3	0,5	-5,9	174,8	0,4	6,4
Ostali krediti stanovništvu	6.124,6	19,8	28,0	6.863,9	18,9	12,1	7.217,4	18,4	5,2
Ostali sektori	616,1	2,0	27,9	411,5	1,1	-33,2	552,3	1,4	34,2
Ukupno	30.878,6	100,0	51,7	36.274,5	100,0	17,5	39.197,5	100,0	8,1
Ispravci vrijednosti djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita									
Državne jedinice	6,0	0,1	8,8	19,8	0,1	228,2	25,4	0,2	28,6
Trgovačka društva	6.481,5	54,1	53,1	8.687,7	57,8	34,0	9.727,3	58,1	12,0
Stanovništvo	5.269,9	44,0	22,3	6.059,2	40,3	15,0	6.698,9	40,0	10,6
Stambeni krediti	749,8	6,3	45,1	1.040,3	6,9	38,7	1.257,1	7,5	20,8
Hipotekarni krediti	226,9	1,9	94,5	185,1	1,2	-18,4	213,1	1,3	15,1
Kredit za kupnju automobila	141,5	1,2	-31,4	138,9	0,9	-1,9	125,0	0,7	-10,0
Kredit po kreditnim karticama	149,9	1,3	19,4	147,9	1,0	-1,3	161,2	1,0	9,0
Ostali krediti stanovništvu	4.001,7	33,4	19,7	4.547,0	30,3	13,6	4.942,5	29,5	8,7
Ostali sektori	230,0	1,9	40,7	262,6	1,7	14,2	292,1	1,7	11,2
Ukupno	11.987,3	100,0	37,6	15.029,2	100,0	25,4	16.743,7	100,0	11,4

Napomena: Od 2010. krediti obuhvaćaju kredite raspoređene u portfelj kredita i potraživanja, sektorizacija se obavlja u skladu s ESA 95, a krediti stanovništvu obuhvaćaju kredite neprofitnim ustanovama koje služe stanovništvu.

Izvor: HNB

tog utjecaja trend rasta ubrzao, po stopi većoj od 23,0%. Udio kredita klasificiranih u rizične skupine B i C u ukupnim je kreditima porastao s 12,4%, koliko je iznosio na kraju 2011., na 13,8% na kraju 2012. U sektoru trgovačkih društava udio kredita skupina B i C dosegao je 24,7%, a to je za 4,6 postotnih bodova veći udio nego na kraju 2011. Povećanje razine oba spomenuta udjela također je ublaženo, zbog navedenog utjecaja prodaje potraživanja klasificiranih u rizične skupine B i C.

Kod sektora stanovništva povećanje kredita skupina B i C ponešto se usporilo, pa je stopa njihova rasta iznosila 8,3%. Pokazatelj kvalitete kredita stanovništvu time je narastao na 9,5%, što je za 0,9 postotnih bodova veći udio kredita skupina B i C u ukupnim kreditima stanovništvu nego na kraju 2011. Pretežiti

uzrok opadanja kvalitete bili su stambeni krediti, kod kojih se udio djelomično naplativih i potpuno nenaplativih kredita povećao na 6,2%, rastom tih potraživanja po stopi od 17,4%. Međutim, budući da krediti stanovništvu i dalje čine najveći dio kreditnog portfelja banaka, njihova relativno dobra kvaliteta u odnosu na kvalitetu kredita trgovačkih društava ublažava razinu pokazatelja kvalitete ukupnih kredita.

Na kraju 2012. ukupni krediti skupina B i C bili su pokriveni ispravcima vrijednosti u visini od 42,7%. Visina tog pokazatelja porasla je u odnosu na 2011., zahvaljujući većem rastu ispravaka vrijednosti kredita (11,4%) od rasta njihova djelomično nadoknadivog i potpuno nenadoknadivog dijela. Na agregatni pokazatelj pokrivenosti ukupnih kredita skupina B i C nadalje

utječe pokrivenost kod stanovništva (56,2%), dok je kod trgovačkih društava unatoč blagom porastu pokrivenost kredita skupina B i C ispravnica vrijednosti osjetno niža (36,5%). Razlog različite razine pokazatelja kod navedena dva sektora između ostalog se nalazi i u kvaliteti instrumenata osiguranja. To je osobito vidljivo u osjetno nižoj pokrivenosti bolje osiguranih kredita, primjerice stambenih i hipotekarnih kredita, odnosno u većoj pokrivenosti kredita kod kojih banke procjenjuju kreditni rizik na skupnoj osnovi prema kriteriju urednosti podmirivanja obveza (portfelj malih kredita).

Osim na promjene u sektorskoj strukturi, preuzimanje kredita brodogradilišta u javni dug RH utjecalo je i na distribuciju ukupnih kredita promatranu po djelatnostima. Pretežito zbog te promjene najviše se smanjila izloženost banaka prerađivačkoj industriji, u kojoj se nalazi brodogradnja (8,4 mlrd. kuna ili 27,8%). Uz brodogradnju, smanjili su se i krediti većini ostalih grana prerađivačke industrije, a to je umanjilo značajnost ove djelatnosti u distribuciji kredita banaka na 7,7%, što je za gotovo tri postotna boda manji udio nego na kraju 2011. Banke su zamjetno smanjile izloženost još dvjema djelatnostima, a to su trgovina, kod koje je smanjenje kredita iznosilo 1,4 mlrd. kuna (6,3%), te stručne, znanstvene, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (1,1 mlrd. kuna ili 13,6%). Tijekom 2012. banke su povećavale kredite klijentima iz samo nekoliko relativno slabo zastupljenih djelatnosti, primjerice djelatnosti opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom (17,5%) te djelatnosti prijevoza i skladištenja (13,7%).

U proteklih godinama snažan rast kredita građevinarstvu imao je veliki utjecaj na promjene ukupnog iznosa i kvalitete kredita banaka. Međutim, podrška banaka financiranju gradnje i prodaje stanova i drugih objekata zastala je već tijekom 2011., a u 2012. došlo je do njezina smanjenja. Unutar te djelatnosti veći rast kredita primjetan je samo kod trgovačkih društava iz sektora države i javnih poduzeća koja se bave gradnjom i upravljanjem autocestama i državnim cestama, dok su se krediti ostalim trgovačkim društvima iz građevinske djelatnosti smanjili. Rezultat tih promjena bilo je povećanje izloženosti banaka na

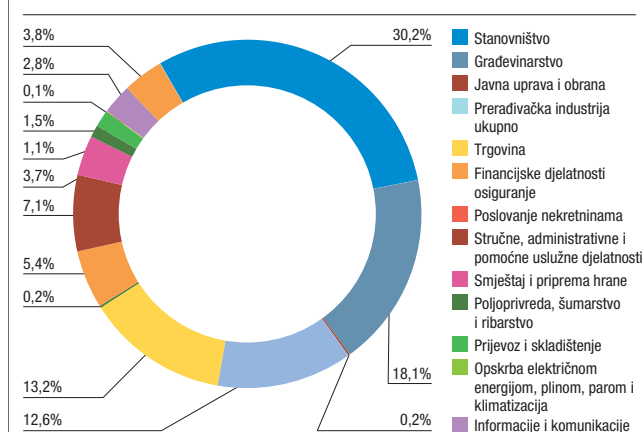
osnovi kredita djelatnosti građevinarstva za 1,1 mlrd. kuna ili 3,5%. Udio građevinarstva u ukupnim kreditima banaka time je porastao s 10,7% na kraju 2011. na 11,3%, a ako se tom udjelu pridoda i povezana djelatnost poslovanja nekretninama, tada se udio kredita povećava na 13,9%. Sve tri grupe banaka podjednako su izložene ovim djelatnostima – udio u ukupnim kreditima na kraju 2012. kreće se od najnižeg od 9,2% kod srednjih banaka, preko 13,3% kod malih banaka, do najvišeg udjela od 14,5% kod velikih banaka.

Pogoršavanje kvalitete kredita u djelatnosti građevinarstva dalo je i u 2012. najveći doprinos lošijoj kvaliteti ukupnih kredita banaka jer je njihovo povećanje za 1,2 mlrd. kuna ili 4,5% činilo gotovo 40% ukupnog povećanja kredita skupina B i C. U ovoj djelatnosti krediti skupina B i C dosegli su udio od 22,0%, a kada se iz obuhvata podataka isključe trgovačka društva koja se bave gradnjom i upravljanjem autocestama i državnim cestama, tada se taj udio znatno povećava, na čak 43,2%. U povezanoj djelatnosti poslovanja nekretninama također je došlo do visokog rasta kredita skupina B i C (10,1%), pa je njihov udio narastao na 29,2% kredita toj djelatnosti. Na kraju 2012. gotovo jedna četvrtina iznosa djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita banaka odnosila se na kredite skupina B i C kod navedene dvije djelatnosti. Pokrivenost nenaplativih kredita kod djelatnosti građevinarstva malo je porasla, na 35,9%, ali to je još uvijek niže od agregatnog pokazatelja za sektor trgovačkih društava te osjetno utječe na visinu tog pokazatelja. Niska pokrivenost kod te djelatnosti mogla bi biti posljedica dobre kolateraliziranosti kredita, odnosno korištenja nekretnina kao instrumenata osiguranja naplate.

Smanjenje kredita u 2012. odnosilo se isključivo na devizne kredite, odnosno kredite u stranim valutama i kunama uz valutnu klauzulu, a blago su porasli samo krediti odobreni u kunama. Time se smanjila izloženost banaka valutno induciranom kreditnom riziku, odnosno udio kredita izloženih valutno induciranom kreditnom riziku i udio kredita nezaštićenih od njegova djelovanja u ukupnim kreditima. Na kraju 2012. nešto je manje od tri četvrtine ukupnih kredita banaka (neto) bilo izloženo valutno induciranom kreditnom riziku, a malo više od 90% tog iznosa nije bilo zaštićeno od njegova djelovanja, odnosno bilo je plasirano klijentima koji nemaju usklađenu deviznu poziciju. Veći dio smanjenja deviznih kredita u 2012. odnosio se na eurske kredite i kredite u kunama s valutnom klauzulom u toj valuti, pa se njihov udio smanjio na 63,4% ukupnih kredita banaka. Preostali se dio smanjenja deviznih kredita uglavnom odnosio na kredite u švicarskim francima (to uključuje kunske kredite s valutnom klauzulom u toj valuti), što je nastavak smanjenja iz 2011. Udio je tih kredita u ukupnim kreditima banaka smanjen na manje od 10%, a i dalje je više od 90% njihova iznosa koncentrirano u kreditima danima stanovništvu. Glavninu smanjenja kredita u švicarskim francima u odnosu na 2011. generiralo je smanjenje kredita za kupnju automobila i stambenih kredita u toj valuti.

Najlošiju kvalitetu na kraju 2012. i dalje su imali kunski krediti, kod kojih je udio kredita skupina B i C iznosio 16,5%. Iako je najveći dio kunskih kredita plasiran stanovništvu, na visinu pokazatelja utječu trgovačka društva, pretežito zbog loše

3.19. Struktura djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita banaka po djelatnostima
31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

kvalitete kredita za obrtna sredstva i kredita za investicije. Unatoč najbržem rastu djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih iznosa u dijelu koji se odnosi na eurske kredite (to uključuje kunske kredite s valutnom klauzulom u eurima), nakon povećanja kredita skupina B i C za 12,1% njihov je udio u ukupnim kreditima u toj valuti još uvijek bio najniži (12,8%). Glavnina eurskih kredita, odnosno više od 80% ukupnog iznosa, podjednako je plasirana trgovačkim društvima i stanovništvu, a utjecaj na bolju kvalitetu tih kredita ima stanovništvo, s udjelom skupina B i C u ukupnim kreditima u toj valuti od 7,4%.

Na kraju 2011. kvaliteta kredita u švicarskim francima prvi je put bila slabija od kvalitete eurskih kredita, a pogoršavanje tog portfelja nastavilo se i u 2012., iako sporijim tempom. Na usporavanje rasta utjecalo je smanjenje tih kredita skupina B i C kod trgovačkih društava te kredita različitih od stambenih kredita kod stanovništva. Udio skupina B i C kod kredita u švicarskim francima tako je porastao na 13,1% ukupnih kredita u toj valuti. U portfelju stambenih kredita rast B i C kredita u švicarskim francima nastavio se po stopi od 18,1%, što je nešto niža stopa nego u 2011. Iako je glavnina kredita u švicarskim francima odobrena stanovništvu, na kvalitetu tog portfelja osjetno utječu trgovačka društva, na koja se na kraju 2012. odnosilo samo 7,8% ukupnih kredita u švicarskim francima, ali čak 29,5% kredita u toj valuti klasificiranih u rizične skupine B i C. Banke su na kraju 2012. procijenile gotovo polovinu iznosa kredita u švicarskim francima odobrenih trgovačkim društvima djelomično ili potpuno nenadoknadivim potraživanjima, dok je kod stanovništva taj udio bio osjetno niži (10,0%).

Vodeća vrsta kredita po visini udjela u ukupnim kreditima banaka na kraju 2012. i dalje su stambeni krediti (20,9%), a unatoč njihovu smanjenju, zbog pada većine drugih znatnijih oblika kreditiranja, udio im je u ukupnim kreditima blago porastao. U sektoru trgovačkih društava najviše se smanjio iznos kredita za obrtna sredstva, a potom i kredita za investicije. Ipak, time nije došlo do promjena u distribuciji kredita tom sektoru te su oni i dalje najčešći oblik kreditiranja trgovačkih društava. Krediti za obrtna sredstva na kraju 2012. imali su udio od

36,8% u ukupnim kreditima trgovačkim društvima, a krediti za investicije udio od 26,4%.

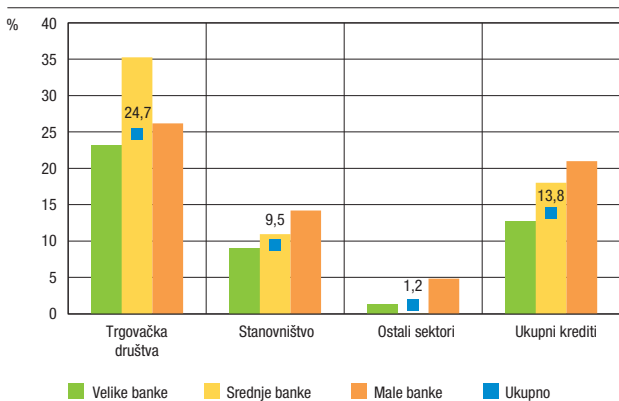
Razduživanje stanovništva prisutno je već četvrtu godinu zaredom. U 2012. krediti tom sektoru smanjeni su za 1,5% (1,7% bez utjecaja tečaja), na što je najviše utjecao pad kredita za kupnju automobila, a potom i smanjenje većine ostalih vrsta kredita stanovništvu, uključujući stambene kredite. Pad kredita za kupnju automobila započeo je 2009., a dinamika smanjivanja ubrzavala se svake godine. U 2012. ti su se krediti smanjili za 30,1%, pa je i njihov udio u kreditima stanovništvu pao na samo 2,5%. Struktura duga stanovništva bankama mijenja se u korist nenamjenskih kredita, odnosno vrsta kredita pogodnih za zatvaranje obveza prema raznim vjerovnicima, pa su osjetnije porasla jedino prekoračenja po transakcijskim računima (5,3%) i ostali nenamjenski krediti (6,3%). Manji rast bio je prisutan i kod nekih, u strukturi kredita tom sektoru manje značajnih vrsta kredita, primjerice lombardnih kredita, kredita za obrazovanje i kredita za građevinarstvo. Dvije vrste kredita i dalje dominiraju kod sektora stanovništva, a to su stambeni krediti, s udjelom u ukupnim kreditima sektoru od 46,9%, te gotovinski nenamjenski krediti, s udjelom od 28,9%.

Promjene u dijelu portfelja stambenih kredita odobrenih u švicarskim francima utjecale su na kretanje ukupne visine te kvalitete stambenih kredita. U odnosu na kraj 2011. smanjila se izloženost banaka na osnovi stambenih kredita u švicarskim francima za 1,5 mlrd. kuna, odnosno za 6,2%, a to je bila najveća nominalna promjena u strukturi stambenih kredita. Istodobno, ostvareni rast stambenih kredita u eurima (4,1%) bio je nominalno niži, pa je djelomice ublažio navedeno smanjenje. Pogoršanje kvalitete stambenih kredita u švicarskim francima, odnosno rast kredita skupina B i C za 18,1% imalo je pretežit utjecaj na pogoršanje kvalitete ukupnih stambenih kredita. Rast djelomično i potpuno nenadoknadivih potraživanja po stambenim kreditima upućuje na daljnje smanjivanje mogućnosti njihove otplate, prisutno još od 2010., kada su stambeni krediti prestali biti najkvalitetnija sastavnica kredita stanovništvu. Tome je pridonijela i materijalizacija valutno induciranoga kreditnog rizika, zbog povećanih otplatnih obroka nastalih kretanjem tečaja i kamatnih stopa, što je posebice vidljivo u visokoj razini potraživanja skupina B i C kod stambenih kredita u švicarskim francima. Njihov je udio u ukupnim stambenim kreditima u toj valuti porastao sa 7,3% na kraju 2011. na 9,2% na kraju 2012., što je najviši udio od svih vrsta valuta u kojima su stambeni krediti odobreni. Nešto niži udio skupina B i C imaju stambeni krediti u kunama (8,6%), a daleko niži udio imaju eurski stambeni krediti (3,7%). U ukupnim stambenim kreditima krediti odobreni u švicarskim francima na kraju 2012. činili su 39,0%, dok je u stambenim kreditima rizičnih skupina B i C komponenta u švicarskim francima činila 57,8%.

Kako bi se olakšao položaj dužnika sa stambenim kreditima vezanima uz švicarski franak, u lipnju 2011. između Vlade RH i vodećih banaka sklopljen je Memorandum o mjerama za ublažavanje položaja korisnika stambenih kredita. Potom je u kolovozu te godine sklopljen i I. dodatak tome Memorandumu, kojim je omogućeno fiksiranje tečaja kune prema švicarskom franku na 5,80 te prenošenje razlike u iznosu anuiteta

3.20. Udio djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita banaka

31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

izračunatog po fiksnom i stvarnom tečaju u tzv. odgođeno potraživanje. Građani nisu iskazali veći interes za takvu odgodu potraživanja te je do kraja 2012. samo 25 korisnika stambenih kredita u švicarskim francima iskoristilo tu mogućnost. U odnosu na 2011. primjetno je smanjenje broja korisnika stambenih kredita u švicarskim francima, a dio njih vjerojatno je iskoristio i druge mogućnosti smanjenja kreditnog opterećenja.

Unatoč povećanju udjela kredita skupina B i C u ukupnim stambenim kreditima, u odnosu na ostale vrste kredita stanovništvu visina tog udjela još uvijek je povoljna. Među ostalim, u strukturi kreditnog portfelja stanovništvu više zastupljenim kreditima procijenjena kvaliteta osjetno je slabija kod gotovinskih kredita (9,0%), prekoračenja po transakcijskim računima (15,1%), hipotekarnim kreditima (23,7%) i ostalim nenamjenskim kreditima (31,0%).

3.1.4. Likvidnosni rizik

Izvori financiranja

Ukupni izvori financiranja banaka¹⁴ iznosili su na kraju 2012. godine 328,1 mlrd. kuna, što je smanjenje u odnosu na kraj 2011. godine za 7,4 mlrd. kuna (2,2%). S obzirom na promjene tečajeva najzastupljenijih valuta, realna promjena financijskih izvora gotovo je istovjetna. Smanjenje izvora u cijelosti se odnosilo na inozemne izvore (16,7 mlrd. kuna ili 18,5%), najveći dio kojih čine izvori primljeni od većinskih stranih vlasnika. U uvjetima pada kreditne aktivnosti banaka te umjerenog porasta domaćih izvora (za 9,3 mlrd. kuna ili 3,8%) banke su višak financijskih sredstava iskoristile za zamjetljivo smanjenje svojih inozemnih obveza. Razduživanje banaka prema inozemstvu bilo je prisutno u većem dijelu 2012., ali je intenzitet tih promjena bio najveći krajem godine, čak i ako se isključi utjecaj transakcije prodaje potraživanja. Glavnina sredstava bila je usmjerena na povrat depozita (za 14,7 mlrd. kuna ili 33,8%), a manji dio na primljene kredite (za 1,3 mlrd. kuna ili 5,1%) stranim vlasnicima. Financiranje podređenim instrumentima, nakon snažnog porasta u prethodnoj godini, zadržalo se na istoj razini, dok su se hibridni instrumenti smanjili (10,0%), ponajviše pretvaranjem u dionički kapital.

Najsnažnije smanjenje izvora financiranja zabilježile su

velike banke (2,8%), zbog pada izvora inozemnih vlasnika. Smanjenje izvora kod malih banaka (4,8%) u potpunosti je pod utjecajem pripajanja jedne banke, a bez tog utjecaja preostale banke iz te grupe ostvarile su porast izvora (za 4,6%). Izvori financiranja srednjih banaka povećali su se tijekom 2012. za 5,6%, prije svega rastom oročenih depozita banaka i ostalih bankarskih institucija te stanovništva.

U strukturi izvora financiranja po vrstama prisutne su tek manje promjene. Depoziti i dalje čine pretežiti dio financiranja banaka, 84,0%, a njihovo smanjenje (za 2,0%) u potpunosti je odraz spomenutog povrata depozita stranim vlasnicima. Izraženu stopu smanjenja imali su primljeni krediti (3,6%), i to pod utjecajem smanjenja dugoročnih kredita primljenih od nerezidenata. Krediti primljeni od domaćih izvora tek su se neznatno povećali zbog rasta repo poslova s domaćim trgovačkim društvima, dok je međubankarsko kreditiranje (izuzevši preko-noćne kredite) prepolovljeno. Manji negativan utjecaj imali su i izdani hibridni instrumenti, od kojih je dio pretvoren u dionički kapital. Jedini porast po vrstama izvora ostvaren je izdavanjem dugoročne kunske obveznice u jednoj velikoj banci te neznatnim povećanjem podređenih instrumenata u nekoliko malih banaka.

Promjene u izvorima financiranja uglavnom su posljedica promjena kod velikih banaka, koje su smanjile inozemne izvore za 20,2%, a povećale domaće za 4,6%. Pad inozemnih izvora očitovao se u povratu 16,0 mlrd. kuna izvora primljenih od većinskoga stranog vlasnika, dok se rast domaćih izvora pretežito zasnivao na depozitima stanovništva koji su se povećali za 6,9 mlrd. kuna ili 5,6%. Razduživanje prema inozemnim vlasnicima odrazilo se na pad njihove značajnosti u grupi velikih banaka na 18,7%. Najznačajniji su izvor depoziti stanovništva, a njihov udio u velikim bankama (49,3%) i dalje je malo ispod prosjeka banaka. Ponešto blaže promjene zabilježene su u srednjim bankama koje su smanjile strane izvore (9,2%) smanjenjem odnosa sa stranim vlasnicima, dok su domaći izvori porasli (7,7%). U ovoj se grupi banaka rast domaćih izvora ponajviše zasnivao na depozitima financijskih institucija, a potom stanovništva. Srednje se banke (kao i male) u mnogo većoj mjeri od velikih banaka oslanjaju na izvore stanovništva koji čine 59,7% svih depozita i kredita, a potom na domaće financijske institucije (16,6%).

Tablica 3.9. Struktura izvora financiranja banaka
na kraju razdoblja, u postocima

	Velike banke		Srednje banke		Male banke		Ukupno	
	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.
Depoziti	83,0	83,4	89,2	87,4	86,3	86,1	83,9	84,0
Krediti	15,6	15,1	8,6	11,2	11,5	12,2	14,7	14,4
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0,5	0,1	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1
Izdani podređeni i hibridni instrumenti	0,9	1,4	2,0	1,4	1,9	1,7	1,5	1,4
Ukupni izvori financiranja	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Depoziti i krediti većinskoga stranog vlasnika	24,0	18,7	4,5	3,5	4,1	5,1	20,5	16,1

Izvor: HNB

14 Izvori financiranja sastoje se od primljenih depozita, primljenih kredita, izdanih dužničkih vrijednosnih papira te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata.

među kojima je najznačajniji HBOR. U odnosu na prethodne dvije grupe banaka kod malih su banaka zabilježene suprotne promjene, tj. rast stranih izvora za 7,9%, a smanjenje domaćih za 5,5%. Unatoč tome, značajnost stranih izvora u toj se grupi banaka zadržala relativno nisko, na 9,4%. Smanjenje domaćih izvora u potpunosti je pod utjecajem pripajanja. Bez tog utjecaja preostale banke iz te grupe imaju stopu porasta domaćih izvora od 5,1%, zahvaljujući rastu depozita stanovništva.

Domaći izvori financiranja povećali su se pod utjecajem svih domaćih sektora, osim izvora primljenih od trgovačkih društava koji su niži za 1,8 mlrd. kuna ili 4,0%. Depoziti trgovačkih društava smanjili su se čak i više, za 2,5 mlrd. kuna (5,7%), ali je porast danih repo kredita djelomično ublažio pad ovog sektora. Višegodišnja recesija iscrpila je izvore domaćih trgovačkih društava smanjivši značajnost ovih izvora u ukupnim na 13,2%. Smanjenje tih izvora najviše se očitivalo u padu kunskih oročenih depozita (40,2%), dok su istodobno povećani depoziti u stranoj valuti. Snažan negativan utjecaj na pad depozita trgovačkih društava početkom 2012. imale su isplate dividenda (potaknute uvođenjem poreza na dividende). Pozitivne promjene u drugom polugodištu, osobito u trećem tromjesečju, nisu bile dostatne da nadoknade te odljeve.

Depoziti stanovništva čine nešto više od polovine ukupnih izvora u bankama i dvije trećine svih domaćih izvora, a porast ovih depozita u 2012. bio je gotovo istovjetan onome godinu ranije, od 6,8 mlrd. kuna (4,3%). Taj je porast ponajviše ostvaren rastom oročenih depozita u stranim valutama, iako su zamjetljiv rast ostvarili kunski oročeni depoziti od gotovo 2,0 mlrd. kuna ili 11,7%. Sve banke (s iznimkom dviju malih banaka) ostvarile su porast depozita stanovništva, u rasponu od 0,4% do čak 34,2%. Od ostalih domaćih izvora povećanjem za 4,1 mlrd. kuna ili 13,2% istaknuli su se izvori domaćih financijskih institucija. Pretežito je to odraz povećanja oročenih depozita ostalih bankarskih i nebankarskih institucija u velikim i srednjim bankama. Veći dio od ukupnog porasta izvora ovog sektora odnosio se na povećanje izvora u kunama, od 2,3 mlrd. kuna (14,4%), među kojima prednjače oročeni kunski depoziti.

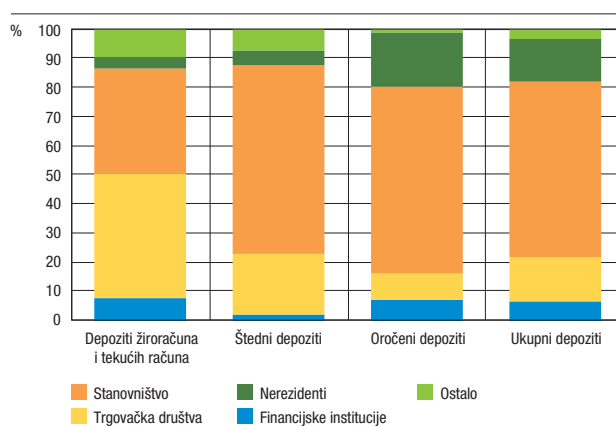
Primljeni krediti banaka na kraju 2012. iznosili su 47,4 mlrd. kuna, što je smanjenje za 1,8 mlrd. kuna (3,6%) u odnosu na stanje na kraju 2011. Banke su smanjile kredite od svih izvora izuzevši kredite od domaćih trgovačkih društava koji su povećani po osnovi repo kredita s nekoliko banaka. Najznačajniji

utjecaj na smanjenje primljenih kredita imali su krediti od stranih financijskih institucija koji su u promatranom razdoblju smanjeni za nešto više od 2,0 mlrd. kuna (6,4%), povratom kredita primljenih od većinskoga stranog vlasnika, ali i ostalih stranih financijskih institucija. Smanjene potrebe za sredstvima odrazile su se i na pad kredita od banaka, pa je rast domaćih kredita (1,5%) isključivo utjecaj povećanja primljenih kredita od HBOR-a (3,0%). Osim osjetnijeg razduživanja, banke viškove svojih likvidnih sredstava oročavaju kod drugih banaka ili depoziraju kod HNB-a.

Pad primljenih kredita u potpunosti je odraz smanjenja u grupi velikih banaka (za 2,7 mlrd. kuna ili 6,3%), dok su u preostale dvije grupe banaka primljeni krediti porasli. Promjene su kod velikih banaka određene povratom kredita inozemnim vlasnicima kod tri banke iz te grupe. Snažan rast primljenih kredita u grupi srednjih banaka (36,5%) utjecaj je promjena oblika financiranja u jednoj banci iz te grupe. Naime, ta je banka sredinom godine promijenila način financiranja od vlasnika povratom depozita i povećanjem primljenih kredita, dok se ukupna razina financiranja od većinskoga stranog vlasnika smanjila. Promjena načina financiranja može biti povezana s promjenom vlasnika na razini matične banke. To se odrazilo na izniman porast udjela tih kredita u ukupnim primljenim kreditima srednjih banaka, s 0,8%

3.21. Sektorska struktura primljenih depozita banaka

31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

Tablica 3.10. Sektorska struktura primljenih kredita banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2010.		2011.			2012.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Kreditni od državnih jedinica	15,2	0,0	8,5	0,0	-44,3	6,0	0,0	-29,2
Kreditni od financijskih institucija	18.178,8	36,5	17.316,5	35,2	-4,7	16.798,2	35,4	-3,0
Kreditni od trgovačkih društava	1,7	0,0	1,6	0,0	-5,0	788,6	1,7	48.253,5
Kreditni od stranih financijskih institucija	31.571,0	63,4	31.841,5	64,8	0,9	29.805,5	62,9	-6,4
Kreditni od ostalih nerezidenata	6,4	0,0	4,9	0,0	-23,0	3,8	0,0	-23,2
Ukupno primljeni krediti	49.773,1	100,0	49.173,0	100,0	-1,2	47.402,1	100,0	-3,6
Kreditni od većinskoga stranog vlasnika	23.033,5	46,3	25.128,2	51,1	9,1	23.846,2	50,3	-5,1

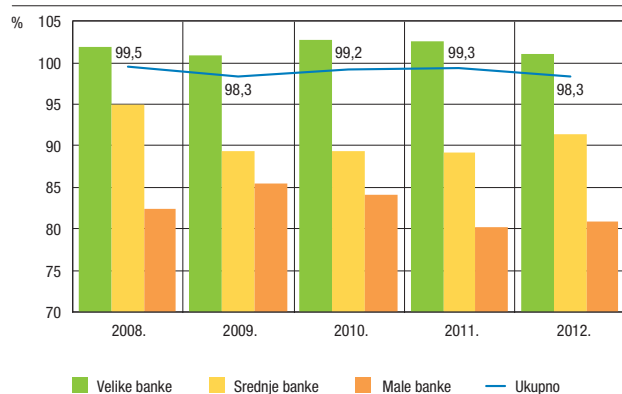
Izvor: HNB

na čak 31,0%. Male su banke zadržale gotovo istu razinu primljenih kredita (rast za 0,3%) kao i na kraju prethodne godine, ali im je, slično kao i kod srednjih banaka, struktura primljenih kredita ponešto promijenjena u korist povećanja kredita primljenih od većinskoga stranog vlasnika, s 14,8% na 21,6%.

Pod utjecajem razduživanja banaka u inozemstvu zabilježene su snažne promjene u sektorskoj strukturi depozita, dok su promjene u ročnoj i valutnoj strukturi ponešto umjerenije. Oročeni depoziti smanjili su se u odnosu na kraj 2011. za 8,2 mlrd. kuna (3,8%), zbog čega im se smanjio udio u ukupnim depozitima banaka sa 76,5% na 75,1%. Istodobno su se depoziti žiroračuna i tekućih računa te štedni depoziti povećali (za 2,7% i za 5,8%). Na porast depozita žiroračuna i tekućih računa utjecao je snažan porast kunskih depozita financijskih institucija, a porast štednih depozita rezultat je rasta svih institucionalnih sektora, osobito države i ostalih trgovačkih društava. Depoziti žiroračuna i tekućih računa činili su 14,8% svih depozita, a štedni depoziti preostalih 10,1%.

Za razliku od prethodne godine kada je bio zabilježen snažan porast kunskih depozita (9,9%), na kraju 2012. zabilježeno je njihovo smanjenje (za 3,7 mlrd. kuna ili 4,0%). U isto su vrijeme smanjeni i devizni i indeksirani depoziti (za 0,5% i za 24,6%). Za smanjenje kunskih depozita uglavnom su zaslužne tri velike banke kojima se značajan dio povrata izvora stranim vlasnicima odnosio na kunske depozite. Osjetno smanjenje kunskih oročenih depozita bilježe još i ostala trgovačka društva, što je ponajviše utjecaj zamjene kunskih depozita valutama. Nasuprot tome, kunske depozite, kako je ranije navedeno, znatnije su povećali sektor financijskih institucija i stanovništvo. Udio valutnih i indeksiranih depozita, unatoč smanjenju, blago se povećao (na 67,9%), a pretežiti dio tih depozita činili su eurski depoziti (84,8%). Preostali dio valutnih depozita činili su depoziti u američkim dolarima (7,0%) koji su rastom za 5,0% premašili udio depozita u švicarskim francima (6,1%). Zbog relativno blagih godišnjih promjena tečaja kune prema tri spomenute valute realne promjene valutnih depozita ne odstupaju od nominalnih. Od ostalih manje značajnih valuta izdvajaju se jedino

3.22. Dani krediti/primljeni depoziti banaka na kraju razdoblja

Izvor: HNB

depoziti u australskom dolaru koji su se u 2012. udvostručili te sada čine 1,2% svih valutnih i indeksiranih depozita.

Pod utjecajem bržeg smanjivanja danih kredita u odnosu na stopu smanjenja primljenih depozita njihov se omjer nastavio smanjivati, pa je na kraju 2012. odnos danih kredita i primljenih depozita iznosio 98,3%. Smanjenje omjera zabilježile su velike i male banke dok se jedino u grupi srednjih banaka taj omjer povećao. Najviši omjer, i jedini iznad 100%, zadržale su velike banke (101,1%), potom slijede srednje s 91,4%, dok je najniža razina navedenog omjera ostala kod malih banaka (80,2%).

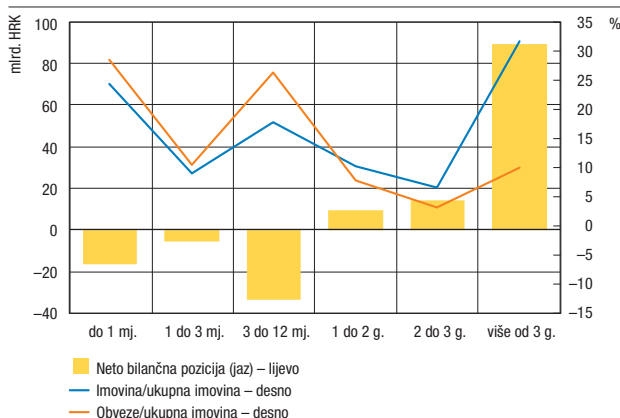
Ročna usklađenost imovine i obveza banaka

Neusklađenost kratkoročne imovine i kratkoročnih obveza banaka, nakon dvije uzastopne godine povećavanja, u 2012. zamjetljivo se smanjila. Kratkoročni kumulativni jaz¹⁵ do jedne godine smanjio se za 11,9 mlrd. kuna, pa je na kraju godine iznosio 55,7 mlrd. kuna. Smanjenje kratkoročne neusklađenosti pod istodobnim je utjecajem smanjenja kratkoročnih obveza (posebice depozitnih) za 8,6 mlrd. kuna (3,2%) te povećanja kratkoročne imovine (osobito vrijednosnih papira) za 3,3 mlrd. kuna (1,6%). Na taj se način udio kratkoročne imovine u kratkoročnim obvezama banaka povećao za 3,7 postotnih bodova, odnosno na 78,7%.

Istodobno se tzv. koeficijent likvidnosti¹⁶ nastavio povećavati, već četvrtu godinu zaredom, s 0,8 na 0,9 na kraju 2012. Smanjenje jaza na najkraćem roku za 3,0 mlrd. kuna odraz je snažnijeg smanjenja obveza u odnosu na smanjenje imovine koja dospijeva unutar jednog mjeseca. Naj snažnije smanjenje neusklađenosti odnosilo se na kategoriju preostalog dospijeća od jednog do tri mjeseca koja je smanjena s 15,2 mlrd. kuna na 5,5 mlrd. kuna. Smanjenje jaza rezultat je smanjenja oročenih depozita za čak 8,3 mlrd. kuna (18,1%), dok se imovina te ročnosti (dani krediti) povećala (3,4%). Najveći jaz i dalje je

3.23. Imovina i obveze banaka prema preostalom roku do dospijanja

31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

15 Jaz se izračunava kao razlika između neto iznosa imovine i obveza s istim preostalim rokom do dospelja.

16 Odnos ukupne imovine s preostalim rokom do dospeljeća do jednog mjeseca i ukupnih obveza s istim preostalim rokom do dospeljeća

onaj za razdoblje dospeljeća od tri mjeseca do jedne godine, koji je iznosio 33,7 mlrd. kuna i koji se dodatno blago povećao (za 855,0 mil. kuna) rastom obveza (posebice oročenih depozita) tih ročnosti iznad rasta imovine.

Minimalni koeficijent likvidnosti¹⁷

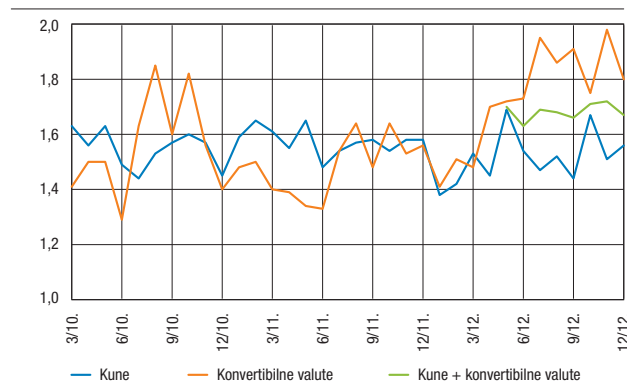
Radi poticanja kreditiranja i ubrzanja gospodarskog oporavka tijekom 2012. provedene su promjene odredaba regulative povezane s upravljanjem likvidnosnim rizikom¹⁸ kojima su ublaženi zahtjevi za održavanje minimalnoga koeficijenta likvidnosti. Promjene odredaba omogućavaju bankama da u razdoblju od 1. svibnja 2012. do 30. lipnja 2013. održavaju isključivo koeficijent likvidnosti (MKL) na skupnoj osnovi, odnosno za kune i sve konvertibilne valute zajedno. Također, bankama je dopušteno da u navedenom razdoblju, a najviše sedam kalendarskih dana tijekom izvještajnog mjeseca održavaju MKL na skupnoj osnovi za 10% manji od jedan (odnosno 0,9), neovisno o tome radi li se o razdoblju do tjedan ili do mjesec dana.

Skupno izračunati koeficijenti likvidnosti u promatranom su dijelu godine održavani u uskom rasponu i osjetno iznad propisanog minimuma. Na kraju godine MKL na skupnoj osnovi iznosio je za razdoblje do tjedan dana 2,3 a za razdoblje do mjesec dana 1,7. Najviše koeficijente za oba zadana razdoblja očekivano iskazuju male banke (4,0 i 2,8), iako je nekoliko banaka iz te grupe imalo poteškoća u održavanju minimalno propisanoga koeficijenta¹⁹ na skupnoj osnovi. Velike i srednje banke bilježe osjetno niže vrijednosti bliže iskazanom prosjeku svih banaka. Tako je na kraju godine MKL na skupnoj osnovi srednjih banaka za razdoblje do tjedan dana iznosio 2,0, a za razdoblje do mjesec dana 1,5, dok su za velike banke zabilježene vrijednosti MKL-a na skupnoj osnovi 2,3 i 1,6.

Usporedbom s prethodnom godinom uočeno je povećanje prosječnih vrijednosti koeficijenata za konvertibilne valute, posebice u drugom polugodištu u oba zadana razdoblja za grupu velike i grupu male banke. Porast prosječnih koeficijenata u svim konvertibilnim valutama u velikim bankama pod utjecajem je snažnih promjena po transakcijama s članicama grupe i izvedenim financijskim instrumentima. Porast koeficijenata za konvertibilne valute u malim bankama u promatranom se razdoblju očituje porastom očekivanih priljeva (ponajviše od depozita, ali i potraživanja od članica grupe), dok su se istodobno smanjili očekivani odljevi (osobito od primljenih kredita).

Trenutačno utržiiva imovina²⁰ (TUI) banaka iznosila je na kraju 2012. godine 59,8 mlrd. kuna, što je tek neznatni porast (za 0,5 mlrd. kuna ili 0,8%) u odnosu na stanje na kraju prethodne godine. Nešto izraženije promjene zabilježene su povećanjem udjela ove imovine prema ukupnoj imovini banaka, s 14,6% (2011.) na 14,9%. Blago povećanje visine TUI-ja odraz

3.24. Minimalni koeficijent likvidnosti za razdoblje do mjesec dana

Napomena: Od 1. svibnja 2012. do 30. lipnja 2013. kreditne institucije zahtjev za održavanje minimalnoga koeficijenta likvidnosti iznimno ispunjavaju na skupnoj osnovi, tj. za kune i sve konvertibilne valute zajedno.
Izvor: HNB

je povećanja trezorskih zapisa MF-a te ponešto ostalih vrijednosnih papira (koji zadovoljavaju uvjete za uvrštenje u ovu kategoriju imovine) i depozita kod HNB-a, dok su se depoziti/krediti kod kreditnih institucija smanjili. Te su promjene povezane s ranije navedenim promjenama regulatornog okvira kojima je olakšano financiranje države i upis više od pet milijarda kuna vrijednoga dugoročnog izdanja trezorskih zapisa MF-a. Porast značajnosti trezorskih zapisa MF-a (na 19,3%) na teret depozita/kredita kod bankarskih institucija najveća je promjena u strukturi trenutačno utržiiva imovine. Depoziti kod HNB-a tako su s udjelom od 27,1% postali najveća stavka TUI-ja, a depoziti/krediti kod kreditnih institucija činili su 26,1% TUI-ja.

3.1.5. Valutna usklađenost imovine i obveza

Udio devizne imovine odnosno obveza banaka, a koje čine stavke u stranim valutama kao i one u kunama s valutnom klauzulom (tzv. indeksirane), u ukupnoj imovini i obvezama banaka krajem 2012. godine uobičajeno je, kao i ranijih godina, iznosio približno dvije trećine. Tri su valute i nadalje činile izrazito prevladavajući dio i devizne imovine i obveza (oko 98%) – euro, švicarski franak i američki dolar.

U 2012. tečaj kune izgubio je na vrijednosti prema švicarskom franku, za nešto manje od jednog postotka (0,8%) kao i znatno manje, odnosno tek 0,2% prema najzastupljenijoj valuti u bilancama banaka, euru. Istodobno je vrijednost kune ojačala u usporedbi s američkim dolarom (1,6%). Zbog toga je realno smanjenje imovine banaka, kada se izuzmu učinci kretanja tečaja, bilo nešto više od nominalnog te je iznosilo 1,8%.

17 Minimalni koeficijent likvidnosti (MKL) računa se kao omjer očekivanih priljeva (uključujući i trenutačno utrživu imovinu) i očekivanih odljeva u stresnim uvjetima za dva zadana razdoblja (do tjedan dana i do mjesec dana), a mora biti veći od jedan ili jednak jedan. MKL se računa za kune, sve konvertibilne valute zajedno te za svaku nekonvertibilnu valutu zasebno (ako je znatna). Iznimno je u razdoblju od 1. svibnja 2012. do 30. lipnja 2013. dopušteno održavanje MKL-a na skupnoj osnovi, odnosno MKL-a za kune i sve konvertibilne valute zajedno.

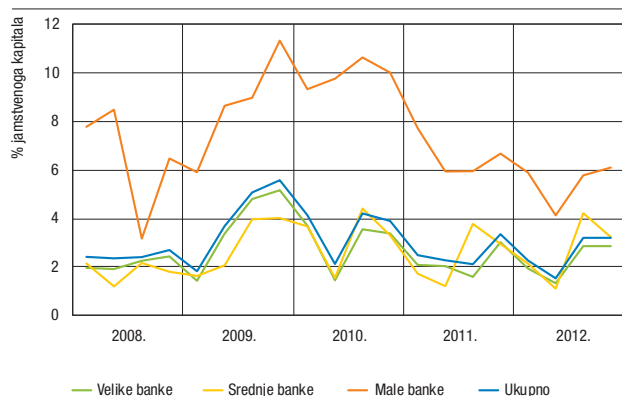
18 Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o upravljanju likvidnosnim rizikom (NN, br. 47/2012. i 142/2012.)

19 Treba napomenuti da se za potrebe izračuna minimalnoga koeficijenta likvidnosti priljevi i odljevi prikazuju prema akutnom kratkoročnom šok-scenariju koji je odredio HNB i koji je zbog različitih zahtjeva i korektivnih faktora osjetno stroži od stvarnih novčanih tokova. Cilj je takvoga šok-scenarija utvrditi raspoložive li kreditna institucija likvidnim sredstvima u mjeri dostatnoj da u otežanim uvjetima zadovolji potrebe za likvidnošću unutar zadanog razdoblja.

20 Ona likvidna imovina koja je kreditnoj instituciji na raspolaganju i koja se može brzo (unutar četiri radna dana) i lako (bez znatnih gubitaka) unovčiti

3.25. Duga devizna pozicija banaka

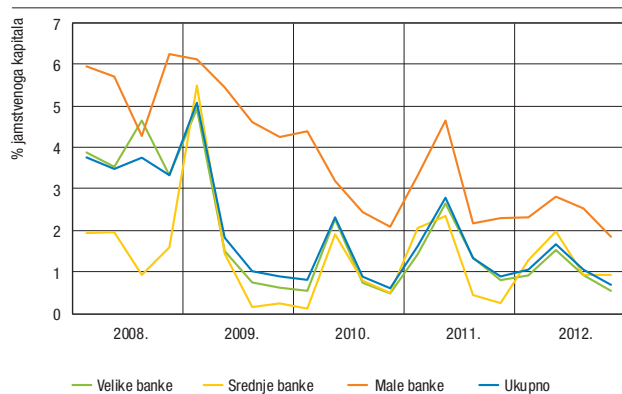
tromjesečni prosjeci

Izvor: HNB

3.26. Kratka devizna pozicija banaka

tromjesečni prosjeci

Izvor: HNB

Stopa smanjenja ukupne devizne imovine banaka bila je gotovo dvostruko viša od one kojom se smanjila njihova ukupna imovina. Iznosila je 3,2%, što je bilo smanjenje od 8,4 mlrd. kuna. Na taj se način nastavilo smanjenje njezina udjela na 64,0%, što je pak najniža razina u posljednje tri i pol godine. Pritom se najveći dio smanjenja odnosio na kunsku imovinu uz valutnu klauzulu, koja je bila manja za 4,3% (7,2 mlrd. kuna). Imovina u stranim valutama smanjila se za 1,2% (1,2 mlrd. kuna). Tako je krajem promatranog razdoblja imovina u stranim valutama činila nešto manje od četvrtine (24,2%), a kunska imovina uz valutnu klauzulu 39,8% ukupne imovine banaka.

Ukupne su devizne obveze banaka u 2012. bile manje za 1,2% (2,9 mlrd. kuna). Kao i u slučaju ukupne devizne imovine, mnogo se više smanjenje odnosilo na indeksirane stavke koje su ubilježile znatno smanjenje od 9,4% (u visini od 1,5 mlrd. kuna), dok su obveze u stranim valutama bile manje tek za 0,7%, ali s obzirom na njihov osjetno veći udio u obvezama u gotovo jednakom iznosu (1,4 mlrd. kuna). Ipak, budući da su kunske

obveze zabilježile veće smanjenje (od 4,8%), udio je deviznih obveza u ukupnim porastao za gotovo cijeli postotni bod, na 68,6%, dosegnuvši najvišu razinu od kraja prvog tromjesečja 2011. Pritom su obveze u stranim valutama činile 64,4%, a indeksirane samo 4,2% ukupnih obveza.

Krajem 2012. banke su održavale prosječnu otvorenu deviznu poziciju banaka dugom, nešto nižom nego krajem 2011., u visini od 3,2% jamstvenoga kapitala. Otvorena je devizna pozicija bila duga kod svih grupa banaka, a najviša kod malih banaka kod kojih je iznosila 6,1% jamstvenoga kapitala. Srednje su je banke održavale u visini od 3,2% i jedino je kod te grupe banaka ona ponešto porasla u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prosječna otvorena devizna pozicija bila je najniža kod velikih banaka te je činila 2,8% jamstvenoga kapitala.

3.1.6. Kamatni rizik u knjizi banke

Izloženost banaka kamatnom riziku, mjerena promjenom ekonomske vrijednosti knjige banke (ukupnom neto ponderiranom pozicijom)²¹ u jamstvenom kapitalu, krajem je 2012.

Tablica 3.11. Kamatni rizik u knjizi banke

31. prosinca 2012., u milijunima kuna i postocima

Valuta	Vrsta kamatne stope	Neto pozicija (prije ponderiranja)	Neto ponderirana pozicija
Kuna	Administrativna	-19.767,5	-281,2
	Promjenjiva	35.816,7	421,9
	Fiksna	8.039,8	447,6
Euro	Administrativna	-11.227,3	354,2
	Promjenjiva	62.296,8	146,9
	Fiksna	-42.887,8	3,3
Švicarski franak	Administrativna	21.249,4	189,9
	Promjenjiva	-10.486,9	-34,0
	Fiksna	-4.039,1	-206,1
Američki dolar	Administrativna	-1.014,8	-14,5
	Promjenjiva	880,4	0,7
	Fiksna	-1.729,2	-6,1
Ostalo	Administrativna	-7.798,4	-47,5
	Promjenjiva	3.338,9	-0,6
	Fiksna	3.257,3	-19,7
Promjena ekonomske vrijednosti knjige banke			954,8
Jamstveni kapital			54.859,1
Promjena ekonomske vrijednosti knjige banke kao postotak jamstvenoga kapitala			1,7

Izvor: HNB

21 Kamatni rizik u knjizi banke uzrokuju vremenske neusklađenosti dospijanja/ponovnog vrednovanja kamatnih stopa pozicija knjige banke. Za potrebe mjerenja utjecaja kamatnog rizika u knjizi banke kreditne su institucije obvezne primijeniti standardni kamatni šok, koji pretpostavlja istodobni pozitivan ili negativan pomak svih kamatonosnih pozicija knjige banke (bez obzira na vrstu kamatne stope i valutu) na referentnoj krivulji prinosa za 200 baznih bodova (2%). Sve kamatno osjetljive stavke knjige banke razvrstane su u 13 vremenskih zona, kojima su pridruženi odgovarajući ponderi izračunati kao umnožak procijenjenoga modificiranog trajanja te zone i pretpostavljenoga kamatnog šoka. Rezultat je procjena promjene ekonomske vrijednosti knjige banke, odnosno procjena sadašnje vrijednosti svih očekivanih neto novčanih tokova mjerena neto ponderiranom pozicijom, a koja ne smije biti veća od 20% jamstvenoga kapitala.

godine ostala i nadalje daleko niža od dopuštene. Promjena ekonomske vrijednosti iznosila je 954,8 mil. kuna, što je činilo 1,7% jamstvenoga kapitala. Visina tog omjera bila je identična onoj s kraja 2011. Udio se promjene ekonomske vrijednosti u jamstvenom kapitalu nije promijenio zbog njezina nedovoljno visokog povećanja (tek za nešto manje od 5%) i gotovo neizmijenjene visine (neznatnog porasta) jamstvenoga kapitala.

Kao i u prijašnjim razdobljima, najveći se dio kamatno osjetljive imovine i obveza nalazio u kratkoročnim zonama, onima roka do godine dana. S obzirom na to da je u najkraćim vremenskim zonama ponder izrazito nizak, jedino je iznos neto ponderirane pozicije u vremenskoj zoni od šest mjeseci do godine dana činio značajniji iznos (331,6 mil. kuna ili nešto više od trećine ukupne neto ponderirane pozicije banaka).

Najveći se dio kamatno osjetljive imovine, kao i na kraju 2011. godine, odnosio na stavke s promjenjivom kamatnom stopom (42,0%, jedine u povećanju udjela, za više od dva postotna boda). Stavke s administrativnom kamatnom stopom zadržale su nepromijenjeni udio od nešto više od trećine, dok su stavke s fiksnom kamatnom stopom i dalje imale najniži udio u kamatnosnoj imovini, od 22,5%. I jedne i druge smanjile su se u proteklih godinu dana za nešto više od jedan posto (1,2%). Što se tiče kamatno osjetljivih obveza, prednjačile su one s administrativnom kamatnom stopom (s udjelom od 45,0%), one s fiksnom činile su nešto više od trećine (36,4%), a najmanje su bile stavke obveza s promjenjivom stopom, s udjelom od 18,7%. Kao i na strani imovine, porasle su samo stavke s najvećim udjelom, odnosno one s administrativnom stopom (3,5%), dok je kod preostale dvije vrste stavki ubilježeno smanjenje za nešto više od 1,5 posto.

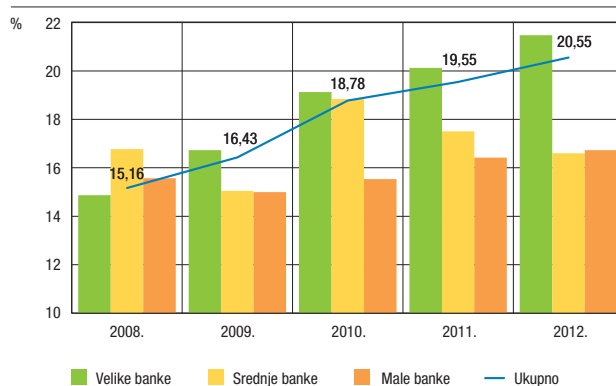
Iznos neto ponderirane pozicije, kao i u razdoblju prije promatranog, bio je najviši za stavke s promjenjivom kamatnom stopom, više od polovine (56,0%) ukupne promjene ekonomske vrijednosti, uglavnom zbog viška imovine nad obvezama zbog depozita s osnove obvezne pričuve. Ta je ponderirana pozicija porasla, za 17,6%, ali i ona s fiksnom kamatnom stopom (9,4%), dok se pozicija s administrativnom kamatnom stopom smanjila za 21,8%.

Iako se u 2012. ponešto smanjila (6,9%), najveću osjetljivost na promjenu kamatnih stopa banke su imale za pozicije u kunama. Neto ponderirana pozicija u kunama bila je pozitivna i iznosila je 588,3 mil. kuna. Tek je nešto niža ukupna pozitivna neto ponderirana pozicija banke bila i u eurima (504,4 mil. kuna), a u svim ostalim valutama pozicija je bila negativna, kao i krajem 2011. godine.

U usporedbi s 2011., vrijednost se omjera promjene ekonomske vrijednosti i jamstvenoga kapitala po različitim grupama banaka unekoliko promijenila. Povećala se kod svih grupa banaka, najviše kod srednjih, gdje je bila i najviša te je iznosila 3,8%. Nešto niža bila je kod malih banaka (3,4%), a, kao i krajem 2011., taj je omjer bio najniži kod velikih banaka, gdje je iznosio 2,6%.

Kod svih je banaka izloženost kamatnom riziku bila manja od dopuštene. Dvije su banke udio omjera promjene ekonomske vrijednosti knjige banke i jamstvenoga kapitala imale višim od 10% (15,3% i 12,8%).

3.27. Stopa adekvatnosti jamstvenoga kapitala na kraju razdoblja

Napomena: Od 31. ožujka 2010. u primjeni je Basel II, a minimalna stopa adekvatnosti jamstvenoga kapitala iznosi 12% (prije je iznosila 10%).
Izvor: HNB

3.1.7. Adekvatnost kapitala

Banke su 2012. završile s povećanjem stope adekvatnosti jamstvenoga kapitala za točno jedan postotni bod. Ona je rasla u svim tromjesečjima godine, a na kraju je iznosila 20,55%. Na taj je način stopa adekvatnosti jamstvenoga kapitala održala trend stalnog povećanja od početka primjene standarda izvješćivanja Basel II (ožujak 2010.) te je dostigla najvišu razinu još od kraja 2000. godine. S obzirom na stagniranje visine jamstvenoga kapitala banaka, porast stope ostvaren je isključivo zahvaljujući smanjenju kapitalnih zahtjeva.

Porast stope adekvatnosti jamstvenoga kapitala bio je najviši kod velikih banaka, viši od porasta sustava u cjelini (za 1,34 postotna boda) te je ionako najviša stopa od svih grupa banaka u toj grupi dosegla 21,48%. Male su banke zabilježile porast od oko trećine postotnog boda i visinu stope od 16,73%, dok su je srednje banke smanjile za nešto manje od jednoga postotnog boda. Time je stopa adekvatnosti jamstvenoga kapitala te grupe postala najniža od svih grupa banaka i iznosila je 16,60%.

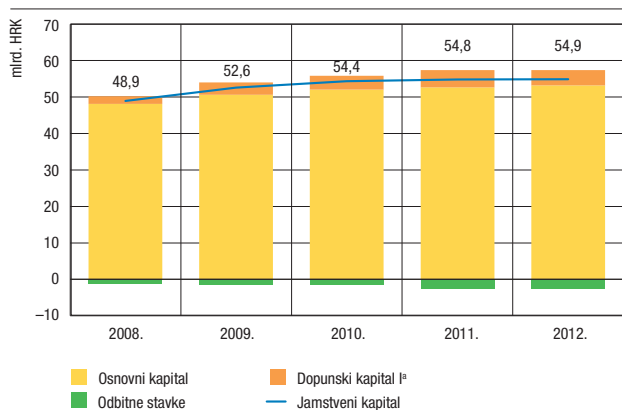
Unatoč navedenim porastima ponešto se smanjio udio imovine banaka s iskazanom stopom većom od 15% (s 90,0% na 88,2%). Jedna je banka, s udjelom u ukupnoj imovini banaka manjim od trećine postotka, krajem 2012. imala stopu adekvatnosti jamstvenoga kapitala manju od zakonski propisanog minimuma (12%)²², a dvije su banke održavale stopu manjom od 13%.

Jamstveni je kapital banaka u odnosu na kraj 2011. ostao gotovo neizmijenjen (uz porast manji od promila) te je iznosio 54,9 mlrd. kuna. Njegov najveći i najkvalitetniji dio, osnovni kapital, porastao je za 0,5 mlrd. kuna (1,0%), ponajviše zbog rasporeda dijela dobiti iz 2011. u rezerve i zadržanu dobit te dokapitalizacije u osam malih banaka (u visini od 0,6 mlrd. kuna s konačnim utjecajem na jamstveni kapital od 0,2 mlrd. kuna).

²² Tijekom siječnja 2013. poslovanje banke usklađeno je sa zakonskim odredbama o minimalnoj stopi adekvatnosti jamstvenoga kapitala.

3.28. Jamstveni kapital banaka

na kraju razdoblja

* Za razdoblja prije 2012. uključuje i dopunski kapital II (za pokrivanje tržišnih rizika).
Izvor: HNB

dokapitalizacije utrošile na pokriće gubitaka iz tekuće i proteklih godina, visina osnovnoga kapitala im je stagnirala, a dopunski se kapital I smanjio gotovo za četvrtinu zbog visokog smanjenja hibridnih instrumenata (30,2%).

Ukupni kapitalni zahtjevi banaka u 2012. smanjili su se za 4,8% (1,6 mlrd. kuna) te su iznosili 32,0 mlrd. kuna. Najveće smanjenje zabilježio je najveći od njih, kapitalni zahtjev za kreditni rizik (uključuje rizik druge ugovorne strane, razrjeđivački rizik i rizik slobodne isporuke) koji je činio 88,2% ukupnih kapitalnih zahtjeva. On je bio manji za 5,6%, čime mu se udio smanjio za nešto manje od postotnog boda. Kapitalni zahtjev za operativni rizik bio je manji za nešto više od 1%, dok je porastao jedino zahtjev za pozicijske, valutne i robne rizike, gotovo za četvrtinu.

Kapitalni su se zahtjevi smanjili u grupi velikih (5,8%) i malih banaka (4,8%), a kod srednjih su se banaka povećali za 4,9%. To je bio rezultat smanjenja najvećega kapitalnog zahtjeva koji preteže u svim grupama banaka, onog za kapitalni rizik, koji se kod velikih i malih banaka smanjio (za 6,8% odnosno 3,9%), a kod srednjih povećao za 2,8%.

Najveći se dio kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik (i ostale navedene rizike) odnosi na izračun prema standardiziranom pristupu koji primjenjuju sve banke osim jedne i koji je krajem prošle godine činio 89,0% toga kapitalnog zahtjeva (nešto više nego krajem 2011.). Samo se jedna velika banka koristi pristupom temeljenom na internim sustavima rangiranja (IRB pristup)²³ koji je činio preostali dio kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik. Dio toga kapitalnog zahtjeva, koji se odnosi na izračun prema standardiziranom pristupu, u protekloj se godini smanjio za 5,1%, dok je onaj koji se temelji na internim rejting-sustavima bio manji za 9,9%.

Neto se vrijednost ukupne (bilančne i izvanbilančne) izloženosti banaka kreditnom riziku koja se ponderira smanjila za

1,3% ili za 5,4 mlrd. kuna (do smanjenja je došlo zbog pada vrijednosti izloženosti prema standardiziranom pristupu, za 3,0%, dok je istodobno neto izloženost prema IRB pristupu bila veća za 10,8%). Međutim, smanjenje dobivenog iznosa nakon umanjenja primjenom pondera bilo je veće i iznosilo je 5,1% (11,2 mlrd. kuna).

Tehnikama smanjenja kreditnog rizika u protekloj godini koristile su se sve banke. Visina je ukupnog iznosa priznate kreditne zaštite iznosila 44,9 mlrd. kuna, što je u odnosu na 2011. bilo smanjenje za 10,3 mlrd. kuna ili za 18,7%. Nešto se veći dio od polovine (52,0%) te zaštite odnosio na nematerijalnu kreditnu zaštitu (garancije/jamstva, kontragarancije i kreditne izvedenice), a preostali na materijalnu (uglavnom kolaterale, bilančno netiranje, standardizirani sporazum o netiranju)²⁴. Oba su se oblika kreditne zaštite smanjila u 2012. godini (za 15,3% odnosno 22,1%).

Vrsta kreditne zaštite kojom su se banke koristile u najvećoj mjeri, odnosno više od polovine ukupnog iznosa, kao i krajem 2011. godine, bile su garancije/jamstva i kontragarancije (oblik nematerijalne zaštite) koje su iznosile 23,3 mlrd. kuna (smanjile su se za 4,2 mlrd. kuna). Po visini su slijedili financijski kolaterali, najzastupljeniji oblik materijalne kreditne zaštite u visini od 19,4 mlrd. kuna, koji su bili niži za četvrtinu nego godinu prije. Pretežiti dio ovih instrumenata materijalne kreditne zaštite priznat je složenom metodom financijskoga kolaterala (11,8 mlrd. kuna), a tom su se metodom i nadalje uglavnom služile velike banke. Ukupna razina ovog oblika kreditne zaštite smanjena je u odnosu na prethodnu godinu za 28,7%. Na navedeno je smanjenje tehnika smanjenja kreditnog rizika utjecalo, zajedno s padom ukupne kreditne izloženosti, posebno i smanjenje odnosa s matičnim bankama.

Smanjenje neto vrijednosti izloženosti banaka nakon korištenja tehnika smanjenja kreditnog rizika računatom prema standardiziranom pristupu (za 11,1 mlrd. kuna) gotovo je u cijelosti bilo prouzročeno smanjenjem te vrijednosti unutar pondera 100% (za 12,0 mlrd. kuna ili 7,3%). Zbog toga je (uz istodobni pomak u drugim razredima neto vrijednosti koja se ponderira, tj. smanjenja pondera od 0% i 20% u korist pondera od 35% i 50% te, u manjoj mjeri, smanjenja pondera 150%) došlo do većega relativnog smanjenja ponderiranog iznosa od smanjenja same neto vrijednosti, u visini od, kako je već spomenuto, 5,1% (odnosno u apsolutnom iznosu gotovo identičnim smanjenjem, za 11,2 mlrd. kuna).

Smanjenje neto izloženosti u standardiziranom pristupu kod 100%-tnog pondera prije svega se odnosilo na kategoriju stanovništva (8,4 mlrd. kuna) te, dvostruko manje, na kategoriju trgovačkih društava prema kojoj se izloženost smanjila za 4,2 mlrd. kuna. U svakoj od te dvije kategorije ukupna se izloženost smanjila za po više od pet milijarda kuna. U kategoriji institucija došlo je do preraspodjele izloženosti pondera 20% u razred 50%, u nešto manjoj visini od 4 mlrd. kuna. Kod pristupa internim sustavima rangiranja cjelokupno se povećanje

23 Za izračun iznosa izloženosti ponderiranih kreditnim rizikom kreditna institucija može primjenjivati IRB pristup pod uvjetom da dobije odobrenje HNB-a. U rujnu 2011. jedna velika banka dobila je odobrenje za primjenu IRB pristupa pri izračunu iznosa izloženosti ponderiranih kreditnim rizikom.

24 Materijalna i nematerijalna kreditna zaštita dva su oblika kreditne zaštite kojima se kreditna institucija može koristiti.

na dan 31. prosinca 2012., u milijunima kuna

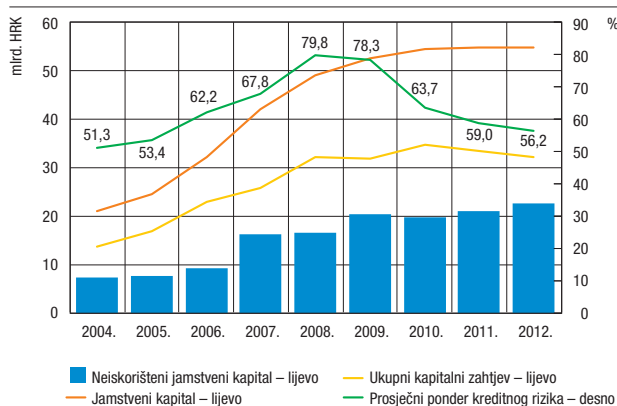
Izvor: HNB

Prosječni se ukupni ponder (po oba pristupa izračuna kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik) nastavio smanjivati, što je pojava koja traje već duže od tri godine. Smanjenje je iznosilo 2,6%, a njegova visina je bila 56,2%. U daleko većoj mjeri smanjenje je bilo kod IRB pristupa, za 10,2%, na 44,3%, zbog visokog

Kapitalni zahtjev za operativni rizik, zahvaljujući manjem smanjenju od zahtjeva za kreditni rizik, nastavio je povećavati svoj udio u ukupnom kapitalnom zahtjevu i dosegao je 9,9%.

3.29. Neiskorišteni jamstveni kapital banaka

na kraju razdoblja

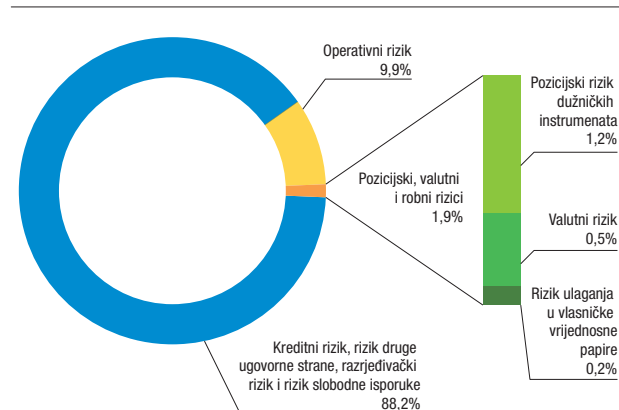
Izvor: HNB

Iznosio je 3,2 mlrd. kuna, a njegovo smanjenje u protekloj godini iznosilo je 1,3%. Njegov je udio u ukupnom kapitalnom zahtjevu bio najviši kod srednjih banaka (10,9%), a u toj se grupi banaka jedino i povećao, za 4,9%. Velike banke, koje čine 80,6% ukupnoga operativnog rizika svih banaka, smanjile su taj zahtjev za točno 1,0%, dok su male banke iskazale smanjenje od čak 10,1%. U obje je te grupe udio toga kapitalnog zahtjeva u ukupnome bio manji od 10% (9,9% odnosno 9,1%).

Najmanji je kapitalni zahtjev za pozicijske, valutne i robne rizike, iako je porastao za 24,2%, i nadalje činio tek nešto manje od 2% ukupnih kapitalnih zahtjeva. Najviši mu je udio u ukupnim kapitalnim zahtjevima bio u grupi srednjih banaka, u visini od 3,7%. Dvije su velike banke procjenjivale kapitalni zahtjev za

3.30. Struktura ukupnoga kapitalnog zahtjeva banaka

31. prosinca 2012.

Izvor: HNB

operativni rizik²⁵ primjenom naprednog pristupa. Standardiziranim se pristupom koristilo sedam banaka, a preostale su se banke koristile jednostavnim pristupom.

U 2012. se, zbog smanjenja kapitalnih zahtjeva, neiskorišteni jamstveni kapital banaka nastavio povećavati te je iznosio 22,8 mlrd. kuna. To je bilo povećanje od 7,8% ili 1,7 mlrd. kuna te je neiskorišteni kapital činio 41,6% jamstvenoga kapitala banaka, za razliku od kraja 2011. kada je iznosio 38,6%. Povećao se zbog povećanja u velikim bankama (kod kojih zauzima najviši udio u jamstvenom kapitalu od 44,1%) za 9,7%, dok se kod srednjih banaka ponešto smanjio, a u grupi malih ostao gotovo identičan kao u 2011. godini.

Tablica 3.14. Distribucija stope adekvatnosti jamstvenoga kapitala banaka

na kraju razdoblja, u postocima

	2010.		2011.		2012.	
	Broj banaka	Udio u imovini banaka	Broj banaka	Udio u imovini banaka	Broj banaka	Udio u imovini banaka
Stopa manja od 10%	3	1,0	0	0,0	0	0,0
Stopa od 10% do 12%	0	0,0	0	0,0	1	0,3
Stopa od 12% do 15%	9	13,2	10	10,0	10	11,6
Stopa od 15% do 20%	11	55,2	13	34,6	10	33,0
Stopa veća od 20%	10	30,6	9	55,4	10	55,1

Napomena: Od 31. ožujka 2010. minimalna stopa adekvatnosti jamstvenoga kapitala iznosi 12% (prije je iznosila 10%).

Izvor: HNB

25 Za mjerenje izloženosti operativnom riziku bankama su na raspolaganju tri pristupa: jednostavni, standardizirani i napredni. Regulatorni kapitalni zahtjev u jednostavnom pristupu postavljen je na oko 15% prosječne vrijednosti posljednja tri godišnja izračuna tzv. relevantnog pokazatelja, koji se zasniva na neto prihodu od svih aktivnosti banke. Standardizirani pristup podrazumijeva raspored poslovnih aktivnosti u zadane poslovne linije, pri čemu se za svaku poslovnu aktivnost izračunava relevantni pokazatelj koji se ponderira zadanom stopom inicijalnoga kapitalnog zahtjeva, koja varira od 12% do 18%. Napredni pristup u cijelosti je interni model za mjerenje operativnog rizika i najbolje odražava specifičnu izloženost banke, a podrazumijeva zadovoljavanje niza uvjeta kako bi se dobilo prethodno odobrenje za njegovo korištenje.

3.2. Poslovanje stambenih štedionica

Na kraju 2012. u Republici Hrvatskoj i dalje je poslovalo pet stambenih štedionica. U izravnom ili neizravnom stranom vlasništvu bile su četiri stambene štedionice, dok je jedna, najmanja i najmlađa, bila u domaćem vlasništvu. Imovina stambenih štedionica smanjila se osjetno izraženije od imovine banaka, pa se njezin ionako mali udio u ukupnoj imovini kreditnih institucija smanjio na 1,8%.

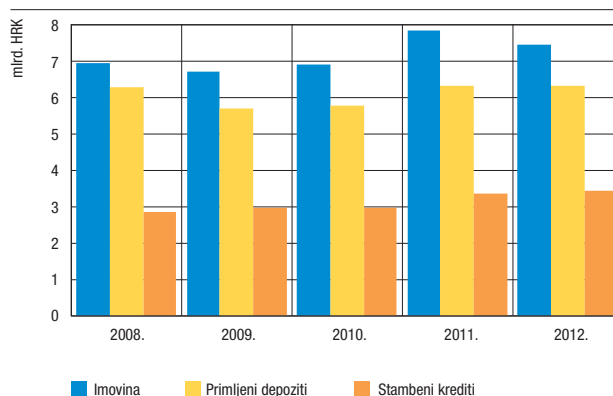
3.2.1. Bilanca

Tijekom prva tri tromjesečja 2012. imovina stambenih štedionica kontinuirano se smanjivala. Tek je u posljednjem tromjesečju godine tradicionalni prirast štednje stambenih štediša, radi ostvarivanja prava na državna poticajna sredstva, pretočen u rast imovine. No, povećanje je bilo nedostavno da poništi promjene iz prethodnog dijela godine. Tako se u 2012. imovina stambenih štedionica smanjila za 5,1%, na iznos od 7,4 mlrd. kuna (Tablica 3.15.).

Na smanjenje imovine snažno su utjecale promjene u dvije stambene štedionice koje su tijekom 2012. prešle na primjenu modela prilagođenih ulaznih podataka pri izračunu promjene ekonomske vrijednosti knjige banke. Preostale tri stambene štedionice s primjenom modela započele su krajem 2011.

Modeli se zasnivaju na uključivanju efekata obnavljanja ugovora o stambenoj štednji, a njihovom se primjenom umanjuje potreba za dugoročnim izvorima financiranja. Stoga su stambene štedionice u cijelosti izvršile povrat depozita i kredita primljenih od

3.31. Imovina, depoziti i stambeni krediti stambenih štedionica na kraju razdoblja

Izvor: HNB

Tablica 3.15. Struktura imovine stambenih štedionica

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2010.		2011.			2012.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Gotovina i depoziti kod HNB-a	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0	0,0	0,0	-41,7
Gotovina	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0	0,0	0,0	-41,7
Depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Depoziti kod bankarskih institucija	185,0	2,7	669,7	8,5	262,1	723,1	9,7	8,0
Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a	570,6	8,3	668,1	8,5	17,1	594,1	8,0	-11,1
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja	0,0	0,0	194,0	2,5	-	218,4	2,9	12,6
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti raspoloživi za prodaju	137,4	2,0	210,4	2,7	53,1	417,5	5,6	98,5
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospeljeka	798,6	11,6	820,4	10,5	2,7	647,8	8,7	-21,0
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kojima se aktivno ne trguje, a koji se vrednuju prema fer vrijednosti kroz RDG	101,6	1,5	99,9	1,3	-1,6	19,5	0,3	-80,5
Derivatna financijska imovina	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Kreditni financijskim institucijama	73,6	1,1	90,9	1,2	23,5	69,3	0,9	-23,8
Kreditni ostalim komitentima	4.689,1	68,1	4.756,1	60,6	1,4	4.451,4	59,8	-6,4
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Preuzeta imovina	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,2	0,0	-
Materijalna imovina (minus amortizacija)	7,2	0,1	6,2	0,1	-14,1	5,8	0,1	-5,9
Kamate, naknade i ostala imovina	368,3	5,4	386,9	4,9	5,0	356,7	4,8	-7,8
Manje: Posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj osnovi	50,8	0,7	56,1	0,7	10,4	54,1	0,7	-3,6
Ukupno imovina	6.880,6	100,0	7.846,5	100,0	14,0	7.449,8	100,0	-5,1

Izvor: HNB

matica, što je dovelo do smanjenja ukupnih izvora financiranja. Depoziti stambenih štediša blago su porasli (3,8%), na 6,3 mlrd. kuna, pa je ukupan iznos depozita ostao na istoj razini. Uz primljene depozite, koji su činili čak 85,2% pasive stambenih štedionica, jačanje udjela ostvario je i kapital. Ponajviše je to posljedica osjetno veće dobiti u 2012., a zatim i manjeg iznosa nerealiziranih gubitaka s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju. Kapital je porastao za 19,5%, čineći na kraju 2012. godine 7,7% pasive stambenih štedionica.

Na strani imovine, povećanje su ostvarili jedino depoziti kod bankarskih institucija, zbog porasta depozita plasiranih matičnim bankama. Iz Tablice 3.15. vidljivo je da su najveće smanjenje, i apsolutno i relativno, pretrpjeli dani krediti. No, valja imati u vidu da jedna stambena štedionica na stavci kredita iskazuje značajan iznos vrijednosnih papira RH raspoređenih u portfelj kredita i potraživanja te da se upravo iznos tih ulaganja

u 2012. znatno smanjio. Uzevši to u obzir, iznos danih kredita zapravo je stagnirao, a njihov je udio u imovini stambenih štedionica bio malo veći od polovine. Nešto više od trećine imovine činila su ulaganja u vrijednosne papire, koja su isključivo obuhvaćala ulaganja u trezorske zapise i obveznice Ministarstva financija RH.

Stagnacija danih kredita posljedica je smanjenja kredita sektorima trgovačkih društava i financijskih institucija, dok su krediti stanovništvu blago porasli. Riječ je o porastu stambenih kredita (u bruto iznosu) za blagih 1,5%. Stambeni krediti stanovništvu činili su 91,9% ukupnih kredita stambenih štedionica. Zbog kredita danih jednom javnom trgovačkom društvu (osigurano državnim jamstvom) u jednoj stambenoj štedionici krediti trgovačkim društvima činili su 7,1% kreditnog portfelja, a preostalih 1,8% odnosilo se na kredite financijskim institucijama. Omjer danih kredita i primljenih depozita stambenih štediša iznosio je 54,1%.

Tablica 3.16. Struktura obveza i kapitala stambenih štedionica

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2010.		2011.			2012.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Krediti od financijskih institucija	183,1	2,7	458,9	5,8	150,7	0,0	0,0	-100,0
Kratkoročni	183,0	2,7	172,7	2,2	-5,6	0,0	0,0	-100,0
Dugoročni	0,1	0,0	286,2	3,6	371.598,7	0,0	0,0	-100,0
Depoziti	5.791,5	84,2	6.345,2	80,9	9,6	6.344,9	85,2	0,0
Na žiroračunima i tekućim računima	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Štedni	172,8	2,5	154,1	2,0	-10,8	160,7	2,2	4,3
Oročeni	5.618,7	81,7	6.191,0	78,9	10,2	6.184,2	83,0	-0,1
Ostali krediti	0,0	0,0	94,1	1,2	-	94,3	1,3	0,2
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Dugoročni	0,0	0,0	94,1	1,2	-	94,3	1,3	0,2
Derivatne financijske obveze i ostale financijske obveze kojima se trguje	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Izdani podređeni instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Izdani hibridni instrumenti	96,7	1,4	97,7	1,2	1,0	97,8	1,3	0,1
Kamate, naknade i ostale obveze	344,6	5,0	368,3	4,7	6,9	336,3	4,5	-8,7
Ukupno obveze	6.415,9	93,2	7.364,1	93,9	14,8	6.873,3	92,3	-6,7
Dionički kapital	487,9	7,1	487,9	6,2	0,0	487,9	6,5	0,0
Dobit/gubitak tekuće godine	17,1	0,2	10,6	0,1	-38,1	70,4	0,9	565,4
Zadržana dobit/gubitak	-1,3	0,0	15,0	0,2	-1.248,5	25,1	0,3	67,2
Zakonske rezerve	5,5	0,1	6,2	0,1	14,0	6,7	0,1	7,6
Statutarne i ostale kapitalne rezerve	10,9	0,2	9,2	0,1	-16,3	3,6	0,0	-61,1
Nerealizirani dobitak/gubitak s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju	-55,3	-0,8	-46,5	-0,6	-15,9	-17,1	-0,2	-63,3
Rezerve proizašle iz transakcija zaštite	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Dobit/gubitak prethodne godine	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Ukupno kapital	464,8	6,8	482,4	6,1	3,8	576,5	7,7	19,5
Ukupno obveze i kapital	6.880,6	100,0	7.846,5	100,0	14,0	7.449,8	100,0	-5,1

Izvor: HNB

Rast neto prihoda stambenih štedionica, za više od trećine, zajedno s padom općih troškova poslovanja i troškova rezerviranja, snažno je podigao pokazatelje profitabilnosti. Profitabilnost prosječne imovine (engl. ROAA, *Return on Average Assets*) porasla je s 0,2% na 1,1%, a profitabilnost prosječnoga kapitala (engl. ROAE, *Return on Average Equity*) s 2,2% na 13,3%.

3.2.3. Kreditni rizik

U 2012. ukupni su se plasmani i izvanbilančne obveze stambenih štedionica (bruto), dakle stavke izložene kreditnom riziku koje stoga podliježu klasificiranju u rizične skupine, smanjili za 7,0%, na iznos od 6,0 mlrd. kuna. Posljedica je to već spomenutog smanjenja ulaganja u obveznice RH. Dani su krediti stagnirali pa im je udio u ukupnoj izloženosti kreditnom riziku porastao (na 62,9%), a njihova je kvaliteta imala presudan utjecaj na kvalitetu ukupnih plasmana i izvanbilančnih obveza. Zbog dominacije stambenih kredita stanovništvu i njihove izvrsne kvalitete i kvaliteta ukupne izloženosti bila je vrlo dobra. Rizične skupine B i C činile su samo 0,5% ukupnih plasmana i izvanbilančnih obveza stambenih štedionica. Jedna je stambena štedionica cjelokupnu kreditnu izloženost ocijenila kao potpuno nadoknadivu, odnosno sve je svoje plasmane i izvanbilančne obveze rasporedila u rizičnu skupinu A.

Najveći dio stambenih kredita odnosio se na kunske stambene kredite s valutnom klauzulom u eurima. Osjetno manji bio je udio kunskih kredita (bez valutne klauzule). Stambene štedionice nisu odobravale stambene kredite vezane uz švicarski franak, a cjelokupan portfelj stambenog financiranja bio je ugovoren uz fiksne kamatne stope. U tim činjenicama zasigurno

treba tražiti razloge osjetno bolje kvalitete stambenih kredita u usporedbi s bankama. U stambenim štedionicama rizične skupine B i C činile su 0,9% ukupnih stambenih kredita. Prosječan gubitak, odnosno prosječna pokrivenost B i C stambenih kredita ispravicima vrijednosti iznosila je 19,9%.

3.2.4. Adekvatnost kapitala

Na kraju 2012. stopa adekvatnosti jamstvenoga kapitala stambenih štedionica iznosila je 19,47%. U odnosu na kraj 2011., kada je iznosila 19,87%, stopa se smanjila, i to zbog povećanja prosječnog pondera kreditnog rizika i s time povezanog porasta kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik²⁷. Posljedica je to porasta rizičnosti ulaganja, odnosno smanjenja udjela ulaganja u obveznice RH te rasta udjela rizičnijih stavki izloženosti. Sve su stambene štedionice imale stopu adekvatnosti jamstvenoga kapitala višu od minimalno propisanih 12%, a samo je u jednoj od njih ta stopa bila niža od 14%.

Zbog osjetno manjih ulaganja u obveznice RH smanjena je neto izloženost koja se ponderira kreditnim rizikom. No, kako su ta ulaganja nerizična, odnosno nose ponder 0%, osjetno je promijenjena struktura izloženosti te su porasli udjeli stavki s višim ponderima rizika. Unatoč osjetnom povećanju, s 27,8% na 33,1%, ukupni je prosječni ponder kreditnog rizika ostao nizak. Razlog tome je i dalje prisutna dominacija nerizičnih izloženosti (koje se ponderiraju s ponderom 0%). One su činile malo više od polovine ukupne neto izloženosti koja se ponderira. Većinom su se odnosile na kategoriju središnje države i središnje banke, i to na temelju originalne izloženosti, a manji je dio bio posljedica donosa na tu kategoriju zbog korištenja državnih jamstava.

Tablica 3.18. Klasifikacija plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza stambenih štedionica po rizičnim skupinama na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2010.		2011.			2012.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
A	5.945,1	99,5	6.423,0	99,5	8,0	5.971,5	99,5	-7,0
B-1, B-2 i B-3	31,5	0,5	27,8	0,4	-11,6	29,7	0,5	6,6
C	1,4	0,0	2,0	0,0	49,6	2,7	0,0	31,5
Ukupno	5.978,0	100,0	6.452,9	100,0	7,9	6.003,9	100,0	-7,0

Izvor: HNB

Tablica 3.19. Pokrivenost ukupnih plasmana i preuzetih izvanbilančnih obveza stambenih štedionica ispravicima vrijednosti i rezerviranjima na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2010.	2011.	2012.
Ukupni ispravci vrijednosti plasmana i rezerviranja za preuzete izvanbilančne obveze	57,3	62,3	61,2
Ispravci vrijednosti i rezerviranja	6,2	5,9	6,7
Ispravci vrijednosti i rezerviranja za gubitke na skupnoj osnovi	51,0	56,4	54,5
Ukupni plasmani i preuzete izvanbilančne obveze	5.978,0	6.452,9	6.003,9
Stopa pokrivenosti	1,0	1,0	1,0

Izvor: HNB

27 To uključuje rizik druge ugovorne strane, razrjeđivački rizik i rizik slobodne isporuke.

Nakon povećanja kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik, njegov je udio u strukturi ukupnoga kapitalnog zahtjeva blago ojačao, na 83,5%. Udjeli preostalih kapitalnih zahtjeva smanjili su se, pa je tako kapitalni zahtjev za operativni rizik činio 12,4%, a kapitalni zahtjev za tržišne rizike 4,2% ukupnoga kapitalnog zahtjeva stambenih štedionica.

Blago povečanje jamstvenoga kapitala (3,1%) ublažilo je

pad stope adekvatnosti. Rast jamstvenoga kapitala bio je posljedica manjeg iznosa nerealiziranih gubitaka s osnove vrijednosnog uskladjivanja financijske imovine raspoložive za prodaju. Glavninu jamstvenoga kapitala (84,9%) činila je njegova najkvalitetnija komponenta, tj. osnovni kapital, čija je stopa adekvatnosti iznosila 16,54%.

3.3. Izvješće o poslovima bonitetne regulative i nadzora bankovnog sustava

Među zadacima HNB-a uređenima Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci²⁸ nalazi se obavljanje poslova supervizije i nadzora nad kreditnim institucijama i kreditnim unijama u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama²⁹ i Zakonom o kreditnim unijama³⁰, kao temeljnim zakonima kojima se uređuju uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada tih institucija te nadzor nad njihovim poslovanjem. Osnovni su ciljevi supervizije koju obavlja HNB održavanje povjerenja u hrvatski bankovni sustav te promicanje i očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Supervizija kreditnih institucija obuhvaća niz koordiniranih aktivnosti usmjerenih na provjeru usklađenosti poslovanja kreditnih institucija (banaka, štednih banaka i stambenih štedionica) s pravilima o upravljanju rizicima, odredbama Zakona o kreditnim institucijama i propisima donesenima na osnovi tog Zakona te drugim relevantnim zakonima i propisima kojima se uređuje obavljanje financijskih djelatnosti, kao i vlastitim pravilima, standardima i pravilima struke. Osim supervizije, HNB obavlja i nadzor nad primjenom Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, propisa donesenih na temelju tog Zakona te drugih zakona i propisa na osnovi kojih je ovlašten za obavljanje nadzora.

Superviziju kreditnih institucija HNB obavlja:

- prikupljanjem i analizom propisanih izvješća te drugih izvješća i informacija,
- kontinuiranim praćenjem zakonitosti poslovanja kreditnih institucija, obavljanjem izravnog nadzora nad poslovanjem kreditnih institucija i
- nalažanjem supervizorskih mjera s ciljem poduzimanja pravodobnih aktivnosti za poboljšanje sigurnosti i stabilnosti poslovanja kreditnih institucija te otklanjanje utvrđenih nezakonitosti.

Na sličan način HNB obavlja i nadzor poslovanja kreditnih unija.

3.3.1. Novi propisi iz područja poslovanja i nadzora kreditnih institucija i kreditnih unija

Na području bankovne regulative 2012. godinu obilježio je intenzivan rad na pripremi prijedloga izmjena i dopuna Zakona o kreditnim institucijama i podzakonskih akata s kojima će se završiti postupak uvođenja pravne stečevine EU za područje bankarstva u regulativu RH. Krajem 2010. Europski parlament i Vijeće Europske unije donijeli su dvije direktive, 2010/76/EU³¹ (tzv. CRD III) i 2010/78/EU³², kojima je znatno izmijenjena Direktiva o kapitalnim zahtjevima – CRD³³, a u prosincu 2011. objavljena je i Direktiva 2011/89/EU³⁴ kojom se uređuje supervizija financijskih konglomerata, tako što se obuhvaćaju i mješoviti financijski holdinzi.

Tijekom 2011. HNB je izmjenom pojedinih podzakonskih akata uveo dio odredaba CRD III u domaći pravni okvir koje se odnose na sekuritizacijski okvir te na izračun inicijalnih kapitalnih zahtjeva za tržišne rizike primjenom internih modela. U “Narodnim novinama”, br. 118/2011. objavljene su izmjene i dopune sljedećih odluka:

- Odluke o adekvatnosti jamstvenoga kapitala kreditnih institucija,
- Odluke o jamstvenom kapitalu kreditnih institucija i
- Odluke o javnoj objavi bonitetnih zahtjeva kreditnih institucija.

Izmjene i dopune Odluke o adekvatnosti jamstvenoga kapitala kreditnih institucija (OAJKKI) stupile su na snagu 30. lipnja 2012. Iznimka su odredbe koje se odnose na izračun inicijalnoga kapitalnog zahtjeva za valutni rizik koje su stupile na snagu 1. siječnja 2012. te odredbe koje se odnose na proširenje obuhvata kapitalnih zahtjeva za rizik namire koje stupaju na snagu 1. srpnja 2013.

28 NN, br. 75/2008. i 54/2013.

29 NN, br. 117/2008., 74/2009., 153/2009. i 108/2012.

30 NN, br. 141/2006., 25/2009. i 90/2011.

31 Direktiva 2010/76/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010., kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktive 2006/48/EZ i 2006/49/EZ s obzirom na kapitalne zahtjeve za knjigu trgovanja i za resekuritizaciju te supervizijski nadzor politike primanja

32 Direktiva 2010/78/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o izmjeni Direktiva 98/26/EZ, 2002/87/EZ, 2003/6/EZ, 2003/41/EZ, 2003/71/EZ, 2004/39/EZ, 2004/109/EZ, 2005/60/EZ, 2006/48/EZ, 2006/49/EZ i 2009/65/EZ u vezi s ovlastima Europskoga nadzornog tijela (Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo, Europskoga nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje i Europskoga nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala) (tzv. Omnibus direktiva)

53 Direktiva o kapitalnim zahtjevima zajednički je naziv za Direktivu 2006/48/EZ, kojom se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija, te Direktivu 2006/49/EZ, kojom se uređuje adekvatnost kapitala investicijskih društava i kreditnih institucija.

54. Direktiva 2011/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktive 98/78/EZ, 2002/87/EZ, 2006/48/EZ i 2009/138/EZ u vezi s dodatnom supervizijom financijskih subjekata u financijskom konglomeratu

Izmjene i dopune Odluke o jamstvenom kapitalu kreditnih institucija (OJKKI), kojima su provedene odredbe CRD III koje se odnose na proširenje obuhvata sekuritizacijskih pozicija koje se tretiraju kao odbitne stavke pri izračunu jamstvenoga kapitala radi usklađivanja s izmjenama i dopunama OAJKKI, stupile su na snagu 30. lipnja 2012., a odredba o promjeni definicije nematerijalne imovine stupila je na snagu 31. prosinca 2012. Sve ostale izmjene i dopune OJKKI stupile su na snagu 1. siječnja 2012.

Primjena odredaba izmjena i dopuna Odluke o javnoj objavi bonitetnih zahtjeva kreditnih institucija (OJOBZKI) stupile su na snagu 30. lipnja 2012. Kreditne institucije propisane informacije u skladu s izmjenama i dopunama ove Odluke prvi su put javno objavile sa stanjem na dan 30. lipnja 2012.

Tijekom 2012. napravljene su dvije izmjene Odluke o upravljanju likvidnosnim rizikom objavljene u "Narodnim novinama", br. 47/2012. i 142/2012. Izmjene i dopune Odluke iz travnja 2012. rezultat su mjera u sklopu novog programa poticanja kreditiranja sa svrhom ubrzanja gospodarskog oporavka i iskustva tijekom primjene Odluke, a odnose se na smanjenje korektivnog faktora za dio ograničenih depozita u vezi sa sredstvima izdvojenim po nalogu suda i na ublažavanje zahtjeva za održavanje propisanoga minimalnoga koeficijenta likvidnosti na određeno razdoblje (održavanje propisanoga minimalnoga koeficijenta likvidnosti na skupnoj osnovi do 31. prosinca 2012.). Izmjena Odluke iz prosinca 2012. odnosi se na produljenje roka primjene minimalnoga koeficijenta likvidnosti na skupnoj osnovi i mogućnost odstupanja od propisanoga minimalnoga koeficijenta do 30. lipnja 2013.

Radi zaštite potrošača koji se koristi ili se namjerava koristiti bankovnim uslugama kreditne institucije HNB je u "Narodnim novinama", br. 130/2012. objavio Odluku o sadržaju i obliku u kojem se potrošaču daju informacije prije ugovaranja pojedine bankovne usluge. Ovom Odlukom uređuju se sadržaj i oblik informacija koje je kreditna institucija dužna dati potrošaču prije zaključivanja ugovora o pružanju pojedine bankovne usluge; odredbe ove Odluke dužne su primijeniti sve kreditne institucije koje posluju ili namjeravaju poslovati s potrošačima i u sklopu tog poslovanja zaključuju ili namjeravaju zaključiti ugovore o kreditu i/ili depozitu neovisno o valuti, ročnosti, iznosu ili namjeni.

Također, u 2012. donesene su izmjene sljedećih odluka, s ciljem skraćivanja roka dostave konsolidiranih izvještaja sa stanjem na polugodištu koje kreditne institucije dostavljaju HNB-u: Odluka o nadzornim izvještajima kreditnih institucija, Odluka o izvješćima o jamstvenom kapitalu i kapitalnim zahtjevima kreditnih institucija i Odluka o upravljanju kamatnim rizikom u knjizi banke³⁵.

Osim toga, na internetskim stanicama HNB-a objavljene su i Smjernice za objavu Općih uvjeta poslovanja i izmjena i dopuna Općih uvjeta poslovanja kreditnih institucija u poslovanju s potrošačima. Predmetnim Smjernicama nastoji se potaknuti kreditne institucije da unaprijede razumljivost i dostupnost

Općih uvjeta poslovanja i specifičnih (posebnih) općih uvjeta poslovanja kojima se uređuju poslovni odnosi između kreditne institucije i potrošača povezanih s posebnim grupama proizvoda (depozitno poslovanje, platni promet, kartično poslovanje i sl.) namijenjenih potrošačima.

Potaknuta financijskom krizom, Europska komisija još je tijekom 2011. u zakonodavnu proceduru uputila zakonski paket nazvan CRD IV (engl. *Capital Requirements Directive IV*), koji se sastoji od uredbe koja se izravno primjenjuje u nacionalni bankovni sustav država članica i direktive koju je potrebno transponirati u nacionalnu regulativu. Tim se paketom zamjenjuje postojeća Direktiva o kapitalnim zahtjevima (CRD). U svibnju 2012. napravljen je četvrti kompromisni prijedlog CRD IV o kojem se raspravljalo tijekom cijele 2012. godine. U radu skupine Vijeća EU za financijske usluge, osim predstavnika Misije RH u EU, sudjelovali su i predstavnici HNB-a.

Budući da Europska unija teži većoj harmonizaciji i jedinstvenom skupu propisa (engl. *single rulebook*), područja koja neće biti detaljno propisana u CRD IV i nadalje ostaju u nadležnosti EU jer se detaljnije reguliranje prepušta Ebi, tehničkim regulatornim standardima (engl. *RTS, regulatory technical standards*) te tehničkim provedbenim standardima (engl. *ITS, implementing technical standards*) koji će biti obvezujući za sve članice EU. Osim toga, veliko značenje za reguliranje takvih otvorenih pitanja imat će i kolegiji supervizora formirani za pojedine grupe kreditnih institucija na razini EU. Za učinkovitiji rad u sklopu Ebe formirani su odbori unutar kojih u raznim podskupinama stručnjaci za pojedina područja intenzivno rade na izradi nacrtu tehničkih standarda. U radu odbora i pojedinih pododbora (jamstveni kapital, kreditni rizik, likvidnosni rizik, operativni rizik, procjena rizika, pokazatelji poslovanja, kolegiji supervizora, razmjena informacija, FINREP, COREP) aktivno sudjeluju i predstavnici HNB-a. U radu ostalih pododbora (tržišni rizici, računovodstvo, zaštita potrošača, transparentnost, supervizijska javna objava) predstavnici HNB-a bili su uključeni praćenjem pisanih materijala i izvješća sa sastanaka preko interneta.

Uz navedene tehničke standarde Eba je obvezna prihvatiti i određene smjernice (engl. *guidelines*). Prihvaćanje navedenih standarda i smjernica ovisi o prihvaćanju direktiva i uredbi na razini Europske komisije, Vijeća i Europskog parlamenta.

Europska komisija je u lipnju 2012. objavila prijedlog Direktive o obnovi i preustroju poslovanja banaka (engl. *Directive of the European Parliament and of the Council establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms*). U dogovoru s Ministarstvom financija RH, Hanfom i DAB-om dogovoreno je da predstavnici RH u Vijeću budu iz HNB-a. Tijekom 2012. održano je deset sastanaka.

Komisija je u rujnu 2012. predložila prihvaćanje dviju uredbi kojima bi se uredio jedinstveni mehanizam nadzora poslovanja banaka (engl. *SSM, Single Supervisory Mechanism*), odnosno bankovni mehanizam nadzora (engl. *BSM, Bank*

³⁵ Sve su izmjene odluka objavljene u "Narodnim novinama", br. 37/2012.

i reprograma te ocjenu adekvatnosti izdvajanja isprava-
ka vrijednosti i rezerviranja,

- izravni nadzor metodologije i procesa izdvajanja isprava-
ka vrijednosti i rezerviranja prema pravnim osobama.

Uz navedeno, izravnim nadzorima u 2012. posebna po-
zornost posvećena je i procesu naknadnog praćenja plasmana,
prije svega indikatorima ranog upozorenja povećanoga kredit-
nog rizika te njihovoj integraciji u procesu raspoređivanja pla-
smana.

Postupak utvrđivanja adekvatnosti provedenih ispravaka
vrijednosti plasmana, osim uvidom u kreditne spise, obično se
nadopunjuje intenzivnim testiranjem metodologije same kredit-
ne institucije po odgovarajućim karakteristikama portfelja. U
pravilu se testiranja prilagođavaju internom sustavu raspoređi-
vanja plasmana (uglavnom za velike banke), a između ostalog
obuhvaćaju simulacije maksimalnih gubitaka za klijente iz pod-
ručja projektnog financiranja, za plasmane na internim popisi-
ma klijenata koji se pažljivo prate (engl. *watch list*) i plasmane
iz odjela rizičnih plasmana te plasmane klijentima kod kojih je
došlo do pogoršanja financijskih izvještaja, a plasmani nisu osi-
gurani adekvatnim instrumentima osiguranja.

Kao rezultat navedenih aktivnosti izravnim nadzorom utvr-
đeni su značajni dodatni ispravci vrijednosti u kreditnom port-
felju gotovo kod svih kreditnih institucija koje su bile predmet
izravnog nadzora. Ukupan iznos utvrđenih dodatnih ispravaka
vrijednosti i rezerviranja na temelju izravnih nadzora u 2012.
godini iznosi 1.256.888 tisuća kuna, što čini 30,7% ukupnih
troškova rezerviranja za identificirane gubitke bankovnog su-
stava u 2012. godini. Osim navedenog, kreditne su institucije
samostalno tijekom izravnog nadzora provele dodatnih 22.706
tisuća kuna ispravaka vrijednosti i rezerviranja za klijente koji
su bili u uzorku, pa se udio u ukupnim ispravcima vrijednosti i
rezerviranjima za identificirane gubitke sustava penje na 6,8%,
odnosno 31,2% ukupnih troškova rezerviranja sustava kreditnih
institucija u 2012. godini.

Tijekom 2012. obavljena su i dva izravna nadzora kreditnih
unija koje veličinom aktive na dan 31. prosinca 2012. sudjeluju
u ukupnom sustavu kreditnih unija s 3,8%. Za navedene nad-
zore utrošeno je 20 supervizorskih dana.

U sklopu provedenih izravnih nadzora sustava unutarnjih
kontrola kreditnih institucija obavljena je procjena adekvatnosti
sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
uspostavljenog u predmetnim kreditnim institucijama. Također
su obavljene detaljnije provjere određenih postupanja predmet-
nih kreditnih institucija u vezi s provedbom Zakona o sprječava-
nju pranja novca i financiranja terorizma glede zahtjeva Ure-
da za sprječavanje pranja novca. Tijekom 2012. predstavnici
HNB-a sudjelovali su:

- u radu uže radne skupine Međuinstitucionalne radne
skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja tero-
rizma (MIRS),
- na radnim sastancima s predstavnicima MMF-a u vezi s
provedbom projekta Preliminarna nacionalna procjena
rizika od pranja novca i financiranja terorizma,
- u 4. krugu evaluacije Republike Hrvatske od strane Od-
bora Vijeća Europe MoneyVal glede provedbe mjera za

sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma,

- u svojstvu predavača na edukaciji za banke, stambene
štedionice, kartične kuće i institucije za elektronički
novac u vezi s jačanjem sustava za sprječavanje pranja
novca i financiranja terorizma,
- u izradi izmjena Smjernice za provođenje Zakona o
sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za
kreditne institucije, kreditne unije i institucije za elek-
tronički novac.

Tijekom 2012. za potrebe nadzora informacijskih sustava
kreditnih institucija:

- održani su radni sastanci s predstavnicima svih banaka
u RH (s voditeljima organizacijske jedinice za informa-
cijsku tehnologiju, voditeljima sigurnosti informacijskog
sustava te voditeljima unutarnje revizije i/ili osobama
odgovornima za obavljanje unutarnje revizije informa-
cijskog sustava), povezani s konkretnim temama iz po-
dručja upravljanja, sigurnosti, funkcionalnosti i revizije
informacijskih sustava banaka,
- analizirana je dokumentacija o informacijskim sustavi-
ma koju su dostavile sve kreditne institucije,
- analizirani su odgovori na upitnike u vezi s informacij-
skim sustavima koji su bili poslani svim kreditnim insti-
tucijama,
- analizirana su revizorska izvješća o obavljenim revizija-
ma informacijskih sustava svih kreditnih institucija za fi-
nancijsku godinu 2011.,
- održan je godišnji radni sastanak sa svim ovlaštenim
revizorima što se tiče prezentacije rezultata analize re-
vizorskih izvješća o obavljenim revizijama informacij-
skih sustava kreditnih institucija za financijsku godinu
2011.,
- analizirani su odgovori na upitnike o provedenim revi-
zijama informacijskih sustava koji su bili upućeni svim
vanjskim revizorima kreditnih institucija,
- provedene su pojedinačne analize stanja informacijskih
sustava svih banaka,
- obavljeno je praćenje izvršenja mjera iz rješenja koje se
odnose na aspekt poboljšanja informacijskih sustava
kreditnih institucija kao i praćenje izvršenja određenih
ključnih projekata kreditnih institucija,
- izrađeni su rezultati analize incidenata u vezi s internet-
skim bankarstvom kreditnih institucija koje se kao me-
hanizmom autentifikacije korisnika internetskog ban-
karstva služe transakcijskim autentifikacijskim brojem
(TAN),
- sastavljeno je sumarno Izvješće o stanju informacijskih
sustava kreditnih institucija za 2012.

Na osnovi obavljenih izravnih nadzora te utvrđenih nezako-
nitosti, nepravilnosti i slabosti u poslovanju koje su ustanovljene
u izdanim zapisnicima HNB je dao preporuke za poboljšanje
poslovnih procesa i informacijskih sustava te naložio mjere za
otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju,
kao i mjere za poboljšanje stanja. Na osnovi izdanih zapisnika
izdano je deset rješenja s ukupno 76 nadzornih mjera, među
kojima se 42,11% mjera odnosilo na kreditni rizik, 28,95% na

kreditnih institucija, kao i podaci o obnovljenim i restrukturiranim plasmanima. Analizirani podaci po kreditnim institucijama i sustavu u cjelini bili su osnova za poduzimanje daljnjih supervizorskih aktivnosti. Tako je tijekom 2012. provedena analiza reprogramiranih/prolongiranih plasmana i njihove klasifikacije na razini sustava te je analizom obuhvaćeno 556 klijenata od kojih je za njih 213 tražena detaljna dokumentacija i dodatna obrazloženja. S obzirom na vrstu i opseg prikupljenih informacija, navedene se analize mogu poistovjetiti s ciljanim izravnim nadzorima pojedinih segmenata upravljanja kreditnim rizikom. U slučajevima utvrđenih manjkavosti poduzete su odgovarajuće supervizorske mjere.

Ovisno o utvrđenim kretanjima u pokazateljima kvalitete kreditnog portfelja, HNB je tijekom 2012. za četiri kreditne institucije proveo detaljnu analizu primjerenosti utvrđenih ispravaka vrijednosti, dok su za dvije kreditne institucije provedene detaljne analize primjerenosti utvrđivanja grupa povezanih osoba u vezi s ograničenjima najveće dopuštene izloženosti. Za kreditne institucije kod kojih je utvrđeno da raspoređivanje plasmana nije provedeno u skladu sa zakonskim propisima ili upravljanje kreditnim rizikom nije adekvatno te da grupe povezanih osoba nisu utvrđene prema podzakonskim aktima, poduzete su supervizorske mjere.

Zapisnici, rješenja i pisane opomene

Na osnovi bonitetne analize kreditnih institucija tijekom 2012. izdano je 12 zapisnika o obavljenom nadzoru i 23 rješenja, od kojih se deset odnosi na dozvolu isključenja pojedinih društava iz obuhvata konsolidacije, a 13 na nalažanje supervizorskih mjera radi otklanjanja nezakonitosti i nepravilnosti te poboljšanja stanja u kreditnoj instituciji. U 2012. izdana je u slučaju jedne kreditne institucije opomena zbog neizvršavanja supervizorskih mjera na način i u rokovima utvrđenima rješenjem HNB-a.

Suradnja sa stranim supervizorima

Na temelju važećih sporazuma o razumijevanju, a s ciljem unapređivanja suradnje sa stranim supervizorima, tijekom 2012. predstavnici HNB-a sudjelovali su na deset kolegija supervizora u vezi s nadzorom bankovnih grupacija kojima pripadaju domaće kreditne institucije i na četiri sastanka u vezi s pitanjima provođenja internih modela i provođenja zajedničkog nadzora. U HNB-u su i u 2012. za sve navedene kolegije pripremljene prezentacije o profilu rizičnosti kreditne institucije te utjecaju financijske krize na poslovanje kreditne institucije, kao i poduzetim mjerama za smanjenje izloženosti riziku i/ili poboljšanje upravljanja rizicima te aspektima budućeg poslovanja, osobito s aspekta adekvatnosti raspoloživoga kapitala. Dodatno je u 2012. HNB za dvije domaće kreditne institucije sudjelovao u zajedničkom nadzoru poslovanja s konsolidirajućim (*home*) supervizorom, a zaposlenici HNB-a sudjelovali su na kolegijima supervizora uglavnom u vezi s pitanjem IRB-a i koordinacije aktivnosti za banke koje imaju u planu primjenu IRB-a.

HNB je u 2012. konsolidirajućim supervizorima dostavio glavne nalaze te zaključke i preporuke izravnih nadzora domaćih kreditnih institucija koje su članice bankovnih grupacija. U sklopu

suradnje sa stranim supervizorima HNB je zadužen za izradu supervizorskog izvještaja (engl. *Supervisory Risk Report*), odnosno godišnje procjene rizičnosti domaće kreditne institucije koja služi kao element za donošenje konačne ocjene rizičnosti bankovne grupe (engl. *Joint Risk Assessment Decision*) te za donošenje zajedničke odluke o potrebnoj visini kapitala bankovne grupe. U 2012. izrađeno je deset supervizorskih izvještaja za 2011.

Razmjena tromjesečnih biltena s austrijskim supervizorom (engl. *Supervisory Newsletter*) o poslovanju domaćih banaka u većinskom vlasništvu austrijskih banaka nastavljena je u 2012. te je izrađeno 12 takvih biltena.

Ostale redovite aktivnosti

Po potrebi su tijekom 2012. održavani sastanci s upravama kreditnih institucija s ciljem razmjene informacija o strategiji i planovima poslovanja, poslovnim politikama, eventualnim problemima u poslovanju, očekivanim teškoćama te načinima rješavanja utvrđenih problema.

HNB je i tijekom 2012. nastavio suradnju s Hanfom preko zajedničkoga Operativnog odbora za suradnju. Na sastancima Odbora (održana su dva odbora tijekom 2012.) institucije razmjenjuju informacije o aktualnostima u bankarskom sektoru, odnosno sektoru koji nadzire Agencija, rješavaju se otvorena pitanja o međusobnoj razmjeni podataka te dogovara koordinacija nadzornih aktivnosti. Kontinuirana suradnja preko Operativnog odbora postoji niz godina i od osnutka njime predsjednik predstavnik HNB-a. Aktivna je suradnja na izmjeni *Sporazuma o suradnji* s obzirom na to da je došlo do promjena zakonskog okvira u kojem djeluje Hanfa, koja je zatražila izmjenu postojećeg *Sporazuma* s ciljem usklađivanja pojedinih njegovih dijelova s novim zakonskim izmjenama.

HNB je nastavio i suradnju s ostalim državnim tijelima (Ministarstvo financija, sudovi, državna/županijska odvjetništva i sl.).

Kako je navedeno u ranijim izvješćima, tijekom nekoliko proteklih godina HNB je provodio prilagodbu sustava bonitetnog izvješćivanja za potrebe nadzora, koja je obuhvatila financijsko izvješćivanje kreditnih institucija (engl. *FINREP, Consolidated Financial Reporting Framework*) i izvješćivanje kreditnih institucija o adekvatnosti kapitala (engl. *COREP, Common Reporting Framework*). Usklađivanje sustava izvješćivanja HNB-a o poslovanju kreditnih institucija s direktivama i smjernicama EU nastavilo se i u 2012., iako u smanjenom obujmu jer je većina uskladbe provedena u 2010. Od ožujka 2012. započela je dostava službenih izvještajnih slogova za račun dobiti i gubitka te su nastavljene aktivnosti za dostavu slogova na konsolidiranoj osnovi.

U 2012. intenzivirao se broj pritužbi pravnih osoba i obrtnika na postupanja kreditnih institucija te HNB znatan dio resursa angažira za rješavanje zaprimljenih pritužbi, i to praćeno detaljnom analizom pritužbi i korespondencijom s kreditnim institucijama (zahtjevi za očitovanjima i dodatnom dokumentacijom).

Analiza bankovnog sustava

HNB u sklopu svojih redovitih aktivnosti objavljuje godišnje,

U 2012. izdano je ukupno 80 rješenja o izdavanju i oduzimanju odobrenja i suglasnosti bankama, stambenim štedionicama, štednim bankama i kreditnim unijama. Najveći broj rješenja odnosi se na suglasnosti za imenovanje predsjednika i članova uprava kreditnih institucija (44) i kreditnih unija (17). Ostala se rješenja odnose na izdavanje (7) i na oduzimanje (3) odobrenja kreditnim institucijama za pružanje financijskih usluga. Odobrenje za pružanje financijskih usluga oduzeto je na zahtjev kreditnih institucija koje su prestale pružati navedene usluge. Također su izdane četiri suglasnosti za stjecanje više od 10% udjela u temeljnom kapitalu kreditnih institucija te po jedna suglasnost za pripajanje jedne kreditne institucije drugoj i za izmjenu općih uvjeta poslovanja stambene štedionice. U 2012. izdana su i tri odobrenja za osnivanje kreditnih unija.

3.3.5. Tržišno natjecanje

Zakonom o kreditnim institucijama propisano je da je HNB nadležan za zaštitu tržišnog natjecanja na tržištu bankovnih usluga i financijskih usluga kad ih obavljaju kreditne institucije do dana ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo u Europskoj uniji. U sklopu svojih aktivnosti iz područja zaštite tržišnog natjecanja HNB je tijekom 2012. imao dvije ocjene dopuštenosti koncentracije banaka na 1. razini postupka (nesporne koncentracije).

Krajem 2012. pokrenuto je i nekoliko posebnih ispitnih postupaka dokazivanja zlorabe vladajućeg položaja. Ovdje se radi o nastavku aktivnosti povezanih s prethodnim ispitivanjem ponašanja banaka na tržištu određenih vrsta naknada koje se naplaćuju u depozitno-kreditnom poslovanju s potrošačima.

Predstavnici HNB-a također su sudjelovali u radu upravljačkog odbora *twinning* projekta koji se provodio u Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja u suradnji s talijanskom agencijom za zaštitu tržišnog natjecanja.

Kao i prethodnih godina, tako se i tijekom 2012. nastavilo s kontinuiranim praćenjem komparativne prakse, regulative i ekonomske teorije. Održana je i radionica s predstavnikom Europske komisije, DG Internal Market o bankovnim i financijskim proizvodima i uslugama za stanovništvo (engl. *retail financial services*), na kojoj su se razmotrili trendovi i stajališta o transparentnosti i visini naknada, mobilnosti i pristupu osnovnom bankovnom računu.

U skladu s dosadašnjom praksom HNB je i tijekom 2012. na zahtjeve fizičkih i pravnih osoba dostavljao tumačenja i mišljenja povezana s provedbom politike zaštite tržišnog natjecanja i konkretnom praksom HNB-a.

3.3.6. Zaštita potrošača

Tijekom 2012. dodatno su se intenzivirale aktivnosti HNB-a u području politike zaštite potrošača. Posebno važan angažman i nadalje je prisutan u aktivnostima postupanja po prigovorima potrošača – korisnika bankovnih i financijskih usluga. Također su nastavljeni odnosi i komunikacija s raznim

medijima koji su se često obraćali HNB-u s konkretnim temama i pitanjima o politici zaštite potrošača i ulozi koju u tome ima HNB. U nastojanju da se smanji broj prigovora koji se upućuju, u svibnju 2012. organiziran je seminar za Saveze udruga potrošača i Savjetovališta za zaštitu potrošača s ciljem edukacije predstavnika potrošača.

Tijekom 2012. Direkcija je uvelike bila angažirana na poslovima povezanim s regulativom. Ovdje se primarno misli na izmjene i dopune Zakona o kreditnim institucijama kojima se poboljšava informiranost potrošača, olakšava se usporedivost ponuda i usluga, povećava se transparentnost te se nastoji olakšati položaj jamaca. Izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama potrošači se dodatno upozoravaju na pojedine rizike, a uvedena je i zaštita u odnosu na proizvode/usluge koji su se u prethodnim razdobljima pokazali štetnima za potrošače. Velike su izmjene unesene u do sada neregulirano područje promjenjive kamatne stope, i to s dva aspekta: 1.) proces promjenjivosti visine kamatne stope sada je pravedniji jer nije izravno pod utjecajem niti jedne ugovorne strane, 2.) proces je transparentniji, zbog čega bi i odlučivanje potrošača trebalo biti kvalitetnije. Ove su promjene usklađene s promjenama koje je donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (čiji je nositelj Ministarstvo financija), u čijoj je izradi također sudjelovala Direkcija. Spomenute izmjene u dijelu promjenjive kamatne stope oba propisa su popratila i odredbama kojima se povećava mobilnost na tržištu (konkretno je omogućen reprogram kredita bez izlazne naknade za potrošače). Osim izravnih koristi za potrošače, olakšana će mobilnost unaprijediti i konkurenciju među bankama. Također je izrađena (i objavljena) Odluka o sadržaju i obliku u kojem se potrošaču daju informacije prije ugovaranja pojedine bankovne usluge te smjernice za objavu Općih uvjeta poslovanja i izmjena i dopuna Općih uvjeta poslovanja kreditnih institucija u poslovanju s potrošačima, čime se potrošačima omogućava da donesu odluku na temelju informiranosti.

Nastavilo se s aktivnostima u vezi s prikupljanjem podataka radi utvrđivanja stanja na tržištu i određivanja daljnjeg smjera djelovanja (Upitnik za prikupljanje informacija o postupanju s jamcima, Upitnik o naknadama, Upitnik za prikupljanje informacija o osnovnom računu za plaćanje, statistika prigovora).

Kao i u ostalim segmentima iz svoje nadležnosti, tako se i na području zaštite potrošača HNB uključio u rad i praćenje aktivnosti Ebe, a nastavljeno je s praćenjem aktivnosti FinCoNet-a (engl. *Financial Consumer Protection Network*) i INFE-a (engl. *International Network on Financial Education*). S obzirom na to da se sve češće naglašava financijska edukacija, HNB je i glede toga započeo suradnju s Ministarstvom financija, ostvareni su kontakti s nacionalnim PISA centrom (engl. *Programme for International Student Assessment*), a u pripremi je i redizajn internetske stranice unutar koje bi se u dijelu zaštite potrošača i zaštite tržišnog natjecanja ponudilo više informativnoga i edukativnog materijala namijenjenog široj javnosti.

I u 2012. godini predstavnici HNB-a redovito su sudjelovali u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača.

HNB

Platni promet

HNB

4.1. Usklađivanje nacionalne regulative platnog prometa s pravnom stečevinom Europske unije

U 2012. godini donesen je novi Zakon o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata (NN, br. 59/2012.), koji je stupio na snagu 5. lipnja 2012., osim pojedinih odredaba koje stupaju na snagu s danom pristupanja RH u EU. Isto tako, a radi usklađivanja Zakona o platnom prometu (NN, br. 133/2009.) s odredbama Zakona o općem upravnom postupku (NN, br. 47/2009.) i odredbama Kaznenog zakona (NN, br. 125/2011., 144/2012.), donesen je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu (NN, br. 136/2012.), čije su odredbe stupile na snagu 15. prosinca 2012., osim dijela odredaba koje su stupile na snagu 1. siječnja 2013.

Novim Zakonom o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata provedeno je daljnje usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije, s obzirom na to da su ovim Zakonom implementirane odredbe Direktive 2009/44/EZ od 6. svibnja 2009., kojom se mijenjaju i dopunjuju Direktiva 98/26/EZ i Direktiva 2002/47/EZ o sporazumima o financijskom osiguranju u vezi s povezanim sustavima i kreditnim potraživanjima.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu provedeno je usklađivanje pojedinih odredaba Glave VII. Zakona o platnom prometu u skladu sa zaključkom Vlade Republike Hrvatske o obvezi usklađivanja posebnih zakona sa Zakonom o općem upravnom postupku. Osim navedenih izmjena Zakon o platnom prometu usklađen je i s odredbama Kaznenog zakona u skladu s Odlukom o usklađivanju prekršajnog zakonodavstva Republike Hrvatske s Kaznenim zakonom (NN, br. 79/2012.).

U vezi s obvezama koje iz područja poslova platnog prometa proizlaze za Republiku Hrvatsku s danom pristupanja Europskoj uniji, tijekom posljednjeg tromjesečja 2012. započela je izrada prijedloga Zakona o provedbi uredbi Europske unije iz područja platnog prometa, kojim će se, u skladu s Uredbom 924/2009/EZ¹ i Uredbom 260/2012/EU², u okviru

nacionalnog zakonodavstva odrediti tijelo nadležno za provođenje nadzora nad provedbom uredaba, način rješavanja pritužaba, izvansudski pritužbeni postupci i postupak mirenja te će se definirati prekršaji koji proizlaze iz nepridržavanja odredaba navedenih u uredbi.

S obzirom na to da se uredbe izravno primjenjuju u državama članicama Europske unije, bez prethodnog uvođenja njihovih odredaba u nacionalno zakonodavstvo, pristupilo se izradi konačnog prijedloga Zakona o provedbi uredbi Europske unije iz područja platnog prometa, kako bi on bio donesen tijekom prvog tromjesečja 2013. te stupio na snagu s danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Navedenim uredbama definira se jedinstveno funkcioniranje unutarnjeg tržišta tako što će se stvoriti integrirano platno tržište za elektronička plaćanja u eurima, bez razlike u načinu izvršenja između nacionalnih i prekograničnih plaćanja. U tu svrhu razvijaju se zajednički platni instrumenti na razini cijele Unije koji će zamijeniti postojeće nacionalne platne sheme. Uvode se zajednički SEPA (engl. *Single Euro Payment Area*) platni standardi, pravila i praksa te primjena integrirane obrade plaćanja koja bi trebala osigurati sigurne, pristupačne te pouzdane platne usluge u eurima.

Uredbom 924/2009/EZ uvodi se načelo jednakosti naknada za nacionalna i prekogranična plaćanja u eurima, odnosno propisuje se obveza pružateljima platne usluge da naknade za prekogranična plaćanja budu jednake naknadama za odgovarajuća nacionalna plaćanja iste vrijednosti i u istoj valuti.

Uredbom 260/2012/EU propisuju se pravila i uvjeti za izvršenje platnih transakcija kreditnog transfera i izravnog terećenja u eurima unutar Europskoga gospodarskog prostora, koji su istovjetni za nacionalne i prekogranične platne transakcije te se određuju krajnji rokovi za njihovu primjenu.

Donošenjem ovih propisa u potpunosti je ispunjena obveza usklađivanja propisa iz područja poslova platnog prometa s pravnom stečevinom Europske unije.

4.2. Izdavanje odobrenja za pružanje platnih usluga i odobrenja za izdavanje elektroničkog novca (licenciranje)

Od početka primjene odredaba Zakona o platnom prometu i Zakona o elektroničkom novcu (oba su propisa stupila na snagu 1. siječnja 2011.) HNB je izdao ukupno šest odobrenja institucijama za izdavanje elektroničkog novca. Osim izdanih

odobrenja institucijama za elektronički novac tijekom 2011. (Hrvatski telekom d.d., VIPnet d.o.o., PBZ CARD d.o.o., Erste Card Club d.o.o.) i jednoj instituciji za elektronički novac pod izuzećem (Paysafecard.com d.o.o.), HNB je u 2012. godini,

1 Uredba (EZ) br. 924/2009. Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o prekograničnim plaćanjima u Zajednici, kojom se ukida Uredba (EZ) br. 2560/2001.

2 Uredba (EU) br. 260/2012. Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. kojom se utvrđuju tehnički i poslovni zahtjevi za kreditne transfere i izravna terećenja u eurima i kojom se mijenja i dopunjuje Uredba (EZ) br. 924/2009.

U 2012. godini održano je šest radionica Radne grupe za implementaciju izravnih terećenja u RH, koju zajedno s Finom čine predstavnici HNB-a i banaka, na osnovi kojih su doneseni zaključci za daljnju izradu i implementaciju nacionalne platne sheme izravnog terećenja u RH u skladu sa SEPA standardima. Najavljena je radna grupa za SEPA kreditni transfer, koja će djelovati tijekom 2013.

4.4.3. Sudjelovanje zaposlenika u radnim skupinama tijela Europske unije i suradnja s drugim središnjim bankama

Tijekom 2012. imenovani predstavnici HNB-a iz područja

platnog prometa sudjelovali su u radu na devet radnih sastanaka u sklopu odbora Europskog sustava središnjih banaka, u radnim tijelima Vijeća Europske unije i odborima Europske komisije.

Na temelju zahtjeva Financial Services Volunteer Corps, neprofitnoga javno-privatnog partnerstva koje državama u razvoju pruža pomoć u izgradnji financijskog sustava, krajem 2012. HNB je organizirao dvodnevnu radionicu s ciljem pružanja tehničke pomoći predstavnicima središnje banke Albanije vezano uz iskustva s implementacijom propisa EU u području platnog prometa.

4.5. Međubankovni platni sustavi

U radu međubankovnih platnih sustava tijekom 2012. nisu zabilježena znatnija vremenska odstupanja od termina propisanih terminskim planom. Također nisu zabilježene značajnije situacije koje bi na bilo koji način utjecale na sigurnost rada međubankovnih platnih sustava kao temeljne infrastrukture platnog prometa u zemlji.

Dostupnost HSVP-a za sudionike u platnom sustavu iznosila je čak 99,98%. HSVP je u 2012. bio nedostupan ukupno 30 minuta, a odstupanja od terminskog plana nije bilo.

Dostupnost NKS-a za sudionike u platnom sustavu iznosila je 100% (ne uključujući redovito tehničko održavanje), a odstupanje od terminskog plana iznosilo je 255 minuta.

Problemi koji su u iznimno maloj mjeri uvjetovali poteškoće u korištenju pojedinih servisa platnih sustava bili su tehničko-tehnološke prirode.

U odnosu na 2011., uočljiv je trend povećavanja broja platnih transakcija te smanjivanja vrijednosti platnih transakcija namirenih u HSVP-u, dok je kod NKS-a uočljiv trend povećavanja broja i vrijednosti platnih transakcija obračunatih u NKS-u.

4.5.1. Hrvatski sustav velikih plaćanja

U nastavku se navode osnovni podaci o namirenim platnim transakcijama preko HSVP-a u 2012. i usporedba dijela ukupnih podataka s prethodnom kalendarskom godinom.

Broj platnih transakcija namirenih u HSVP-u povećao se za 7,9% u odnosu na 2011. U 2012. u HSVP-u je ukupno namireno 292.027 platnih transakcija, a prosječno je dnevno namireno 1168 platnih transakcija.

Ukupna vrijednost platnih transakcija namirenih u HSVP-u smanjila se za 23,2% u odnosu na 2011. Na smanjenje navedene vrijednosti u odnosu na 2011. velikim je dijelom utjecalo smanjenje vrijednosti platnih transakcija na osnovi položenih prekončnih depozita banaka kod Hrvatske narodne banke.

Ukupna vrijednost platnih transakcija namirenih u 2012. u HSVP-u iznosila je 3.573.414 mil. kuna. Prosječna vrijednost jedne platne transakcije iznosila je 12.236.588,1 kuna, dok je prosječna dnevna vrijednost iznosila 14.293,7 mil. kuna.

Tablica 4.1. Platne transakcije u HSVP-u u 2012.

Mjesec	HSVP	
	Broj platnih transakcija	Vrijednost platnih transakcija (mil. kuna)
Siječanj	21.202	291.890
Veljača	22.484	209.575
Ožujak	23.371	253.942
Travanj	23.081	247.451
Svibanj	25.832	392.262
Lipanj	22.459	416.371
Srpanj	28.522	334.204
Kolovoz	24.630	230.169
Rujan	23.942	250.972
Listopad	27.148	306.691
Studeni	24.616	326.975
Prosinac	24.740	312.911
Ukupno	292.027	3.573.414

Izvor: HNB

Tablica 4.2. Pregled namirenih platnih transakcija u HSVP-u

	2011.	2012.
Broj platnih transakcija	270.767	292.027
Vrijednost platnih transakcija (mil. kuna)	4.653.352	3.573.414
Prosječna vrijednost platnih transakcija (mil. kuna)	17,2	12,2

Izvor: HNB

Najveća vrijednost platnih transakcija namirenih u HSVP-u evidentirana je u lipnju, i to u ukupnom iznosu od 416.371 mil. kuna, a najveći broj platnih transakcija evidentiran je u srpnju, čak 28.522 platne transakcije.

Analiza strukture razmijenjenih platnih poruka pokazuje da se čak 64,2% poruka odnosilo na platne poruke (MT103) kojima se banke koriste za provođenje plaćanja klijenata. Platne poruke kojima se koriste banke za provođenje svojih plaćanja (MT202) čine 29,6%, a direktni transferi 6,1% ukupno razmijenjenih platnih poruka. Direktni su transferi platne poruke

4.6. Statistička izvješća o podacima iz platnog prometa

U skladu s Odlukom o obvezi dostavljanja Izvješća o podacima platnog prometa (NN, br. 189/2004. i 127/2009.) HNB je od obveznika dostave podataka (banke, štedne banke i kartične kuće) u okviru propisanih rokova zaprimio, obradio i učinio javno dostupnima statističke podatke iz platnog prometa.

U nastavku se daje pregled pojedinih statističkih podataka zaprimljenih od obveznika dostave.

Poslovni subjekti i građani u bankama imaju ukupno otvoreno 5.850.056 računa. Građani imaju u bankama otvoreno 5.394.050 računa, što čini 92,2% svih otvorenih računa u bankama. Tekući računi u odnosu na ukupan broj računa građana zastupljeni su sa 74,1%, žiroračuni s 21,3%, a 4,5% čine "ostali računi građana".

Od ukupnog broja računa poslovnih subjekata otvorenih u bankama čak 98,0% računa čine računi poslovnih namjena, a samo 2,0% računa odnosi se na ostale račune poslovnih subjekata.

Banke u Republici Hrvatskoj na dan 31. prosinca 2012. posluju u 1256 poslovnih jedinica. Od ukupno 4083 bankomata u zemlji 82,6% nalazi se u vlasništvu banaka, a preostalih 17,4% u vlasništvu je drugih pravnih osoba. Od ukupno 90.433 POS (EFTPOS) uređaja 56,1% je u vlasništvu banaka, a ostalo je u vlasništvu drugih pravnih osoba.

U Republici Hrvatskoj je na dan 31. prosinca 2012. bilo evidentirano ukupno 8.700.449 platnih kartica u optjecaju, pri čemu se 94,2% odnosilo na opće platne kartice (izdane na ime građana), a 5,8% na poslovne platne kartice (izdane na ime poslovnih subjekata). U odnosu na vrste platnih kartica najzastupljenije su debitne kartice, koje čine 76,6% ukupnog broja kartica.

Vezano uz funkcije kartica, od ukupnog broja kartica čak 86,3% kartica ima čip (platne kartice koje sadržavaju jedan ili

više računalnih čipova za pohranu podataka, identifikaciju ili za obrade posebnih namjena).

Tablica 4.6. Podaci o broju transakcijskih računa

31. prosinca 2012.

Računi poslovnih subjekata	456.006
Računi poslovnih namjena	446.664
Ostali računi ^a	9.342
Računi građana	5.394.050
Žiroračuni	1.150.653
Tekući računi	3.998.623
Ostali računi građana ^b	244.774
Ukupno	5.850.056

^a Uplatni računi državnog proračuna

^b Računi građana za posebne namjene i računi nerezidenata – fizičkih osoba s prebivalištem u inozemstvu

Izvor: HNB

Tablica 4.7. Broj poslovnih jedinica banaka, bankomata i POS (EFTPOS) uređaja

31. prosinca 2012.

	Ukupno
Poslovne jedinice	1.256
Bankomati ukupno	4.083
Bankomati u vlasništvu banaka	3.373
Bankomati u vlasništvu druge pravne osobe	710
POS (EFTPOS) uređaji ukupno	90.433
POS (EFTPOS) uređaji u vlasništvu banaka	50.746
POS (EFTPOS) uređaji u vlasništvu druge pravne osobe	39.687

Izvor: HNB

Tablica 4.8. Izdane platne kartice i izvršena kartična plaćanja prema vrstama kartica

Vrsta kartice	Opće i poslovne validne platne kartice			
	Broj platnih kartica u optjecaju ^a	Postotni udio	Ukupno transakcije	
			Broj	Vrijednost
Kreditne kartice	161.231	1,9	2.436.755	771.295.632
Revolving kartice ^b	676.387	7,8	29.159.143	7.642.657.498
Kartice s odgođenom naplatom ^c	477.577	5,5	29.065.316	9.817.362.479
Charge kartice ^d	557.754	6,4	36.202.785	9.651.119.088
Debitne kartice	6.664.654	76,6	195.321.183	82.178.615.299
Prepaid kartice	146.512	1,7	463.536	76.536.836
Ostalo	16.334	0,2	93.125	35.387.993
Ukupno	8.700.449	100,0	292.741.843	110.172.974.825

^a Izvještajno razdoblje na dan 31. prosinca 2012.

^b Revolving kartice – korisnik ukupne troškove može platiti u cijelosti ili postupno, u ratama, prema ugovorenom modelu naplate.

^c Kartice s odgođenom naplatom – iznos ukupnih troškova naplaćuje se neposrednim terećenjem transakcijskog računa korisnika u banci, na temelju naloga za plaćanje podnesenog na teret tog računa od izdavatelja kartice s odgođenom naplatom.

^d Charge kartice – korisnik ukupne troškove podmiruje u cijelosti naknadno, do dana dospijanja plaćanja za učinjene ukupne troškove.

Izvor: HNB

HNB

Poslovanje **trezora**

HNB

5.1. Stanje i kretanje gotovog novca izvan banaka

Na dan 31. prosinca 2012. stanje gotovog novca izvan banaka (novac u optjecaju) iznosilo je 16,9 mlrd. kuna i bilo je za 1,5% veće nego na kraju 2011.

Izvan HNB-a i gotovinskih centara (GC) na dan 31. prosinca 2012. bio je 161 mil. komada novčanica u vrijednosti od 20,6 mlrd. kuna. U usporedbi sa stanjem na kraju 2011., tijekom 2012. količina novčanica izvan HNB-a i GC-a povećala se za 4,5%, dok se ukupna vrijednost svih novčanica izvan HNB-a i GC-a povećala za 3%.

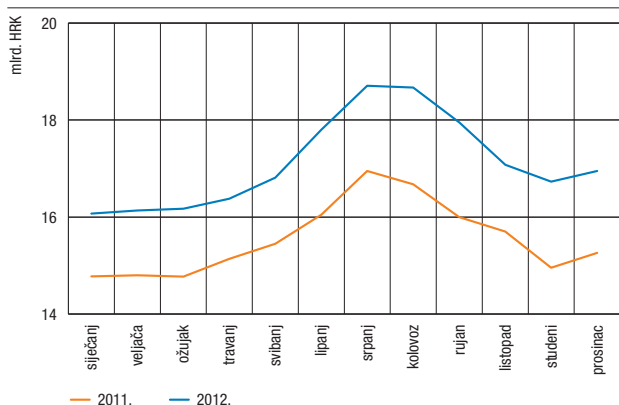
Ukupna količina novčanica izvan HNB-a i GC-a povećana je u 2012. za 6,4 mil. komada, što uključuje povećanje svih važećih apoeni izuzevši apoen od 500 kuna, čija se količina smanjila za 0,1 mil. komada, te apoen od 5 kuna, čija se količina smanjila za 0,009 mil. komada. Pojedinačno, najveći porast registriran je kod apoeni od 200 kuna, od 2,4 mil. komada, te

apoeni od 100 kuna, od 1,5 mil. komada, što iznosi 60,9% ukupnog porasta količine novčanica izvan HNB-a i GC-a u 2012.

Izvan HNB-a i GC-a u 2012. količinski su bile najviše zastupljene novčanice u apoenima od 200 kuna (udio od 30%) i od 10 kuna (udio od 21%), čija je ukupna vrijednost iznosila 9,8 mlrd. kuna ili 47,5% ukupne vrijednosti novčanica te godine. Apoenom od 200 kuna banke se najviše koriste pri isplati putem bankomata, što je i rezultiralo velikom zastupljenošću tog apoeni u strukturi novčanica izvan HNB-a i GC-a.

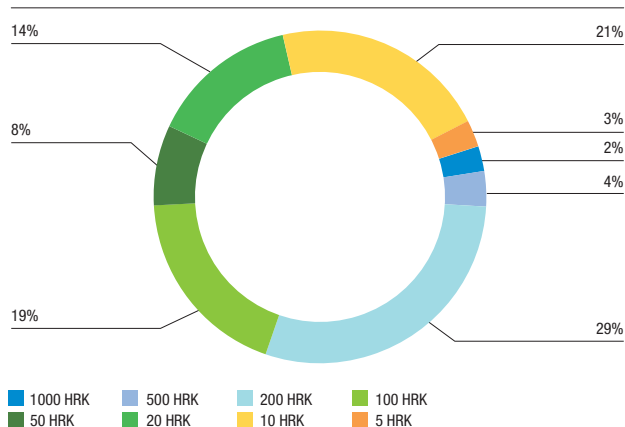
Količina kovanog novca izvan HNB-a i GC-a na dan 31. prosinca 2012. iznosila je 1,8 mlrd. komada, a njihova ukupna vrijednost 1,01 mlrd. kuna. U odnosu na stanje na kraju 2011. količina kovanog novca izvan HNB-a i GC-a bila je na kraju 2012. veća za 4,6%, dok je njegova ukupna vrijednost bila veća za 5,2%. Količina kovanog novca izvan HNB-a i GC-a tijekom

5.1. Gotov novac izvan banaka
na kraju razdoblja

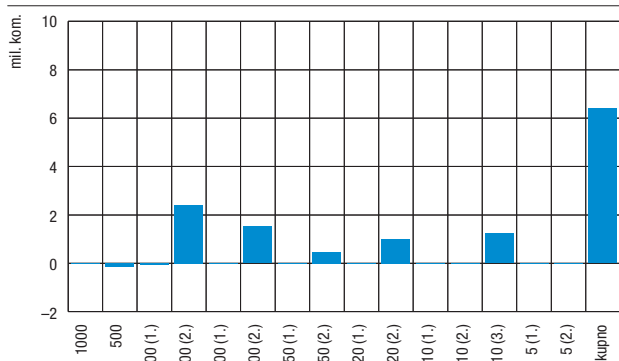
Izvor: HNB

5.3. Struktura ukupne količine novčanica izvan HNB-a i GC-a po apoenima
na kraju 2012.

Izvor: HNB

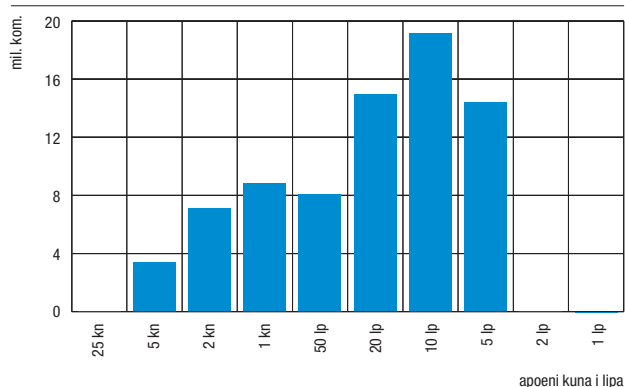
5.2. Promjena broja komada novčanica izvan HNB-a i GC-a u 2012., u usporedbi s 2011.

Napomena: Redni brojevi u zagradama uz apoeni označuju seriju izdanja.

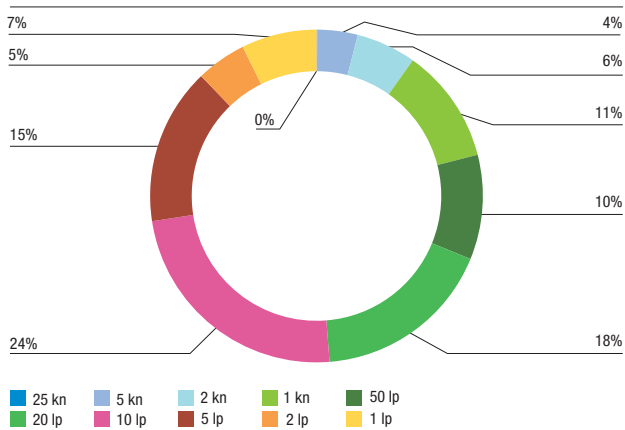
Izvor: HNB

5.4. Promjena broja komada kovanog novca izvan HNB-a i GC-a u 2012. u usporedbi s 2011.

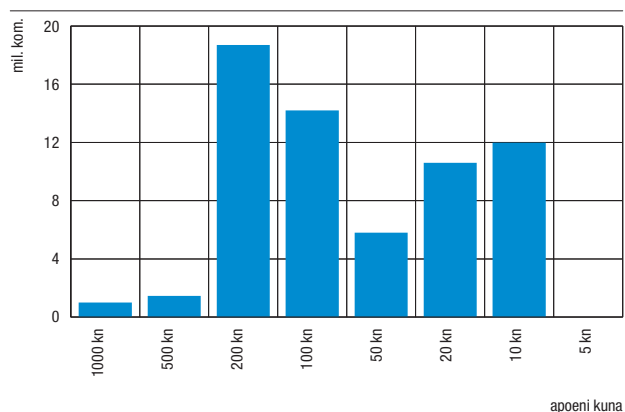
Izvor: HNB

5.5. Struktura ukupne količine kovanog novca izvan HNB-a i GC-a po apoenima na kraju 2012.

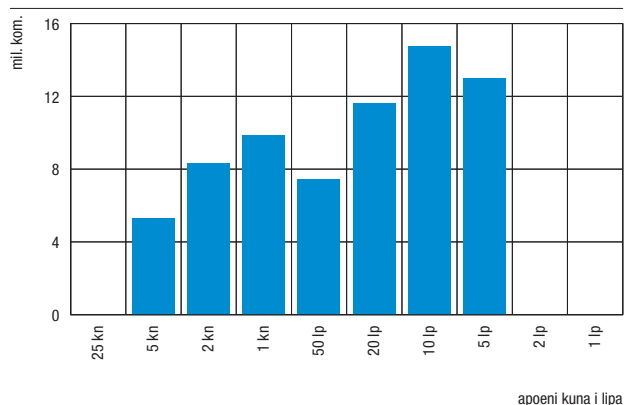
Izvor: HNB

5.6. Novčanice izdane gotovinskim centrima u 2012.

Izvor: HNB

5.7. Kovani novac izdan gotovinskim centrima u 2012.

Izvor: HNB

2012. ukupno se povećala za 76 mil. komada.

Među kovanicama količinski je u 2012. izvan HNB-a i GC-a bio najviše zastupljen apoen od 10 lipa (429 mil. komada, što čini 24% ukupne količine kovanog novca izvan HNB-a i GC-a), dok je vrijednosno najviše bio zastupljen apoen od 5 kuna (u iznosu od 355 mil. kuna, što čini 35% ukupne vrijednosti kovanog novca izvan HNB-a i GC-a).

5.2. Opskrba gotovim novcem

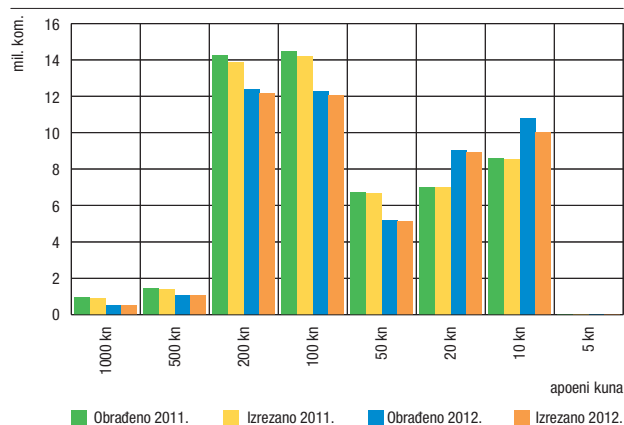
Za podmirivanje potreba banaka za gotovim novcem na osnovi njihovih narudžaba i održavanje primjerene zalihe u gotovinskim centrima iz trezora HNB-a gotovinskim je centrima tijekom 2012. izdano ukupno 7,5 mlrd. kuna u novčanicama (63,7 mil. komada) i 61,2 mil. kuna kovanog novca (70,2 mil. komada). Ukupna vrijednost izdanih novčanica bila je za 3,0 mlrd. kuna ili 28,6% manja u odnosu na 2011. Broj izdanih novčanica manji je za 24,3 mil. komada ili 27,6%. Ukupna vrijednost izdanoga kovanog novca veća je za 38,8%, a broj komada izdanoga kovanog novca manji je za 4,1%.

Tijekom 2012. u odnosu na 2011. izrazit je porast izdanih količina kovanog novca od 5, 2 i 1 kune, za 51,2%, što je rezultiralo povećanjem ukupne vrijednosti izdanoga kovanog novca za 38,8%. Istodobno, izdane su se količine kovanog novca od 50, 20, 10 i 5 lipa smanjile za 18,9%, što je rezultiralo smanjenjem ukupno izdane količine kovanog novca u 2012. u odnosu na 2011. za 3,4%.

5.3. Povlačenje i obrada dotrajalih novčanica

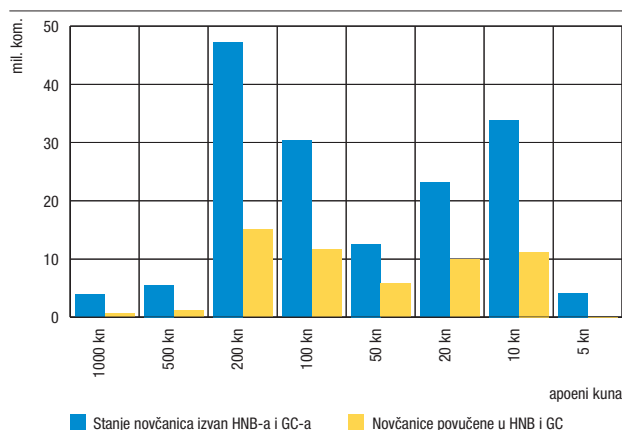
U 2012. HNB je preuzeo od gotovinskih centara ukupno 55,3 mil. komada novčanica u ukupnoj vrijednosti od 6 mlrd.

5.8. Obradene i izrezane novčanice po apoenima

Izvor: HNB

5.9. Odnos povučenih novčanica i novčanica izvan HNB-a i GC-a u 2012.

Izvor: HNB

kuna. Na sustavu za obradu novčanica ukupno je obrađeno 51,2 mil. komada novčanica, od čega je 97,4% ili 49,9 mil. komada (u vrijednosti od 5,2 mlrd. kuna) automatski izrezano jer

novčanice svojom kakvoćom nisu zadovoljile utvrđene kriterije za upotrebu u optjecaju.

Prema iskazanim podacima obnova novčanica izvan HNB-a i GC-a u 2012. iznosila je 31% (poništene novčanice/ novčanice izvan HNB-a i GC-a x 100), s obzirom na to da je količina novčanica izvan HNB-a i GC-a na dan 31. prosinca 2012. iznosila 161 mil. komada, a uništeno je 49,9 mil. komada.

HNB je u rujnu 2012. donio novu Odluku o minimalnim standardima za strojno i ručno sortiranje novčanica prema prikladnosti za promet, koja se primjenjuje od prosinca 2012. Odlukom su utvrđuju standardi na temelju kojih se novčanice sortiraju na prikladne i neprikladne za daljnji promet. Novom Odlukom ublaženi su postojeći standardi za strojno sortiranje novčanica na način da je primarno kod kriterija koji se odnosi na nanos prljavštine preko cijele novčanice dopuštena neznatno veća zaprljanost za prikladne novčanice. Ublažavanjem navedenoga kriterija postići će se duže zadržavanje novčanica u optjecaju, s obzirom na to da se 95% neprikladnih novčanica izdvaja upravo na temelju toga kriterija. Ublažavanje kriterija trebalo bi rezultirati smanjivanjem izdvajanja neprikladnih novčanica na godišnjoj razini za približno 15,7 mil. komada, odnosno uštedom u ukupnim troškovima izrade novčanica od oko 5,4 mil. kuna.

5.4. Vještačenje novčanica

Tijekom 2012. Nacionalni centar za analizu novčanica u postupku vještačenja sumnjivih primjeraka novčanica kuna registrirao je 315 komada krivotvorenih novčanica u ukupnoj vrijednosti od 114.480,00 kuna. U odnosu na 2011. broj registriranih krivotvorina kuna u optjecaju smanjen je za 29%. Na osnovi navedenih pokazatelja, a uzevši u obzir da je tijekom 2012. izvan trezora HNB-a i GC-a bilo prosječno 161,4 mil. komada novčanica, na milijun komada novčanica kuna u optjecaju registrirana su dva komada krivotvorenih novčanica.

Tijekom 2012. u postupku vještačenja sumnjivih primjeraka stranih novčanica registrirana su ukupno 994 komada krivotvorina. U ukupnoj količini registriranih krivotvorina stranih novčanica najveći se broj komada krivotvorenih novčanica odnosio na euro (861), potom su slijedile krivotvorene novčanice američkog dolara sa 109 primjeraka, a ostatak od 24 komada činile su krivotvorene novčanice konvertibilne marke, kanadskog dolara, švicarskog franka, njemačke marke, funte sterlina, talijanske lire i srpskog dinara.

Tijekom 2012. u odnosu na 2011. evidentirano je povećanje registriranih krivotvorenih novčanica eura za 29,7%, dok je kod registriranih krivotvorenih novčanica američkog dolara evidentiran pad ukupne količine za gotovo tri puta.

U istom razdoblju 2012. Nacionalni centar za analizu kovanog novca u postupku vještačenja sumnjivih primjeraka

Tablica 5.1. Registrirane krivotvorine novčanica kuna u 2012.

	1000	500	200	100	50	20	10	5	Ukupno
Komadi	34	122	81	16	23	14	25	0	315
Postotni udio	10,8	38,7	25,7	5,1	7,3	4,4	7,9	0,0	100,0

Izvor: HNB

kovanog novca registrirao je 20 primjeraka krivotvorenoga kovanog novca od 5 kuna te 537 primjeraka krivotvorenoga kovanog novca eura.

Od ukupne količine registriranih krivotvorina kovanog novca eura na apoen od 2 eura otpadaju 403 komada ili 75%, na apoen od 1 eura 101 komad ili 19% te na apoen od 0,50 eura 33 komada ili 6%. Tijekom 2012. registrirano je za 5,9% manje krivotvorenoga kovanog novca eura u odnosu na 2011.

Nacionalni centar za borbu protiv krivotvorenja održao je tijekom 2012., a u sklopu Nacionalnog programa za obuku zaposlenika banaka i financijskih institucija za postupak provjere autentičnosti novčanica i kovanog novca, 32 specijalistička cjelodnevna tečaja za zaposlenike banaka i institucija specijaliziranih za poslovanje s gotovim novcem. Educiran je ukupno 321 zaposlenik banaka i financijskih institucija kao i 354 učenika završnih razreda trgovačkih škola.

5.5. Izdavanje prigodnoga kovanog novca

Tijekom 2012. godine HNB je izdao numizmatički komplet optjecajnoga kovanog novca kuna i lipa s godinom izdanja “2012.” u količini od 1000 kompleta.

HNB je također izdao prigodni optjecajni kovani novac od 25 kuna naziva “Ugovor o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, 9. XII. 2011.” u količini od 20.000 komada.

Javnost rada

Hrvatska narodna banka različitim aktivnostima upoznaje stručnu i najširu javnost s ciljevima, instrumentarijem i promjenama u svom djelovanju. Dostupnost informacija o djelovanju središnje banke omogućava se promptnom objavom priopćenja za javnost o odlukama najviših tijela središnje banke na internetskoj stranici www.hnb.hr, gdje su dostupni i svi važeći, a kad je god to moguće i tek pripremani propisi kojima se regulira djelovanje središnje banke i financijskih institucija koje su pod njezinim nadzorom. Isto tako, objavljuje se i niz redovitih publikacija – godišnja izvješća, mjesečni Bilten HNB-a, Bilten o bankama, analiza Financijska stabilnost, podaci o inozemnim ulaganjima sa strukturom prema djelatnostima i zemljama te brojni statistički pokazatelji iz područja domaćih i međunarodnih financijskih kretanja i odnosa.

U skladu s praksom otvorenosti prema javnosti, Hrvatska narodna banka dosljedno primjenjuje i odredbe Zakona o pravu na pristup informacijama. Tako su svim zainteresiranima dostupne, bez naknade i bez formalnog pozivanja na odredbe tog zakonskog akta, različite informacije, osim onih koje prema drugim relevantnim zakonskim propisima (Zakon o HNB-u, Zakon o kreditnim institucijama, Zakon o službenoj statistici, Zakon o zaštiti osobnih podataka) potpadaju pod odredbe o službenoj ili bankovnoj tajni.

Hrvatska narodna banka oformila je elektroničku adresu (info@hnb.hr) za primanje upita od domaćih i inozemnih medija, tvrtki, građana i drugih institucija, sastavila je i objavila Katalog informacija, kojima raspolaže i javne su naravi, imenovala je službenika za informiranje, koji je dužan voditi brigu o pravodobnom slanju odgovora na pristigle upite ili upućivanju podnositelja upita na instituciju u čijoj je nadležnosti tražena informacija.

Tijekom 2012. godine Hrvatska narodna banka primila

je ukupno 2485 upita za različite informacije. Od tog je broja 1798 zamolbi stiglo elektroničkom poštom, 99 običnom poštom, a 588 zahtjeva upućeno je telefonskim putem. Od ukupnog broja zahtjeva 2086 uputili su građani, tvrtke, predstavnici županija, općina, veleposlanstava i državnih institucija, a 399 zahtjeva Hrvatska narodna banka primila je od predstavnika domaćih i inozemnih medija. Od ukupnog broja pristiglih zahtjeva za informacijama u samo tri zahtjeva zabilježeno je pozivanje na Zakon o pravu na pristup informacijama. Riješena su 2482 zahtjeva, a tri su zahtjeva odbijena na temelju relevantnih zakonskih odredaba.

Središnja banka i na druge načine razvija komunikaciju i otvorenost prema različitim strukturama javnosti. Potrebama javnih medija nastoji se udovoljiti ne samo što bržom dostavom zatraženih odgovora i objašnjenja već i intervjuima i izjavama dužnosnika i drugih djelatnika središnje banke, organizacijom neformalnih radnih susreta, a u važnim prigodama i na konferencijama za novinare.

Zanimanje za ulogu i djelovanje HNB-a sve je primjetnije i među mladima, pa je tijekom 2012. našu središnju banku organizirano posjetilo 14 grupa studenata i srednjoškolaca, a mnogi od njih odabiru za svoje seminarske ili diplomske radove teme iz djelokruga središnje banke.

Upoznavanju s djelovanjem i gledištima Hrvatske narodne banke služe i nastupi predstavnika ove institucije na različitim domaćim i međunarodnim konferencijama i drugim stručnim skupovima. Kod toga vrijedi posebno spomenuti i međunarodnu ekonomsku konferenciju u Dubrovniku, koju je u 2012. godini već osamnaesti put organizirao HNB, uz sudjelovanje istaknutih ekonomista iz naše i drugih zemalja te iz najvažnijih međunarodnih financijskih institucija.

HNB

Međunarodna suradnja

HNB

7.1. Aktivnosti HNB-a u okviru odnosa Republike Hrvatske s Europskom unijom

Nakon što su pregovori o članstvu Republike Hrvatske u Europskoj uniji zaključeni u lipnju 2011., a Ugovor o pristupanju Republike Hrvatske EU potpisan u prosincu iste godine, tijekom 2012. godine započeo je proces ratifikacije Ugovora. Na kraju godine postupak ratifikacije u potpunosti je bio završen u 15 država članica EU, u još devet bio je u tijeku, dok u tri države još nije bio započeo.

Potpisivanje Ugovora za većinu institucija i tijela u Hrvatskoj, pa tako i za HNB, značilo je i početak sudjelovanja u radu određenih institucija i drugih tijela EU u statusu promatrača. Predstavnici HNB-a tijekom 2012. godine sudjelovali su na ukupno 206 sastanaka struktura EU. Od tog broja najviše njih, ukupno 101, odnosi se na sastanke održane pod okriljem Europske središnje banke (ESB). Guverner HNB-a sudjelovao je u radu na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg vijeća ESB-a, na kojima se raspravljalo o temama vezanima uz tekuća makroekonomska, monetarna, fiskalna i financijska kretanja u EU. Predstavnici HNB-a sudjelovali su u radu 13 relevantnih odbora ESSB-a te njima pripadajućih podstruktura.

U okviru Europskog sustava financijskih supervizora (ESFS) guverner i nadležni viceguverner sudjelovali su na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg odbora Europskog odbora za sistemski rizik (ESRB), na kojima se raspravljalo o temama vezanima uz analizu sistemskih rizika i ranjivost u financijskom sustavu EU, makrobonitetnoj politici u EU i potencijalnim učincima predstojećih promjena u bankovnoj regulativi. Predstavnici HNB-a sudjelovali su također u radu Savjetničkoga tehničkog odbora i pripadajućih radnih skupina ESRB-a. Nadležni viceguverner prisustvovao je i na sastancima Odbora supervizora Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (Eba). U radu ostalih struktura ESFS-a sudjelovali su pojedini rukovoditelji i stručnjaci za relevantna područja.

U kontekstu sudjelovanja predstavnika HNB-a u struktura ESB/ESSB-a i ESRB-a, važno je spomenuti da je tijekom 2012. HNB intenzivno surađivao s relevantnom službom ESB-a radi uspostavljanja informatičke infrastrukture kojom je HNB-u omogućen pristup informacijskom sustavu ESB-a i ESSB-a, tzv. DARWIN-u (*Documents and Records Web-based Information Network*). Riječ je o središnjoj mreži ESB-a za distribuciju i pohranu cjelokupne dokumentacije vezane uz rad upravljačkih tijela, odbora i podstruktura ESB/ESSB-a i ESRB-a. Taj je posao uspješno završen početkom 2013. godine.

HNB je također zastupljen i u pojedinim radnim tijelima Vijeća EU i Europske komisije, ali najčešće zajedno s predstavnicima relevantnih ministarstava, ponajprije Ministarstva financija Republike Hrvatske. Za teme iz domene rada HNB-a o kojima se raspravljalo na ovim sastancima HNB i Ministarstvo financija RH pripremali su stajalište Republike Hrvatske u međusobnoj koordinaciji. Guverner je sudjelovao na neformalnim sastancima ministara financija (Neformalno vijeće ECOFIN-a), a nadležni članovi rukovodstva na sastancima Gospodarskog i financijskog odbora (EFC). U ostalim radnim tijelima Vijeća EU te u odborima i radnim skupinama Europske komisije HNB

su predstavljali rukovoditelji organizacijskih jedinica ili stručnjaci za određena pitanja. Potrebno je istaknuti kako je velikom broju sastanaka pripremnih tijela Vijeća EU prisustvovao i predstavnik HNB-a u Misiji Republike Hrvatske pri EU.

Tijekom 2012. godine, stručne službe HNB-a nastavile su sudjelovati u izradi dokumenata vezanih uz proces pristupanja Hrvatske EU. Zaposlenici središnje banke sudjelovali su u izradi Ekonomskog programa, koji će zamijeniti Pretpristupni ekonomski program, a koji se prvi put ove godine priprema u okviru neformalnog sudjelovanja Hrvatske u Europskom semestru (novi mehanizam nadzora i koordinacije ekonomskih politika u EU). Stručnjaci HNB-a sudjelovali su u izradi godišnjeg Programa Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje i provedbu pravne stečevine Europske unije za 2013. godinu. Predstavnici HNB-a također su sudjelovali i u radu te pripremi materijala za Pododbor za ekonomska i financijska pitanja i statistiku. Pripremljeni su i materijali za sastanke Odbora za stabilizaciju i pridruživanje te Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje.

U jesen 2012. Europska komisija je Vijeću EU i Europskom parlamentu dostavila Sveobuhvatno izvješće o praćenju Hrvatske. U ovom se izvješću procjenjuje napredak koji je u svojim pripremama za pristupanje Europskoj uniji Hrvatska ostvarila u razdoblju od listopada 2011. do rujna 2012. godine. U izvješću se navodi da je u promatranom razdoblju monetarna politika nastavila uspješno održavati stabilnost tečaja kune i financijsku stabilnost. Ocijenjeno je da implementacija ovakvog okvira monetarne politike uspješno ograničava inflatorna očekivanja te smanjuje valutno inducirani kreditni rizik u uvjetima visoke euroizacije gospodarstva. U izvješću se spominje nastavak nepovoljne dinamike gospodarske aktivnosti te daljnje sužavanje manjka na tekućem računu platne bilance. Istaknuto je i da unatoč znatnim međunarodnim pričuvmama visoka inozemna zaduženost ostaje najizrazitija ranjivost hrvatskoga gospodarstva. Kao pozitivna obilježja spominju se stabilnost i visoka kapitaliziranost bankovnog sustava. U Izvješću se ocjenjuje i napredak u okviru pojedinih pregovaračkih poglavlja, od kojih su četiri poglavlja u djelokrugu HNB-a. Što se tiče poglavlja Sloboda kretanja kapitala, u Izvješću se navodi da Hrvatska ispunjava svoje obveze koje proizlaze iz pregovora o pristupanju. U okviru poglavlja Financijske usluge ocjenjuje se da je hrvatsko zakonodavstvo uglavnom već usklađeno s pravnom stečevinom. Potrebno je daljnje usklađivanje s posljednjom Direktivom o kapitalnim zahtjevima (CRD III), a predstoje i pripreme za provedbu paketa CRD IV. Što se tiče poglavlja Ekonomska i monetarna politika, usklađivanje u području monetarne politike je dovršeno, a u području ekonomske politike treba nastaviti poboljšavati institucionalne i tehničke kapacitete za razvoj srednjoročnih makroekonomskih i fiskalnih okvira. Jedan od važnih elemenata je i bolje usklađivanje fiskalnog izvještavanja sa standardima ESA 95. Vezano uz poglavlje Financijski nadzor, u području zaštite eura od krivotvorenja usklađivanje je gotovo dovršeno. Navodi se i da je HNB poboljšao koordinaciju s Ministarstvom unutarnjih poslova i drugim institucijama

ostvarenja napretka u provođenju politika i strukturnih reformi koje će potaknuti rast i smanjiti ranjivosti. Podržali su započeti proces fiskalne konsolidacije, koji treba biti zasnovan na smanjenju rashoda, ali uz očuvanje kapitalnih rashoda, te napore za promjenu porezne strukture tako da se smanji opterećenje na rad, a da se pritom ne utječe na porezne prihode. Iako su se složili da je fiskalna konsolidacija posebice izazovna u aktualnim okolnostima, naglasili su njezinu neophodnost za ponovno uspostavljanje održivosti duga, ispunjavanje zahtjeva Zakona o fiskalnoj odgovornosti i zadržavanje pristupa tržištu. Vladin program strukturnih reformi ocijenjen je kao dobar početak ponovnog uspostavljanja konkurentnosti i poticaja rasta. U tom smislu direktori su ohrabрили vlasti da odrede specifične politike i mjere usredotočene na povećanje participacije radne snage, veću fleksibilnost na tržištu rada, smanjenje prepreka ulasku na tržište i poticanje tržišnog natjecanja, te istodobno, s ciljem uspješnijeg provođenja strukturnih reformi i poticanja rasta, na jačanje kapaciteta za apsorpciju sredstava iz fondova EU. Direktori su nadalje, u cilju jačanja otpornosti gospodarstva na šokove i doprinosa makroekonomskoj prilagodbi, pozdravili povećanu fleksibilnost tečaja posljednjih godina. Ipak, složili su se da je za Hrvatsku dobro održavanje relativno stabilnog tečaja jer bi pretjerane oscilacije bile štetne s obzirom na visok stupanj euroizacije i znatan inozemni dug. Središnjoj je banci preporučeno daljnje postupno povećavanje međunarodnih pričuva, kako bi se dodatno ojačala otpornost na vanjske šokove. Iako je financijski sektor dobro kapitaliziran i otporan na šokove, da bi se umanjili rizici povezani s pogoršanjem kvalitete imovine i velikom ovisnošću o matičnim bankama, naglašena je važnost održavanja visokih zakonom propisanih kapitalnih rezervi, rezervacija za loše kredite, nastavka jačanja financijskog nadzora i supervizorskih propisa te prekogranične suradnje u području nadzora.

Predstavnici MMF-ovih stručnih službi zaduženih za RH ponovo su posjetili Zagreb u veljači 2013. godine, kako bi ažurirali svoje projekcije. U zaključnoj izjavi danoj nakon posjeta zaključili su da je u Hrvatskoj u međuvremenu došlo do pogoršanja gospodarskog stanja, što je posljedica slabe inozemne potražnje, kontinuiranog procesa razduživanja privatnog sektora te nedostatka poslovnog povjerenja i povjerenja potrošača. Pad BDP-a u 2012. godini bio je veći od očekivanog, a za njegov oporavak, kao i za što bolje korištenje prednosti ulaska u EU, te općenito za poboljšanje srednjoročnih izgleda, neophodno je ubrzano provođenje donesenog programa strukturnih reformi. Predstavnici MMF-a u tom su smislu ponovili većinu preporuka danih prethodno tijekom provođenja konzultacija u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a te su ponovo naglasili važnost nastavka postupne, ali nepokolebljive fiskalne konsolidacije započete u 2012. godini. U financijskom sektoru, uz važnost nastavljanja održavanja dobre ravnoteže između očuvanja financijske stabilnosti i podrške oporavku kreditnog rasta, ocijenili su poželjnim postupno povećavanje posebnih bankovnih rezervacija za loše kredite.

Treba napomenuti da je MMF u 2012. godini donio novu Integriranu odluku o nadzoru, koja, među ostalim, konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a čini sredstvom ne samo bilateralnog već i multilateralnog nadzora, čime se omogućuje

sveobuhvatna, integrirana i konzistentna analiza učinaka prelijevanja između zemalja članica. Iako ova nova odluka te posebice u okviru nje detaljno definiran opseg i modalitet multilateralnog nadzora imaju najveću važnost za nadzor nad sistemski važnim gospodarstvima, koristi od integriranog nadzora trebale bi imati sve članice. MMF je tako u 2012. godini drugi put izradio i objavio izvješće za sistemski važna gospodarstva s efektom prelijevanja (SAD, Japan, Kinu, Veliku Britaniju i europodručje), ali ovog puta prošireno za analizu negativnih učinaka prelijevanja između Zapadne i Istočne Europe. U tom smislu mogu se promatrati i nastojanja za unaprjeđenje suradnje između nadzornih tijela matičnih banaka sa sjedištem u europodručju i banaka kćeri iz europskih zemalja s tržištima u nastajanju u okviru tzv. Bečke inicijative 2, gdje MMF djeluje kao član Upravljačkog odbora.

Suradnja i razmjena mišljenja sa stručnjacima MMF-a u 2012. godini ostvarena je i pri posjetu delegacija HNB-a i Ministarstva financija RH Washingtonu povodom održavanja proljetnog zasjedanja Međunarodnoga monetarnog i financijskog odbora te za vrijeme Godišnje skupštine Odbora guvernera, održane u listopadu 2012. godine u Tokiju. Sredinom 2012. godine Republiku Hrvatsku posjetio je izvršni direktor Menno Snel, a posebno treba istaknuti i posjet gđe Nemat Shafik, zamjenice glavne direktorice MMF-a, sa suradnicima, početkom 2013. godine. Tijekom ovog posjeta u okviru regionalnog obilaska zemalja članica zamjenica glavne direktorice MMF-a susrela se s premijerom, najvišim predstavnicima MF-a i HNB-a te predstavnicima najvećih banaka, poslodavcima i sindikatima.

U cilju povećanja sredstava namijenjenih povlaštenom financiranju zemalja s niskim dohotkom, Odbor izvršnih direktora MMF-a 2012. godine u dva je navrata (u veljači i rujnu) donio odluku o uvjetnoj raspodjeli članicama, proporcionalno njihovim kvotama, ukupno 2,45 milijarde SDR-a pohranjenih u općim rezervama. Ova sredstva je MMF ostvario na osnovi neočekivane dobiti od prodaje zlata u razdoblju od 2009. do 2010. godine, jer je prosječna ostvarena prodajna cijena zlata bila za 294 USD po unci viša od početno planirane cijene. Odluka iz veljače odnosila se na 700 milijuna SDR-a, a odluka iz rujna na preostalih 1,75 milijardi SDR-a. U oba slučaja raspodjela je uvjetovana zadovoljavajućim financijskim jamstvima zemalja članica da će u svrhu novih subvencija za povlašteno financiranje zemalja s niskim dohotkom biti prikupljeno najmanje 90% iznosa namijenjenog za raspodjelu. Ovaj uvjet je za odluku o raspodjeli 700 milijuna SDR-a ispunjen u listopadu 2012. godine, kada je raspodjela i provedena. Republika Hrvatska je Zaključkom Vlade od 30. kolovoza 2012. podržala ovu inicijativu MMF-a i pristala ustupiti 50% pripadajućeg joj dijela od neočekivane dobiti od prodaje zlata, odnosno približno 0,54 mil. SDR-a, u korist Fonda za smanjenje siromaštva i rast (*Poverty Reduction and Growth Trust* – PRGT), putem kojeg se provodi povlašteno financiranje. Na taj način Republika Hrvatska se svrstala među 140 zemalja koje su do 1. veljače 2013. podržale ovu inicijativu MMF-a. Što se tiče inicijative MMF-a iz rujna 2012. godine o daljnjoj raspodjeli preostalog dijela neočekivane dobiti od prodaje zlata u iznosu od 1,75 milijarde SDR-a, u tijeku je postupak odlučivanja u zemljama članicama.

Republika Hrvatska je i u 2012. godini nastavila s

Posljednje ograničenje ukinuto je 1. siječnja 2011., odnosno rezidenti od navedenoga datuma za otvaranje i držanje sredstava na računu u inozemstvu više ne trebaju odobrenje HNB-a.

7.5.2. Poslovanje s ovlaštenim mjenjačima

Na temelju Zakona o deviznom poslovanju HNB izdaje pravnim osobama i obrtima (ovlašteni mjenjači) odobrenja za obavljanje mjenjačkih poslova. Tijekom 2012. izdana su 82 odobrenja, 55 odobrenja je oduzeto, a 57 ih je prestalo vrijediti po sili zakona.

Krajem 2012. broj važećih odobrenja iznosio je 1367. Prema pravnom obliku 63% ovlaštenih mjenjača jesu društva s ograničenom odgovornošću, 26% obrti, 8% dionička društva, a 3% ostale pravne osobe.

Ovlašteni mjenjači obvezni su koristiti se zaštićenim računalnim programom za koji je HNB izdao certifikat. Upotreba certificiranih programa uvedena je radi jačanja fiskalne i financijske discipline i u izravnoj je vezi s provođenjem politike sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Tijekom 2012. izdana su četiri nova certifikata za računalne programe, tako da je na tržištu ukupno 36 certificiranih računalnih programa.

Prema podacima o prometu ovlaštenih mjenjača s fizičkim osobama, koje prima i obrađuje HNB, ovlašteni su mjenjači u 2012. ostvarili iznos kupnje i prodaje strane gotovine u kunskoj protuvrijednosti od 28,6 mlrd. kuna. Od tog iznosa na otkup strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu odnosi se 21,3 mlrd. kuna, a na prodaju 7,3 mlrd. kuna. Najveći dio prometa (89%) ostvaren je u eurima.

7.5.3. Aktivnosti u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma

Kao aktivan sudionik sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma HNB je u ožujku 2007. osnovao Odbor za sprječavanje pranja novca i sprječavanje financiranja terorizma

(Odbor). Odbor čine predstavnici relevantnih sektora HNB-a i djeluje kao interno konzultativno tijelo koje koordinira postupke i aktivnosti HNB-a pri obavljanju zakonskih nadležnosti središnje banke u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, pritom surađujući s drugim nadležnim državnim tijelima radi praćenja i primjene pravne stečevine EU u ovom području.

Jedna od obveza nadzornih tijela izrada je smjernica za obveznike koje nadziru. Tako su, u skladu s potrebama obveznika, tijekom 2012. članovi Odbora izradili nove, treće po redu Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za kreditne institucije, kreditne unije i institucije za elektronički novac, koje je guverner donio u lipnju.

Tijekom 2012. Odbor je pripremio, u području nadležnosti HNB-a, odgovore na Upitnik za detaljnu procjenu sustava pranja novca i financiranja terorizma, koji se odnosi na 4. krug evaluacije RH od strane MONEYVAL-a³. Tim evaluatora MONEYVAL-a boravio je u RH od 19. do 23. studenog 2012., a s njima su, uz predstavnike drugih institucija, aktivno surađivali i članovi Odbora kao predstavnici HNB-a.

Početkom 2012. Ured za sprječavanje pranja novca (Ured SPN) uključio se u MMF-ov projekt izrade Preliminarne nacionalne procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma, što je obveza svake države u skladu s novim, revidiranim preporukama FATF-a⁴, a članovi Odbora sudjelovali su u njezinoj izradi. Tijekom 2012. nastavljena je suradnja s Uredom SPN u kontekstu davanja mišljenja kreditnim institucijama u vezi s tumačenjem Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za kreditne institucije, kreditne unije i institucije za elektronički novac i Smjernica HNB-a, kao i ažurna izrada izvješća o redovitom poduzimanju mjera u provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, koji je donijela Vlada RH 2008.

Organiziranjem seminara za kreditne institucije i kreditne unije te ažuriranjem posebne rubrike na internetskoj stranici HNB-a, članovi Odbora tijekom 2012. nastavili su kontinuiranu edukaciju obveznika koje nadzire HNB.

3 Poseban odbor stručnjaka Vijeća Europe MONEYVAL zadužen je za praćenje provođenja mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, a osnovan je 1997. MONEYVAL čini 30 europskih zemalja, među kojima je i Republika Hrvatska, te veći broj promatrača poput zemalja predstavnika FATF-a, Svjetske banke, Međunarodnoga monetarnog fonda, Europske unije, Interpol, Europske banke za obnovu i razvoj te drugih.

4 FATF je međunarodno tijelo osnovano u Parizu 1989., čija je zadaća praćenje provođenja mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Mandat FATF-a do 2020. obuhvaća uspostavljanje standarda za suzbijanje pranja novca, financiranje terorizma i financiranje proliferacije oružja za masovno uništenje, procjenu usklađenosti sa standardima i prepoznavanje prijetnji integritetu međunarodnoga financijskog sustava te odgovaranje na njih studijama visokorizičnih jurisdikcija i tipologija.

HNB

HNB

Hrvatska narodna banka obavlja poslove službene statistike u skladu s odredbama Zakona o službenoj statistici (NN, br. 103/2003. i 75/2009.), članka 66. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci te posebnih zakona. Posljednjih nekoliko godina Direkcija za statistiku Hrvatske narodne banke ulaže znatne razvojne napore u svrhu prilagodbe postojećih statistika izvještajnim zahtjevima Europske komisije (odnosno njezina statističkog ureda, Eurostata) i Europske središnje banke (ESB), koji će postati obvezujući od dana stupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije, odnosno kasnije i Europske monetarne unije. Predstavници Hrvatske narodne banke tijekom 2012. godine sudjelovali su kao promatrači u radu dvaju odbora i triju radnih skupina pri Eurostatu te radu Statističkog odbora i sedam statističkih radnih grupa pri ESB-u. Osim toga, sudjelovali su aktivno i na stručnim sastancima radnih grupa Banke za međunarodne namire, Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj te Međunarodnoga monetarnog fonda.

U cilju ispunjavanja preuzetih obveza usklađivanja s pravnom stečevinom EU u pregovaračkom poglavlju 18. Statistika, a na temelju odredbi tripartitnog Sporazuma o suradnji na području nacionalnih računa opće države i s njom povezanih statistika (čiji su potpisnici Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku), djelatnici Hrvatske narodne banke intenzivno su tijekom 2012. godine radili na razvoju metodologije fiskalnih i s njima povezanih statistika, za čiji su metodološki razvoj odgovorni u skladu s odredbama Sporazuma. Osim toga, tijekom 2012. godine započela je procjena potrebnih usklađivanja fiskalnih statistika s nadolazećim

promjenama metodoloških standarda u Europskom sustavu računa (ESA 2010) i Priručniku o državnom dugu i deficitu, 5. izdanje (MGDD). Na nacionalnoj razini na inicijativu Eurostata pokrenut je proces revidiranja postojećeg tripartitnog Sporazuma o suradnji na području nacionalnih računa opće države i s njom povezanih statistika, u smislu preraspodjele odgovornosti za pojedine statistike između potpisnika i definiranja procesa upravljanja kvalitetom. Proces usklađivanja statistika s novim međunarodnim standardima provode se i na područjima monetarne i financijske statistike, statistike platne bilance, statistike vrijednosnih papira i opće ekonomske statistike. Osim toga, tijekom 2012. godine započeo je i zahtjevan proces informatičko-tehničke prilagodbe svih statističkih izvješća novom unificiranom izvještajnom standardu Razmjene statističkih podataka i metapodataka (SDMX standard).

Tijekom 2012. godine redovito je provođeno 18 istraživanja predviđenih Planom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske za 2012. godinu, a za čije je provođenje kao nositelj službene statistike odgovorna Hrvatska narodna banka. Rezultati redovitih statističkih istraživanja Hrvatske narodne banke objavljuju se u publikacijama Hrvatske narodne banke – mjesečno u Biltenu HNB-a i godišnje u Godišnjem izvješću HNB-a te u publikacijama Državnog zavoda za statistiku: Statističkom ljetopisu, Statističkim informacijama i Mjesečnom statističkom izvješću. Osim toga, svi ti podaci dostupni su i na internetskoj stranici Hrvatske narodne banke kao i u publikacijama i na internetskim stranicama međunarodnih financijskih i statističkih institucija.

8.1. Monetarna i financijska statistika

1. Tijekom 2012. godine učinjeno je mnogo metodoloških unaprjeđenja u domeni monetarne i financijske statistike, vezanih ponajprije uz izvještajne zahtjeve Europske središnje banke, kako slijedi:

U skladu s Uredbom Europske središnje banke br. 25/2009 o bilancama sektora monetarnih financijskih institucija, početkom 2006. godine Hrvatska narodna banka započela je proces prilagodbe zakonske regulative, ali i izvještajnog sustava HNB-a u dijelu koji se odnosi na financijska izvješća za potrebe statistike. Izvještajni zahtjev reguliran je Odlukom o statističkom i bonitetnom izvješćivanju, a novi izvještajni sustav omogućuje sastavljanje makroekonomskih agregata i izvješća, sektorizaciju i klasifikaciju financijskih instrumenata u skladu sa zahtjevima ESB-a, kao i kompilaciju statistike financijskih tokova, detaljnu strukturu glede dospjeća financijskih instrumenata, utvrđivanje protusektora, izvještajne valute i obuhvata. Tijekom 2012. godine provodile su se daljnje aktivnosti na unaprjeđenju kvalitete prikupljenih podataka u novom sustavu te se radilo na razvoju izlazne komponente u okružju sustava skladištenja podataka.

2. Razvoj statistike kamatnih stopa u skladu s izvještajnim zahtjevima ESB-a u domeni statistike kamatnih stopa monetarnih financijskih institucija (u skladu s uredbama ESB-a br.

63/2002 i 290/2009) tijekom 2012. godine odnosio se na proširenje skladišta podataka s podacima o kamatnim stopama. Isto tako, provodilo se testiranje prikupljenih podataka u smislu točnosti rezultata i strukture izvješća.

3. U domeni razvoja financijske statistike tijekom 2012. godine, u suradnji s Hrvatskom agencijom za nadzor financijskih usluga, nastavljen je u 2011. godini započet razvoj izvještajnog sustava za potrebe statistike investicijskih fondova (u skladu s uredbama ESB-a br. 958/2007 i 25/2009). U tom smislu, dovršen je razvoj većine programske podrške u HNB-u za prihvata, obradu i kontrolu podataka od društava za upravljanje investicijskim fondovima, a intenzivno se radilo i na razvoju izvještajnog modula i povezivanju aplikacije IFON s drugim aplikacijama koje se razvijaju ili već postoje u HNB-u.

4. Hrvatska narodna banka sastavlja i objavljuje godišnju statistiku financijskih računa u skladu s odredbama Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj zajednici iz 1995. godine (*European System of Accounts – ESA 95*), kojim su definirane osnovne odredbe vezane uz sektorizaciju, klasifikaciju financijskih instrumenata, bilježenje podataka o stanjima i transakcijama te pravila vrednovanja i usklađivanja. Osim na internetskim stranicama HNB-a, godišnja statistika

povezanih statistika za čiji su metodološki razvoj odgovorni (financijski računi i tromjesečni financijski računi sektora države). Isto tako, u drugoj polovini 2012. godine na inicijativu Eurostata pokrenut je proces revidiranja postojećega tripartitnog Sporazuma o suradnji na području nacionalnih računa opće države i s njom povezanih statistika, u smislu preraspodjele odgovornosti za pojedine statistike između potpisnika i definiranja procesa upravljanja kvalitetom. Predstavnici HNB-a aktivno su sudjelovali u radu nacionalnih radnih grupa za sektorsku klasifikaciju institucionalnih jedinica te za izradu izvješća o prekomjernom proračunskom manjku (EDP). Rad svih radnih skupina, metodološki razvoj kod pojedinih nositelja statistika i međuinstitucionalnu razmjenu podataka koordinirao je Odbor za provođenje Sporazuma o suradnji, kojim je predsjedao predstavnik Hrvatske narodne banke. Intenziviran je metodološki razvoj Statistike državnih financija (GFS) u skladu

s izvještajnim zahtjevima Europske središnje banke (Smjernice ESB br. 20/2009) i prvi preliminarni rezultati dostavljeni su u ESB krajem 2012. godine. Napravljen je i nacionalni dio Eurostatova metodološkog Priručnika za sastavljanje godišnjih financijskih računa. Prvi put su sastavljeni podaci o tromjesečnim financijskim računima sektora opće države (na temelju Uredbe EZ br. 501/2004) za prva dva tromjesečja 2012. godine, koji su dostavljeni u Eurostat krajem 2012. godine.

Tijekom 2013. godine predviđa se daljnji metodološki razvoj svih statistika državnih financija za koje je odgovoran HNB, s posebnim naglaskom na aktivnijem sudjelovanju HNB-a u izradi Izvješća o prekomjernom proračunskom manjku (EDP) i daljnji rad na prilagodbi fiskalnih statistika s nadolazećim promjenama metodoloških standarda Europskom sustavu računa (ESA 2010) i Priručniku o državnom dugu i deficitu, 5. izdanje (MGDD).

HNB

Financijski izvještaji Hrvatske narodne banke

Izvešće neovisnog revizora

Guverneru i Savjetu Hrvatske narodne banke

Obavili smo reviziju financijskih izvještaja Hrvatske narodne banke ("Banka") koji se sastoje od izvještaja o financijskom položaju na dan 31. prosinca 2012. godine, izvještaja o dobiti, izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaja o promjenama kapitala i izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja je tada završila te sažetog prikaza značajnih računovodstvenih politika i bilješki uz financijske izvještaje.

Odgovornost za financijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i objektivan prikaz financijskih izvještaja u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom u Republici Hrvatskoj i Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci. Odgovornost rukovodstva uključuje: utvrđivanje, vođenje i primjenu te održavanje internih kontrola relevantnih za sastavljanje i objektivan prikaz financijskih izvještaja bez materijalno značajnih pogrešaka koje mogu nastati kao posljedica prijevare ili pogreške, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i definiranje računovodstvenih procjena primjerenih postojećim okolnostima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost izraziti neovisno mišljenje o financijskim izvještajima na temelju naše revizije. Reviziju smo obavili u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima. Navedeni standardi nalažu da postupamo u skladu s etičkim pravilima te da reviziju planiramo i obavimo kako bismo se u razumnoj mjeri uvjerili da financijski izvještaji ne sadržavaju materijalno značajne pogreške u prikazu.

Revizija uključuje primjenu postupaka kojima se prikupljaju revizijski dokazi o iznosima i drugim podacima objavljenima u financijskim izvještajima. Odabir postupaka zavisi od prosudbe revizora, uključujući i procjenu rizika materijalno značajnoga pogrešnog prikaza financijskih izvještaja, bilo zbog prijevare ili pogreške. U procjenjivanju rizika revizor procjenjuje interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje te objektivno prezentiranje financijskih izvještaja kako bi odredio revizijske postupke primjerene danim okolnostima, a ne kako bi izrazio mišljenje o učinkovitosti internih kontrola u Banci. Revizija također uključuje i ocjenjivanje primjerenosti računovodstvenih politika koje su primijenjene te značajnih procjena uprave, kao i prikaza financijskih izvještaja u cjelini.

Uvjereni smo da su revizijski dokazi koje smo prikupili dostatni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Društvo upisano u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu: MBS 030022053; uplaćen temeljni kapital: 44.900,00 kuna; članovi uprave: Eric Daniel Olcott and Branislav Vrtičnik; poslovna banka: Zagrebačka banka d.d., Paromlinska 2, 10 000 Zagreb, ž. račun/bank account no. 2360000-1101896313; SWIFT Code: ZABAHR2X IBAN: HR27 2360 0001 1018 9631 3; Privredna banka Zagreb d.d., Račkoga 6, 10 000 Zagreb, ž. račun/bank account no. 2340009-1110098294; SWIFT Code: PBZGHR2X IBAN: HR38 2340 0091 1100 9829 4; Raiffeisenbank Austria d.d., Petrinjska 59, 10 000 Zagreb, ž. račun/bank account no. 2484008-1100240905; SWIFT Code: RZBHR2X IBAN: HR10 2484 0081 1002 4390 5

Deloitte se odnosi na Deloitte Touche Tohmatsu Limited, pravnu osobu osnovanu sukladno pravu Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske (izvorno "UK private company limited by guarantee"), i mrežu njegovih članova, od kojih je svaki zaseban i samostalan pravni subjekt. Molimo posjetite www.deloitte.com/hr/o-nama za detaljni opis pravne strukture Deloitte Touche Tohmatsu Limited i njegovih tvrtki članica.

Mišljenje

Po našem mišljenju priloženi financijski izvještaji fer prikazuju, u svim značajnim odrednicama, financijski položaj Banke na dan 31. prosinca 2012. godine te rezultate njezina poslovanja i novčane tokove za godinu koja je tada završila u skladu s računovodstvenim zakonskim propisima u Republici Hrvatskoj i Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci.

Branislav Vrtačnik

Ovlašteni revizor i Član Uprave
Deloitte d.o.o.
Radnička cesta 80

Zagreb, Republika Hrvatska
28. veljače 2013.

Deloitte Audit s. r. o.
Nile House
Karolinská 654/2
Prag, Češka Republika
28. veljače 2013.

Izvještaj o dobiti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Bilješka	2012.	2011.
Kamatni i srodni prihodi	4	880.351	777.723
Kamatni i srodni rashodi	5	(17.388)	(69.361)
Neto kamatni prihod/(rashod)		862.963	708.362
Prihodi od naknada i provizija		5.058	5.150
Troškovi naknada i provizija		(6.770)	(5.612)
Neto prihod/(rashod) od naknada i provizija		(1.712)	(462)
Prihodi od dividenda		6.789	5.887
Neto rezultat od ulaganja – metoda udjela		387	396
Neto rezultat trgovanja vrijednosnim papirima	6	(34.348)	184.294
Neto rezultat revalorizacije plemenitih metala	6	551	151
		(33.797)	184.445
Neto tečajne razlike	7	(73.940)	2.000.638
Ostali prihodi	8	6.942	6.504
Prihod od poslovanja		767.632	2.905.770
Troškovi poslovanja	9	(292.689)	(290.526)
Smanjenje/(povećanje) rezervacija	10	902	(1.378)
Neto dobit		475.845	2.613.866
– raspoređeno u opće pričuve		(95.169)	(2.133.789)
– raspoređeno u državni proračun		(380.676)	(480.077)

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Bilješka	2012.	2011. (ispravljeno)
1. Neto dobit		475.845	2.613.866
2. Ostala sveobuhvatna dobit			
2.1. Dobici ili gubici proizašli iz ponovnog mjerenja financijske imovine raspoložive za prodaju (vidi bilješku br. 3)		–	–
Neto ostala sveobuhvatna dobit		–	–
3. Ukupna sveobuhvatna dobit (1 + 2)		475.845	2.613.866

Izveštaj o financijskom položaju

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Bilješka	31. 12. 2012.	31. 12. 2011. (ispravljeno)	1. 1. 2011. (ispravljeno)
Imovina				
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	11	10.648.647	1.888.745	1.484.132
Depoziti kod drugih banaka	12	6.310.083	18.685.511	22.709.757
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja	13	35.566.371	31.080.475	51.906.505
Kredit	14	79	126.859	95
Vrijednosni papiri koji se drže do dospelosti	15	29.605.797	30.191.208	–
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	16	5.851.874	5.981.465	5.765.326
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	17	60.258	61.133	60.737
Obračunate kamate i ostala imovina	18	280.561	227.520	200.426
Materijalna i nematerijalna imovina	19	613.916	623.496	618.061
UKUPNO IMOVINA		88.937.586	88.866.412	82.745.039
Obveze				
Novčanice i kovani novac u optjecaju	20	21.627.929	20.943.013	19.311.462
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	21	44.797.338	46.982.193	41.735.214
Obveze prema državi i državnim institucijama	22	812.557	1.673.444	4.255.422
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	23	5.836.524	5.974.821	5.759.299
Obračunate kamate i ostale obveze	24	3.243.488	768.360	1.292.850
Ukupno obveze		76.317.836	76.341.831	72.354.247
Kapital				
Temeljni kapital	25	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Pričuve	25	10.119.750	10.024.581	7.890.792
Ukupno kapital		12.619.750	12.524.581	10.390.792
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE		88.937.586	88.866.412	82.745.039

Financijske izvještaje prikazane na stranicama od 126 do 153 odobrili su dana 28. veljače 2013.:

Direktor Direkcije računovodstva:	Gouverner:
Ivan Branimir Jurković	prof. dr. sc. Boris Vujčić

Izvještaj o promjenama kapitala

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Temeljni kapital	Opće pričuve	Revalorizacijske pričuve	Nerealizirana dobit/(gubitak)	Višak/(manjak) prihoda nad rashodima	Ukupno kapital
Stanje 1. siječnja 2011. (objavljeno)	2.500.000	7.507.762	384.066	167	–	10.391.995
Ispravak stanja 1. siječnja 2011.	–	(1.036)	–	(167)	–	(1.203)
Stanje 1. siječnja 2011. (ispravljeno) ^a	2.500.000	7.506.726	384.066	–	–	10.390.792
Neto dobit	–	–	–	–	2.613.866	2.613.866
Raspodjela dobiti u opće pričuve	–	2.133.789	–	–	(2.133.789)	–
Raspodjela dobiti u državni proračun	–	–	–	–	(480.077)	(480.077)
Tečajne razlike po financijskoj imovini raspoloživoj za prodaju (objavljeno)	–	–	–	1.334	–	1.334
Tečajne razlike po financijskoj imovini raspoloživoj za prodaju (ispravak)	–	–	–	(1.334)	–	(1.334)
Tečajne razlike po financijskoj imovini raspoloživoj za prodaju (ispravljeno)	–	–	–	–	–	–
Amortizacija revalorizirane dugotrajne materijalne imovine	–	7.032	(7.032)	–	–	–
Stanje 31. prosinca 2011./1. siječnja 2012. (objavljeno)	2.500.000	9.648.583	377.034	1.501	–	12.527.118
Ispravak stanja 31. prosinca 2011./1. siječnja 2012.	–	(1.036)	–	(1.501)	–	(2.537)
Stanje 31. prosinca 2011./1. siječnja 2012. (ispravljeno)	2.500.000	9.647.547	377.034	–	–	12.524.581
Neto dobit	–	–	–	–	475.845	475.845
Raspodjela dobiti u opće pričuve	–	95.169	–	–	(95.169)	–
Raspodjela dobiti u državni proračun	–	–	–	–	(380.676)	(380.676)
Amortizacija revalorizirane dugotrajne materijalne imovine	–	6.141	(6.141)	–	–	–
Stanje 31. prosinca 2012.	2.500.000	9.748.857	370.893	–	–	12.619.750

^a vidi bilješku br. 3

Izvještaj o novčanim tokovima

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2012.	2011.
Novčani tok od poslovnih aktivnosti		
Primljene kamate	987.227	542.072
Plaćene kamate	(21.464)	(97.589)
Primljene naknade i provizije	5.039	5.329
Plaćene naknade i provizije	(6.301)	(5.235)
Primljene dividende	6.789	5.887
Ostali primici	48.039	29.308
Plaćeni troškovi	(257.939)	(262.161)
	761.390	217.611
Promjene u poslovnim sredstvima i obvezama		
Smanjenje/(povećanje) depozita kod drugih banaka	12.504.245	5.240.631
Smanjenje/(povećanje) kredita	126.780	(126.764)
Smanjenje/(povećanje) vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	(4.563.406)	22.018.632
Smanjenje/(povećanje) vrijednosnih papira koji se drže do dospeljeća	287.226	(29.508.902)
Smanjenje/(povećanje) ostalih sredstava	(73.289)	(19.325)
Povećanje/(smanjenje) ostalih obveza	579	3.765
Povećanje/(smanjenje) obveza prema MMF-u	(36)	(37)
Povećanje/(smanjenje) gotovog novca u optjecaju	684.916	1.631.551
Povećanje/(smanjenje) obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama	(2.255.453)	4.489.376
Povećanje/(smanjenje) obveza prema državi	1.761.858	(3.518.944)
	8.473.420	209.983
Neto novac od poslovnih aktivnosti	9.234.810	427.594
Novčani tok od ulagačkih aktivnosti		
Kupnja nekretnina i opreme	(18.310)	(27.694)
Neto novac od ulagačkih aktivnosti	(18.310)	(27.694)
Novčani tok od financijskih aktivnosti		
Uplate u proračun Republike Hrvatske	(480.077)	–
Neto novac od financijskih aktivnosti	(480.077)	–
Učinak promjene tečaja – pozitivne/(negativne) tečajne razlike	(30.548)	86.509
Neto povećanje/(smanjenje) novca	8.705.875	486.409
Novac na početku godine	4.605.025	4.118.616
Novac na kraju godine (bilješka br. 27)	13.310.900	4.605.025

- mr. sc. Adolf Matejka, viceguverner
- mr. sc. Tomislav Presečan, viceguverner
- prof. dr. sc. Boris Cota
- prof. dr. sc. Vlado Leko
- dr. sc. Branimir Lokin
- dr. sc. Željko Lovrinčević
- prof. dr. sc. Silvije Orsag
- prof. dr. sc. Jure Šimović
- dr. sc. Sandra Švaljek
- prof. dr. sc. Mladen Vedriš.

1.2. Računovodstveni standardi

Financijski izvještaji Hrvatske narodne banke pripremljeni su u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci, Zakonom o računovodstvu i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, koji obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja i Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja, a koje utvrđuje Odbor za standarde financijskog izvještavanja i objavljuje u “Narodnim novinama”.

1.2.1. U 2012. godini hrvatski Odbor za standarde financijskog izvještavanja donio je:

1. Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (“Narodne novine”, br. 15 od 2. veljače 2012.), prema kojoj dolazi do izmjena i dopuna sljedećih standarda:

- Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 1 – Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja
- Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 7 – Financijski instrumenti: objavljivanje.

Odluka se primjenjuje na godišnje financijske izvještaje za razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2012. i nadalje te nema znatnog utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

2. Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (“Narodne novine”, br. 118 od 26. listopada 2012.), prema kojoj dolazi do izmjena i dopuna sljedećih standarda:

- Međunarodnoga računovodstvenog standarda 1 – Prezentiranje financijskih izvještaja
- Međunarodnoga računovodstvenog standarda 12 – Porezi na dobit
- Međunarodnoga računovodstvenog standarda 19 – Primanja zaposlenih
- Međunarodnoga računovodstvenog standarda 20 – Računovodstvo za državne potpore i objavljivanje državne pomoći
- Međunarodnoga računovodstvenog standarda 21 – Učinci promjena tečaja stranih valuta
- Međunarodnoga računovodstvenog standarda 24 – Objavljivanje povezanih osoba
- Međunarodnoga računovodstvenog standarda 32 – Financijski instrumenti: prezentiranje
- Međunarodnoga računovodstvenog standarda 33 – Zarade po dionici
- Međunarodnoga računovodstvenog standarda 34 – Financijsko izvještavanje za razdoblja tijekom godine
- Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 1 – Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja
- Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 5 – Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
- Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 7 – Financijski instrumenti: objavljivanje
- Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 8 – Poslovni segmenti
- Tumačenje 14 IFRIC-a
 - Međunarodni računovodstveni standard 19 – limiti povezani s imovinom planova definiranih primanja, minimalna potrebna financijska sredstva i njihova interakcija.

Odluka se primjenjuje na godišnje financijske izvještaje za razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2013. i nadalje te nema znatnog utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke. Financijski izvještaji sastavljeni su primjenom obračunske metode i načela povijesnog troška,

2.5. Prihodi i rashodi rezerviranja

Rashodi nastali na osnovi ispravka vrijednosti za identificirane gubitke priznaju se u Izvještaju o dobiti na kraju obračunskog razdoblja na koje se odnose. Ako se potraživanje naplati, iznos rezervacija se smanjuje i iskazuje u korist prihoda izvještajnog razdoblja kada su naplaćeni. Za financijsku imovinu koja se iskazuje prema fer vrijednosti ne obavljaju se rezerviranja.

Hrvatska narodna banka priznaje rezervaciju ako ima sadašnju pravnu ili izvedenu obvezu koja je nastala na temelju prošlih događaja, ako postoji vjerojatnost da će za podmirenje obveze biti potreban odljev resursa te ako je moguće pouzdano procijeniti iznos obveze. Ako sva tri navedena uvjeta nisu ispunjena, rezervacija se ne priznaje.

2.6. Financijski instrumenti

2.6.1. Klasifikacija

Financijska imovina Hrvatske narodne banke razvrstava se u sljedeće kategorije:

- a) Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak
Ova kategorija obuhvaća utržive dužničke vrijednosne papire u koje Hrvatska narodna banka ulaže sredstva međunarodnih pričuva kojima upravlja, radi stjecanja dobiti od kamatnih prihoda ili promjene fer vrijednosti financijskog instrumenta.
- b) Ulaganja koja se drže do dospelosti
Ova kategorija obuhvaća ulaganja u dužničke vrijednosne papire koje Hrvatska narodna banka namjerava držati do dospelosti radi ostvarivanja prihoda od kamata.
- c) Zajmovi i potraživanja
Ova kategorija obuhvaća kredite koje je Hrvatska narodna banka odobrila bez namjere kratkoročnog ostvarivanja dobiti.
- d) Financijska imovina raspoloživa za prodaju
Ova kategorija financijske imovine obuhvaća ulaganja Hrvatske narodne banke u vlasničke vrijednosne papire.

2.6.2. Priznavanje i prestanak priznavanja

Hrvatska narodna banka priznaje i prestaje priznavati financijske instrumente na datum namire. Svi dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti financijskih instrumenata priznaju se posljednjeg dana izvještajnog razdoblja.

2.6.3. Reklasifikacija

Vrijednosni papiri mogu se reklasificirati iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako se više ne drže radi prodaje ili reotkupa u bližoj budućnosti. Reklasifikacija je moguća samo u rijetkim okolnostima i ako postoji namjera i sposobnost da se vrijednosni papiri zadrže u predviđenoj budućnosti ili do dospelosti.

2.6.4. Utvrđivanje vrijednosti

Vrijednost financijskih instrumenata početno se priznaje prema njihovoj fer vrijednosti uvećanoj, u slučaju financijske imovine ili financijske obveze koja se ne vodi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, za transakcijske troškove. Poslije početnog priznavanja vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja naknadno se mjere prema fer vrijednosti, koja odgovara kotiranoj tržišnoj cijeni na aktivnom financijskom tržištu. Dobici i gubici od promjene fer vrijednosti vrijednosnih papira koji se drže

radi trgovanja priznaju se u Izvještaju o dobiti i prikazani su na poziciji pod nazivom “neto rezultat trgovanja vrijednosnim papirima”. Tečajne razlike prikazane su na poziciji pod nazivom “neto tečajne razlike”. Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea obuhvaćaju dužničke vrijednosne papire s fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospijecom. Mjere se prema amortiziranom trošku s pomoću metode efektivne kamatne stope i podložni su umanjuju vrijednosti. Financijski instrumenti koji nemaju fiksno dospijee i kotirane tržišne cijene i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti mjere se prema trošku ulaganja umanjenoj za umanjenje vrijednosti (ako postoji).

2.7. Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Financijska imovina procjenjuje se na datum izvještaja o financijskom položaju kako bi se utvrdilo postoji li objektivan dokaz umanjenja vrijednosti financijske imovine. Ako postoji takav dokaz, procjenjuje se nadoknadivi iznos te imovine i priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti imovine. Kriterij za procjenu umanjenja vrijednosti financijske imovine jest vremenska dospelost potraživanja.

2.8. Repo ugovori i obratni repo ugovori

Hrvatska narodna banka ugovara kupnje/prodaje vrijednosnih papira ugovarajući ponovnu prodaju/kupnju u biti istih instrumenata na određeni datum u budućnosti po fiksnoj cijeni. Vrijednosni papiri koji su kupljeni s obvezom ponovne prodaje u budućnosti ne priznaju se u Izvještaju o financijskom položaju.

Izdaci koji se temelje na tim ugovorima priznaju se kao depoziti dani bankama ili drugim financijskim institucijama, a osigurani su odgovarajućim vrijednosnim papirima iz ugovora o reotkupu. Vrijednosni papiri prodani na temelju ugovora o reotkupu ne isknižuju se, već se i dalje iskazuju u Izvještaju o financijskom položaju u skladu s računovodstvenom politikom za tu financijsku imovinu. Primici od prodaje vrijednosnih papira priznaju se kao obveze prema bankama ili financijskim institucijama. Razlika između cijene kod prodaje i cijene kod ponovne kupnje raspodjeljuje se tijekom razdoblja transakcije i uključuje u kamatne prihode ili kamatne rashode.

2.9. Depoziti kod drugih banaka

Depoziti kod domaćih i stranih banaka jesu iznosi na računima koji nemaju karakter transakcijskog novca i priznaju se u nominalnoj vrijednosti.

2.10. Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda

Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirana su u posebnim pravima vučenja (SDR).

2.11. Zlato i drugi plemeniti metali

Zlato i drugi plemeniti metali koji kotiraju na svjetskom tržištu priznaju se prema tržišnoj vrijednosti. Dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti priznaju se u Izvještaju o dobiti izvještajnog razdoblja u kojem su nastali.

2.12. Gotovina u optjecaju

Zakonito sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj jest kuna. Novčanice i kovani novac u optjecaju iskazuju se u nominalnoj vrijednosti.

2.13. Novac i novčani ekvivalenti

U Izvještaju o novčanim tokovima pod novcem su iskazani gotovina i sredstva na tekućim računima kod stranih banaka i Međunarodnoga monetarnog fonda.

2.14. Oporezivanje

U skladu sa zakonskim odredbama Hrvatska narodna banka nije obveznik poreza na dobit.

2.15. Materijalna i nematerijalna imovina

Materijalna i nematerijalna imovina priznaju se u Izvještaju o financijskom položaju prema trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju, osim zgrada, koje su iskazane prema revaloriziranim vrijednostima umanjenima za akumuliranu amortizaciju. Pri obračunu amortizacije upotrebljava se linearna metoda.

Revalorizacijski dobitak iskazan je kao posebna stavka u kapitalu. Gubici iz revalorizacije terete revalorizacijske rezerve do visine prije priznatih revalorizacijskih viškova, a gubici iznad prije priznatih viškova terete Izvještaj o dobiti izvještajnog razdoblja.

Naziv amortizacijske skupine	Stope amortizacije primijenjene za 2012. (u postocima)	Stope amortizacije primijenjene za 2011. (u postocima)
Poslovne zgrade	2,0	2,0
Stanovi	5,0	5,0
Garaže	2,0	2,0
Mobilni telefoni	25,0	25,0
Telefonska centrala i aparati	20,0	20,0
Uredska oprema	20,0	20,0
Oprema restorana	20,0	20,0
Strojevi i ostala oprema	15,0	15,0
Namještaj	15,0	15,0
Sigurnosni sefovi (kase)	5,0	5,0
Vozila	25,0	25,0
Osobna računala	20,0	20,0
Poslužitelji i ostala računalna oprema	20,0	20,0
Programska podrška	10,0	10,0
Nematerijalna imovina	10,0	10,0

2.16. Raspoređivanje

Višak prihoda nad rashodima raspoređuje se u skladu s člankom 57. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci.

Bilješka br. 3 – Ispravak pogreške prethodnih razdoblja

Hrvatska narodna banka posjeduje dionice Banke za međunarodne namire (BIS) u Baselu i dionice SWIFT-a (međunarodnoga međubankovnog telekomunikacijskog servisa) koje su klasificirane u portfelj vlasničkih vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju. Dionice BIS-a i SWIFT-a nisu predmet transakcija na aktivnim tržištima vrijednosnih papira i ne može im se, nakon početnog priznavanja, pouzdano mjeriti fer vrijednost. Riječ je o nemonetarnim stavkama izraženima u stranoj valuti koje se vrednuju po trošku nabave, a iskazuju se primjenom tečaja strane valute na datum transakcije.

Tijekom 2012. utvrđeno je da su dionice BIS-a i SWIFT-a u prethodnim razdobljima iskazivane u stranim valutama koje su preračunavane u kune na datum izvještaja o financijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum. Pogreška prethodnih razdoblja ispravljena je prepravljanjem pozicija imovine i kapitala što je vidljivo iz sljedeće tablice:

Pozicija	31. 12. 2011. (objavljeno)	31. 12. 2011. (ispravljeno)	1. 1. 2011. (objavljeno)	1. 1. 2011. (ispravljeno)
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	63.670	61.133	61.940	60.737
Ukupno imovina	88.868.949	88.866.412	82.746.242	82.745.039
Pričuve	10.027.118	10.024.581	7.891.995	7.890.792
Ukupno kapital	12.527.118	12.524.581	10.391.995	10.390.792
Ukupno kapital i obveze	88.868.949	88.866.412	82.746.242	82.745.039

	2011. (objavljeno)	2011. (ispravljeno)
1. Neto dobit	2.613.866	2.613.866
2. Ostala sveobuhvatna dobit		
2.1. Dobici ili gubici proizašli iz ponovnog mjerenja financijske imovine raspoložive za prodaju (MRS 39)	1.334	–
Neto ostala sveobuhvatna dobit	1.334	–
3. Ukupna sveobuhvatna dobit (1 + 2)	2.615.200	2.613.866

	2012.	2011.
Depoziti	25.892	164.332
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja	163.636	207.707
Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	683.185	403.459
Međunarodni monetarni fond	–	2
Krediti domaćim bankama	1.035	814
Korištenje obvezne pričuve	6.399	1.407
Ostalo	204	2
	880.351	777.723

	2012.	2011.
Obvezna pričuva u kunama	–	13.652
Repo transakcije	5.240	30.085
Kunski prekonoćni depoziti banaka	6.648	14.849
Ostalo	5.500	10.775
	17.388	69.361

GODIŠNJE IZVJEŠĆE HNB-a • 2012.

Bilješka br. 6 – Neto rezultat trgovanja vrijednosnim papirima i revalorizacije plemenitih metala

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2012.	2011.
Neto rezultat kupoprodaje i promjena fer vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	(34.348)	184.294
Neto rezultat revalorizacije plemenitih metala	551	151
	(33.797)	184.445

Bilješka br. 7 – Neto tečajne razlike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2012.	2011.
Neto tečajne razlike	(73.940)	2.000.638
	(73.940)	2.000.638

Bilješka br. 8 – Ostali prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2012.	2011.
Prihodi od prodaje numizmatičkih zbirki	300	356
Ostali prihodi	6.642	6.148
	6.942	6.504

Bilješka br. 9 – Troškovi poslovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2012.	2011.
Troškovi za zaposlenike (bilješka br. 9.1)	167.600	173.352
Materijalni i administrativni troškovi i usluge	78.462	77.357
Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna	19.671	13.864
Troškovi amortizacije	26.956	25.953
	292.689	290.526

U troškovima poslovanja kratkoročne naknade zaposlenicima iznose 167.600 tisuća kuna (2011.: 173.352 tisuće kuna), od čega se 5.221 tisuća kuna odnosi na rukovodstvo Hrvatske narodne banke (2011.: 5.333 tisuće kuna). Unutar materijalnih i administrativnih troškova i usluga evidentirani su troškovi naknada članovima Savjeta Hrvatske narodne banke u iznosu od 3.339 tisuća kuna (2011.: 3.355 tisuća kuna).

Troškovi tiskanja novčanica razgraničavaju se na razdoblje od deset godina, a troškovi kovanja kovanog novca na razdoblje od dvanaest godina.

Naziv	Obračunska razdoblja 2012.	Obračunska razdoblja 2011.
Novčanice	10 godina	10 godina
Kovani novac	12 godina	12 godina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2012.	2011.
Neto plaće	70.897	72.451
Doprinosi iz plaća i na plaće	40.986	42.772
Porezi i prirezi	20.326	19.364
Ostali troškovi za zaposlenike	35.391	38.765
	167.600	173.352

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2012.	2011.
a) Obračunate kamate i potraživanja		
Naplaćeni iznosi	–	(8)
b) Rezervacije za rizike i troškove		
Nove rezervacije	8.503	8.968
Ukinute rezervacije	(9.405)	(7.582)
	(902)	1.378

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Novac u blagajni HNB-a	1.225	1.519
Devizna efektivna u trezoru HNB-a	3.016.929	1.505.526
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	7.630.493	381.700
	10.648.647	1.888.745

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Depoziti kod stranih središnjih banaka	2.771.207	15.978.459
Depoziti kod stranih poslovnih banaka	2.345.410	2.694.998
Depoziti kod ostalih stranih bankovnih institucija	1.182.016	–
Depoziti kod domaćih poslovnih banaka	11.450	12.054
	6.310.083	18.685.511

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Hrvatska	11.450	12.054
Europa	5.906.347	18.352.196
SAD	392.286	321.261
	6.310.083	18.685.511

Bilješka br. 13 – Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Vrijednosni papiri nominirani u EUR	21.891.148	17.896.134
Vrijednosni papiri nominirani u USD	13.675.223	13.184.341
	35.566.371	31.080.475

Bilješka br. 14 – Krediti**a) Krediti prema namjeni**

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Kreditni domaćim bankama		
– krediti za likvidnost	–	126.772
Ostali krediti	79	768
Bruto iznos kredita	79	127.540
Ispravci za umanjenje vrijednosti kredita	–	(681)
	79	126.859

b) Promjene u ispravcima vrijednosti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Promjene u ispravcima vrijednosti		
Stanje 1. siječnja	(681)	(681)
Neto otpisi i isknjiženja	681	–
	–	(681)

Hrvatska narodna banka na izvještajni datum nije imala dospjelih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje. Umanjenje vrijednosti izvršeno je u prethodnim razdobljima za potraživanja od banaka u stečaju i likvidaciji.

Bilješka br. 15 – Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja

- a) Tijekom 2011. godine Hrvatska narodna banka počela je ulagati u devizne dužničke vrijednosne papire koji su klasificirani kao ulaganja koja se drže do dospelja. To su ulaganja u vrijednosne papire s fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospjećem koje Hrvatska narodna banka ima namjeru i mogućnost držati do dospelja. Ova sredstva početno se priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove, a naknadno se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope. Prihod od kamata obračunat pomoću metode efektivne kamatne stope priznaje se u Izvještaju o dobiti.

Struktura ulaganja u devizne vrijednosne papire koji se drže do dospelja jest sljedeća:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Dužnički vrijednosni papiri	29.096.258	29.550.396
Obračunate kamate	509.539	389.814
	29.605.797	29.940.210

- b) Hrvatska narodna banka je u 2011. godini, osim u devizne vrijednosne papire koji se drže

Trezorski zapisi Ministarstva financija Republike Hrvatske koji su na dan 31. prosinca 2011. iznosili 250.998 tisuća kuna u cijelosti su dospjeli i naplaćeni u izvještajnom razdoblju.

Na temelju Odluke guvernera, a u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardom 39 – Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, s datumom 31. svibnja 2011. Hrvatska narodna banka provela je reklasifikaciju financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (imovina namijenjena trgovanju) u financijsku imovinu koja se drži do dospeljeća po fer vrijednosti u iznosu od 2.639.527 tisuća kuna (kunska protuvrijednost 355.162.001,65 EUR prema tečaju na dan 31. svibnja 2011.), pri čemu je kao osnova za početno mjerenje uzeta fer vrijednost na datum reklasifikacije.

Hrvatska narodna banka provela je reklasifikaciju radi smanjenja osjetljivosti Izvještaja o dobiti na promjene fer vrijednosti dužničkih vrijednosnih papira, a koje se događaju zbog povećanoga kamatnog rizika kao posljedica financijske krize. Time se postiže povećana stabilnost i predvidivost utjecaja svih ulaganja na Izvještaj o dobiti, a zadržava se visok stupanj likvidnosti pričuva. Stoga je politika upravljanja međunarodnim pričuvama i nadalje usklađena s odredbama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 5. 2011.		31. 12. 2012.	
	knjigovodstvena vrijednost	fer vrijednost	knjigovodstvena vrijednost	fer vrijednost
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak reklasificirana u financijsku imovinu koja se drži do dospjeća	2.639.527	2.639.527	2.188.989	2.256.845

Na datum reklasifikacije 31. svibnja 2011. efektivna kamatna stopa za reklasificiranu imovinu kretala se u rasponu od 1,43% do 2,25%, s očekivanim nadoknadivim novčanim tokovima od 2.823.213 tisuća kuna (kunska protuvrijednost 374.152.397,25 EUR prema tečaju na dan 31. prosinca 2012.).

Da reklasifikacija nije bila provedena, finansijski rezultat u Izvještaju o dobiti za izvještajno bi raz-
doblje uključio nerealizirani gubitak po fer vrijednosti reklasificirane imovine (fer vrijednost bez
obračunatih nedospjelih kamata) u iznosu od 55.758 tisuća kuna.

Nakon reklasifikacije pozitivan učinak reklasificirane imovine na financijski rezultat priznat u Izvještaju o dobiti za izvještajno razdoblje iznosi 46.429 tisuća kuna.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Članska kvota	3.189.621	3.265.185
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti	2.662.253	2.716.280
	5.851.874	5.981.465

Bilješka br. 17 – Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011. (objavljeno)	31. 12. 2011. (ispravljeno)
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	60.258	63.670	61.133
	60.258	63.670	61.133

Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire čine članski ulozi u ostalim međunarodnim institucijama i ulaganja u domaća trgovačka društva. Članski ulozi u ostalim međunarodnim institucijama odnose se na dionice Banke za međunarodne namire u Baselu i dionice SWIFT-a (međunarodnoga međubankovnog telekomunikacijskog servisa), a na dan 31. prosinca 2012. iznose 41.994 tisuće kuna. Ulaganja u domaća trgovačka društva čine udio od 42,6% Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskoga novčarskog zavoda i na dan 31. prosinca 2012. iznose 18.264 tisuće kuna. U 2012. ispravljena je pogreška prethodnog razdoblja u vezi s članskim ulozima u ostalim međunarodnim institucijama (vidi bilješku br. 3).

Bilješka br. 18 – Obračunate kamate i ostala imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Obračunate kamate	7.435	11.571
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	226.041	175.703
Numizmatika	9.775	9.864
Zlato i drugi plemeniti metali	9.000	8.447
Ostala imovina	87.204	80.829
	339.455	286.414
Ispravak vrijednosti	(58.894)	(58.894)
	280.561	227.520

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Promjene u ispravicima vrijednosti		
Stanje 1. siječnja	(58.894)	(58.902)
Naplaćeni iznosi	–	8
Stanje 31. prosinca	(58.894)	(58.894)

U plaćenim troškovima budućeg razdoblja najveći udio imaju unaprijed plaćeni troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna, koji iznose 220.103 tisuće kuna (2011.: 170.685 tisuća kuna).

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Zemljište i zgrade	Računala	Namještaj i oprema	Motorna vozila	Ostala imovina	Investicije u tijeku	Softver i licencije	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2010.								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	514.986	91.003	42.421	10.225	4.432	51.070	63.295	777.432
Akumulirana amortizacija	(2.621)	(70.424)	(31.239)	(9.559)	–	–	(45.528)	(159.371)
Neto knjigovodstvena vrijednost za godinu koja je završila 31. prosinca 2011.	512.365	20.579	11.182	666	4.432	51.070	17.767	618.061
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	512.365	20.579	11.182	666	4.432	51.070	17.767	618.061
Nove nabavke					36	31.362		31.398
Prijenos u upotrebu	8.423	4.868	841	–	–	(19.261)	5.129	–
Prijenos u drugu skupinu	2.237	–	(2.237)	–	–	–	–	–
Neto otpisi i isknjiženje	–	–	(11)	–	–	–	–	(11)
Amortizacijski trošak za razdoblje	(8.865)	(9.995)	(2.868)	(444)	–	–	(3.780)	(25.952)
Zaključno neto knjigovodstveno stanje	514.160	15.452	6.907	222	4.468	63.171	19.116	623.496
Stanje 31. prosinca 2011.								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	525.897	95.315	39.893	10.225	4.468	63.171	68.424	807.393
Akumulirana amortizacija	(11.737)	(79.863)	(32.986)	(10.003)	–	–	(49.308)	(183.897)
Neto knjigovodstvena vrijednost	514.160	15.452	6.907	222	4.468	63.171	19.116	623.496

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Zemljište i zgrade	Računala	Namještaj i oprema	Motorna vozila	Ostala imovina	Investicije u tijeku	Softver i licencije	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2011.								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	525.897	95.315	39.893	10.225	4.468	63.171	68.424	807.393
Akumulirana amortizacija	(11.737)	(79.863)	(32.986)	(10.003)	–	–	(49.308)	(183.897)
Neto knjigovodstvena vrijednost za godinu koja je završila 31. prosinca 2012.	514.160	15.452	6.907	222	4.468	63.171	19.116	623.496
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	514.160	15.452	6.907	222	4.468	63.171	19.116	623.496
Nove nabavke	–	–	–	–	56	17.329	–	17.385
Prijenos u upotrebu	26.126	18.670	287	–	–	(48.876)	3.793	–
Neto otpisi i isknjiženje	–	(3)	(6)	–	–	–	–	(9)
Amortizacijski trošak za razdoblje	(9.455)	(10.282)	(2.605)	(222)	–	–	(4.392)	(26.956)
Zaključno neto knjigovodstveno stanje	530.831	23.837	4.583	–	4.524	31.624	18.517	613.916
Stanje 31. prosinca 2012.								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	552.023	98.015	39.232	10.225	4.524	31.624	72.217	807.860
Akumulirana amortizacija	(21.192)	(74.178)	(34.649)	(10.225)	–	–	(53.700)	(193.944)
Neto knjigovodstvena vrijednost	530.831	23.837	4.583	–	4.524	31.624	18.517	613.916

Posljednju revalorizaciju imovine (zemljišta i zgrada) proveli su 2010. godine neovisni stručnjaci. Fer vrijednost određena je na temelju tržišnih podataka. Kada bi se zemljište i zgrade vodili prema trošku nabave umanjenom za amortizaciju, neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31. prosinca 2012. bila bi 159.938 tisuća kuna. Dugotrajna materijalna imovina Hrvatske narodne banke nije opterećena ni hipotekarnim ni fiducijarnim teretom.

Bilješka br. 20 – Novčanice i kovani novac u optjecaju

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2012.	2011.
Gotov novac stavljen u optjecaj – početno stanje 1. siječnja	20.943.013	19.311.462
Povećanje/(smanjenje) gotovog novca u optjecaju tijekom godine	684.916	1.631.551
Gotov novac stavljen u optjecaj – ukupno stanje 31. prosinca	21.627.929	20.943.013

Kune	Nominalna vrijednost	31. 12. 2012.		31. 12. 2011.	
		Kom.	Vrijednost u tis. kuna	Kom.	Vrijednost u tis. kuna
Kovani novac	0,01	125.640.264	1.256	125.706.925	1.257
Kovani novac	0,02	83.968.978	1.679	83.943.443	1.679
Kovani novac	0,05	276.338.042	13.817	261.909.941	13.095
Kovani novac	0,10	429.014.874	42.901	409.893.125	40.989
Kovani novac	0,20	316.965.637	63.393	301.996.450	60.399
Kovani novac	0,50	182.930.343	91.465	174.821.240	87.411
Kovani novac	1	201.176.000	201.176	192.326.914	192.327
Kovani novac	2	107.270.043	214.540	100.157.465	200.315
Kovani novac	5	71.050.387	355.252	67.643.928	338.220
Kovani novac	25	1.130.284	28.257	1.121.018	28.025
Novčanice	5	4.155.189	20.776	4.168.993	20.845
Novčanice	10	33.876.891	338.769	32.653.160	326.532
Novčanice	20	23.161.587	463.232	22.180.309	443.606
Novčanice	50	12.563.210	628.161	12.115.470	605.774
Novčanice	100	30.390.249	3.039.025	28.887.316	2.888.732
Novčanice	200	47.255.143	9.451.029	44.878.624	8.975.725
Novčanice	500	5.542.746	2.771.373	5.688.985	2.844.492
Novčanice	1.000	3.901.828	3.901.828	3.873.590	3.873.590
Ukupno			21.627.929		20.943.013

Bilješka br. 21 – Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Obvezna pričuva u kunama	24.555.671	25.754.960
Obvezna pričuva u stranoj valuti	5.094.529	5.538.279
Ostali primljeni depoziti domaćih banaka	15.145.429	15.681.132
Primljeni depoziti stranih banaka i drugih financijskih institucija	72	423
Sredstva izdvojena po nalogu suda	1.637	7.399
	44.797.338	46.982.193

Bilješka br. 22 – Obveze prema državi i državnim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Kunski depoziti	734.075	1.083.988
Devizni depoziti	78.482	589.456
	812.557	1.673.444

Sustav trezorskih zaliha:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Novčanice i kovani novac koji nisu u optjecaju	80.896.797	79.562.868
Zalihe državnih biljega i obrazaca mjenica	282.727	317.579
	81.179.524	79.880.447

Bilješka br. 27 – Novac

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Novac u blagajni HNB-a	1.225	1.519
Devizna efektivna u trezoru HNB-a	3.016.929	1.505.526
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	7.630.493	381.700
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti kod MMF-a	2.662.253	2.716.280
	13.310.900	4.605.025

Bilješka br. 28 – Raspoređivanje

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Višak prihoda nad rashodima	475.845	2.613.866
Raspoređeno u opće pričuve	(95.169)	(2.133.789)
Raspoređeno u državni proračun	(380.676)	(480.077)
	–	–

Bilješka br. 29 – Fer vrijednost financijske aktive i pasive

Fer vrijednosti financijske imovine i obveza Hrvatske narodne banke približno su jednake računovodstvenim vrijednostima zbog kratkoročnosti instrumenata, osim financijskih instrumenata klasificiranih za trgovanje, koji su prikazani po kotiranoj vrijednosti, stoga njihova knjigovodstvena vrijednost odgovara fer vrijednosti i dužničkih vrijednosnih papira koji se drže do dospeljeka za koje se usporedba knjigovodstvenih i fer vrijednosti može prikazati kako slijedi:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.		31. 12. 2011.	
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
Dužnički vrijednosni papiri	29.605.797	30.971.243	29.940.210	30.933.121

Bilješka br. 30 – Upravljanje rizicima

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske na osnovi načela likvidnosti i sigurnosti ulaganja, što znači da održava visoku likvidnost pričuva i primjerenu izloženost rizicima te uz dana ograničenja nastoji ostvariti povoljne stope povrata na svoja ulaganja.

Rizici prisutni pri upravljanju međunarodnim pričuvama ponajprije su financijski rizici, a to su kreditni, kamatni i valutni rizik, ali velika se pozornost posvećuje i likvidnosnom i operativnom riziku.

30.1.2. Kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.
Rejting (Moody's)		
	Državni vrijednosni papiri	Državni vrijednosni papiri
Aaa	34.787.093	48.978.795
Aa1	8.513.400	–
Aa2	–	–
Aa3	5.722.945	4.675.807
A1	– ^a	164.332
AA	1.529.653 ^b	1.525.463
Ukupno	50.553.091	55.344.397
	Osigurane obveznice	Osigurane obveznice
Aaa	1.884.218	1.557.870
Ukupno	1.884.218	1.557.870
	Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija
Aaa	3.873.735	4.118.418
Aa1	4.671.297	–
Ukupno	8.545.032	4.118.418
	Bankovne obveznice s državnim jamstvom	Bankovne obveznice s državnim jamstvom
Aaa	3.880.223	–
Aa1	309.604	–
Ukupno	4.189.827	–
Ukupno devizni vrijednosni papiri	65.172.168	61.020.685
	Obratni repo ugovori	Obratni repo ugovori
Aaa	392.285	321.266
Aa2	–	1.054.267
Aa3	1.182.030	–
A1	581.559	–
A2	675.805	–
A3	859.093	–
Ukupno	3.690.772	1.375.533
	Depoziti	Depoziti
Aaa	9.889.572	16.037.784
Aa1	115.590	–
Aa2	304	294
Aa3	1.373	917.931
A1	95	83
A2	2.173 ^c	441
A3	272 ^c	–
Baa1	3 ^c	–
Bez rejtinga	42 ^d	213
Ukupno	10.009.424	16.956.746

Bilješka br. 30.2 – Valutni rizik

Hrvatska narodna banka većinu svoje imovine drži u stranoj valuti, zbog čega je izložena valutnom riziku, odnosno fluktuaciji međuvalutnih odnosa između kune i eura te između kune i američkog dolara. Te međuvalutne promjene utječu na Izvještaj o dobiti, a preko toga i na konačni financijski rezultat.

Hrvatska narodna banka izložena je valutnom riziku samo za neto međunarodne pričuve, a to su sredstva međunarodnih pričuva formirana na temelju otkupa deviza od banaka putem deviznih intervencija i otkupa deviza od Ministarstva financija RH.

Dijelom pričuva prikupljenih s osnove sredstava izdvojene devizne obvezne pričuve, sredstava Ministarstva financija, repo poslova te sredstava u posebnim pravima vučenja (SDR) središnja banka upravlja pasivno, u skladu s valutnom strukturom ugovorenih deviznih obveza, te nije izložena valutnom riziku.

30.2.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena valutnih tečajeva za određeni postotak na Izvještaj o dobiti

Analiza osjetljivosti za 2012.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2012.	USD	EUR
	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti	700.700/(700.700)	629.400/(629.400)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke u slučaju porasta/pada tečaja EUR/HRK za ±1% i u slučaju porasta/pada tečaja USD/HRK za ±5%. Prema podacima za prethodna razdoblja godišnja kolebljivost tečaja USD/HRK veća je oko pet puta od kolebljivosti tečaja EUR/HRK.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ako tečaj kune padne u odnosu na relevantnu valutu za odabrani postotak, dok negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ako se zabilježi porast tečaja kune.

U slučaju tečaja EUR/HRK nižeg za 1% na datum 31. prosinca 2012. rezultat Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 629.400 tisuća kuna, dok bi u slučaju tečaja USD/HRK nižeg za 5% rezultat Izvještaja o dobiti bio manji približno za 700.700 tisuća kuna.

Metodologija izračuna

Iznos neto eurskih i neto dolarskih međunarodnih pričuva sa stanjem na dan bilance pomnožen je s razlikom između tečaja EUR/HRK odnosno USD/HRK koji je vrijedio na datum bilance i istih tečajeva koji su uvećani/umanjeni za odabrani postotak.

Analiza osjetljivosti za 2011.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2011.	USD	EUR
	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti	726.000/(726.000)	609.400/(609.400)

Bilješka br. 30.3 – Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik pada vrijednosti deviznih portfelja međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke zbog neželjenih promjena kamatnih stopa na tržištima instrumenata s fiksnim prinosom. Kamatni rizik međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke kontrolira se primjenom precizno definiranih referentnih portfelja. Referentni portfelji zadovoljavaju traženi odnos rizika i dobiti, odnosno odražavaju dugoročnu strategiju ulaganja pričuva.

Hrvatska narodna banka ima otvorenu kamatnu izloženost samo s eurskim i dolarskim portfeljima za trgovanje, dok eurski portfelj koji se drži do dospijeca gotovo da i nema kamatni rizik, a HNB svom ostalom deviznom imovinom upravlja u skladu s ročnošću preuzetih obveza.

Kamatni rizik portfelja za trgovanje Hrvatska narodna banka ograničava strateškim modificiranim prosječnim vremenom vezivanja (strateški modificirani *duration*) kraćim od godine dana.

30.3.1. Analiza osjetljivosti zbog izloženosti neto međunarodnih pričuva HNB-a promjenama kamatnih stopa

Analiza osjetljivosti za 2012.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2012.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa		±50 b. b.	±50 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti		(35.000)/35.000	(88.400)/88.400

Kada bi na datum 31. prosinca 2012. cijela dolarska krivulja prinosa bila na razini višoj za 50 baznih bodova (0,5%), rezultat Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 35.000 tisuća kuna, dok bi u slučaju više razine eurske krivulje prinosa za 50 baznih bodova konačni rezultat Izvještaja o dobiti bio manji približno za 88.400 tisuća kuna.

U slučaju niže razine krivulja prinosa za 50 baznih bodova rezultat Izvještaja o dobiti bio bi veći za približno iste iznose.

Metodologija izračuna

Iznos dolarskog, tj. eurskog portfelja za trgovanje s datumom 31. prosinca 2012. pomnožen je s modificiranim prosječnim vremenom vezivanja (modificirani *duration*) i s 50 baznih bodova u postotnom obliku (0,5%). Modificirano prosječno vrijeme vezivanja označuje za koliko će stotih dijelova postotka pasti vrijednost portfelja ako krivulja prinosa poraste za jedan postotni bod.

Analiza osjetljivosti za 2011.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2011.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa		±50 b. b.	±50 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti		(36.300)/36.300	(86.000)/86.000

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Beskatmatno	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2012.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	–	–	–	–	10.648.646	10.648.646
Depoziti kod drugih banaka	6.069.561	229.072	–	–	11.450	6.310.083
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	35.566.371	–	–	–	–	35.566.371
Kredit	–	–	–	79	–	79
Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	–	1.358.343	2.828.055	24.909.861	509.538	29.605.797
Sredstva kod MMF-a	2.657.717	–	–	–	3.194.157	5.851.874
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	–	–	–	–	60.258	60.258
Obračunate kamate i ostala imovina	–	–	–	–	280.562	280.562
Materijalna i nematerijalna imovina	–	–	–	–	613.916	613.916
Ukupno imovina	44.293.649	1.587.415	2.828.055	24.909.940	15.318.527	88.937.586
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	21.627.929	21.627.929
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	8.666.429	–	–	–	36.130.909	44.797.338
Obveze prema državi i državnim institucijama	4.308	–	–	–	808.249	812.557
Obveze prema MMF-u	2.648.282	–	–	–	3.188.242	5.836.524
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	–	–	3.243.488	3.243.488
Ukupno obveze	11.319.019	–	–	–	64.998.817	76.317.836
Neto pozicija	32.974.630	1.587.415	2.828.055	24.909.940	(49.680.290)	12.619.750
Stanje 31. prosinca 2011.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	–	–	–	–	1.888.745	1.888.745
Depoziti kod drugih banaka	16.386.899	2.286.558	–	–	12.054	18.685.511
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	31.080.475	–	–	–	–	31.080.475
Kredit	41.859	85.000	–	–	–	126.859
Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	–	198.825	878.553	28.606.572	507.258	30.191.208
Sredstva kod MMF-a	2.711.636	–	–	–	3.269.829	5.981.465
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	–	–	–	–	61.133	61.133
Obračunate kamate i ostala imovina	–	–	–	–	227.520	227.520
Materijalna i nematerijalna imovina	–	–	–	–	623.496	623.496
Ukupno imovina	50.220.869	2.570.383	878.553	28.606.572	6.590.035	88.866.412
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	20.943.013	20.943.013
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	8.514.279	–	–	–	38.467.914	46.982.193
Obveze prema državi i državnim institucijama	777.128	–	–	–	896.316	1.673.444
Obveze prema MMF-u	2.711.048	–	–	–	3.263.773	5.974.821
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	–	–	768.360	768.360
Ukupno obveze	12.002.455	–	–	–	64.339.376	76.341.831
Neto pozicija	38.218.414	2.570.383	878.553	28.606.572	(57.749.341)	12.524.581

Bilješka br. 30.4 – Likvidnosni rizik

Likvidnosni rizik proizlazi iz nemogućnosti podmirenja dospjelih obveza ili ostalih obveza iz poslovanja Hrvatske narodne banke u ugovorenom roku. Zbog toga Hrvatska narodna banka svojom strategijom upravljanja deviznom likvidnošću mora dnevno osigurati dostatnu raspoloživost sredstava za namiru svih dospjelih i ugovorenih obveza.

Likvidnosni rizik kontrolira se ulaganjem međunarodnih pričuva u likovne obveznice i djelomično u depozitne instrumente s kratkim dospeljem.

Likvidna sredstva obuhvaćaju svu imovinu koju je moguće unovčiti u roku od jednog do tri dana. Hrvatska narodna banka ulaže ukupne međunarodne pričuve u depozite ročnosti do najviše jednog mjeseca i u vrijednosne papire dospjeća do pet godina, s tim da se vrijednosni papiri portfelja za trgovanje mogu unovčiti u svakom trenutku.

Na dan 31. prosinca 2012. likvidno je bilo oko 47% neto međunarodnih pričuva, dok je krajem 2011. bilo likvidno 42% neto međunarodnih pričuva.

Sljedeće tablice prikazuju financijske obveze Hrvatske narodne banke razvrstane prema vremenu preostalom od datuma bilance do ugovornog roka dospelja. Analiza je izvedena iz nediskontiranih novčanih tokova financijskih obveza baziranih na najranijem očekivanom datumu dospelja, a uključuje novčane tokove kamata i glavnica.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2012.						
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	21.627.929	–	–	–	–	21.627.929
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	44.797.266	–	–	–	72	44.797.338
Obveze prema državi i državnim institucijama	812.557	–	–	–	–	812.557
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	5.836.524	5.836.524
Obračunate kamate i ostale obveze	2.744.806	397.777	61.175	38.126	1.628	3.243.512
Ukupno obveze	69.982.558	397.777	61.175	38.126	5.838.224	76.317.860
Stanje 31. prosinca 2011.						
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	20.943.013	–	–	–	–	20.943.013
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	46.981.770	–	–	–	423	46.982.193
Obveze prema državi i državnim institucijama	1.673.444	–	–	–	–	1.673.444
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	5.974.821	5.974.821
Obračunate kamate i ostale obveze	184.414	481.960	62.077	38.126	1.805	768.382
Ukupno obveze	69.782.641	481.960	62.077	38.126	5.977.049	76.341.853

HNB

Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	prof. dr. Boris Vujčić
Članovi Savjeta	prof. dr. Boris Cota
	prof. dr. Vlado Leko
	dr. sc. Branimir Lokin
	dr. sc. Željko Lovrinčević
	Relja Martić
	mr. sc. Adolf Matejka
	Damir Odak
	prof. dr. Silvije Orsag
	mr. sc. Tomislav Presečan
	prof. dr. Jure Šimović
	Vedran Šošić
	dr. sc. Sandra Švaljek
	prof. dr. Mladen Vedriš

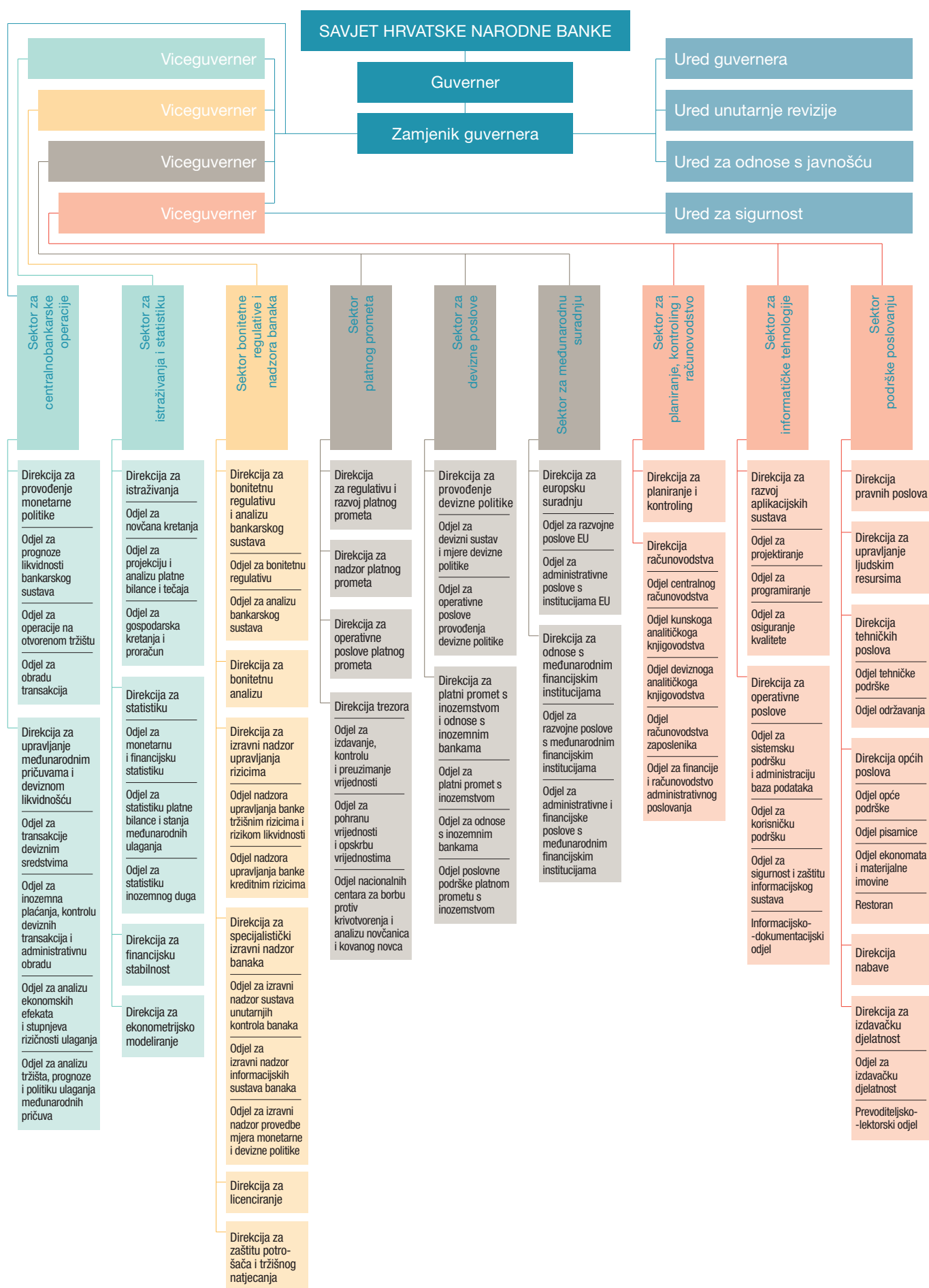
Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	prof. dr. Boris Vujčić
Zamjenik guvernera	Relja Martić
Viceguverner	Vedran Šošić
Viceguverner	Damir Odak
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	mr. sc. Irena Kovačec
Sektor za devizne poslove	
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka	Željko Jakuš
Sektor za planiranje, kontroling i računovodstvo	dr. sc. Diana Jakelić
Sektor platnog prometa	Neven Barbaroša
Sektor za informatičke tehnologije	dr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Ninić
Sektor za međunarodnu suradnju	mr. sc. Michael Faulend

Unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

Popis banaka i stambenih štedionica 31. prosinca 2012

HNB

Popis banaka

BANCO POPOLARE CROATIA d.d.

Petrovaradinska 1
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/4653-400
Telefaks: + 385 1/4653-799
SWIFT: BPCRHR22

BANKA KOVANICA d.d.

P. Preradovića 29
42000 Varaždin
Tel.: + 385 42/403-403
Telefaks: + 385 42/212-148
SWIFT: SKOVHR22

BANKA SPLITSKO-DALMATINSKA d.d.

114. brigade 9
21000 Split
Tel.: + 385 21/540-280
Telefaks: + 385 21/368-448
SWIFT: DALMHR22

BKS BANK d.d.

Mljekarski trg 3
51000 Rijeka
Tel.: + 385 51/353-555
Telefaks: + 385 51/353-566
SWIFT: BFKKHR22

CENTAR BANKA d.d.

Amruševa 6
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/4803-444
Telefaks: + 385 1/4803-441
SWIFT: CBZGHR2X

CROATIA BANKA d.d.

Kvaternikov trg 9
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/2391-111
Telefaks: + 385 1/2332-470
SWIFT: CROAHR2X

ERSTE & STEIERMÄRKISCHE BANK d.d.

Jadranski trg 3a
51000 Rijeka
Tel.: + 385 62/375-000
Telefaks: + 385 62/376-000
SWIFT: ESBCHR22

HRVATSKA POŠTANSKA BANKA d.d.

Jurišićeva 4
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/4804-574
Telefaks: + 385 1/4810-791
SWIFT: HPBZHR2X

HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d.

Slavonska avenija 6
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/6030-000
Telefaks: + 385 1/6035-100
SWIFT: HAABHR22

IMEX BANKA d.d.

Tolstojeva 6
21000 Split
Tel.: + 385 21/406-100
Telefaks: + 385 21/406-138
SWIFT: IMXXHR22

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d.d.

E. Miloša 1
52470 Umag
Tel.: + 385 52/702-300
Telefaks: + 385 52/702-388
SWIFT: ISKBHR2X

JADRANSKA BANKA d.d.

A. Starčevića 4
22000 Šibenik
Tel.: + 385 22/242-242
Telefaks: + 385 22/335-881
SWIFT: JADRHR2X

KARLOVAČKA BANKA d.d.

I. G. Kovačića 1
47000 Karlovac
Tel.: + 385 47/417-500
Telefaks: + 385 47/614-206
SWIFT: KALCHR2X

KENTBANK d.d.

Gundulićeva 1
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/4981-900
Telefaks: + 385 1/4981-910
SWIFT: KENBHR22

KREDITNA BANKA ZAGREB d.d.

Ul. grada Vukovara 74
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/6167-301
Telefaks: + 385 1/6116-466
SWIFT: KREZHR2X

NAVA BANKA d.d.

Tratinska 27
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/3656-777
Telefaks: + 385 1/3656-700
SWIFT: NAVBHR22

OTP BANKA HRVATSKA d.d.

Domovinskog rata 3
23000 Zadar
Tel.: + 385 62/201-555
Telefaks: + 385 62/201-950
SWIFT: OTPVHR2X

PARTNER BANKA d.d.

Vončinina 2
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/4602-222
Telefaks: + 385 1/4602-289
SWIFT: PAZGHR2X

PODRAVSKA BANKA d.d.

Opatička 3
48300 Koprivnica
Tel.: + 385 62/655-000
Telefaks: + 385 62/655-239
SWIFT: PDKCHR2X

PRIMORSKA BANKA d.d.

Scarpina 7
51000 Rijeka
Tel.: + 385 51/355-777
Telefaks: + 385 51/332-762
SWIFT: SPRMHR22

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d.

Radnička cesta 50
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/6360-000
Telefaks: + 385 1/6360-063
SWIFT: PBZGHR2X

RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d.

Petrinjska 59
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/4566-466
Telefaks: + 385 1/4811-624
SWIFT: RZBHHR2X

SAMOBORSKA BANKA d.d.

Trg kralja Tomislava 8
10430 Samobor
Tel.: + 385 1/3362-530
Telefaks: + 385 1/3361-523
SWIFT: SMBRHR22

SLATINSKA BANKA d.d.

V. Nazora 2
33520 Slatina
Tel.: + 385 33/840-400
Telefaks: + 358 33/551-566
SWIFT: SBSLHR2X

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE – SPLITSKA BANKA d.d.

R. Boškovića 16
21000 Split
Tel.: + 385 21/304-304
Telefaks: + 385 21/304-034
SWIFT: SOGEHR22

ŠTEDEBANKA d.d.

Slavonska avenija 3
10000 Zagreb
Tel.: 385 1/6306-666
Telefaks: 385 1/6187-014
SWIFT: STEDHR22

VABA d.d. BANKA VARAŽDIN

Aleja kralja Zvonimira 1
42000 Varaždin
Tel.: + 385 42/659-400
Telefaks: + 385 42/659-401
SWIFT: VBZVHR22

VENETO BANKA d.d.

Draškovićeva 58
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/4802-666
Telefaks: + 385 1/4802-571
SWIFT: CCBZHR2X

VOLKSBANK d.d.

Varšavska 9
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/4801-300
Telefaks: + 385 1/4801-365
SWIFT: VBCRHR22

ZAGREBAČKA BANKA d.d.

Trg bana Josipa Jelačića 10
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/6104-000
Telefaks: + 385 1/6110-533
SWIFT: ZABAHR2X

Popis štednih banaka

TESLA ŠTEDNA BANKA d.d.

Trg J. F. Kennedyja 6B
10000 Zagreb
Tel.: +385 1/2226-522
Telefaks: +385 1/2226-523
SWIFT: ASBZHR22

Popis predstavništava inozemnih banaka

BKS BANK AG, Zagreb
COMMERZBANK AKTIENGESELLSCHAFT, Zagreb

DEUTSCHE BANK AG, Zagreb
LHB INTERNATIONALE HANDELSBANK AG, Zagreb

Popis stambenih štedionica

HPB – STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Savska cesta 58
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/5553-903
Telefaks: + 385 1/5553-905

RAIFFEISEN STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Radnička cesta 47
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/6006-100
Telefaks: +385 1/6006-199

PBZ STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Radnička cesta 44
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/6363-730
Telefaks: + 385 1/6363-731

WÜSTENROT STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Heinzlova 33a
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/4803-777
Telefaks: + 385 1/4803-798

PRVA STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Savska 60
10000 Zagreb
Tel.: + 385 1/6065-111
Telefaks: + 385 1/6065-120

Statistički **pregled**

HNB

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo. Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste i Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor

republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste te Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovačka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovačka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva, koja obuhvaćaju državna i ostala trgovačka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
2003.	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	prosinac	33.924,4	34.562,1	35.186,5	139.947,7	108.205,1	127.308,6	8,69	2,86	2,68	0,23	2,15	1,99
2005.	prosinac	40.390,8	38.817,1	39.855,4	154.647,0	131.343,2	149.168,3	9,38	4,34	3,87	-0,02	1,84	1,94
2006.	prosinac	46.331,2	48.521,0	49.141,7	182.458,6	154.844,1	183.379,5	3,17	4,75	4,07	1,57	3,38	2,99
2007.	prosinac	51.923,9	57.878,3	58.663,4	215.822,1	166.375,5	210.828,4	3,73	6,71	6,62	3,95	3,54	2,65
2008.	prosinac	49.743,0	55.222,3	56.044,6	225.018,5	183.279,1	232.982,1	-9,89	8,17	8,49	3,17	5,68	1,96
2009.	prosinac	56.141,9	47.181,7	47.760,5	223.094,6	178.083,2	231.661,9	4,55	3,13	3,25	-0,23	-0,91	0,10
2010.	prosinac	56.249,1	49.151,7	49.748,5	232.869,6	188.845,0	247.520,2	2,81	1,67	1,18	0,17	3,24	0,52
2011.	prosinac	62.379,5	52.850,9	53.767,9	241.056,9	207.581,7	261.048,8	3,81	3,74	3,55	-0,25	2,05	0,83
2012.	siječanj	59.722,8	49.172,9	49.776,7	237.677,9	208.015,2	260.565,8	-4,26	-6,96	-7,42	-1,40	0,21	-0,19
	veljača	59.111,2	48.422,8	49.055,9	236.231,3	209.027,2	261.701,7	-1,02	-1,53	-1,45	-0,61	0,49	0,44
	ožujak	60.821,7	47.389,5	48.087,2	235.530,1	208.442,8	260.370,2	2,89	-2,13	-1,97	-0,30	-0,28	-0,51
	travanj	60.017,0	47.845,2	48.636,5	236.678,6	199.196,0	259.002,6	-1,32	0,96	1,14	0,49	-4,44	-0,53
	svibanj	63.883,6	49.350,9	50.163,6	239.629,8	204.432,6	255.301,2	6,44	3,15	3,14	1,25	2,63	-1,43
	lipanj	61.549,5	51.467,6	52.222,4	240.006,7	204.688,7	253.867,8	-3,65	4,29	4,10	0,16	0,13	-0,56
	srpanj	58.518,4	53.148,6	53.916,1	244.531,4	202.633,6	254.253,1	-4,92	3,27	3,24	1,89	-1,00	0,15
	kolovoz	58.750,7	52.251,6	53.164,6	247.983,7	200.814,8	251.581,2	0,40	-1,69	-1,39	1,41	-0,90	-1,05
	rujan	60.194,7	52.348,3	53.230,9	246.603,1	200.396,2	249.825,7	2,46	0,19	0,12	-0,56	-0,21	-0,70
	listopad	59.462,7	51.316,0	52.069,0	247.651,9	199.306,6	250.533,9	-1,22	-1,97	-2,18	0,43	-0,54	0,28
	studen	59.368,9	51.108,2	52.010,9	249.013,4	198.658,1	249.864,8	-0,16	-0,41	-0,11	0,55	-0,33	-0,27
	prosinac ^a	61.265,2	53.443,8	54.399,4	248.942,9	199.168,4	244.513,9	3,19	4,57	4,59	-0,03	0,26	-2,14

* U sklopu plasmana, potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke mačke

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finansijskih institucija.

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII. ^a
AKTIVA													
1. Inozemna aktiva (neto)	33.475,2	29.662,7	27.204,1	27.087,3	37.482,6	35.197,2	35.318,0	41.897,7	47.168,9	46.207,0	48.345,3	50.355,3	49.774,5
2. Plasmani	299.152,6	299.636,4	300.750,2	299.941,9	291.831,8	296.672,4	296.935,2	295.682,5	293.504,7	292.713,8	293.337,1	293.616,7	292.240,9
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	38.103,8	39.070,6	39.048,5	39.571,7	32.829,2	41.371,1	43.067,4	41.429,3	41.923,5	42.888,1	42.803,2	43.751,9	47.727,0
2.2. Potraživanja od ostalih bankarskih sektora	257.620,2	257.207,6	258.496,2	257.167,5	255.767,6	252.156,9	250.734,8	250.455,9	248.237,7	246.333,8	247.445,4	246.644,9	240.990,6
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	1.350,3	1.172,4	1.101,9	1.314,0	1.261,5	1.049,1	1.080,6	803,0	671,3	974,7	1.002,0	1.091,6	1.078,6
2.4. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	2.078,3	2.185,8	2.103,5	1.888,7	1.973,5	2.095,2	2.052,4	2.994,3	2.672,1	2.517,2	2.086,5	2.128,3	2.444,7
Ukupno (1+2)	332.627,8	329.299,1	327.954,3	327.029,1	329.314,4	331.869,6	332.253,2	337.580,2	340.673,6	338.920,8	341.682,4	343.971,9	342.015,5
PASIVA													
1. Novčana masa	52.850,9	49.172,9	48.422,8	47.389,5	47.845,2	49.350,9	51.467,6	53.148,6	52.251,6	52.348,3	51.316,0	51.108,2	53.443,8
2. Štedni i oročeni depoziti	40.926,9	40.904,6	40.991,9	42.312,9	42.235,9	42.297,8	41.726,0	41.926,3	43.109,4	42.200,5	43.031,7	39.965,6	39.811,0
3. Devizni depoziti	145.166,1	145.676,7	144.958,7	144.007,4	144.540,0	145.897,8	144.791,5	147.583,9	150.440,6	149.855,7	151.134,2	155.612,5	153.090,9
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	2.112,9	1.923,8	1.857,9	1.820,3	2.057,5	2.083,4	2.021,6	1.872,5	2.182,1	2.198,6	2.170,0	2.327,1	2.597,3
5. Ograničeni i blokirani depoziti	3.293,4	2.783,9	2.574,1	2.645,5	3.179,6	2.574,1	2.697,6	2.634,2	2.647,7	2.609,7	2.740,9	2.636,2	2.651,2
6. Ostalo (neto)	88.277,4	88.837,2	89.148,9	88.853,6	89.456,2	89.665,7	89.549,0	90.414,6	90.042,1	89.707,9	91.289,6	92.322,3	90.421,3
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	332.627,8	329.299,1	327.954,3	327.029,1	329.314,4	331.869,6	332.253,2	337.580,2	340.673,6	338.920,8	341.682,4	343.971,9	342.015,5

^a Potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija • Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbroj je gotovog novca izvan banaka, depozita

ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Inozemna aktiva	84.302,0	82.583,0	86.455,9	85.129,0	93.856,0	91.516,7	87.381,9	87.266,6	86.249,5	84.807,5	85.662,9	85.334,9	84.782,1
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Posebna prava vučenja	2.716,3	2.715,9	2.662,3	2.658,5	2.682,1	2.785,1	2.788,6	2.805,3	2.753,9	2.708,0	2.730,6	2.719,3	2.662,3
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
1.4. Efektiva i depoziti po viđenju u stranim bankama	1.887,2	1.894,6	1.897,4	1.879,9	1.887,0	1.893,3	1.881,5	4.366,8	6.004,9	7.542,0	7.647,0	10.483,2	10.647,4
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	18.676,4	18.401,9	21.266,3	16.922,9	23.080,3	18.959,5	12.014,6	7.576,0	7.803,3	8.792,8	10.689,6	7.762,0	6.298,8
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	61.020,7	59.569,3	60.628,5	63.666,2	66.205,2	67.877,4	70.695,7	72.517,1	69.686,0	65.763,3	64.594,2	64.369,0	65.172,2
1.7. Nekontvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	251,8	252,0	52,6	52,8	53,1	53,3	–	–	0,1	–	–	–	–
2.1. Potraživanja u kunama	251,8	252,0	52,6	52,8	53,1	53,3	–	–	0,1	–	–	–	–
2.2. Potraživanja u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4	3,4	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5
4. Potraživanja od banaka	139,2	60,3	65,1	61,9	11,9	11,9	11,8	11,8	11,8	11,7	11,9	11,8	11,8
4.1. Krediti bankama	139,2	60,3	65,1	61,9	11,9	11,9	11,8	11,8	11,8	11,7	11,9	11,8	11,8
Lombardni krediti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kratkoročni kredit za likvidnost	126,8	48,0	53,0	50,0	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ostali krediti	12,4	12,3	12,1	11,9	11,9	11,9	11,8	11,8	11,8	11,7	11,9	11,8	11,8
Obratne repo transakcije	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Dospjela nenaplaćena potraživanja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	84.696,5	82.898,8	86.577,2	85.247,1	93.924,4	91.585,4	87.397,2	87.281,2	86.264,1	84.821,9	85.677,4	85.349,3	84.796,4
PASIVA													
1. Primarni novac	62.379,5	59.722,8	59.111,2	60.821,7	60.017,0	63.883,6	61.549,5	58.518,4	58.750,7	60.194,7	59.462,7	59.368,9	61.265,2
1.1. Gotov novac izvan banaka	16.689,1	16.072,1	16.038,8	16.171,8	16.379,6	16.813,4	17.798,2	18.706,3	18.669,7	17.948,2	17.077,5	16.728,1	16.947,0
1.2. Blagajne banaka	4.253,9	3.913,4	3.813,6	3.759,6	3.993,2	3.852,8	4.498,7	4.692,0	4.531,2	4.341,4	4.220,0	4.114,8	4.681,0
1.3. Depoziti banaka	41.436,0	39.737,1	39.256,4	40.889,8	39.644,2	43.216,5	39.251,8	35.120,1	35.549,8	37.904,1	38.165,1	38.525,9	39.636,7
Računi za namiru banaka	12.705,0	9.010,7	11.597,2	10.298,1	9.828,7	9.699,3	9.945,1	9.010,9	10.550,4	12.165,8	10.742,3	10.330,0	11.509,2
Izdvojena obvezna pričuvna	25.755,0	28.426,4	27.653,2	27.636,7	27.548,6	24.676,2	24.728,7	24.920,3	24.769,4	24.901,5	24.806,9	24.611,4	24.555,7
Upisani obvezni blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Prekonoćni depoziti	2.976,0	2.300,0	6,0	2.955,0	2.267,0	8.841,0	4.578,0	1.189,0	230,0	836,8	2.616,0	3.584,5	3.571,9
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora	0,6	0,2	2,5	0,5	–	0,9	0,7	–	0,1	1,0	0,0	–	0,5
2. Ograničeni i blokirani depoziti	5.600,2	6.057,2	5.927,3	5.983,2	6.077,1	5.572,7	5.396,2	5.479,3	5.259,4	5.320,5	5.322,0	5.221,6	5.235,3
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuvna	5.538,3	6.009,1	5.875,4	5.916,3	5.955,5	5.450,1	5.274,7	5.348,9	5.140,4	5.192,7	5.196,6	5.096,9	5.094,5
2.2. Ograničeni depoziti	61,9	48,1	51,9	66,9	121,6	122,6	121,4	130,4	119,0	127,8	125,3	124,7	140,8
2.3. Blokirani devizni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
3.1. Krediti MMF-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
3.3. Obveze prema stranim bankama	0,0	–	–	–	–	–	–	–	–	0,0	–	–	0,0
4. Depoziti središnje države	1.773,1	1.979,3	6.646,0	4.593,2	13.511,5	6.476,8	5.440,6	7.734,7	7.455,3	5.250,9	5.945,1	5.649,0	3.457,1
4.1. Depozitni novac	1.183,6	1.546,4	4.022,5	2.803,7	3.524,6	1.430,5	4.377,5	6.370,2	6.171,5	5.170,0	5.936,4	5.264,9	3.378,6
Depozitni novac Republike Hrvatske	849,7	1.277,7	3.670,0	2.472,2	3.136,3	1.109,3	783,8	2.595,0	2.394,2	1.519,4	2.409,8	2.021,5	68,1

financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamata.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno

upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i rashoda.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajne banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

D. Banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII. ^a
AKTIVA													
1. Pričuve banaka kod središnje banke	51.238,7	49.659,3	48.946,0	50.567,0	49.592,8	52.521,4	49.024,9	45.153,1	45.222,4	47.440,4	47.578,0	48.138,5	49.411,9
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	45.700,5	43.650,2	43.070,6	44.650,7	43.637,3	47.071,3	43.750,1	39.804,3	40.082,0	42.247,8	42.381,3	43.041,6	44.317,4
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	5.538,2	6.009,1	5.875,4	5.916,3	5.955,5	5.450,1	5.274,7	5.348,9	5.140,4	5.192,7	5.196,6	5.096,9	5.094,5
2. Inozemna aktiva	39.450,1	38.460,3	33.351,2	32.725,3	34.805,8	35.060,5	35.167,1	38.708,5	43.967,8	43.224,9	40.666,9	40.410,1	38.485,6
3. Potraživanja od središnje države	57.869,9	59.258,6	64.481,9	63.076,8	64.866,1	66.591,8	67.831,0	68.247,1	67.336,7	66.454,0	67.371,2	67.624,3	70.041,4
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	257.616,6	257.204,1	258.492,7	257.164,0	255.764,1	252.153,5	250.731,4	250.453,1	248.235,0	246.331,1	247.442,8	246.642,3	240.988,1
4.1. Potraživanja od lokalne države	2.712,3	2.538,0	2.690,8	2.682,8	2.662,3	2.645,8	2.611,2	2.549,4	2.516,1	2.468,6	2.543,5	2.532,0	2.700,6
4.2. Potraživanja od trgovačkih društava	126.195,8	125.729,1	126.989,2	126.464,4	124.735,3	120.752,0	120.179,0	120.133,1	118.716,6	117.673,1	117.651,6	116.758,6	111.669,3
4.3. Potraživanja od stanovništva	128.708,6	128.937,0	128.812,7	128.016,8	128.366,5	128.755,6	127.941,2	127.770,5	127.002,3	126.189,4	127.247,7	127.351,7	126.618,1
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	1.350,3	1.172,4	1.101,9	1.314,0	1.261,5	1.049,1	1.080,6	803,0	671,3	974,7	1.002,0	1.091,6	1.078,6
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	2.078,3	2.185,8	2.103,5	1.888,7	1.973,5	2.095,2	2.052,4	2.994,3	2.672,1	2.517,2	2.086,5	2.128,3	2.444,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	409.604,0	407.940,5	408.477,2	406.735,8	408.263,8	409.471,5	405.887,3	406.359,1	408.105,3	406.942,4	406.147,3	406.035,2	402.450,3
PASIVA													
1. Depozitni novac	36.161,3	33.100,5	32.381,5	31.217,3	31.465,6	32.536,6	33.668,6	34.442,4	33.581,9	34.399,1	34.238,5	34.380,1	36.496,3
2. Štedni i oročeni depoziti	40.926,9	40.904,6	40.991,9	42.312,9	42.235,9	42.297,8	41.726,0	41.926,3	43.109,4	42.200,5	43.031,7	39.965,6	39.811,0
3. Devizni depoziti	145.166,1	145.676,7	144.958,7	144.007,4	144.540,0	145.897,8	144.791,5	147.583,9	150.440,6	149.855,7	151.134,2	155.612,5	153.090,9
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	2.112,9	1.923,8	1.857,9	1.820,3	2.057,5	2.083,4	2.021,6	1.872,5	2.182,1	2.198,6	2.170,0	2.327,1	2.597,3
5. Inozemna pasiva	90.276,5	91.380,2	92.602,6	90.766,9	91.179,2	91.380,0	87.230,9	84.077,3	83.048,3	81.825,4	77.984,4	75.389,7	73.493,1
6. Depoziti središnje države	18.244,9	18.460,7	18.840,0	18.964,8	18.578,5	18.797,1	19.323,1	19.083,1	17.958,0	18.315,0	18.622,9	18.223,5	18.857,3
7. Krediti primljeni od središnje banke	139,1	60,3	65,1	61,8	11,9	11,9	11,8	11,8	11,8	11,7	11,8	11,8	11,8
8. Ograničeni i blokirani depoziti	3.231,5	2.735,8	2.522,2	2.578,6	3.058,0	2.451,4	2.576,1	2.503,8	2.528,8	2.481,9	2.615,6	2.511,5	2.510,4
9. Kapitalni računi	76.624,4	76.952,2	77.519,5	78.372,4	77.358,7	77.847,3	78.303,7	78.845,5	79.202,0	79.788,5	80.438,6	81.152,9	79.829,1
10. Ostalo (neto)	-3.279,6	-3.254,3	-3.262,2	-3.366,5	-2.221,4	-3.831,7	-3.766,0	-3.987,5	-3.957,5	-4.134,0	-4.100,4	-3.539,4	-4.246,8
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	409.604,0	407.940,5	408.477,2	406.735,8	408.263,8	409.471,5	405.887,3	406.359,1	408.105,3	406.942,4	406.147,3	406.035,2	402.450,3

^a Potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka • U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na deviznim računima Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditivne i ostala potkrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, devizni oročeni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditivne i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj osnovi.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive, uključujući fer vrijednost izvedenih financijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12 • Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Devizna inozemna aktiva	39.159,2	38.053,7	33.064,7	32.384,4	34.307,2	34.392,2	34.674,1	38.042,5	42.104,8	41.985,6	39.725,6	39.131,3	37.357,6
1.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	29.698,4	30.096,3	25.238,1	24.319,4	25.877,5	26.019,9	26.529,6	29.940,2	33.599,1	33.357,5	31.472,2	30.666,9	28.794,7
Efektivni strani novac	1.944,8	1.747,1	1.665,0	1.621,0	1.856,6	1.996,9	2.290,7	2.439,4	2.496,1	1.824,8	1.777,3	1.504,2	1.764,9
Tekući računi	2.486,3	2.123,6	1.935,1	2.085,7	2.164,0	2.491,9	3.321,8	4.000,7	4.919,0	4.784,6	4.957,3	5.166,8	5.693,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	22.302,7	22.769,7	17.837,6	17.534,0	16.966,3	16.870,4	16.499,5	18.892,1	21.170,6	21.417,6	19.168,2	18.425,0	15.687,0
Vrijednosni papiri	2.840,4	3.231,7	3.207,5	2.817,4	4.622,0	4.530,7	4.269,0	4.482,3	4.889,2	5.203,2	5.440,7	5.374,8	5.353,5
Kreditni	67,7	167,7	551,6	220,4	227,3	88,7	107,3	80,7	79,0	82,3	82,8	149,5	245,8
Dionice stranih banaka	56,4	56,4	41,3	41,0	41,3	41,4	41,3	45,0	45,1	45,0	45,9	46,6	49,8
1.2. Potraživanja od stranaca	9.460,8	7.957,4	7.826,6	8.065,0	8.429,7	8.372,3	8.144,4	8.102,4	8.505,6	8.628,1	8.253,5	8.464,4	8.562,8
Potraživanja od stranih država	7.544,3	6.014,3	5.890,0	6.110,7	6.345,4	6.313,3	6.107,9	5.979,5	6.225,5	6.431,6	6.188,5	6.901,1	6.944,0
Potraživanja od stranih osoba	1.857,5	1.886,8	1.872,5	1.891,1	2.015,6	2.036,9	2.013,8	2.099,0	2.256,8	2.173,0	2.039,7	1.536,4	1.592,0
Vrijednosni papiri	62,8	61,2	60,5	65,6	73,6	71,2	68,1	69,0	58,8	58,3	54,8	59,1	7,2
Kreditni	1.794,6	1.825,6	1.812,0	1.825,5	1.942,1	1.965,7	1.945,7	2.030,0	2.198,0	2.114,7	1.984,9	1.477,4	1.584,8
Dionice stranih osoba	59,0	56,3	64,1	63,2	68,6	22,1	22,7	23,9	23,3	23,5	25,3	26,9	26,8
2. Kunska inozemna aktiva	290,9	406,6	286,5	340,8	498,6	668,3	493,0	666,0	1.863,0	1.239,3	941,2	1.278,8	1.128,0
2.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	122,9	231,0	111,9	168,8	323,7	491,3	318,4	494,4	1.693,8	1.062,8	760,2	1.096,8	945,2
2.2. Potraživanja od stranaca	168,0	175,6	174,6	172,0	174,9	177,0	174,5	171,6	169,1	176,5	181,1	182,0	182,9
U tome: Kreditni	167,7	175,3	174,3	171,7	174,6	176,7	174,2	171,3	168,8	176,2	180,8	181,6	182,6
Ukupno (1+2)	39.450,1	38.460,3	33.351,2	32.725,3	34.805,8	35.060,5	35.167,1	38.708,5	43.967,8	43.224,9	40.666,9	40.410,1	38.485,6

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka • U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske

inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Kunska potraživanja	30.089,7	30.366,2	29.382,3	28.410,5	29.490,4	30.608,5	34.357,6	34.849,8	33.860,3	33.333,2	33.667,7	33.892,1	34.793,4
1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	22.981,1	23.346,4	22.358,4	21.497,2	22.610,5	23.730,6	24.141,2	24.714,0	23.725,3	23.216,7	23.538,4	23.684,2	24.233,1
Vrijednosni papiri	19.749,9	19.755,8	18.714,1	17.759,1	18.016,1	16.770,9	17.141,8	17.766,2	16.838,8	16.360,7	16.627,4	16.837,9	16.890,4
U tome: Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	5,8	0,8	0,6	1,0	0,9	0,8	0,6	0,8	0,7	0,6	0,4	0,3	0,2
Kredit	3.231,2	3.590,7	3.644,3	3.738,1	4.594,4	6.959,7	6.999,4	6.947,8	6.886,5	6.856,0	6.911,0	6.846,3	7.342,7
1.2. Potraživanja od republičkih fondova	7.108,6	7.019,8	7.023,9	6.913,2	6.879,8	6.877,8	10.216,5	10.135,7	10.134,9	10.116,4	10.129,3	10.207,9	10.560,3
Vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kredit	7.108,6	7.019,8	7.023,9	6.913,2	6.879,8	6.877,8	10.216,5	10.135,7	10.134,9	10.116,4	10.129,3	10.207,9	10.560,3
2. Devizna potraživanja	27.780,1	28.892,4	35.099,6	34.666,3	35.375,8	35.983,3	33.473,4	33.397,3	33.476,5	33.120,8	33.703,5	33.732,2	35.172,6
2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	18.262,6	19.127,2	24.821,5	24.447,8	25.124,9	25.695,0	22.827,1	22.828,7	23.070,7	22.810,8	22.826,5	22.847,0	23.008,3
Vrijednosni papiri	1.281,2	1.311,7	6.576,7	6.367,9	6.427,3	6.710,0	6.832,2	6.806,2	6.815,3	6.857,6	6.914,9	6.902,3	6.907,3
Kredit	16.981,4	17.815,4	18.244,8	18.079,8	18.697,7	18.985,0	15.994,9	16.022,5	16.255,4	15.953,1	15.911,5	15.944,6	16.101,1
2.2. Potraživanja od republičkih fondova	9.517,6	9.765,2	10.278,1	10.218,5	10.250,9	10.288,3	10.646,3	10.568,6	10.405,8	10.310,1	10.877,0	10.885,3	12.164,2
Vrijednosni papiri	71,3	72,2	72,4	69,7	69,9	69,5	68,9	68,8	68,4	13,4	13,5	13,5	0,4
Kredit	9.446,3	9.693,0	10.205,7	10.148,8	10.180,9	10.218,8	10.577,4	10.499,8	10.337,4	10.296,7	10.863,5	10.871,7	12.163,9
Ukupno (1+2)	57.869,9	59.258,6	64.481,9	63.076,8	64.866,1	66.591,8	67.831,0	68.247,1	67.336,7	66.454,0	67.371,2	67.624,3	69.965,9

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države. U kuskim potraživanjima od Republike Hrvatske

stavka Vrijednosni papiri obuhvaća i Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII. ^a
1. Kunska potraživanja	233.543,4	233.168,6	234.607,3	233.036,2	232.305,4	229.632,4	228.773,0	228.134,5	226.848,5	225.852,7	227.695,0	227.931,2	223.749,5
1.1. Instrumenti tržišta novca	2.258,8	2.216,6	2.272,2	2.251,6	2.282,2	2.285,9	2.678,1	2.592,4	2.341,6	2.760,6	2.783,9	2.586,4	3.594,9
1.2. Obveznice	1.618,7	1.589,8	1.594,7	1.566,8	1.545,4	1.716,4	1.714,4	1.617,7	1.580,0	1.614,2	1.605,9	1.581,0	1.468,2
1.3. Kredit	226.136,0	225.832,5	227.218,7	225.697,5	224.962,0	222.112,8	220.854,9	220.404,5	219.410,1	217.965,0	219.794,0	220.258,6	215.351,1
1.4. Dionice	3.530,0	3.529,7	3.521,5	3.520,3	3.515,9	3.517,4	3.525,6	3.519,8	3.516,9	3.513,0	3.511,1	3.505,2	3.335,3
2. Devizna potraživanja	24.073,2	24.035,5	23.885,5	24.127,9	23.458,7	22.521,0	21.958,3	22.318,6	21.386,5	20.478,4	19.747,8	18.711,1	17.238,6
2.1. Vrijednosni papiri	163,1	142,6	94,0	91,0	123,2	99,0	108,7	102,2	82,0	60,7	119,0	165,4	148,0
2.2. Kredit	23.910,1	23.892,9	23.791,5	24.036,9	23.335,5	22.422,0	21.849,6	22.216,4	21.304,5	20.417,7	19.628,7	18.545,7	17.090,6
Ukupno (1+2)	257.616,6	257.204,1	258.492,7	257.164,0	255.764,1	252.153,5	250.731,4	250.453,1	248.235,0	246.331,1	247.442,8	246.642,3	240.988,1

^a Potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim

instrumentima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
KUNSKI KREDITI													
1. Krediti središnjoj državi	10.339,8	10.610,5	10.668,2	10.651,4	11.474,2	13.837,5	17.215,8	17.083,6	17.021,5	16.972,5	17.040,3	17.054,2	17.903,0
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	3.231,2	3.590,7	3.644,3	3.738,1	4.594,4	6.959,7	6.999,4	6.947,8	6.886,5	6.856,0	6.911,0	6.846,3	7.342,7
1.2. Krediti republičkim fondovima	7.108,6	7.019,8	7.023,9	6.913,2	6.879,8	6.877,8	10.216,5	10.135,7	10.134,9	10.116,4	10.129,3	10.207,9	10.560,3
2. Krediti lokalnoj državi	2.528,2	2.362,1	2.509,8	2.503,1	2.488,1	2.471,5	2.438,0	2.405,7	2.372,8	2.323,5	2.396,4	2.384,3	2.551,6
3. Krediti trgovačkim društvima	95.224,8	94.859,9	96.219,5	95.508,3	94.437,2	91.216,7	90.806,4	90.559,7	90.351,7	89.759,5	90.448,1	90.820,4	86.440,8
4. Krediti stanovništvu	128.382,9	128.610,5	128.489,5	127.686,1	128.036,6	128.424,5	127.610,6	127.439,1	126.685,7	125.882,0	126.949,5	127.053,9	126.358,7
U tome: Stambeni krediti	59.610,9	59.926,4	59.940,5	59.343,9	59.658,6	59.916,8	59.520,6	59.612,2	59.257,6	58.777,5	59.289,7	59.397,2	59.205,7
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	532,0	213,7	295,3	263,5	255,9	143,3	140,7	330,6	143,8	156,1	115,0	137,7	104,4
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	1.480,0	1.585,5	1.519,9	1.313,1	1.397,7	1.559,8	1.632,8	2.588,0	2.240,1	2.117,2	1.656,0	1.512,6	1.822,5
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	238.487,8	238.242,2	239.702,1	237.925,5	238.089,9	237.653,4	239.844,3	240.406,7	238.815,4	237.210,8	238.605,3	238.963,1	235.181,0
DEVIZNI KREDITI													
1. Krediti središnjoj državi	26.427,7	27.508,4	28.450,5	28.228,7	28.878,6	29.203,8	26.572,3	26.522,3	26.592,8	26.249,9	26.775,0	26.816,4	28.264,9
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	16.981,4	17.815,4	18.244,8	18.079,8	18.697,7	18.985,0	15.994,9	16.022,5	16.255,4	15.953,1	15.911,5	15.944,6	16.101,1
1.2. Krediti republičkim fondovima	9.446,3	9.693,0	10.205,7	10.148,8	10.180,9	10.218,8	10.577,4	10.499,8	10.337,4	10.296,7	10.863,5	10.871,7	12.163,9
2. Krediti lokalnoj državi	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
3. Krediti trgovačkim društvima	23.584,1	23.566,1	23.467,8	23.705,9	23.005,2	22.090,6	21.518,7	21.884,8	20.987,6	20.110,0	19.330,3	18.247,7	16.906,4
4. Krediti stanovništvu	325,7	326,5	323,3	330,7	329,9	331,1	330,6	331,4	316,7	307,5	298,2	297,8	259,4
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	69,1	106,4	95,3	65,6	6,1	50,1	77,0	11,3	68,9	–	53,9	37,8	56,6
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	452,6	453,2	455,5	449,1	450,0	410,4	288,8	279,0	301,6	272,4	313,9	297,2	301,5
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	50.859,5	51.960,9	52.792,8	52.780,4	52.670,2	52.086,3	48.787,6	49.029,0	48.267,7	46.940,0	46.771,6	45.697,0	45.789,1
UKUPNO (A+B)	289.347,3	290.203,2	292.494,9	290.705,9	290.760,1	289.739,7	288.631,9	289.435,7	287.083,1	284.150,8	285.376,9	284.660,1	280.970,1

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima • U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti

obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski najam (leasing), izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstava i kupljena potraživanja.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Lokalna država	1.616,9	1.202,7	1.019,6	989,3	1.067,8	1.177,9	1.154,4	1.107,7	1.179,5	1.264,0	1.376,7	1.298,8	1.593,8
2. Trgovačka društva	17.127,7	15.286,4	12.857,2	13.203,4	13.754,7	14.239,5	15.054,3	15.386,5	14.921,5	15.549,7	15.525,0	15.661,6	16.851,2
3. Stanovništvo	16.156,0	15.644,6	17.294,9	15.814,9	15.588,6	15.596,8	15.738,0	16.484,0	16.661,6	16.268,1	15.714,8	15.641,1	16.157,5
4. Ostale bankarske institucije	397,9	255,6	363,9	459,7	368,7	503,6	609,6	441,6	166,6	530,7	573,0	554,7	581,2
5. Nebankarske financijske institucije	862,9	711,3	845,9	750,1	685,9	1.018,9	1.112,3	1.022,6	652,7	786,6	1.049,1	1.223,9	1.312,6
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	36.161,3	33.100,5	32.381,5	31.217,3	31.465,6	32.536,6	33.668,6	34.442,4	33.581,9	34.399,1	34.238,5	34.380,1	36.496,3

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka • U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih

institucija i nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Štedni depoziti	2.506,4	2.387,4	2.312,4	2.334,6	2.282,2	2.316,1	2.338,0	2.464,0	2.471,2	2.315,6	2.374,1	2.330,3	2.397,6
1.1. Lokalna država	21,2	2,7	2,5	2,6	2,9	2,8	1,9	1,5	1,4	1,5	0,4	0,1	18,9
1.2. Trgovačka društva	440,5	369,7	303,3	359,5	355,9	390,0	388,0	473,9	471,2	400,9	490,9	438,6	450,5
1.3. Stanovništvo	2.016,9	1.992,5	1.995,7	1.955,2	1.915,3	1.892,4	1.891,8	1.899,3	1.894,9	1.883,5	1.848,1	1.849,2	1.897,2
1.4. Ostale bankarske institucije	4,3	1,5	1,4	1,4	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	0,1	0,1	1,3	1,4
1.5. Nebankarske financijske institucije	23,4	20,9	9,4	16,0	6,4	29,2	54,6	87,5	102,1	29,7	34,7	41,0	29,6
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	38.420,6	38.517,2	38.679,5	39.978,2	39.953,7	39.981,7	39.388,0	39.462,3	40.638,2	39.884,9	40.657,5	37.635,3	37.413,5
2.1. Lokalna država	314,6	477,7	622,5	619,9	661,4	629,3	657,8	647,1	664,7	701,4	709,3	690,0	231,1
2.2. Trgovačka društva	11.249,5	11.105,2	11.580,3	11.566,0	11.001,9	10.064,7	9.318,2	10.455,4	11.118,4	10.083,8	10.669,8	7.324,4	7.736,4
2.3. Stanovništvo	19.129,1	19.566,9	19.707,0	20.039,6	20.105,8	20.166,1	19.909,9	20.024,0	20.203,4	20.362,4	20.646,6	20.778,6	20.867,2
2.4. Ostale bankarske institucije	4.041,8	3.749,2	3.372,1	4.438,1	4.796,6	5.456,6	5.901,7	5.175,0	5.336,4	5.497,5	5.580,2	5.502,2	5.316,6
2.5. Nebankarske financijske institucije	3.685,5	3.618,2	3.397,6	3.314,6	3.387,9	3.665,0	3.600,3	3.160,8	3.315,2	3.239,7	3.051,6	3.340,1	3.262,2
Ukupno (1+2)	40.926,9	40.904,6	40.991,9	42.312,9	42.235,9	42.297,8	41.726,0	41.926,3	43.109,4	42.200,5	43.031,7	39.965,6	39.811,0

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka • U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih

sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Štedni depoziti	22.833,9	22.528,7	21.765,9	21.318,9	21.238,5	21.418,3	21.368,6	22.798,6	24.656,0	23.803,6	23.679,2	22.982,7	23.551,4
1.1. Lokalna država	8,9	8,1	20,7	16,1	14,3	13,0	13,5	13,4	17,3	17,0	16,0	15,4	17,3
1.2. Trgovačka društva	5.552,0	5.272,1	4.587,6	4.517,2	4.553,2	4.500,9	4.534,0	5.090,0	6.113,4	5.754,3	5.617,6	5.514,9	5.992,9
1.3. Stanovništvo	16.821,4	16.649,9	16.576,7	16.266,3	16.207,7	16.229,7	16.334,9	16.731,1	17.149,3	17.031,5	16.550,0	16.362,9	16.461,8
1.4. Ostale bankarske institucije	66,6	127,4	153,0	111,3	140,3	86,1	90,3	85,0	153,3	162,2	173,5	121,1	169,2
1.5. Nebankarske financijske institucije	385,0	471,2	427,8	408,0	323,0	588,6	395,9	879,3	1.222,8	838,6	1.322,0	968,4	910,3
2. Oročeni depoziti	122.332,2	123.148,1	123.192,8	122.688,5	123.301,5	124.479,5	123.423,0	124.785,3	125.784,6	126.052,2	127.455,1	132.629,8	129.539,5
2.1. Lokalna država	11,2	11,6	6,2	6,2	3,8	4,9	4,9	4,6	4,5	4,4	5,7	5,7	5,7
2.2. Trgovačka društva	10.372,5	10.218,3	9.602,7	9.580,8	9.477,3	9.692,3	9.222,2	9.344,6	9.996,2	9.973,3	9.836,2	14.446,6	11.262,6
2.3. Stanovništvo	109.304,8	109.728,9	110.568,3	109.917,9	110.778,3	111.595,6	110.868,7	111.926,9	111.918,5	111.779,7	113.793,6	114.420,5	114.362,1
2.4. Ostale bankarske institucije	682,5	779,7	656,9	659,2	532,5	687,5	774,5	762,1	875,3	865,4	879,6	884,6	931,1
2.5. Nebankarske financijske institucije	1.961,2	2.409,6	2.358,7	2.524,4	2.509,7	2.499,1	2.552,8	2.747,2	2.990,1	3.429,3	2.939,9	2.872,4	2.978,0
Ukupno (1+2)	145.166,1	145.676,7	144.958,7	144.007,4	144.540,0	145.897,8	144.791,5	147.583,9	150.440,6	149.855,7	151.134,2	155.612,5	153.090,9

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka • U tablici se iskazuju devizni štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija

kod banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a devizni oročeni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	1.769,1	1.720,0	1.722,4	1.726,8	1.739,4	1.737,9	1.689,1	1.490,4	1.485,8	1.479,8	1.490,2	1.656,9	1.649,0
3. Primljeni krediti	343,8	203,8	135,5	93,5	318,1	345,4	332,6	382,1	696,3	718,8	679,8	670,2	948,2
3.1. Lokalna država	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Trgovačka društva	1,6	1,8	2,3	2,4	237,3	237,3	237,5	237,4	482,8	561,8	561,7	566,7	788,6
3.3. Ostale bankarske institucije	205,1	167,2	89,8	72,1	61,9	70,5	57,5	101,8	174,5	119,2	80,0	65,4	123,4
3.4. Nebankarske financijske institucije	137,0	34,8	43,3	19,0	18,8	37,6	37,6	42,9	39,0	37,8	38,1	38,2	36,2
Ukupno (1+2+3)	2.112,9	1.923,8	1.857,9	1.820,3	2.057,5	2.083,4	2.021,6	1.872,5	2.182,1	2.198,6	2.170,0	2.327,1	2.597,3

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca • U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica,

akceptiranih mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Devizna inozemna pasiva	67.938,6	69.334,5	69.968,3	68.460,5	69.385,0	68.546,6	66.048,3	63.518,8	62.610,3	60.887,6	60.536,6	57.925,3	57.795,4
1.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	58.001,2	59.382,2	59.997,6	58.415,5	59.237,6	58.286,9	55.809,6	53.275,6	52.263,7	50.615,2	50.231,3	47.769,6	47.569,8
Tekući računi	184,4	147,6	144,3	133,5	157,0	208,5	155,5	167,2	233,7	224,7	249,9	189,5	184,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	27.444,5	29.242,5	29.149,3	26.846,9	27.048,5	26.951,4	25.822,7	23.481,3	22.099,6	20.811,9	20.140,7	17.494,9	17.354,5
Kredit	30.372,2	29.992,1	30.704,0	31.435,1	32.032,0	31.127,0	29.831,4	29.627,2	29.930,4	29.578,6	29.840,8	30.085,3	30.030,7
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	2.268,1	2.229,3	2.232,8	2.212,4	2.220,9	2.229,3	2.214,6	2.217,3	2.205,7	2.193,8	2.218,9	2.225,5	2.222,6
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Obveze prema strancima	9.937,5	9.952,3	9.970,7	10.045,0	10.147,4	10.259,7	10.238,7	10.243,3	10.346,6	10.272,4	10.305,3	10.155,7	10.225,6
Štedni i oročeni depoziti	9.921,2	9.936,0	9.954,4	10.029,4	10.131,7	10.246,0	10.225,1	10.229,6	10.333,1	10.259,5	10.292,2	10.142,6	10.212,5
Depoziti po viđenju	1.434,3	1.473,0	1.470,4	1.479,2	1.453,4	1.535,1	1.550,4	1.559,3	1.558,2	1.794,6	1.472,2	1.503,4	1.591,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	8.486,9	8.463,0	8.483,9	8.550,1	8.678,3	8.710,9	8.674,7	8.670,3	8.774,9	8.464,9	8.820,0	8.639,1	8.620,8
Kredit	16,2	16,3	16,3	15,6	15,7	13,7	13,6	13,7	13,6	12,9	13,1	13,1	13,1
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	11,3	11,3	11,4	11,3	11,3	9,3	9,3	9,3	9,2	9,2	9,3	9,3	9,3
2. Kunska inozemna pasiva	22.337,9	22.045,7	22.634,3	22.306,4	21.794,2	22.833,4	21.182,6	20.558,5	20.438,0	20.937,8	17.447,7	17.464,3	15.697,6
2.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	21.806,5	21.568,4	22.088,9	21.755,7	21.260,9	22.286,6	20.673,2	20.042,9	19.896,8	20.362,7	16.905,4	16.877,9	15.089,6
Depozitni novac	655,0	652,5	703,2	607,8	604,8	1.388,0	1.059,7	701,4	708,1	645,7	828,3	863,7	723,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	16.449,5	17.496,3	18.020,4	18.080,7	17.600,3	17.813,6	16.590,9	16.342,7	16.198,7	16.705,4	13.072,0	13.020,6	11.398,4
Kredit	4.702,1	3.419,5	3.365,3	3.067,1	3.055,8	3.084,9	3.022,6	2.998,8	2.990,0	3.011,6	3.005,1	2.993,6	2.968,2
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	964,6	970,1	971,1	963,2	956,9	972,9	954,1	955,7	949,7	975,5	987,5	955,4	970,8
2.2. Obveze prema strancima	531,4	477,3	545,3	550,7	533,3	546,8	509,5	515,6	541,2	575,1	542,4	586,4	608,0
Depozitni novac	355,0	298,3	331,3	339,7	324,0	354,8	326,1	332,8	347,3	378,3	340,2	383,2	393,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	162,7	165,3	200,4	197,4	183,6	178,3	169,7	169,1	180,3	181,6	186,9	187,6	200,2
Kredit	13,7	13,7	13,7	13,6	25,7	13,7	13,6	13,6	13,6	15,2	15,2	15,6	14,9
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	13,7	13,7	13,7	13,6	25,7	13,7	13,6	13,6	13,6	15,2	15,2	15,6	14,9
Ukupno (1+2)	90.276,5	91.380,2	92.602,6	90.766,9	91.179,2	91.380,0	87.230,9	84.077,3	83.048,3	81.825,4	77.984,4	75.389,7	73.493,1

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka • U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Kunski depoziti	15.857,4	15.642,7	15.534,9	15.863,0	16.017,0	16.258,2	16.508,3	16.771,6	16.166,2	16.444,8	16.552,8	16.727,7	16.810,7
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	664,2	662,7	571,8	648,4	699,4	755,8	750,4	1.522,4	851,9	901,1	806,0	831,1	783,4
Depozitni novac	424,6	405,4	413,6	447,2	508,0	560,2	515,4	553,9	657,8	623,2	539,5	667,6	542,1
Štedni depoziti	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	230,9	256,8	157,7	200,8	191,0	195,1	234,5	968,0	193,7	277,4	266,1	163,1	240,8
Krediti	8,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Depoziti republičkih fondova	15.193,2	14.980,0	14.963,1	15.214,6	15.317,6	15.502,4	15.757,9	15.249,2	15.314,2	15.543,7	15.746,9	15.896,6	16.027,3
Depozitni novac	493,0	198,7	222,0	251,0	283,4	253,4	240,1	213,5	255,3	260,4	213,6	235,1	414,0
Štedni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,0	–	–	–
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	87,6	447,0	425,9	565,7	566,4	506,3	637,3	503,2	612,9	575,4	467,7	594,9	407,1
Krediti	14.612,6	14.334,3	14.315,2	14.397,9	14.467,7	14.742,7	14.880,5	14.532,5	14.446,0	14.707,9	15.065,6	15.066,6	15.206,1
2. Devizni depoziti	2.387,5	2.818,0	3.305,1	3.101,8	2.561,4	2.539,0	2.814,8	2.311,4	1.791,8	1.870,2	2.070,1	1.495,8	2.046,6
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	1.467,8	1.486,5	1.541,0	1.520,7	1.428,0	1.313,9	1.245,2	1.221,1	1.198,3	1.300,7	1.334,4	1.192,1	1.136,0
Štedni depoziti	620,3	861,5	998,6	431,6	473,1	677,8	749,0	639,3	611,1	555,9	784,9	923,2	985,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	847,2	624,8	542,1	1.088,9	954,9	636,1	496,1	581,8	587,2	744,9	549,5	269,0	150,2
Refinancirani krediti	0,2	0,2	0,2	0,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2.2. Depoziti republičkih fondova	919,7	1.331,4	1.764,1	1.581,1	1.133,4	1.225,1	1.569,6	1.090,3	593,5	569,5	735,7	303,6	910,6
Štedni depoziti	94,4	199,0	247,2	179,5	300,9	199,5	818,6	161,8	208,3	105,5	304,2	177,0	732,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	381,8	302,6	685,7	765,7	455,9	307,4	112,7	439,8	385,2	346,5	312,7	–	30,2
Krediti	443,5	829,9	831,2	635,8	376,6	718,2	638,4	488,7	–	117,5	118,8	126,6	147,6
Ukupno (1+2)	18.244,9	18.460,7	18.840,0	18.964,8	18.578,5	18.797,1	19.323,1	19.083,1	17.958,0	18.315,0	18.622,9	18.223,5	18.857,3

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti

Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Ograničeni depoziti	3.231,5	2.735,8	2.522,2	2.578,6	3.058,0	2.451,4	2.576,1	2.503,8	2.528,8	2.481,9	2.615,6	2.511,5	2.510,4
1.1. Kunski depoziti	1.751,7	1.646,1	1.544,4	1.593,9	1.640,0	1.606,4	1.567,4	1.546,6	1.545,4	1.533,3	1.573,6	1.620,1	1.563,8
1.2. Devizni depoziti	1.479,8	1.089,7	977,8	984,7	1.417,9	845,1	1.008,7	957,3	983,3	948,6	1.042,0	891,3	946,6
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	3.231,5	2.735,8	2.522,2	2.578,6	3.058,0	2.451,4	2.576,1	2.503,8	2.528,8	2.481,9	2.615,6	2.511,5	2.510,4

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka • U tablici se iskazuju ograničeni depoziti (kunski i devizni) i blokirani depoziti stanovništva.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Pričuve kod središnje banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	3.367,6	3.441,0	3.393,7	3.420,3	3.470,3	2.967,4	2.966,2	2.984,6	2.974,3	2.927,1	2.920,5	2.936,1	2.917,6
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	3.387,0	3.383,9	3.381,4	3.357,8	3.371,7	3.386,2	3.382,7	3.396,4	3.378,2	3.374,9	3.402,9	3.415,2	3.437,7
U tome: Potraživanja od stanovništva	3.387,0	3.383,9	3.381,4	3.357,8	3.371,7	3.386,2	3.382,7	3.396,4	3.378,2	3.374,9	3.402,9	3.415,2	3.437,7
4. Potraživanja od banaka	760,6	363,0	361,2	462,3	397,0	764,0	752,1	521,5	543,0	628,0	669,6	652,9	792,4
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	7.515,2	7.187,8	7.136,2	7.240,5	7.239,1	7.117,6	7.101,1	6.902,6	6.895,6	6.930,1	6.993,0	7.004,3	7.147,7
PASIVA													
1. Oročeni depoziti	6.115,0	6.056,8	6.008,6	6.078,4	6.074,5	6.086,5	6.065,9	6.072,7	6.049,1	6.048,1	6.107,9	6.099,2	6.344,5
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	650,9	379,4	353,1	367,1	365,1	200,2	191,6	200,8	192,2	196,5	192,1	207,5	192,5
3. Kapitalski računi	544,0	549,5	555,4	568,3	579,2	587,0	590,8	597,4	604,4	623,6	634,9	639,5	645,8
4. Ostalo (neto)	205,2	202,1	219,0	226,7	220,2	243,9	252,7	31,7	49,9	61,9	58,1	58,0	–35,1
Ukupno (1+2+3+4)	7.515,2	7.187,8	7.136,2	7.240,5	7.239,1	7.117,6	7.101,1	6.902,6	6.895,6	6.930,1	6.993,0	7.004,3	7.147,7

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica • U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su novčana sredstva stambenih štedionica u blagajnama.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka, uključujući, od listopada 2003. godine, račune za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj osnovi. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke
u postocima, na godišnjoj razini

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke
u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Repo stopa HNB-a ^a	Aktivne kamatne stope					
				Na lombardne kredite	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2003.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2004.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2005.	prosinac	4,50	3,50	7,50 ^b	–	–	8,50 ^b	15,00	15,00
2006.	prosinac	4,50	3,50	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2007.	prosinac	9,00 ^c	4,06	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2008.	prosinac	9,00	6,00	9,00	–	–	10,00	15,00	14,00
2009.	prosinac	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	14,00
2010.	prosinac	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	14,00
2011.	prosinac	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
2012.	siječanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	veljača	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	ožujak	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	travanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	svibanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	lipanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50 ^d	12,00
	srpanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
	kolovoz	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
	rujan	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
	listopad	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
	studen	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
	prosinac	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00

^a Vagani prosjek vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama HNB-a u izvještajnom mjesecu. ^b Od 14. prosinca 2005. ^c Od 31. prosinca 2007. ^d Od 20. lipnja 2012.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini.

Vremenske serije iskazane u tablici sadržavaju određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 prikazani su vagani prosjeci vaganih repo stopa

ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama Hrvatske narodne banke u izvještajnom mjesecu.

Podaci iskazani u stupcu 8 odnose se na kamatne na kratko-ročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mje-seca, koje se određuju kao kamatne stope na lombardne kredite uvećane za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna sto-pa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke
u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve	Kamatne stope na upisane obvezne blagajničke zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospelja				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospelja					Kamatne stope na prekonoćne depozite kod HNB-a
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2003.	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–	–
2004.	prosinac	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2005.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2006.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2007.	prosinac	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2008.	prosinac	0,75	0,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2009.	prosinac	0,75	0,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2010.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2011.	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
2012.	siječanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	veljača	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	ožujak	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	travanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	svibanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	lipanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	srpanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	kolovoz	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	rujan	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	listopad	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	studenj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke •

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do travnja 2005. godine izdvojena sredstva obvezne pričuve obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na posebnom računu obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja prosječnoga dnevnog stanja obvezne pričuve, izdvajaju na račune za namiru banaka i na poseban račun u Hrvatskoj narodnoj banci za namiru neto pozicije iz Nacionalnoga klirinškog sustava, a od travnja 2005. godine obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (stupac 3).

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima. Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

U stupcu 14 iskazuje se kamatna stopa na prekonoćni depozit kod Hrvatske narodne banke.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunska imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	prosinac	18,00	37.424,5	24.997,9	12.426,6	3.940,2	17.497,7	9.271,4	0,52	0,92
2006.	prosinac	17,00	40.736,4	28.966,1	11.770,4	7.332,5	20.257,0	8.780,9	0,52	1,06
2007.	prosinac	17,00	44.465,9	31.809,1	12.656,8	6.641,1	22.266,4	9.203,5	0,53	1,29
2008.	prosinac	14,87	41.474,4	29.179,7	12.294,7	461,9	20.425,8	8.807,0	0,52	0,81
2009.	prosinac	14,00	40.423,5	33.693,7	6.729,8	30,9	23.585,6	4.898,0	0,52	–
2010.	prosinac	13,00	38.990,6	32.374,8	6.615,8	–	22.662,4	4.736,7	0,52	–
2011.	prosinac	14,00	44.443,2	36.936,6	7.506,7	–	25.654,6	5.437,9	–	–
2012.	siječanj	14,68	46.753,8	38.844,2	7.909,6	–	27.522,0	5.857,4	–	–
	veljača	15,00	47.881,9	39.758,3	8.123,6	–	27.814,7	5.968,2	–	–
	ožujak	15,00	47.927,4	39.761,5	8.165,9	–	27.637,8	5.973,4	–	–
	travanj	15,00	47.755,8	39.611,9	8.143,9	–	27.584,6	5.957,1	–	–
	svibanj	13,89	43.907,0	36.445,9	7.461,1	–	25.420,1	5.462,9	–	–
	lipanj	13,50	42.651,5	35.413,9	7.237,6	–	24.737,7	5.307,3	–	–
	srpanj	13,50	42.815,5	35.563,0	7.252,5	–	24.874,6	5.315,9	–	–
	kolovoz	13,50	42.602,1	35.437,9	7.164,2	–	24.803,4	5.216,8	–	–
	rujan	13,50	42.677,0	35.504,3	7.172,7	–	24.853,0	5.196,9	–	–
	listopad	13,50	42.648,7	35.477,6	7.171,0	–	24.834,3	5.171,0	–	–
	studen	13,50	42.439,9	35.280,1	7.159,8	–	24.696,1	5.144,6	–	–
	prosinac	13,50	42.272,1	35.107,8	7.164,3	–	24.575,4	5.120,7	–	–

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka • U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na svojim računima za namiru i u blagajnama, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvenu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuvene u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuvene, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuvene, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuvene kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuvene u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuvene u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne

izdvojiti na devizne račune Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospijeca do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. godine osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvenu do srpnja 1995. godine te od ožujka 2006. do veljače 2009. posebnu obveznu pričuvenu na obveze po izdanim vrijednosnim papirima, obveznu pričuvenu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu pričuvenu (od kolovoza 2004. do listopada 2008.).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupne obračunate obvezne pričuvene u kunama koji su banke izdvojile na račun obvezne pričuvene kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuvene, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuvene koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuvene kod Hrvatske narodne banke). Od travnja 2005. godine postotak izdvajanja kuskog dijela obvezne pričuvene je fiksni i iznosi 70%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne

priču u stranoj valuti koji su banke izdvojile na devizne račune Hrvatske narodne banke. Postotak izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve obračunatog na osnovi deviznih sredstava ne-rezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika kunskih imobiliziranih sredstava, koja

uključuje obračunatu obveznu priču i ostale obvezne depozite kod HNB-a. Od ožujka 2011. godine na sredstva obvezne pričuve Hrvatska narodna banka ne plaća naknadu.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti, uključujući sredstva granične obvezne pričuve (od kolovoza 2004. do listopada 2008.). Od studenoga 2009. Hrvatska narodna banka na sredstva izdvojenoga deviznog dijela obvezne pričuve ne plaća naknadu.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Trezorski zapisi MF-a u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	–	4.316,0	3.073,2
2004.	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	–	–	4.581,7
2005.	prosinac	672,5	20.493,4	0,96	0,2	–	–	4.163,3
2006.	prosinac	840,8	20.239,1	0,83	–	–	–	5.993,7
2007.	prosinac	1.161,5	30.412,6	1,03	330,4	–	–	4.449,4
2008.	prosinac	1.168,7	28.101,4	1,03	289,1	–	–	6.171,2
2009.	prosinac	880,0	24.885,6	0,91	–	–	–	4.776,6
2010.	prosinac	407,1	30.511,9	0,42	–	–	–	5.705,9
2011.	prosinac	333,0	15.693,8	0,32	97,3	–	–	8.157,7
2012.	siječanj	291,7	12.783,1	0,28	52,6	–	–	8.262,2
	veljača	102,7	9.103,8	0,10	58,3	–	–	7.888,2
	ožujak	439,4	7.692,1	0,43	47,8	–	–	7.360,3
	travanj	287,6	7.809,4	0,28	22,7	–	–	7.834,5
	svibanj	360,6	8.573,5	0,36	–	–	–	7.792,2
	lipanj	414,2	7.736,4	0,41	–	–	–	8.207,9
	srpanj	334,0	6.392,5	0,33	–	–	–	8.757,5
	kolovoz	363,6	7.834,5	0,35	–	–	–	8.534,1
	rujan	525,3	8.169,8	0,51	–	–	–	7.574,7
	listopad	576,6	6.816,0	0,56	–	–	–	7.423,8
	studen	652,7	5.388,1	0,64	–	–	–	7.545,4
	prosinac	612,4	5.113,4	0,61	–	–	–	8.010,0

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka • U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazuju se slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru i u blagajni (do listopada 2008.), a od studenoga 2008. kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru u razdoblju održavanja kunskog dijela obvezne pričuve i minimalno potrebnog prosjeka na računu za namiru prema obračunu kunskog dijela obvezne pričuve.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnog prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospelje obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope u trgovanju depozitnim novcem među bankama		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule								
		Na prekonoćne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite					Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu
1	2	3	4	5	6	7	Ukupni prosjek	Okvirni	Ostali	11	12	13
2003.	prosinac	6,54	6,36	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69
2004.	prosinac	4,87	4,74	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16
2005.	prosinac	3,08	3,91	9,91	9,99	7,71	11,26	13,18	5,35	8,75	6,48	10,35
2006.	prosinac	3,14	2,52	9,07	9,37	6,75	11,84	13,21	4,67	7,53	5,86	9,44
2007.	prosinac	6,23	7,33	9,32	9,74	7,39	12,34	13,19	4,95	7,50	6,66	8,01
2008.	prosinac	5,77	6,77	10,71	10,89	8,98	12,33	12,97	4,96	9,05	8,10	10,35
2009.	prosinac	1,20	1,50	11,12	11,22	9,29	12,68	13,24	4,89	9,77	8,27	11,33
2010.	prosinac	1,28	1,70	9,90	10,05	6,98	12,64	13,17	4,66	8,38	6,45	11,29
2011.	prosinac	0,61	1,73	9,36	9,49	7,48	11,18	11,58	4,21	8,15	6,76	9,21
2012.	siječanj	1,14	2,14	9,67	9,73	7,72	11,08	11,43	3,83	8,70	6,61	9,80
	veljača	2,94	3,03	9,88	10,00	8,18	11,22	11,58	4,12	8,46	6,76	9,78
	ožujak	0,86	1,78	9,65	9,73	7,80	11,18	11,57	4,29	8,56	6,98	10,01
	travanj	0,57	1,06	9,40	9,49	7,13	11,19	11,55	4,04	8,14	5,87	10,19
	svibanj	0,44	0,74	9,48	9,60	7,07	11,17	11,54	4,08	8,03	5,91	10,10
	lipanj	0,47	1,58	9,32	9,44	7,17	11,17	11,53	4,12	7,63	5,01	9,95
	srpanj	1,10	1,49	9,23	9,35	6,92	11,15	11,52	3,94	7,95	5,98	9,84
	kolovoz	1,76	2,32	9,57	9,80	7,10	11,18	11,53	3,96	7,71	6,08	9,81
	rujan	2,24	2,42	9,58	9,76	7,28	11,18	11,53	3,85	7,93	5,82	9,71
	listopad	0,61	0,87	9,18	9,32	6,65	11,16	11,53	3,88	7,91	5,72	9,45
	studenj	0,45	0,45	9,55	9,69	7,13	11,18	11,53	3,99	8,21	5,14	9,69
	prosinac	0,46	0,50	9,26	9,45	7,15	11,20	11,56	4,68	7,70	5,43	9,75
Relativna važnost ^a		–	–	73,05	65,35	28,25	37,09	35,16	1,94	7,70	3,65	4,05

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u stupcima 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, među ostalim, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazivale su se kamatne stope na međubankovnom novčanom tržištu, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine do kolovoza 2002. godine iskazivale su se kamatne stope na novčanom tržištu izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekonoćnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja

2001. godine povrat kredita dobivenih na prekonoćnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a.

U Biltenu HNB-a broj 157 izvršena je revizija podataka iz stupaca 3 i 4 za razdoblje od rujna 2002. nadalje. Od rujna 2002. iskazuju se kamatne stope na prekonoćne kredite i na ostale kredite izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih izravnom trgovanjem depozitnim novcem među bankama.

U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijanjem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunati na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite							
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18
2004.	prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83
2005.	prosinac	6,18	6,52	6,34	7,91	6,07	5,18	6,98	4,95	8,10	5,29	5,28	5,30
2006.	prosinac	6,30	6,56	6,29	8,33	6,22	6,21	6,22	4,75	7,57	5,65	6,19	5,34
2007.	prosinac	6,73	6,86	6,86	6,84	6,66	6,51	6,80	5,12	8,24	6,79	6,59	7,10
2008.	prosinac	7,73	8,20	8,18	8,65	7,43	6,92	7,89	6,08	9,02	7,08	7,17	6,83
2009.	prosinac	8,28	8,48	8,41	10,23	8,11	7,31	9,02	6,45	9,96	6,98	7,35	6,49
2010.	prosinac	7,78	7,95	7,91	8,86	7,67	7,19	8,16	6,02	8,94	6,38	7,12	6,06
2011.	prosinac	7,15	7,60	7,56	8,49	6,82	6,37	7,53	5,26	8,48	6,49	6,27	6,87
2012.	siječanj	7,16	7,31	7,29	7,56	7,06	6,45	7,59	5,26	8,44	5,60	5,68	5,42
	veljača	7,14	7,17	7,15	7,69	7,13	6,54	7,64	5,37	8,55	5,85	6,37	5,10
	ožujak	7,20	7,46	7,44	7,98	7,06	6,06	7,96	5,38	8,70	6,27	6,42	6,04
	travanj	6,98	7,12	7,06	7,89	6,92	6,05	7,49	5,08	8,69	4,78	4,55	5,88
	svibanj	7,15	7,06	7,01	7,92	7,20	6,48	7,64	5,22	8,72	5,47	5,34	6,22
	lipanj	7,04	7,32	7,26	8,35	6,92	6,12	7,60	5,25	8,65	5,53	5,05	6,38
	srpanj	7,02	6,90	6,85	7,64	7,09	6,40	7,52	5,34	8,68	6,05	6,19	5,66
	kolovoz	7,14	7,08	7,05	7,77	7,17	6,41	7,60	5,33	8,74	5,81	5,75	6,06
	rujan	7,08	7,27	7,24	7,69	7,00	6,13	7,67	5,33	8,70	6,11	6,08	6,24
	listopad	6,76	6,44	6,38	7,27	6,95	5,90	7,69	5,43	8,67	5,14	4,92	6,18
	studen	7,02	6,91	6,88	7,52	7,08	6,37	7,69	5,37	8,67	5,71	5,57	6,01
	prosinac	6,54	6,52	6,47	7,42	6,55	5,76	7,61	5,37	8,64	5,08	4,69	5,83
Relativna važnost ^a		20,57	7,54	7,11	0,43	13,03	7,46	5,56	1,75	3,82	6,38	4,18	2,20

* Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite s

valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijećem na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima prikazane u stupcima 12, 13 i 14 odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Na oročene depozite						
				Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite		
1	2	3	4	5	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
2003.	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82
2004.	prosinac	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30
2005.	prosinac	1,58	0,61	3,36	3,34	3,89	3,23	4,12	5,04	3,49
2006.	prosinac	1,91	0,56	2,98	2,94	4,10	2,69	4,32	4,98	3,11
2007.	prosinac	2,67	0,49	5,42	5,34	4,47	5,48	6,28	5,45	6,45
2008.	prosinac	2,92	0,43	5,65	5,60	5,34	5,64	6,58	5,88	6,85
2009.	prosinac	2,22	0,43	2,52	2,49	4,89	2,04	2,76	6,12	2,07
2010.	prosinac	1,61	0,34	1,93	1,85	3,66	1,41	4,26	4,76	3,03
2011.	prosinac	1,88	0,36	2,46	2,33	3,55	1,88	2,98	4,58	2,78
2012.	siječanj	2,03	0,36	3,10	2,57	3,57	2,14	4,89	4,42	4,95
	veljača	2,07	0,33	3,23	3,15	3,48	3,07	3,62	4,63	3,48
	ožujak	1,98	0,33	2,56	2,69	3,45	2,33	2,13	4,64	1,75
	travanj	1,86	0,33	2,09	2,30	3,38	1,84	1,39	4,53	0,98
	svibanj	1,83	0,34	1,80	1,93	3,42	1,47	1,28	4,41	0,97
	lipanj	1,80	0,34	1,85	1,97	3,43	1,45	1,35	4,58	0,98
	srpanj	1,85	0,35	2,12	1,95	3,48	1,42	2,70	4,71	2,43
	kolovoz	1,92	0,33	2,31	2,10	3,51	1,79	3,25	4,75	3,05
	rujan	1,87	0,34	2,27	2,31	3,55	1,93	2,13	4,77	1,68
	listopad	1,83	0,35	1,74	1,83	3,52	1,22	1,48	4,55	1,10
	studen	1,80	0,34	2,17	2,07	3,43	1,43	4,04	4,32	2,89
	prosinac	1,76	0,34	2,09	1,95	3,37	1,37	4,36	4,33	4,46
Relativna važnost ^a		53,47	39,29	11,27	10,62	3,10	7,51	0,65	0,47	0,18

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i

tekućim računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne depozite					
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju				
						Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava	
							EUR	USD	EUR	USD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15
2004.	prosinac	4,17	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21
2005.	prosinac	3,99	3,63	4,77	2,61	0,27	0,27	0,17	0,27	0,76
2006.	prosinac	3,67	3,30	4,07	2,94	0,25	0,23	0,17	0,32	0,44
2007.	prosinac	3,98	3,76	4,35	3,44	0,25	0,22	0,15	0,36	0,43
2008.	prosinac	4,09	4,05	4,42	3,97	0,21	0,20	0,15	0,26	0,13
2009.	prosinac	3,01	3,12	3,31	3,98	0,18	0,22	0,16	0,10	0,07
2010.	prosinac	2,91	2,75	3,46	3,09	0,19	0,21	0,14	0,18	0,07
2011.	prosinac	2,86	2,75	3,62	2,90	0,19	0,21	0,14	0,13	0,08
2012.	siječanj	3,09	3,16	2,78	2,89	0,18	0,22	0,14	0,11	0,06
	veljača	2,77	3,21	2,71	2,96	0,19	0,22	0,12	0,12	0,07
	ožujak	2,50	2,97	3,76	2,92	0,18	0,22	0,12	0,08	0,05
	travanj	2,65	3,16	2,76	2,95	0,18	0,22	0,12	0,09	0,04
	svibanj	2,66	2,92	2,77	2,90	0,19	0,21	0,12	0,13	0,04
	lipanj	2,31	3,02	3,17	2,88	0,19	0,21	0,11	0,14	0,04
	srpanj	3,05	3,24	2,99	2,91	0,18	0,21	0,11	0,13	0,06
	kolovoz	2,97	3,01	2,92	2,91	0,17	0,21	0,11	0,06	0,04
	rujan	2,19	2,44	3,28	2,87	0,17	0,21	0,11	0,07	0,05
	listopad	2,26	2,67	2,52	2,92	0,17	0,22	0,11	0,06	0,06
	studen	2,31	2,67	3,16	2,91	0,17	0,22	0,11	0,06	0,05
	prosinac	2,38 ^a	3,42	2,10	2,84	0,16	0,22	0,11	0,05	0,04
Relativna važnost ^b		0,30	0,19	0,11	46,24	24,86	16,02	2,38	5,86	0,60

* Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 49,21 posto odnosi se na trgovačka društva. ^b Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnosile su se do

prosina 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 3) od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite prikazana u stupcu 6 odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene devizne depozite, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac 7) jesu stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

u milijunima eura, tekući tečaj

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	1.787,4	1.464,5	1.326,4	1.421,0	1.837,8	1.732,0	1.411,9	1.867,6	1.713,4	2.109,0	1.960,4	1.180,8	1.812,6
2. Fizičke osobe	506,2	329,7	329,3	355,8	386,7	467,4	418,5	579,1	622,7	407,2	452,0	365,3	347,1
2.1. Domaće fizičke osobe	496,9	324,3	323,8	347,5	369,7	441,2	370,9	478,0	496,0	362,8	436,1	356,4	340,6
2.2. Strane fizičke osobe	9,2	5,4	5,5	8,3	17,0	26,2	47,6	101,1	126,7	44,4	15,9	9,0	6,5
3. Domaće banke	634,3	680,8	520,6	775,5	861,3	929,2	761,7	893,8	1.003,4	1.126,0	962,4	720,4	1.002,3
4. Strane banke	365,5	493,4	550,3	556,1	494,2	444,4	381,5	475,3	498,4	482,6	522,7	365,9	758,5
5. Hrvatska narodna banka	–	327,0	131,0	–	–	266,4	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	3.293,3	3.295,3	2.857,6	3.108,4	3.580,1	3.839,3	2.973,6	3.815,8	3.837,9	4.124,8	3.897,4	2.632,4	3.920,5
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	1.801,2	1.598,3	1.240,6	1.575,8	1.691,9	1.897,4	1.612,5	1.772,9	1.976,3	2.209,4	1.638,9	1.318,7	1.823,0
2. Fizičke osobe	256,2	157,4	157,4	105,7	88,7	101,5	94,3	144,0	159,8	120,9	111,7	101,2	118,8
2.1. Domaće fizičke osobe	255,7	157,1	157,2	105,4	88,3	101,1	93,2	141,8	156,8	119,3	111,2	100,8	118,5
2.2. Strane fizičke osobe	0,5	0,3	0,1	0,2	0,4	0,4	1,1	2,2	3,0	1,6	0,5	0,4	0,3
3. Domaće banke	634,3	680,8	520,6	775,5	861,3	929,2	761,7	893,8	1.003,4	1.126,0	962,4	720,4	1.002,3
4. Strane banke	380,1	611,1	518,9	547,7	570,2	562,6	421,6	583,7	602,5	523,3	848,8	476,7	892,2
5. Hrvatska narodna banka	–	–	–	–	–	–	–	–	–	58,1	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	3.071,8	3.047,5	2.437,5	3.004,6	3.212,3	3.490,6	2.890,1	3.394,5	3.742,0	4.037,8	3.561,7	2.617,1	3.836,3
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A-B)													
1. Pravne osobe	–13,8	–133,8	85,8	–154,8	145,9	–165,4	–200,6	94,7	–262,9	–100,4	321,5	–137,9	–10,3
2. Fizičke osobe	250,0	172,3	171,9	250,2	298,0	365,9	324,2	435,1	462,9	286,3	340,3	264,2	228,3
2.1. Domaće fizičke osobe	241,2	167,1	166,5	242,0	281,4	340,1	277,7	336,1	339,2	243,5	324,9	255,6	222,1
2.2. Strane fizičke osobe	8,8	5,2	5,4	8,1	16,6	25,8	46,5	98,9	123,7	42,8	15,4	8,6	6,2
3. Strane banke	–14,6	–117,7	31,4	8,4	–76,0	–118,2	–40,1	–108,4	–104,1	–40,7	–326,1	–110,9	–133,7
4. Hrvatska narodna banka	–	327,0	131,0	–	–	266,4	–	–	–	–58,1	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4)	221,6	247,8	420,1	103,7	367,8	348,7	83,4	421,4	95,9	87,1	335,7	15,3	84,2
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke													
Kupnja stranih sredstava plaćanja	28,2	400,4	0,3	0,3	500,2	85,4	0,2	0,2	0,1	0,3	0,3	0,2	0,2
Prodaja stranih sredstava plaćanja	–	–	–	–	–	–	140,0	–	–	–	106,1	0,0	0,0

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja •

Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska

narodna banka). Izvor su podataka izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja uključujući i podatke o kupnji i prodaji stranih sredstava plaćanja od fizičkih osoba preko ovlaštenih mjenjača.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica^{a,b}

u milijunima eura

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^c	2012.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^c
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-4.254,6	-2.281,8	-468,3	-385,2	35,4	-1.585,2	-287,2	2.573,2	-665,4
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-5.325,1	-3.286,2	-1.529,2	-1.519,9	-1.122,4	-1.851,5	-592,2	2.313,4	-992,1
1.1. Prihodi	21.237,2	17.114,4	18.611,7	19.764,3	20.162,4	3.333,0	4.957,9	7.852,6	4.018,9
1.2. Rashodi	-26.562,2	-20.400,6	-20.140,8	-21.284,1	-21.284,8	-5.184,5	-5.550,2	-5.539,2	-5.011,0
2. Roba i usluge (3+4)	-3.778,8	-1.516,7	30,0	37,6	371,5	-1.342,8	-160,0	2.724,8	-850,5
2.1. Prihodi	19.843,3	16.314,7	17.714,8	18.777,4	19.100,5	3.095,2	4.657,2	7.553,0	3.795,0
2.2. Rashodi	-23.622,0	-17.831,4	-17.684,8	-18.739,9	-18.729,0	-4.438,0	-4.817,2	-4.828,3	-4.645,5
3. Roba	-10.632,4	-7.207,0	-5.745,5	-6.149,2	-6.021,4	-1.508,6	-1.694,2	-1.535,6	-1.283,0
3.1. Prihodi	9.752,7	7.674,5	9.063,6	9.772,6	9.783,0	2.287,9	2.369,8	2.523,0	2.602,4
3.2. Rashodi	-20.385,1	-14.881,5	-14.809,1	-15.921,9	-15.804,4	-3.796,5	-4.063,9	-4.058,5	-3.885,4
4. Usluge	6.853,7	5.690,3	5.775,5	6.186,8	6.392,8	165,8	1.534,2	4.260,4	432,5
4.1. Prihodi	10.090,6	8.640,2	8.651,2	9.004,8	9.317,5	807,3	2.287,4	5.030,1	1.192,6
4.2. Rashodi	-3.236,9	-2.949,9	-2.875,7	-2.818,0	-2.924,6	-641,6	-753,3	-769,7	-760,1
5. Dohodak	-1.546,3	-1.769,5	-1.559,2	-1.557,4	-1.493,9	-508,7	-432,2	-411,3	-141,6
5.1. Prihodi	1.393,9	799,7	896,9	986,9	1.061,9	237,7	300,7	299,6	224,0
5.2. Rashodi	-2.940,2	-2.569,2	-2.456,1	-2.544,3	-2.555,8	-746,5	-732,9	-710,9	-365,5
6. Tekući transferi	1.070,5	1.004,4	1.060,9	1.134,7	1.157,9	266,4	305,1	259,7	326,7
6.1. Prihodi	1.684,4	1.575,9	1.657,5	1.657,9	1.706,2	403,3	431,4	409,0	462,4
6.2. Rashodi	-613,9	-571,5	-596,6	-523,3	-548,3	-137,0	-126,3	-149,3	-135,7
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	5.729,7	3.509,5	1.340,8	1.484,5	397,5	1.358,9	241,8	-1.632,8	429,6
B1. Kapitalne transakcije	21,9	62,0	57,7	29,1	-1,5	1,9	5,8	-7,4	-1,8
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	5.377,4	4.344,0	1.366,9	1.856,0	444,9	1.579,6	344,8	-1.809,8	330,2
1. Izravna ulaganja	3.275,7	1.516,3	436,6	1.058,5	1.050,7	306,2	269,1	140,7	334,6
1.1. U inozemstvo	-970,2	-887,3	110,3	-21,7	77,3	216,7	-35,0	-43,2	-61,2
1.2. U Hrvatsku	4.245,9	2.403,6	326,3	1.080,2	973,3	89,5	304,1	183,9	395,8
2. Portfeljna ulaganja	-840,6	420,9	477,1	646,2	1.912,0	399,7	836,4	-234,2	910,1
2.1. Sredstva	-380,8	-558,1	-368,3	508,9	-302,6	247,8	-219,0	-211,6	-119,7
2.2. Obveze	-459,8	979,1	845,4	137,3	2.214,6	151,9	1.055,4	-22,6	1.029,9
3. Financijski derivati	0,0	0,0	-252,7	-59,7	85,9	-11,0	36,8	37,5	22,6
4. Ostala ulaganja	2.942,3	2.406,7	705,9	211,0	-2.603,7	884,8	-797,6	-1.753,7	-937,2
4.1. Sredstva	-1.659,8	781,4	627,4	308,0	522,1	675,1	-194,6	-780,4	822,0
4.2. Obveze	4.602,1	1.625,3	78,5	-97,0	-3.125,8	209,7	-603,0	-973,3	-1.759,2
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	330,4	-896,4	-83,8	-400,6	-45,8	-222,6	-108,8	184,3	101,3
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-1.475,1	-1.227,7	-872,5	-1.099,3	-433,0	226,3	45,3	-940,3	235,8

^a HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR). ^c Preliminarni podaci

Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca • Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1993.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u

euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama, pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kad nije poznat datum transakcije,
- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijednosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge
u milijunima eura

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^a	2012.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^a
Roba	-10.632,4	-7.207,0	-5.745,5	-6.149,2	-6.021,4	-1.508,6	-1.694,2	-1.535,6	-1.283,0
1. Prihodi	9.752,7	7.674,5	9.063,6	9.772,6	9.783,0	2.287,9	2.369,8	2.523,0	2.602,4
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	9.585,1	7.529,4	8.905,2	9.582,2	9.609,2	2.253,7	2.325,1	2.471,6	2.558,9
1.2. Prilagodbe za obuhvat	167,5	145,1	158,3	190,5	173,8	34,2	44,7	51,4	43,5
2. Rashodi	-20.385,1	-14.881,5	-14.809,1	-15.921,9	-15.804,4	-3.796,5	-4.063,9	-4.058,5	-3.885,4
2.1. Uvoz cif u vanjskotrgovinskoj statistici	-20.817,1	-15.220,1	-15.137,0	-16.281,1	-16.163,7	-3.891,0	-4.152,6	-4.156,9	-3.963,2
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-421,4	-331,1	-376,0	-358,7	-371,3	-81,3	-99,0	-89,6	-101,3
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	853,5	669,7	703,9	718,0	730,6	175,9	187,7	187,9	179,1
Usluge	6.853,7	5.690,3	5.775,5	6.186,8	6.392,8	165,8	1.534,2	4.260,4	432,5
1. Prijevoz	404,3	287,6	299,3	276,7	255,3	40,2	63,9	105,1	46,1
1.1. Prihodi	1.209,4	938,2	973,0	965,5	941,9	196,4	240,8	290,1	214,6
1.2. Rashodi	-805,1	-650,7	-673,7	-688,8	-686,6	-156,3	-177,0	-184,9	-168,4
2. Putovanja – turizam	6.694,0	5.655,8	5.600,8	5.984,5	6.110,5	144,8	1.467,6	4.101,8	396,2
2.1. Prihodi	7.459,4	6.379,7	6.230,0	6.616,9	6.828,9	294,5	1.671,7	4.305,7	557,0
2.1.1. Poslovni razlozi	386,4	255,7	236,3	210,1	232,1	28,7	85,3	65,8	52,4
2.1.2. Osobni razlozi	7.073,1	6.124,0	5.993,6	6.406,9	6.596,8	265,8	1.586,4	4.239,9	504,6
2.2. Rashodi	-765,5	-724,0	-629,2	-632,4	-718,4	-149,6	-204,1	-203,9	-160,8
2.2.1. Poslovni razlozi	-261,3	-240,8	-180,6	-184,3	-224,6	-42,6	-69,9	-55,6	-56,4
2.2.2. Osobni razlozi	-504,2	-483,1	-448,6	-448,1	-493,8	-107,0	-134,1	-148,4	-104,3
2.3. Ostale usluge	-244,6	-253,0	-124,6	-74,4	27,1	-19,2	2,7	53,5	-9,8
2.3.1. Prihodi	1.421,8	1.322,2	1.448,3	1.422,4	1.546,7	316,5	374,9	434,3	421,0
2.3.2. Rashodi	-1.666,4	-1.575,2	-1.572,8	-1.496,8	-1.519,6	-335,7	-372,3	-380,8	-430,9

^a Preliminarni podaci

prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju pre-računava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 3,73%. Hrvatska narodna banka ponovo je provela istovrsnu anketu krajem 2006. godine (za uvoz u prethodnoj godini). Nova je anketa pokazala da se udio troškova prijevoza i osiguranja nastavio smanjivati te iznosi 3,03%. Taj se udio počeo primjenjivati od obračuna za prvo tromjesečje 2007. godine. Radi veće pouzdanosti pristupilo se 2011. godine procjeni cif/fob koeficijenta na temelju raspoloživih podataka DZS-a o robnom uvozu. Za svaku godinu posebno, počevši od 2008., na temelju robe uvezene na paritetu fob i sličnim paritetima izračunati su udjeli usluga prijevoza i osiguranja. Tako je za 2008. godinu procijenjen koeficijent od 4,1%, u 2009. 4,4%, a u 2010. 4,7%. Za svaku sljedeću godinu podatak se na isti način

ponovno procjenjuje. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjuju se podacima o popravcima robe i opskrbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata Istraživanja o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. shopping).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza u razdoblju od 1993. do 1998. preuzimani su iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove teretnog cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Počevši od siječnja 2011., zbog ukidanja evidencije platnog prometa s inozemstvom, ova stavka sastavlja se na osnovi podataka iz izvoznih carinskih deklaracija DZS-a i procjena Udruge cestovnih teretnih prijevoznika. Rashodi teretnog

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

u milijunima eura

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^a	2012.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^a
Dohodak	-1.546,3	-1.769,5	-1.559,2	-1.557,4	-1.493,9	-508,7	-432,2	-411,3	-141,6
1. Naknade zaposlenima	564,1	586,5	620,8	669,5	765,0	182,7	193,9	196,3	192,2
1.1. Prihodi	599,7	624,2	657,1	708,0	793,6	190,4	200,6	202,5	200,0
1.2. Rashodi	-35,5	-37,6	-36,3	-38,5	-28,5	-7,8	-6,8	-6,2	-7,8
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-1.135,5	-1.143,5	-1.093,1	-1.014,4	-1.011,6	-370,1	-302,4	-311,0	-28,1
2.1. Prihodi	194,6	-62,2	89,0	63,0	42,7	-9,4	44,5	39,8	-32,2
Od čega: Zadržana dobit	118,6	-114,6	9,9	-5,4	-9,7	-18,9	22,8	24,9	-38,5
2.2. Rashodi	-1.330,0	-1.081,2	-1.182,2	-1.077,4	-1.054,2	-360,7	-346,9	-350,7	4,1
Od čega: Zadržana dobit	-508,5	-286,6	-490,2	-295,7	-248,8	-187,5	128,6	-259,7	69,8
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-158,0	-173,4	-304,1	-339,5	-445,4	-94,1	-110,6	-110,1	-130,6
3.1. Prihodi	82,3	73,5	41,0	48,7	35,9	7,7	9,7	10,2	8,3
3.2. Rashodi	-240,3	-246,9	-345,1	-388,2	-481,3	-101,8	-120,3	-120,3	-138,9
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-817,0	-1.039,2	-782,7	-873,0	-802,0	-227,2	-213,1	-186,6	-175,0
4.1. Prihodi	517,4	164,3	109,7	167,1	189,8	49,0	45,9	47,0	47,9
4.2. Rashodi	-1.334,3	-1.203,5	-892,5	-1.040,1	-991,7	-276,2	-259,0	-233,7	-222,9
Tekući transferi	1.070,5	1.004,4	1.060,9	1.134,7	1.157,9	266,4	305,1	259,7	326,7
1. Država	-20,0	-61,9	-66,9	-81,1	-76,5	-23,9	-24,1	-34,9	6,5
1.1. Prihodi	342,6	277,1	277,5	224,8	230,7	48,3	47,2	47,4	87,8
1.2. Rashodi	-362,7	-339,0	-344,4	-305,9	-307,2	-72,2	-71,3	-82,4	-81,3
2. Ostali sektori	1.090,5	1.066,3	1.127,8	1.215,7	1.234,3	290,3	329,2	294,7	320,2
2.1. Prihodi	1.341,7	1.298,8	1.379,9	1.433,1	1.475,5	355,0	384,2	361,6	374,6
2.2. Rashodi	-251,2	-232,5	-252,2	-217,3	-241,1	-64,8	-55,0	-66,9	-54,4

^a Preliminarni podaci

cestovnog prijevoza jednaki su troškovima prijevoza i osiguranja koji se odnose na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svođenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1993. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovine 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavki na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih poslova i Državnog zavoda za statistiku o broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance. Platnobilančni podaci o prihodima od usluga pruženih stranim putnicima i turistima za prva tri tromjesečja 2012. godine nisu izvedeni standardnom metodološkom kombinacijom fizičkih pokazatelja i ocijenjene prosječne potrošnje za spomenuta tromjesečja tekuće godine iz Ankete o potrošnji stranih putnika, već se temelje na kombinaciji ocijenjene razine turističke potrošnje u 2011. godini i ekonometrijski izvedenog indikatora koji je prva glavna komponenta skupa varijabli za koje se pretpostavlja da

prate dinamiku prihoda od turizma (dolasci i noćenja stranih turista, broj stranih putnika na graničnim prijelazima, ukupna potrošnja turista prema istraživanju HNB-a, broj zaposlenih u djelatnostima pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prihodi hotela i restorana, indeks potrošačkih cijena ugostiteljskih usluga, realni indeks prometa u trgovini na malo, gotov novac izvan banaka, vrijednost transakcija po inozemnim platnim karticama, promet banaka s fizičkim osobama na deviznom tržištu, industrijska proizvodnja EU-27).

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja te komunikacijske i građevinske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimale su se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010. godine, kad je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. godine, za procjenu pozicije Ostale usluge, koja uključuje 30 različitih vrsta usluga čija je podjela propisana 6. izdanjem MMF-ova priručnika za platnu bilancu (*Balance of Payment Manual, 6th edition*), primjenjuje se jedinstveno statističko istraživanje. To istraživanje uključuje i komunikacijske usluge, čime se istodobno ukida posebno istraživanje o komunikacijskim uslugama, dok se usluge osiguranja i građevinske usluge i dalje prate zasebnim istraživanjima.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka Naknade zaposlenima sastavljala se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010., kad je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. ova pozicija na strani prihoda procjenjuje se

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja^{a,b}

u milijunima eura

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^c	2012.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^c
Izravna ulaganja	3.275,7	1.516,3	436,6	1.058,5	1.050,7	306,2	269,1	140,7	334,6
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-970,2	-887,3	110,3	-21,7	77,3	216,7	-35,0	-43,2	-61,2
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-1.075,9	-895,7	251,1	-187,9	-66,9	6,3	-77,0	-36,1	50,0
1.1.1. Sredstva	-1.075,9	-1.010,3	235,0	-210,5	-114,3	-12,6	-77,0	-36,1	11,5
1.1.2. Obveze	0,0	114,6	16,2	22,6	57,4	18,9	0,0	0,0	38,5
1.2. Ostala ulaganja	105,7	8,4	-140,9	166,2	134,2	210,4	42,1	-7,1	-111,1
1.2.1. Sredstva	106,8	-30,0	-371,5	351,8	152,7	200,2	44,0	-0,6	-90,9
1.2.2. Obveze	-1,1	38,4	230,6	-185,6	-18,5	10,1	-1,9	-6,5	-20,2
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	4.245,9	2.403,6	326,3	1.080,2	973,3	89,5	304,1	183,9	395,8
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	2.737,1	947,9	884,5	2.266,3	652,9	296,1	54,5	283,8	18,5
2.1.1. Sredstva	-6,9	-100,0	-68,7	-35,1	-198,4	0,0	-128,6	0,0	-69,8
2.1.2. Obveze	2.744,0	1.047,9	953,2	2.301,4	851,3	296,1	183,1	283,8	88,3
2.2. Ostala ulaganja	1.508,8	1.455,7	-558,2	-1.186,1	320,4	-206,6	249,6	-99,9	377,2
2.2.1. Sredstva	-26,6	-29,1	-21,2	-0,8	-23,9	0,1	-7,2	0,1	-16,9
2.2.2. Obveze	1.535,3	1.484,8	-537,0	-1.185,2	344,3	-206,7	256,9	-100,0	394,1
Portfeljna ulaganja	-840,6	420,9	477,1	646,2	1.912,0	399,7	836,4	-234,2	910,1
1. Sredstva	-380,8	-558,1	-368,3	508,9	-302,6	247,8	-219,0	-211,6	-119,7
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	148,9	-111,4	-474,3	-116,2	-118,0	64,8	-72,4	-51,6	-58,7
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	148,9	-111,4	-474,3	-116,2	-118,0	64,8	-72,4	-51,6	-58,7
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-529,7	-446,7	105,9	625,1	-184,6	183,0	-146,6	-160,0	-61,0
1.2.1. Obveznice	-431,4	-86,2	263,9	351,0	-295,5	172,2	-211,7	-136,0	-120,0
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	-1,5	0,0	-0,7	0,0	0,0	-0,7	0,0
1.2.1.2. Banke	-226,5	-52,5	167,3	348,8	-270,4	188,8	-222,6	-132,5	-104,0
1.2.1.3. Ostali sektori	-204,9	-33,7	98,1	2,1	-24,4	-16,6	11,0	-2,8	-16,0
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	-98,3	-360,5	-157,9	274,1	110,9	10,8	65,0	-23,9	59,0
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	-100,9	-341,4	-124,3	310,7	28,3	11,7	27,8	-43,9	32,7
1.2.2.3. Ostali sektori	2,5	-19,0	-33,6	-36,6	82,6	-0,9	37,2	20,0	26,3
2. Obveze	-459,8	979,1	845,4	137,3	2.214,6	151,9	1.055,4	-22,6	1.029,9
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-85,1	16,4	168,1	17,9	86,5	7,5	-1,9	-5,3	86,1
2.1.1. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	-85,1	16,4	168,1	17,9	86,5	7,5	-1,9	-5,3	86,1
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-374,7	962,7	677,3	119,5	2.128,1	144,4	1.057,3	-17,4	943,8
2.2.1. Obveznice	-360,4	817,3	380,8	431,4	2.168,8	27,6	1.066,0	62,6	1.012,5
2.2.1.1. Država	-275,5	862,9	389,1	638,0	1.233,7	-3,8	818,1	313,3	106,2
2.2.1.2. Banke	-4,7	-447,2	-0,2	-7,0	7,0	-0,9	0,0	-0,3	8,2
2.2.1.3. Ostali sektori	-80,1	401,7	-8,1	-199,5	928,1	32,3	248,0	-250,4	898,1
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	-14,3	145,3	296,5	-312,0	-40,7	116,8	-8,7	-80,0	-68,8
2.2.2.1. Država	-14,4	145,4	296,5	-312,1	-40,7	116,9	-8,8	-80,0	-68,9
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,1

^a HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR). ^c Preliminarni podaci

modelom koji se zasniva na agregiranim podacima banaka o priljevima fizičkih osoba rezidenata od nerezidenata. Na strani rashoda rabe se postojeća istraživanja o uslugama koja u sebi sadrže dio koji se odnosi na naknade zaposlenicima isplaćene nerezidentima. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne

postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Od prvog tromjesečja 2009. godine statističko praćenje zadržane dobiti usklađeno je s međunarodnim standardima, a svodi se na evidentiranje zadržane dobiti na tromjesečnoj osnovi, u razdoblju u kojem je dobit ostvarena. Prije toga zadržana dobit bila je evidentirana u mjesecu u kojem je donesena odluka o raspodjeli dobiti za prethodnu poslovnu godinu te se tako temeljila na dobiti ostvarenoj prethodne godine. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o

u milijunima eura

^a HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Preliminarni podaci

kamatama za kreditne odnose između vlasnički izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i evidenciju dohotka koja se odnosi na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća obračun kamata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom. Valja spomenuti da je u 2007. došlo do promjene metodologije u dijelu koji se odnosi na evidenciju dohotka od dužničkih ulaganja, i to tako da je uvedeno evidentiranje dohotka na obračunskom načelu. Znači da se dohodak od dužničkih ulaganja odnosno kamate evidentiraju u trenutku njihova obračuna, a ne dospijeća odnosno naplate. U tom smislu došlo je i do revizije povijesnih podataka od 1999. do 2006. godine.

Tekući transferi prikazuju se odvojeno za sektor država i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristila se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora sve do kraja 2010., kad je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. godine, transferi sektora država evidentiraju se na osnovi podataka Ministarstva financija i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u slučaju mirovina isplaćenih nerezidentima. Osim poreza i trošarina, mirovina te novčanih pomoći i darova, koji su uključeni u tekuće transfere obaju sektora, sektor država obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadržavaju i podatke o radničkim doznakama. Počevši od 2011. godine, pozicija radničke doznake i novčane pomoći i darovi ostalih sektora procjenjuje se modelom koji se zasniva na agregiranim podacima banaka o priljevima fizičkih osoba rezidenata iz inozemstva i odljevima fizičkih osoba rezidenata u inozemstvo. Naplate po mirovinama procjenjuju se na osnovi raspoloživih podataka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Također, transferi ostalih sektora dopunjuju se podacima istraživanja o razmjeni usluga s inozemstvom i posebnim transakcijama s inozemstvom koje sadrži poseban dio za eventualne transfere iz inozemstva ili prema inozemstvu. U tekuće se transfere kod sektora država također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništvo. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun u dijelu koji se odnosi na kapitalne transfere zasnivao se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010. godine. Od početka 2011. za sastavljanje računa kapitalnih transfera koriste se podaci Ministarstva financija i podaci istraživanja o razmjeni usluga s inozemstvom i posebnim transakcijama s inozemstvom. Podaci o eventualnim oprostima dugovanja također su dio kapitalnog računa.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira na to je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine, kad su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom. Od 2007. godine Direkcija za statistiku HNB-a pokrenula je istraživanje o kupoprodaji nekretnina na teritoriju Republike Hrvatske od strane nerezidenata. Obveznici izvješćivanja su javni bilježnici koji u svojem redovnom poslovanju saznaju za takve transakcije. Podaci o kupoprodaji nekretnina od strane hrvatskih rezidenata u inozemstvu do kraja 2010. prikupljali su se u sklopu sustava platnog prometa s inozemstvom, dok je od 2011. za ovu poziciju uvedeno praćenje putem obvezne prijave Direkciji za statistiku HNB-a. Te su kupoprodaje također dio izravnih ulaganja.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove. Počevši od 2009. godine, za nadopunu ovih pozicija upotrebljava se i statistika o trgovini vlasničkim i dužničkim vrijednosnim papirima koju dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo i poslovne banke koje obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima. Tim podacima nadopunjuju se portfeljna ulaganja u onim dijelovima koji nisu potpuno pokriveni postojećim istraživanjima. Podaci za godine od 2006. do 2009. također su revidirani. Tako su, počevši od 2006., u platnu bilancu uključeni podaci o dužničkim vrijednosnim papirima domaćih izdavatelja kojima na domaćem tržištu trguju nerezidenti (portfeljna ulaganja, dužnički vrijednosni papiri na strani obveza).

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica^a

u milijunima kuna

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^b	2012.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^b
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-30.873,9	-16.890,3	-3.648,4	-2.913,2	90,5	-12.004,0	-2.170,8	19.342,7	-5.077,5
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-38.602,8	-24.262,6	-11.347,9	-11.349,5	-8.614,9	-14.016,3	-4.466,0	17.402,3	-7.534,9
1.1. Prihodi	153.279,5	125.529,9	135.391,1	146.805,5	151.136,8	25.104,6	37.244,5	58.726,8	30.061,0
1.2. Rashodi	-191.882,3	-149.792,5	-146.739,0	-158.155,0	-159.751,7	-39.120,8	-41.710,5	-41.324,5	-37.595,9
2. Roba i usluge (3+4)	-27.399,1	-11.254,7	11,4	286,4	2.707,1	-10.151,8	-1.195,9	20.501,9	-6.447,1
2.1. Prihodi	143.213,9	119.656,7	128.866,6	139.549,1	143.245,2	23.330,6	35.003,0	56.512,4	28.399,3
2.2. Rashodi	-170.612,9	-130.911,3	-128.855,3	-139.262,7	-140.538,1	-33.482,4	-36.198,9	-36.010,5	-34.846,4
3. Roba	-76.817,4	-52.927,0	-41.861,3	-45.717,6	-45.271,2	-11.403,8	-12.746,6	-11.475,1	-9.645,7
3.1. Prihodi	70.414,9	56.336,3	66.044,6	72.645,5	73.526,4	17.280,0	17.828,1	18.846,3	19.572,0
3.2. Rashodi	-147.232,3	-109.263,3	-107.905,9	-118.363,1	-118.797,5	-28.683,8	-30.574,7	-30.321,4	-29.217,7
4. Usluge	49.418,3	41.672,3	41.872,7	46.004,0	47.978,3	1.252,0	11.550,7	31.977,0	3.198,6
4.1. Prihodi	72.798,9	63.320,4	62.822,1	66.903,6	69.718,8	6.050,6	17.174,9	37.666,1	8.827,3
4.2. Rashodi	-23.380,6	-21.648,1	-20.949,4	-20.899,6	-21.740,6	-4.798,6	-5.624,2	-5.689,1	-5.628,7
5. Dohodak	-11.203,7	-13.008,0	-11.359,2	-11.635,9	-11.322,0	-3.864,4	-3.270,1	-3.099,6	-1.087,9
5.1. Prihodi	10.065,6	5.873,2	6.524,5	7.256,4	7.891,6	1.774,0	2.241,5	2.214,4	1.661,7
5.2. Rashodi	-21.269,3	-18.881,2	-17.883,7	-18.892,3	-19.213,6	-5.638,4	-5.511,6	-5.314,0	-2.749,5
6. Tekući transferi	7.728,8	7.372,4	7.699,5	8.436,3	8.705,4	2.012,3	2.295,2	1.940,4	2.457,5
6.1. Prihodi	12.159,5	11.565,3	12.055,2	12.327,9	12.826,1	3.047,2	3.245,6	3.054,9	3.478,5
6.2. Rashodi	-4.430,6	-4.192,9	-4.355,7	-3.891,6	-4.120,7	-1.034,9	-950,4	-1.114,4	-1.021,0
B. KAPITALNE I FINACIJSKE TRANSAKCIJE	41.269,5	25.729,1	9.710,0	10.985,7	3.065,5	10.259,5	1.804,8	-12.247,2	3.248,4
B1. Kapitalne transakcije	108,2	314,1	252,6	217,7	-10,6	14,4	43,6	-55,2	-13,5
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	38.853,1	31.926,2	9.919,4	13.690,6	3.409,6	11.944,2	2.534,1	-13.567,8	2.499,2
1. Izravna ulaganja	23.252,8	11.187,4	3.152,6	7.865,1	7.898,0	2.311,3	2.018,1	1.048,2	2.520,5
1.1. U inozemstvo	-6.981,4	-6.499,0	859,1	-149,4	596,7	1.640,5	-262,7	-321,9	-459,2
1.2. U Hrvatsku	30.234,2	17.686,4	2.293,6	8.014,5	7.301,4	670,8	2.280,7	1.370,1	2.979,7
2. Portfeljna ulaganja	-5.711,7	2.991,6	3.356,5	4.803,5	14.351,6	3.017,4	6.249,1	-1.753,9	6.839,0
2.1. Sredstva	-2.678,2	-4.042,4	-2.700,3	3.807,9	-2.253,6	1.868,9	-1.639,0	-1.580,8	-902,7
2.2. Obveze	-3.033,5	7.034,0	6.056,9	995,6	16.605,2	1.148,5	7.888,1	-173,2	7.741,7
3. Financijski derivati	0,0	0,0	-1.838,9	-438,9	643,8	-83,0	277,0	279,8	170,1
4. Ostala ulaganja	21.312,0	17.747,2	5.249,1	1.461,0	-19.483,9	6.698,5	-6.010,1	-13.141,9	-7.030,4
4.1. Sredstva	-11.861,1	5.833,6	4.619,2	2.265,1	3.963,6	5.116,4	-1.462,3	-5.876,8	6.186,3
4.2. Obveze	33.173,1	11.913,6	629,9	-804,1	-23.447,5	1.582,1	-4.547,8	-7.265,0	-13.216,7
B3. Međunarodne pričuve	2.308,3	-6.511,2	-462,0	-2.922,6	-333,5	-1.699,1	-773,0	1.375,8	762,7
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-10.395,6	-8.838,9	-6.061,6	-8.072,5	-3.155,9	1.744,5	366,0	-7.095,5	1.829,1

^a HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državnih trgovačkih društava. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Preliminarni podaci Napomena: U poziciji neto porezaska i propusta nalazi se i protustavak dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za nje ga obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospijećem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti kojima se koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze

hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore država i banke je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadržava samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci za četvrto tromjesečje 2001. i prva dva tromjesečja 2002. odnose i na učinak promjene valuta država članica EMU u euro. Podaci za četvrto tromjesečje 2008. upotpunjeni su procjenom povlačenja valute i depozita iz financijskog sustava prouzročenih strahom od učinka svjetske financijske krize.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

na kraju razdoblja, u milijunima eura

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Devize			
						Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice	
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1
2005.	prosinac	7.438,4	0,9	0,2	–	7.437,3	3.834,5	3.602,8	2.938,4
2006.	prosinac	8.725,3	0,7	0,2	–	8.724,4	4.526,9	4.197,5	3.315,0
2007.	prosinac	9.307,4	0,8	0,2	–	9.306,5	4.533,9	4.772,5	4.388,9
2008.	prosinac	9.120,9	0,7	0,2	–	9.120,0	2.001,8	7.118,2	4.644,5
2009.	prosinac	10.375,8	331,7	0,2	–	10.043,9	2.641,4	7.402,6	4.293,9
2010.	prosinac	10.660,3	356,7	0,2	–	10.303,4	3.274,9	7.028,5	3.828,9
2011.	prosinac	11.194,9	360,7	0,2	–	10.834,0	2.730,7	8.103,2	3.463,7
2012.	siječanj	10.916,7	359,0	0,2	–	10.557,5	2.683,0	7.874,5	3.399,4
	veljača	11.410,8	351,4	0,2	–	11.059,2	3.057,2	8.002,0	2.711,2
	ožujak	11.340,1	354,1	0,2	–	10.985,7	2.504,7	8.481,0	2.705,6
	travanj	12.461,9	356,1	0,2	–	12.105,6	3.315,1	8.790,5	2.672,6
	svibanj	12.106,1	368,4	0,2	–	11.737,5	2.758,5	8.979,0	2.673,1
	lipanj	11.635,3	371,3	0,2	–	11.263,7	1.850,3	9.413,4	2.767,9
	srpanj	11.607,2	373,1	0,2	–	11.233,9	1.588,5	9.645,4	3.264,7
	kolovoz	11.532,4	368,2	0,2	–	11.164,0	1.846,3	9.317,7	3.704,8
	rujan	11.383,9	363,5	0,2	–	11.020,3	2.192,7	8.827,6	3.631,7
	listopad	11.371,5	362,5	0,2	–	11.008,8	2.434,1	8.574,7	3.303,8
	studen	11.301,6	360,1	0,2	–	10.941,3	2.416,4	8.524,9	3.155,2
	prosinac	11.235,9	352,8	0,2	–	10.882,9	2.245,8	8.637,1	2.895,3

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u američke dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka • Međunarodne pričuve i inozemna

likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a *International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001.*

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

na kraju razdoblja, u milijunima eura

GODIŠNJE IZVJEŠĆE HNB-a • 2012.

		2011.	2012.												
		XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
Kamate		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)		–679,5	–683,8	–671,6	–814,7	–961,6	–899,6	–824,8	–912,4	–875,5	–863,6	–870,8	–827,5	–801,8	–801,8
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)															
1. Potencijalne devizne obveze		–1.741,7	–1.861,3	–1.840,9	–1.852,7	–1.684,9	–1.604,5	–1.608,5	–1.639,9	–1.613,6	–1.366,5	–1.358,5	–1.308,5	–1.311,6	–1.311,6
a) Izdane garancije s dospijećem od 1 godine		–1.005,2	–1.066,9	–1.065,4	–1.062,8	–894,2	–883,5	–906,1	–928,4	–926,3	–667,5	–668,7	–633,4	–636,4	–636,4
– Hrvatska narodna banka		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država (bez republičkih fondova)		–1.005,2	–1.066,9	–1.065,4	–1.062,8	–894,2	–883,5	–906,1	–928,4	–926,3	–667,5	–668,7	–633,4	–636,4	–636,4
Do 1 mjeseca		–8,0	–12,2	–66,0	–28,6	–55,9	–68,3	–46,7	–6,5	–283,9	–31,5	–58,7	–86,3	–26,6	–26,6
Preko 1 do 3 mjeseca		–111,2	–145,5	–163,3	–215,3	–173,5	–114,7	–333,4	–359,7	–142,7	–198,4	–161,8	–69,8	–70,3	–70,3
Preko 3 mjeseca do 1 godine		–885,9	–909,2	–836,1	–818,9	–664,8	–700,5	–526,1	–562,2	–499,6	–437,6	–448,2	–477,3	–539,5	–539,5
b) Ostale potencijalne obveze		–736,5	–794,4	–775,5	–789,9	–790,8	–721,0	–702,4	–711,5	–687,4	–699,0	–689,9	–675,1	–675,2	–675,2
– Hrvatska narodna banka		–736,5	–794,4	–775,5	–789,9	–790,8	–721,0	–702,4	–711,5	–687,4	–699,0	–689,9	–675,1	–675,2	–675,2
Do 1 mjeseca		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 1 do 3 mjeseca		–736,5	–794,4	–775,5	–789,9	–790,8	–721,0	–702,4	–711,5	–687,4	–699,0	–689,9	–675,1	–675,2	–675,2
Preko 3 mjeseca do 1 godine		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država (bez republičkih fondova)		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– BIS-om (+)		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– MMF-om (+)		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)		–1.741,7	–1.861,3	–1.840,9	–1.852,7	–1.684,9	–1.604,5	–1.608,5	–1.639,9	–1.613,6	–1.366,5	–1.358,5	–1.308,5	–1.311,6	–1.311,6
IV. Bilješke															
a) Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
U tome: Središnja država (bez republičkih fondova)		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
b) Devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
c) Založena imovina		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
d) Repo poslovi s vrijednosnim papirima		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.		–0,4	–5,9	–1,1	–	–1,5	–3,7	–2,5	–11,4	–	–	–	–	–	–
– Posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.		136,9	644,2	1.476,0	1.402,5	1.155,7	1.280,0	1.231,9	313,7	24,4	39,8	1.054,1	306,6	551,3	551,3
e) Financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
f) Valutna struktura službenih međunarodnih pričuva															
– SDR i valute koje čine SDR		11.194,7	10.916,6	11.410,6	11.339,9	12.461,8	12.106,0	11.635,1	11.607,1	11.532,3	11.383,8	11.371,3	11.301,5	11.235,7	11.235,7
– Valute koje ne čine SDR		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
– Po pojedinim valutama:															
	USD	2.333,0	2.282,4	2.216,1	2.219,5	2.234,2	2.287,8	2.249,6	2.299,2	2.207,7	2.155,2	2.170,6	2.139,4	2.140,4	2.140,4
	EUR	8.500,6	8.274,8	8.842,8	8.765,9	9.871,0	9.449,4	9.013,8	8.934,4	8.956,0	8.864,8	8.837,9	8.801,6	8.742,1	8.742,1
	Ostale	361,2	359,6	351,9	354,7	356,7	368,9	371,8	373,7	368,7	364,0	363,0	360,7	353,4	353,4

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost • Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predložka nalazi se u materijalu MMF-a *International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001*.

Prvi dio Predložka prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A.) prikazuju one oblike imovine kojima se HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po

viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospeljeća, devizne oročene depozite s preostalim dospeljećem do godine dana, pričuvnu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predložka prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dopijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospeljeća izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i

Treći dio Predložka prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država te stanje devizne obvezne pričuve banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuve, koja se sastoji

Četvrti dio Predložka prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospijećem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B., koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obratnih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predložku.

Godina	Mjesec	EUR/HRK	CHF/HRK	GBP/HRK	USD/HRK
2003.		7,564248	4,978864	10,943126	6,704449
2004.		7,495680	4,854986	11,048755	6,031216
2005.		7,400047	4,780586	10,821781	5,949959
2006.		7,322849	4,656710	10,740292	5,839170
2007.		7,336019	4,468302	10,731537	5,365993
2008.		7,223178	4,553618	9,101622	4,934417
2009.		7,339554	4,861337	8,233112	5,280370
2010.		7,286230	5,285859	8,494572	5,500015
2011.		7,434204	6,035029	8,566138	5,343508
2012.		7,517340	6,237942	9,269634	5,850861
2012.	siječanj	7,546707	6,231979	9,062576	5,846617
	veljača	7,579384	6,279834	9,056639	5,733239
	ožujak	7,539590	6,251841	9,029432	5,709035
	travanj	7,494357	6,234184	9,102995	5,691287
	svibanj	7,528940	6,268465	9,359736	5,870676
	lipanj	7,546585	6,284864	9,365869	6,026710
	srpanj	7,494496	6,241017	9,489191	6,089386
	kolovoz	7,486777	6,234162	9,489612	6,042111
	rujan	7,426569	6,145893	9,310771	5,787501
	listopad	7,500421	6,200713	9,306267	5,783514
	studen	7,536449	6,254353	9,378519	5,876333
	prosinac	7,529460	6,228983	9,276943	5,747093

Mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u mjesecu, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	EUR/HRK	CHF/HRK	GBP/HRK	USD/HRK
2003.		7,646909	4,901551	10,860544	6,118506
2004.		7,671234	4,971314	10,824374	5,636883
2005.		7,375626	4,744388	10,753209	6,233626
2006.		7,345081	4,571248	10,943208	5,578401
2007.		7,325131	4,412464	9,963453	4,985456
2008.		7,324425	4,911107	7,484595	5,155504
2009.		7,306199	4,909420	8,074040	5,089300
2010.		7,385173	5,929961	8,608431	5,568252
2011.		7,530420	6,194817	8,986181	5,819940
2012.		7,545624	6,245343	9,219971	5,726794
2012.	siječanj	7,564800	6,276280	9,037993	5,764975
	veljača	7,576699	6,287195	8,931627	5,633652
	ožujak	7,506917	6,230841	9,005419	5,623580
	travanj	7,531440	6,268886	9,237630	5,695712
	svibanj	7,559568	6,294919	9,456552	6,072430
	lipanj	7,510100	6,251124	9,307349	5,972247
	srpanj	7,518303	6,262643	9,614198	6,124391
	kolovoz	7,478883	6,229807	9,433505	5,958320
	rujan	7,449746	6,158851	9,339032	5,757145
	listopad	7,533132	6,234488	9,347477	5,816192
	studen	7,550662	6,270793	9,316054	5,814016
	prosinac	7,545624	6,245343	9,219971	5,726794

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja • Tablica prikazuje srednje devizne tečajeve HNB-a koji se primjenjuju posljednjega dana promatranog razdoblja.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

indeksi, 2005. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator		Realni efektivni tečaj kune ^b ; deflator
			Indeks potrošačkih cijena	Indeks proizvođačkih cijena industrije	Jedinični troškovi rada u ukupnom gospodarstvu
2003.	prosinac	103,17	104,36	101,97	105,56
2004.	prosinac	101,23	102,11	99,71	102,28
2005.	prosinac	100,26	99,62	100,98	99,77
2006.	prosinac	98,76	98,03	101,06	93,56
2007.	prosinac	97,20	94,18	98,61	88,64
2008.	prosinac	96,12	92,10	94,79	85,11
2009.	prosinac	96,36	91,83	92,01	85,44
2010.	prosinac	100,14	95,58	95,00	89,73
2011.	prosinac	101,50	97,54	95,00	91,14
2012.	siječanj	102,50	98,30	95,65	
	veljača	102,92	98,67	94,68	
	ožujak	102,24	97,64	93,94	91,78
	travanj	101,71	96,77	93,06	
	svibanj	102,54	95,92	92,13	
	lipanj	103,04	96,83	92,55	93,19
	srpanj	102,86	97,10	92,51	
	kolovoz	102,97	97,05	91,90	
	rujan	101,59	95,14	89,95	94,59
	listopad	102,38	95,62	90,48	
	studen	102,85	96,10	91,76	
	prosinac	102,34	96,05	91,14	95,62 ^b

^a Prikazane su vrijednosti tromjesečni podatak. ^b Preliminarni podaci

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune • Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema

odabranim valutama glavnih trgovinskih partnera. Valute glavnih trgovinskih partnera i njihovi ponderi određeni su na osnovi strukture uvoza i izvoza robe prerađivačke industrije, pri

u milijunima eura

[illegible]

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
5. Izravna ulaganja	6.927,7	7.008,4	6.886,1	6.902,9	7.017,8	7.033,5	7.046,4	7.050,5	6.943,9	7.064,4	7.083,4	7.067,2	7.470,4
Kratkoročni	1.324,2	1.199,0	1.187,8	1.131,9	1.241,2	1.270,5	1.240,1	1.222,2	1.222,2	1.252,5	1.311,8	1.275,2	843,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	1.068,3	959,7	975,1	919,5	1.026,9	1.051,5	1.021,1	1.005,6	1.000,8	1.022,4	1.091,0	998,4	568,9
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	255,9	239,2	212,7	212,4	214,3	219,0	219,0	216,6	221,4	230,1	220,8	276,8	274,7
Kašnjenja otplate glavnice	207,5	187,1	164,9	164,7	165,9	169,8	169,0	166,1	170,3	176,6	166,9	222,7	223,7
Kašnjenja otplate kamata	48,4	52,2	47,8	47,7	48,3	49,2	50,0	50,5	51,0	53,5	53,9	54,1	51,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.603,6	5.809,5	5.698,3	5.771,0	5.776,6	5.762,9	5.806,4	5.828,3	5.721,8	5.811,8	5.771,6	5.792,0	6.626,8
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	5.600,0	5.805,9	5.694,7	5.767,5	5.773,1	5.759,5	5.803,5	5.825,5	5.719,0	5.809,1	5.768,9	5.788,0	6.624,1
Trgovinski krediti	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5	2,8	2,8	2,8	2,7	2,7	4,0	2,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	45.733,7	45.793,8	45.848,2	45.916,2	47.468,1	47.486,7	46.547,5	46.035,1	45.875,5	45.538,0	45.125,6	45.258,8	44.935,4

čemu ponderi odražavaju izravnu uvoznu konkurenciju, izravnu izvoznu konkurenciju i izvoznu konkurenciju na trećim tržištima (vidi Okvir 2. Biltena HNB-a broj 165, 2011.). Skupinu zemalja za formiranje indeksa efektivnog tečaja kune čini 16 zemalja partnera, a to su: a) iz područja eurozone osam zemalja: Austrija (ponder 6,9%), Belgija (2,8%), Francuska (6,4%), Njemačka (22,5%), Italija (21,4%), Nizozemska (3,2%), Slovenija (6,5%) i Španjolska (2,6%); b) iz EU, a izvan eurozone, pet zemalja: Češka (2,8%), Mađarska (2,6%), Poljska (2,8%), Švedska (1,9%) i Velika Britanija (3,9%) te c) izvan EU tri zemlje: SAD (7,6%), Japan (4,0%) i Švicarska (2,2%). Referentno razdoblje za izračun pondera je prosjek razdoblja od 2007. do 2009. godine. Serije baznih indeksa preračunate su na bazi 2005. godine.

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja agregatni je pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena ili troškova (odnos indeksa cijena ili troškova u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se primjenjuju indeksi proizvođačkih cijena industrije, indeksi potrošačkih cijena, odnosno harmonizirani indeksi potrošačkih cijena za zemlje članice EU i indeksi jediničnih troškova rada u ukupnom gospodarstvu. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine primjenjuju indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Jedinični troškovi rada za Hrvatsku izračunati su kao omjer naknada po zaposlenom u tekućim cijenama i proizvodnosti rada u stalnim cijenama (više o izračunu jediničnih troškova rada vidi u Okviru 1. Biltena HNB-a broj 141, 2008.). Podaci o realnom efektivnom tečaju za posljednji su mjesec preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka o deflatorima koji se primjenjuju u izračunu indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima • Inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospelju, depozita primljenih od stranih osoba te trgovinskih kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim dospeljem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana), a od prosinca 2005. obuhvaća i obveze rezidenata na osnovi ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire izdane na domaćem tržištu.

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske ceste i do 31. prosinca 2007. Hrvatske autoceste, koje se nakon tog datuma prikazuju u sklopu ostalih domaćih sektora u podsektoru javnih poduzeća) te lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Sektor banke prikazuje dugove banaka. Ostali domaći sektori prikazuju dugove ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), trgovačkih društava, neprofitnih institucija i stanovništva, uključujući obrtnike. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%).

Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospelju, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza.

Stanje bruto inozemnog duga uključuje nepodmirene dospjele obveze s osnove glavnice i kamata, obračunate nedospjele kamate te buduće otplate glavnice.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjesečje.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor u milijunima eura

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	14.076,2	13.878,0	13.935,6	14.034,7	15.134,1	15.129,7	14.709,9	14.724,1	14.760,5	14.520,9	14.545,0	14.980,0	14.599,1
Kratkoročni	337,3	233,1	221,3	473,7	592,5	529,2	386,1	412,0	412,3	307,5	218,6	226,0	159,0
Instrumenti tržišta novca	157,9	167,1	153,6	274,8	336,6	322,1	266,0	241,1	213,3	185,8	174,2	132,6	117,2
Kredit	103,7	2,5	4,7	135,8	192,5	142,4	78,1	128,4	157,0	75,5	0,8	49,8	0,9
Gotovina i depoziti	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	75,7	63,5	63,0	63,2	63,4	64,7	42,0	42,6	42,0	46,2	43,7	43,6	40,9
Kašnjenja otplate glavnice	71,6	61,0	60,5	60,7	60,8	62,1	39,4	40,0	39,5	42,3	41,1	41,0	38,3
Kašnjenja otplate kamata	4,1	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	2,6	2,6	2,6	4,0	2,6	2,6	2,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	13.522,1	13.618,7	13.661,6	13.557,9	14.538,9	14.597,8	14.321,0	14.309,4	14.345,4	14.210,7	14.323,7	14.751,3	14.437,4
Obveznice	5.882,0	5.823,0	5.882,1	5.845,8	6.997,4	6.986,8	6.724,7	6.698,4	6.685,3	6.703,5	6.726,8	7.122,7	7.137,2
Kredit	7.525,3	7.671,2	7.657,7	7.607,3	7.426,4	7.489,2	7.465,5	7.482,1	7.530,4	7.384,5	7.492,9	7.525,9	7.202,8
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	114,8	124,5	121,8	104,8	115,1	121,8	130,8	128,8	129,7	122,7	104,0	102,7	97,4
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	216,7	26,1	52,7	3,0	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	2,7	2,6	4,0	4,8	4,8	4,8	4,8	4,7	4,7	3,4	3,4	3,4	3,3
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2,7	2,6	4,0	4,8	4,8	4,8	4,8	4,7	4,7	3,4	3,4	3,4	3,3
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	2,7	2,6	2,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	0,3	0,3	0,4	0,4
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	1,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2	3,2	3,0	3,0	3,0	2,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	31.654,8	31.913,2	31.908,6	31.876,8	32.329,3	32.352,2	31.832,8	31.306,3	31.110,3	31.013,8	30.577,2	30.275,4	30.333,0
Kratkoročni	4.878,1	5.023,8	5.218,6	4.878,4	4.994,8	5.027,0	4.637,9	4.594,6	4.686,4	4.392,8	4.230,0	4.241,1	3.877,3
Instrumenti tržišta novca	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Kredit	823,1	774,3	913,9	818,0	934,5	922,5	908,7	944,1	1.035,5	950,4	990,9	1.121,2	1.060,2
Gotovina i depoziti	3.060,6	3.195,4	3.227,2	2.938,1	2.914,9	2.966,3	2.621,7	2.472,8	2.425,6	2.139,4	1.937,8	1.812,8	1.361,9
Trgovinski kredit	34,2	34,6	36,1	48,3	50,7	49,5	49,6	52,6	50,9	181,3	178,9	146,2	178,1
Ostale obveze	960,0	1.019,4	1.041,3	1.074,0	1.094,7	1.088,6	1.057,9	1.125,1	1.174,5	1.121,7	1.122,3	1.160,7	1.277,0
Kašnjenja otplate glavnice	790,3	849,4	869,2	894,0	911,7	907,6	881,9	947,8	992,5	942,2	942,7	977,9	1.081,8
Kašnjenja otplate kamata	169,8	170,0	172,1	179,9	183,0	181,0	176,0	177,3	182,0	179,5	179,6	182,8	195,1
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	20.065,7	19.907,1	19.856,6	20.098,4	20.319,4	20.294,4	20.151,3	19.663,9	19.482,7	19.559,4	19.266,5	18.969,8	18.988,0
Obveznice	432,6	439,8	449,3	459,8	762,8	771,9	719,0	726,1	733,6	766,4	1.303,2	1.317,8	1.304,0
Kredit	15.272,1	14.916,1	14.811,2	14.978,4	14.930,5	14.815,8	14.708,6	14.480,0	14.375,5	14.223,1	13.822,3	13.775,0	13.601,4
Gotovina i depoziti	4.314,4	4.504,4	4.549,1	4.614,9	4.578,5	4.659,2	4.681,1	4.415,2	4.330,9	4.525,4	4.099,0	3.834,6	4.042,5
Trgovinski kredit	46,6	46,8	46,9	45,3	47,6	47,6	42,6	42,6	42,6	44,4	42,0	42,5	40,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	6.711,0	6.982,3	6.833,4	6.899,9	7.015,1	7.030,7	7.043,7	7.047,8	6.941,2	7.061,6	7.080,7	7.064,4	7.467,7
Ukupno (1+2+3)	45.733,7	45.793,8	45.848,2	45.916,2	47.468,1	47.486,7	46.547,5	46.035,1	45.875,5	45.538,0	45.125,6	45.258,8	44.935,4

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor • Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora.

Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove i lokalnu državu), središnju banku, javna i mješovita poduzeća te HBOR. Javna poduzeća su poduzeća u 100%-tnom vlasništvu poslovnih subjekata iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni

sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora.

Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima u milijunima eura

	Bruto inozemni dug 31.12. 2013.	Trenutačno dospijeće	Projekcija otplate glavnice												
			1. tr. 2013.		2. tr. 2013.	3. tr. 2013.	4. tr. 2013.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	Ostalo
			Ukupno ^a	Od toga ONK ^a											
1. Država	8.341,7	0,8	230,0	152,7	76,8	172,1	83,8	562,7	760,8	1.052,8	209,6	1.321,8	467,3	1.199,8	2.766,1
Kratkoročni	118,9	0,8	58,0	3,4	26,5	5,8	27,8	118,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	117,2	0,0	58,0	3,4	25,6	5,8	27,8	117,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	8.222,8	0,0	172,0	149,3	50,4	166,3	56,0	444,6	760,8	1.052,8	209,6	1.321,8	467,3	1.199,8	2.766,1
Obveznice	6.102,1	0,0	131,3	131,0	0,0	113,9	0,0	245,2	528,0	703,7	9,2	1.149,3	376,6	1.120,1	1.970,0
Krediti	2.120,8	0,0	40,7	18,2	50,4	52,4	56,0	199,4	232,9	349,2	200,5	172,5	90,7	79,6	796,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	9.380,0	0,3	1.820,5	52,4	599,5	506,1	708,5	3.634,7	2.249,1	700,2	754,6	1.019,7	109,3	552,4	359,7
Kratkoročni	1.923,9	0,3	1.450,0	11,3	158,7	158,0	156,9	1.923,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	561,7	0,0	560,1	0,8	1,0	0,3	0,3	561,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1.361,9	0,0	890,0	10,5	157,7	157,7	156,6	1.361,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora

u milijunima eura

	2011.	2012.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Ostali domaći sektori	20.182,0	20.105,6	20.039,0	20.131,9	20.120,8	20.155,4	19.994,1	19.945,0	19.999,3	19.435,0	19.662,7	20.220,0	19.743,2
Kratkoročni	1.485,5	1.462,4	1.468,4	1.642,1	1.740,7	1.764,8	1.715,7	1.860,0	1.931,6	1.867,6	1.814,0	1.877,8	1.993,5
Instrumenti tržišta novca	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Kredit	415,7	345,5	328,1	456,8	532,0	562,1	567,2	640,6	665,2	519,4	469,9	527,9	498,5
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	34,2	34,6	36,1	48,3	50,7	49,5	49,6	52,6	50,9	181,3	178,9	146,2	178,1
Ostale obveze	1.035,5	1.082,3	1.104,2	1.137,0	1.158,0	1.153,2	1.098,8	1.166,8	1.215,6	1.166,9	1.165,1	1.203,4	1.316,7
Kašnjenja otplate glavnice	861,8	910,4	929,7	954,7	972,6	969,7	920,5	987,1	1.031,2	983,7	983,0	1.018,1	1.119,4
Kašnjenja otplate kamata	173,7	171,9	174,5	182,3	185,4	183,4	178,3	179,7	184,4	183,3	182,0	185,3	197,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	18.696,5	18.643,2	18.570,6	18.489,8	18.380,1	18.390,6	18.278,3	18.085,1	18.067,7	17.567,4	17.848,7	18.342,3	17.749,7
Obveznice	1.386,2	1.399,1	1.413,1	1.422,1	1.729,8	1.743,6	1.667,9	1.626,8	1.639,9	1.416,8	1.958,3	2.360,6	2.330,2
Kredit	17.178,8	17.103,0	17.017,6	16.942,8	16.513,0	16.503,0	16.460,9	16.310,7	16.279,4	16.009,5	15.770,4	15.862,7	15.306,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	131,4	141,1	139,9	124,9	137,3	144,0	149,6	147,5	148,4	141,1	120,0	119,0	113,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Ostale bankarske institucije	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Nebankarske financijske institucije	4.068,1	4.110,5	4.081,9	4.045,7	4.074,1	4.149,8	4.084,5	4.038,7	4.133,9	3.784,5	3.788,7	3.787,5	3.782,4
Kratkoročni	217,3	230,1	227,5	231,0	231,6	243,6	327,8	344,3	344,0	279,7	268,0	267,7	305,4
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	209,8	222,4	221,1	224,1	224,7	236,6	323,3	339,9	339,5	269,7	262,8	262,3	274,5
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	7,5	7,7	6,5	6,9	6,9	7,0	4,5	4,4	4,5	10,0	5,2	5,4	30,9
Kašnjenja otplate glavnice	3,4	3,8	2,6	2,9	2,9	3,0	1,2	1,2	1,2	5,0	1,3	1,4	26,6
Kašnjenja otplate kamata	4,1	3,9	3,8	3,9	4,0	4,0	3,3	3,3	3,3	5,0	3,9	4,0	4,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.850,8	3.880,4	3.854,4	3.814,8	3.842,5	3.906,3	3.756,7	3.694,4	3.790,0	3.504,8	3.520,7	3.519,8	3.477,0
Obveznice	636,8	640,2	643,3	640,5	643,8	647,4	623,6	589,7	592,6	333,9	336,2	337,9	323,3
Kredit	3.213,9	3.240,2	3.211,0	3.174,3	3.198,7	3.258,9	3.133,2	3.104,8	3.197,4	3.171,0	3.184,6	3.181,9	3.153,8
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3. Javna trgovačka društva	5.400,3	5.354,8	5.299,6	5.376,9	5.003,0	4.974,8	4.898,8	4.960,8	4.933,1	4.728,8	4.741,9	5.234,2	4.843,5
Kratkoročni	179,4	66,0	67,7	199,0	250,7	201,9	114,1	169,4	197,5	115,2	42,9	91,9	40,1
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	103,7	2,5	4,7	135,8	187,3	137,2	72,9	127,6	156,2	74,7	0,0	49,1	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	75,7	63,5	63,0	63,2	63,4	64,7	41,2	41,8	41,3	40,5	42,9	42,8	40,1
Kašnjenja otplate glavnice	71,6	61,0	60,5	60,7	60,8	62,1	38,7	39,3	38,7	38,0	40,3	40,3	37,6
Kašnjenja otplate kamata	4,1	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	2,5	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.220,9	5.288,8	5.231,9	5.178,0	4.752,3	4.772,9	4.784,7	4.791,4	4.735,7	4.613,5	4.699,0	5.142,3	4.803,4
Obveznice	318,7	320,0	321,4	322,9	324,3	325,4	326,3	312,0	314,5	317,3	319,7	709,5	711,8
Kredit	4.787,4	4.844,4	4.788,7	4.750,2	4.313,0	4.325,7	4.327,6	4.350,5	4.291,4	4.173,5	4.275,3	4.330,1	3.994,1
Trgovinski kredit	114,8	124,5	121,8	104,8	115,1	121,8	130,8	128,8	129,7	122,7	104,0	102,7	97,4
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4. Mješovita trgovačka društva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5. Ostala trgovačka društva	10.495,9	10.425,0	10.444,2	10.494,1	10.828,8	10.811,0	10.791,8	10.719,6	10.706,4	10.698,3	10.914,3	10.979,3	10.901,7
Kratkoročni	1.082,9	1.160,3	1.167,2	1.206,2	1.252,4	1.313,3	1.267,4	1.339,4	1.382,9	1.465,4	1.495,8	1.510,9	1.642,7
Instrumenti tržišta novca	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Kredit	96,2	114,6	96,3	90,9	114,0	182,2	164,6	166,3	162,1	167,7	199,8	209,2	218,6
Trgovinski kredit	34,2	34,6	36,1	48,3	50,7	49,5	49,6	52,6	50,9	181,3	178,9	146,2	178,1
Ostale obveze	952,3	1.011,1	1.034,7	1.067,0	1.087,7	1.081,5	1.053,2	1.120,5	1.169,8	1.116,4	1.117,0	1.155,3	1.245,8

izvještajnog razdoblja preuzete sa Zagrebačke burze, a u dijelu koji se odnosi na ulaganja u inozemstvo izvještajne jedinice obveznici istraživanja o izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima obvezne su prikazivati vrijednosti svojih vlasničkih udjela u inozemstvu koristeći se tržišnim cijenama. Tamo gdje to nije moguće, primjenjuju se knjigovodstvene vrijednosti ukupnoga kapitala poduzeća u vlasništvu izravnih ili portfeljnih ulagača, bilo da je riječ o ulaganjima u Republiku Hrvatsku ili u inozemstvo (metoda *own funds at book value*).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Pozicije Portfeljna dužnička ulaganja kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke i podacima monetarne statistike.

Podaci o portfeljnim vlasničkim i dužničkim ulaganjima upotpunjuju se podacima koje dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo i poslovne banke koje obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima, posebno u dijelu Sredstava ostalih sektora.

Pozicije Ostala ulaganja – Trgovinski krediti kod Sredstava

i kod Obveza obuhvaćaju potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicije Ostala ulaganja – Krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Sredstava pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora država od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka. Za ostale sektore upotrebljavaju se tromjesečni podaci Banke za međunarodne namire.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Obveza pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu na osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Pozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadržava podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja^a

u milijunima eura

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^b	2012.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^b
Izravna ulaganja, neto	-18.448,3	-20.853,1	-22.890,2	-20.340,1	-20.542,0	-20.575,6	-20.164,6	-20.646,6	-20.542,0
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	3.750,4	4.556,3	3.289,6	3.515,0	3.415,2	3.229,6	3.346,1	3.453,2	3.415,2
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	3.560,6	4.463,1	3.048,5	3.048,9	3.007,1	2.977,3	3.108,0	3.152,2	3.007,1
1.1.1. Sredstva	3.560,6	4.463,1	3.048,5	3.048,9	3.007,1	2.977,3	3.108,0	3.152,2	3.007,1
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	189,7	93,2	241,1	466,0	408,1	252,2	238,1	301,0	408,1
1.2.1. Sredstva	220,2	217,0	608,7	641,5	572,1	440,3	424,6	485,2	572,1
1.2.2. Obveze	30,5	123,8	367,6	175,5	164,0	188,1	186,4	184,2	164,0
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	22.198,7	25.409,5	26.179,8	23.855,1	23.957,2	23.805,2	23.510,7	24.099,8	23.957,2
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	16.417,5	17.765,0	18.417,9	17.153,5	16.705,8	17.127,5	16.690,5	17.257,9	16.705,8
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	16.417,5	17.765,0	18.417,9	17.153,5	16.705,8	17.127,5	16.690,5	17.257,9	16.705,8
2.2. Ostala ulaganja	5.781,1	7.644,5	7.761,9	6.701,6	7.251,5	6.677,7	6.820,2	6.842,0	7.251,5
2.2.1. Sredstva	24,3	52,9	68,3	50,7	55,0	37,2	39,8	38,2	55,0
2.2.2. Obveze	5.805,4	7.697,4	7.830,2	6.752,3	7.306,4	6.714,8	6.860,0	6.880,1	7.306,4
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), pa u skladu s time postoji učinak i na stanje izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku odnosno inozemstvo počevši s tim mjesecima. ^b Preliminarni podaci

u milijunima eura

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^b	2012.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^b
Portfeljna ulaganja, neto	-2.797,7	-3.259,9	-3.439,2	-4.059,2	-5.667,1	-4.358,2	-5.338,0	-5.014,5	-5.667,1
1. Sredstva	2.646,0	3.219,2	3.679,3	3.009,1	3.353,1	2.814,0	2.946,1	3.215,7	3.353,1
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	656,7	804,9	1.372,5	1.328,2	1.489,0	1.315,8	1.302,5	1.413,5	1.489,0
1.1.1. Banke	11,6	13,7	9,2	13,7	10,7	15,0	9,5	10,2	10,7
1.1.2. Ostali sektori	645,1	791,2	1.363,3	1.314,4	1.478,3	1.300,8	1.293,0	1.403,3	1.478,3
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	1.989,3	2.414,3	2.306,8	1.680,9	1.864,1	1.498,2	1.643,6	1.802,2	1.864,1
2. Obveze	5.443,7	6.479,1	7.118,5	7.068,3	9.020,2	7.172,2	8.284,1	8.230,2	9.020,2
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	613,8	657,6	738,0	595,7	461,7	591,8	574,3	574,5	461,7
2.1.1. Banke	66,5	62,4	56,8	44,6	34,3	46,5	39,3	34,7	34,3
2.1.2. Ostali sektori	547,3	595,2	681,2	551,0	427,4	545,3	535,1	539,8	427,4
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	4.829,9	5.821,5	6.380,5	6.472,7	8.558,5	6.580,4	7.709,8	7.655,7	8.558,5
2.2.1. Obveznice	4.805,3	5.651,2	5.912,1	6.314,6	8.441,2	6.305,6	7.443,7	7.469,9	8.441,2
2.2.1.1. Država	3.162,1	3.976,4	4.313,1	4.926,5	6.102,1	4.882,5	5.774,8	6.052,3	6.102,1
2.2.1.2. Banke	456,8	9,0	8,9	1,9	8,9	1,0	1,0	0,7	8,9
2.2.1.3. Ostali sektori	1.186,4	1.665,8	1.590,1	1.386,2	2.330,2	1.422,1	1.667,9	1.416,8	2.330,2
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	24,6	170,3	468,3	158,1	117,3	274,8	266,1	185,8	117,3
2.2.2.1. Država	24,6	170,3	468,3	157,9	117,2	274,8	266,0	185,8	117,2
2.2.2.1. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1

^a HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Preliminarni podaci

Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja^a

u milijunima eura

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^b	2012.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^b
Ostala ulaganja, neto	-22.858,0	-25.332,5	-26.011,5	-26.726,3	-23.624,4	-27.578,6	-26.718,6	-24.737,2	-23.624,4
1. Sredstva	6.991,2	6.269,1	5.893,7	5.607,0	5.282,0	4.854,4	5.072,7	6.080,8	5.282,0
1.1. Trgovinski krediti	224,7	123,6	80,5	85,7	142,0	84,5	83,9	153,8	142,0
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	224,7	123,6	80,5	85,7	142,0	84,5	83,9	153,8	142,0
Dugoročni krediti	202,6	96,3	61,4	58,3	57,6	56,6	56,5	56,0	57,6
Kratkoročni krediti	22,1	27,3	19,2	27,4	84,3	27,9	27,4	97,8	84,3
1.2. Krediti	435,9	384,5	480,0	490,0	516,8	502,9	517,0	554,9	516,8
1.2.1. Hrvatska narodna banka	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Dugoročni krediti	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
1.2.2. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.3. Banke	285,3	270,1	340,4	344,7	340,7	349,2	358,2	398,2	340,7
Dugoročni krediti	193,6	233,7	286,3	310,1	220,5	305,4	298,9	298,3	220,5
Kratkoročni krediti	91,7	36,5	54,2	34,6	120,2	43,7	59,3	100,0	120,2
1.2.4. Ostali sektori	150,0	113,8	139,0	144,6	175,5	153,1	158,2	156,1	175,5
Dugoročni krediti	146,8	113,6	101,3	140,0	154,5	136,1	147,9	143,1	154,5
Kratkoročni krediti	3,3	0,2	37,7	4,6	21,0	17,0	10,3	12,9	21,0
1.3. Gotovina i depoziti	6.330,5	5.760,9	5.333,1	5.031,3	4.623,3	4.267,0	4.471,7	5.372,1	4.623,3
1.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
1.3.2. Banke	4.863,6	4.442,9	4.060,1	3.565,6	3.110,8	2.845,6	2.955,7	3.829,6	3.110,8
1.3.3. Ostali sektori	1.466,9	1.318,0	1.273,0	1.465,7	1.511,7	1.421,5	1.516,0	1.542,5	1.511,7
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	29.849,2	31.601,6	31.905,2	32.333,3	28.906,4	32.432,9	31.791,3	30.818,0	28.906,4
2.1. Trgovinski krediti	367,5	344,4	370,2	217,0	314,2	223,9	225,5	343,5	314,2
2.1.1. Država	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	366,7	344,4	370,2	217,0	314,2	223,9	225,5	343,5	314,2
Dugoročni krediti	327,2	316,2	339,3	182,8	136,1	175,6	175,9	162,2	136,1
Kratkoročni krediti	39,5	28,2	30,9	34,2	178,1	48,3	49,6	181,3	178,1
2.2. Krediti	24.343,4	24.929,1	25.075,4	24.741,0	23.187,5	24.655,9	24.262,8	23.809,5	23.187,5
2.2.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit i i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	1.574,6	1.592,7	1.820,8	1.911,6	2.122,5	1.974,5	2.187,7	2.166,0	2.122,5
Dugoročni krediti	1.542,9	1.592,7	1.820,8	1.911,6	2.121,6	1.974,5	2.182,5	2.165,2	2.121,6
Kratkoročni krediti	31,7	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	5,2	0,8	0,9
2.2.3. Banke	4.496,7	4.352,8	4.285,8	4.250,8	3.966,4	4.195,5	3.974,5	3.968,8	3.966,4
Dugoročni krediti	3.374,7	3.545,3	3.355,7	3.739,7	3.404,7	3.698,4	3.560,1	3.463,1	3.404,7
Kratkoročni krediti	1.122,0	807,5	930,1	511,1	561,7	497,0	414,4	505,8	561,7
2.2.4. Ostali sektori	18.272,0	18.983,6	18.968,9	18.578,6	17.098,7	18.485,9	18.100,6	17.674,7	17.098,7
Dugoročni krediti	17.589,5	18.244,9	18.360,2	18.064,1	16.487,4	17.916,3	17.413,2	17.039,4	16.487,4
Kratkoročni krediti	682,5	738,7	608,6	514,5	611,3	569,5	687,5	635,2	611,3
2.3. Gotovina i depoziti	5.138,3	6.328,1	6.459,5	7.375,3	5.404,7	7.553,2	7.303,0	6.665,0	5.404,7
2.3.1. Hrvatska narodna banka	2,3	1,1	1,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Banke	5.125,5	6.327,0	6.458,4	7.375,3	5.404,7	7.553,2	7.303,0	6.665,0	5.404,7
2.3.3. Ostali sektori	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Preliminarni podaci

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti^a
u milijunima kuna

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. ^b Hrvatski fond za privatizaciju (HFP) djelovao je do 31. ožujka 2011. Od 1. travnja 2011. djeluje Agencija za upravljanje državnom imovinom (AUDIO), u čiji su sastav ušli HFP i raniji proračunski korisnik državnog proračuna Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom.

Izvor: MF

Tablica I2: Operacije državnog proračuna^a

u milijunima kuna

	2011.	2012.										
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
1. PRIHODI	8.928,5	8.099,4	8.425,5	8.703,8	10.200,9	8.898,9	8.576,2	10.024,1	9.671,6	8.456,5	10.240,7	9.319,5
1.1. Porezi	4.716,8	4.600,0	4.930,2	4.593,9	6.562,2	4.883,6	4.942,9	6.242,2	6.114,3	4.907,1	6.600,7	5.388,9
1.2. Socijalni doprinosi	3.439,3	3.089,9	3.085,6	3.144,5	3.185,1	3.511,7	3.123,4	3.215,8	3.124,5	3.072,7	3.051,9	3.073,6
1.3. Pomoći	217,2	8,6	47,1	56,9	63,8	74,4	73,7	91,6	43,3	61,9	109,2	95,9
1.4. Ostali prihodi	555,3	400,9	362,6	908,6	389,8	429,2	436,2	474,5	389,4	414,8	478,8	761,1
2. RASHODI	11.113,8	9.509,0	8.646,2	11.188,4	10.031,3	9.836,1	9.341,2	11.340,3	9.576,9	9.670,5	9.565,4	9.118,3
2.1. Naknade zaposlenima	2.898,4	2.644,0	2.627,9	2.602,6	2.601,4	2.621,7	2.608,8	2.893,8	2.563,9	2.587,2	2.557,5	2.511,4
2.2. Korištenje dobara i usluga	1.090,2	435,7	488,0	710,9	588,1	522,4	579,8	704,9	561,2	437,4	732,1	553,5
2.3. Potrošnja dugotrajne imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Kamate	374,5	1.005,7	359,0	1.291,0	244,9	776,8	343,3	993,7	339,2	1.269,0	354,9	606,4
2.5. Subvencije	625,3	283,3	259,9	790,2	728,1	402,9	318,7	1.046,6	555,0	176,9	298,2	359,0
2.6. Pomoći	601,8	460,7	212,1	484,3	381,5	435,5	336,6	473,1	439,3	356,1	438,9	317,6
2.7. Socijalne naknade	5.029,9	4.410,7	4.430,3	4.798,1	4.994,8	4.704,2	4.729,7	4.783,2	4.780,8	4.548,7	4.722,8	4.466,3
2.8. Ostali rashodi	493,7	269,0	268,9	511,2	492,6	372,5	424,2	445,0	337,5	295,1	461,0	304,0
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE	-2.185,3	-1.409,6	-220,7	-2.484,5	169,6	-937,2	-765,0	-1.316,3	94,7	-1.214,0	675,3	201,2
3.1. Promjena neto nefinancijske imovine	251,8	25,8	20,8	18,2	8,3	53,4	46,8	93,9	95,0	51,0	89,2	106,5
3.1.1. Dugotrajna imovina	241,0	26,9	20,4	18,6	9,6	52,5	38,6	80,8	88,2	51,9	87,9	91,5
3.1.2. Zalihe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	-0,3	3,4	5,8	0,2	-3,8	0,0	13,8
3.1.3. Pohranjene vrijednosti	1,3	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	1,3	0,3	0,5	0,5	0,0	0,1
3.1.4. Neproizvedena imovina	9,6	-1,1	0,2	-0,4	-1,5	1,2	3,5	7,0	6,1	2,4	1,3	1,0
3.2. Promjena neto financijske imovine	-4.332,5	433,2	4.684,0	-2.194,8	8.805,5	-6.050,0	-4.028,0	2.912,5	-1.042,4	-2.060,4	1.045,9	133,9
3.2.1. Tuzemna imovina	-4.337,5	433,2	4.684,0	-2.195,7	8.805,5	-6.050,0	-4.028,0	2.912,5	-1.042,4	-2.060,4	1.045,9	133,6
3.2.2. Inozemna imovina	5,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Promjena neto obveza	-1.895,4	1.868,6	4.925,4	308,0	8.644,2	-5.059,5	-3.216,2	4.322,7	-1.042,1	-795,4	459,8	39,2
3.3.1. Tuzemne obveze	-1.752,6	1.938,4	4.925,5	303,2	148,2	-4.990,6	-3.070,1	4.354,1	-1.044,4	-752,5	205,7	117,5
3.3.2. Inozemne obveze	-142,9	-69,9	-0,1	4,8	8.496,0	-68,9	-146,1	-31,4	2,3	-42,8	254,1	-78,3

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008.

Napomena: Na gotovinskom načelu

Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija.

Izvor: MF

J. Nefinancijske statistike

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2010. = 100 ^a				Lančani indeksi				Godišnji mjesečni indeksi			
		Indeksi potrošačkih cijena			Proizvođačke cijene industrije ^b	Indeksi potrošačkih cijena			Proizvođačke cijene industrije ^b	Indeksi potrošačkih cijena			Proizvođačke cijene industrije ^b
		Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
2003.	prosinac	81,9	82,3	79,9	78,9	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	prosinac	84,1	84,4	82,8	82,7	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5	103,6	104,8
2005.	prosinac	87,2	87,3	86,2	84,5	100,5	100,5	100,5	99,7	103,6	103,5	104,1	102,7
2006.	prosinac	89,0	89,0	89,0	86,1	100,0	100,0	100,2	100,0	102,0	101,4	104,2	101,9
2007.	prosinac	94,1	94,9	91,5	91,2	101,2	101,2	101,3	100,4	105,8	106,6	103,4	105,9
2008.	prosinac	96,8	97,3	95,3	95,1	99,4	99,1	100,5	98,7	102,9	102,4	104,3	104,3
2009.	prosinac	98,7	98,6	99,0	96,6	99,4	99,3	100,2	100,0	101,9	101,3	103,9	101,6
2010.	prosinac	100,5	100,8	99,3	102,1	100,0	100,1	99,9	101,0	101,8	102,2	100,3	105,7
2011.	prosinac	102,6	103,8	98,3	108,0	99,6	99,6	99,6	99,8	102,1	103,0	98,9	105,8
2012.	siječanj	102,2	103,3	98,2	109,0	99,6	99,5	99,9	100,9	101,2	101,8	98,7	105,9
	veljača	102,8	104,0	98,3	111,2	100,6	100,7	100,1	102,0	101,3	102,0	98,6	106,3
	ožujak	104,4	105,7	99,5	111,9	101,5	101,6	101,2	100,6	102,0	102,6	99,9	106,2
	travanj	105,2	106,7	99,7	112,5	100,8	101,0	100,2	100,6	102,6	103,3	99,9	106,2
	svibanj	106,9	108,8	100,2	114,2	101,7	102,0	100,6	101,5	103,9	104,9	100,7	107,2
	lipanj	106,3	107,8	100,8	113,7	99,4	99,1	100,6	99,6	103,8	104,7	100,5	107,0
	srpanj	105,3	106,4	101,2	113,7	99,0	98,7	100,3	100,1	103,4	104,2	100,0	106,9
	kolovoz	105,9	107,1	101,3	115,4	100,5	100,6	100,1	101,5	104,0	104,9	100,5	107,8
	rujan	107,3	109,2	100,7	116,6	101,4	101,9	99,4	101,0	105,0	105,9	101,6	108,9
	listopad	107,8	109,7	101,0	116,7	100,4	100,5	100,3	100,1	104,8	105,6	102,2	108,4
	studen	107,5	109,5	100,6	115,4	99,8	99,9	99,6	98,8	104,4	105,1	101,8	106,6
	prosinac	107,4	109,4	100,2	115,4	99,9	99,9	99,7	100,0	104,7	105,5	102,0	106,9

^a Od siječnja 2013. Državni zavod za statistiku počeo je objavljivati indekse potrošačkih cijena na novoj bazi (2010. godina, stara baza bila je 2005. godina), stoga su bazni indeksi za razdoblje od siječnja 1998. do prosinca 2012. preračunati na novu bazu (2010. = 100). ^b Na domaćem tržištu

Izvor: DZS

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima • Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku uveo je indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa potrošačkih cijena od siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku

seriju indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004.). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J3: Hedonistički indeks cijena nekretnina

Godina	Tromjesečje	Bazni indeksi, 2010. = 100			Godišnje stope promjene			Stope promjene u odnosu na prethodno tromjesečje		
		Hrvatska	Zagreb	Jadran	Hrvatska	Zagreb	Jadran	Hrvatska	Zagreb	Jadran
2003.		67,0	70,7	55,8	3,1	4,2	-0,8			
2004.		74,4	77,9	64,0	11,1	10,2	14,6			
2005.		82,8	85,4	74,8	11,2	9,6	16,9			
2006.		97,4	101,7	84,8	17,7	19,0	13,3			
2007.		109,1	112,6	98,9	12,0	10,7	16,7			
2008.		112,9	115,5	105,1	3,4	2,6	6,3			
2009.		108,5	109,5	105,7	-3,9	-5,3	0,5			
2010.		100,0	100,0	100,0	-7,8	-8,6	-5,4			
2011.		96,6	95,2	100,0	-3,4	-4,8	0,0			
2012.		98,2	96,8	101,0	1,6	1,7	1,0			
2010.	1. tr.	104,0	105,0	101,5	-4,1	-5,4	-0,1	-3,7	0,2	-13,2
	2. tr.	101,2	101,9	99,4	-7,6	-9,4	-2,0	-2,7	-3,0	-2,1
	3. tr.	96,1	95,5	97,6	-10,9	-12,9	-5,0	-5,0	-6,3	-1,8
	4. tr.	98,7	97,5	101,5	-8,6	-6,9	-13,2	2,7	2,1	4,0
2011.	1. tr.	96,6	95,7	98,7	-7,1	-8,9	-2,8	-2,1	-1,9	-2,8
	2. tr.	96,4	93,2	103,8	-4,7	-8,5	4,5	-0,2	-2,6	5,2
	3. tr.	95,9	95,2	97,7	-0,2	-0,3	0,1	-0,5	2,1	-5,9
	4. tr.	97,6	96,6	99,8	-1,1	-1,0	-1,7	1,7	1,5	2,2
2012.	1. tr.	101,3	100,2	103,8	4,9	4,7	5,2	3,9	3,7	4,0
	2. tr.	102,8	97,6	114,0	6,6	4,6	9,8	1,4	-2,6	9,8
	3. tr.	95,7	96,3	94,2	-0,3	1,2	-3,6	-6,9	-1,2	-17,3
	4. tr.	92,9	93,2	92,1	-4,8	-3,4	-7,7	-2,9	-3,2	-2,2

Tablica J4: Prosječne mjesečne neto plaće

u tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9
2005.	prosinac	4.473,0	97,3	103,7	104,9
2006.	prosinac	4.735,0	97,0	105,9	105,2
2007.	prosinac	4.958,0	96,6	104,7	105,2
2008.	prosinac	5.410,0	100,3	109,1	107,0
2009.	prosinac	5.362,0	99,6	99,1	102,6
2010.	prosinac	5.450,0	97,6	101,7	100,6
2011.	prosinac	5.493,0	95,9	100,8	101,8
2012.	siječanj	5.463,0	99,5	102,3	102,3
	veljača	5.363,0	98,2	102,3	102,3
	ožujak	5.499,0	102,5	100,3	101,6
	travanj	5.403,0	98,3	100,1	101,3
	svibanj	5.529,0	102,3	101,9	101,4
	lipanj	5.492,0	99,3	99,9	101,1
	srpanj	5.424,0	98,8	101,1	101,1
	kolovoz	5.541,0	102,2	100,5	101,0
	rujan	5.366,0	96,8	99,4	100,9
	listopad	5.487,0	102,3	101,5	100,9
	studen	5.681,0	103,5	99,2	100,8
	prosinac	5.487,0	96,6	99,9	100,7

Izvor: DZS

Kratice i znakovi

Kratice

AMA	– napredni pristup za izračun kapitalnog zahtjeva za operativni rizik (engl. <i>Advanced Measurement Approach</i>)	JDD	– javna dionička društva
b. b.	– bazni bodovi	kn	– kuna
BDP	– bruto domaći proizvod	kom.	– komad
BDV	– bruto dodana vrijednost	lp	– lipa
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)	MF	– Ministarstvo financija
blag.	– blagajnički	mil.	– milijun
cif	– cijena s osiguranjem i vozarinom (engl. <i>cost, insurance and freight</i>)	mj.	– mjesec
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	mlrd.	– milijarda
d.d.	– dioničko društvo	MMF	– Međunarodni monetarni fond
DKZ	– Direktiva o kapitalnim zahtjevima	MONEYVAL	– Odbor stručnjaka za procjenu mjera protiv pranja novca i financiranja terorizma (engl. <i>Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism</i>)
d.o.o.	– društvo s ograničenom odgovornošću	MRS	– Međunarodni računovodstveni standardi
DZS	– Državni zavod za statistiku	MSFI	– Međunarodni standardi financijskog izvještavanja
Eba	– Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. <i>European Banking Authority</i>)	MTP	– multilateralna trgovinska platforma
EBRD	– Europska banka za obnovu i razvoj (engl. <i>European Bank for Reconstruction and Development</i>)	NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
EMU	– Ekonomska i monetarna unija	NKS	– Nacionalni klirinški sustav
engl.	– engleski	NN	– Narodne novine
ESB	– Europska središnja banka	NOP	– Nacionalni odbor za platni promet
EU	– Europska unija	NRP	– neto raspoložive pričuve
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)	OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
Fina	– Financijska agencija	PDV	– porez na dodanu vrijednost
FMA	– Agencija za nadzor financijskih tržišta (engl. <i>Financial Market Authority</i>)	PN	– primarni novac
fob	– franko paluba (engl. <i>free on board</i>)	POS (EFTPOS)	– elektronički prijenos novčanih sredstava na prodajnome mjestu (engl. <i>Electronic Funds Transfer of Point of Sale</i>)
FZOEU	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	RDG	– račun dobiti i gubitka
g.	– godina	RH	– Republika Hrvatska
GC	– gotovinski centar	ROAA	– profitabilnost prosječne imovine (engl. <i>Return on Average Assets</i>)
GFS	– metodologija MMF-a za statistiku javnih financija (engl. <i>Government Finance Statistics</i>)	ROAE	– profitabilnost prosječnoga kapitala (engl. <i>Return on Average Equity</i>)
HAC	– Hrvatske autoceste	SAD	– Sjedinjene Američke Države
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga	SDR	– posebna prava vučenja (engl. <i>Special Drawing Rights</i>)
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
HC	– Hrvatske ceste	T-HT	– Hrvatski telekom d.d.
HNB	– Hrvatska narodna banka	tis.	– tisuća
HSVP	– Hrvatski sustav velikih plaćanja	tr.	– tromjesečje
HV	– Hrvatske vode	TZ	– trezorski zapisi
HWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)	VIKR	– valutno inducirani kreditni rizik
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	VP	– vlasnički papiri
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje	ZOKI	– Zakon o kreditnim institucijama
Ina	– Industrija nafte d.d.	WB	– Svjetska banka (engl. <i>World Bank</i>)

Troslovne oznake za valute

CHF	– švicarski franak
EUR	– euro
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
ø	– prosjek
a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
()	– nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak

ISSN 1331-6397 (tisak) • ISSN 1334-0093 (online)